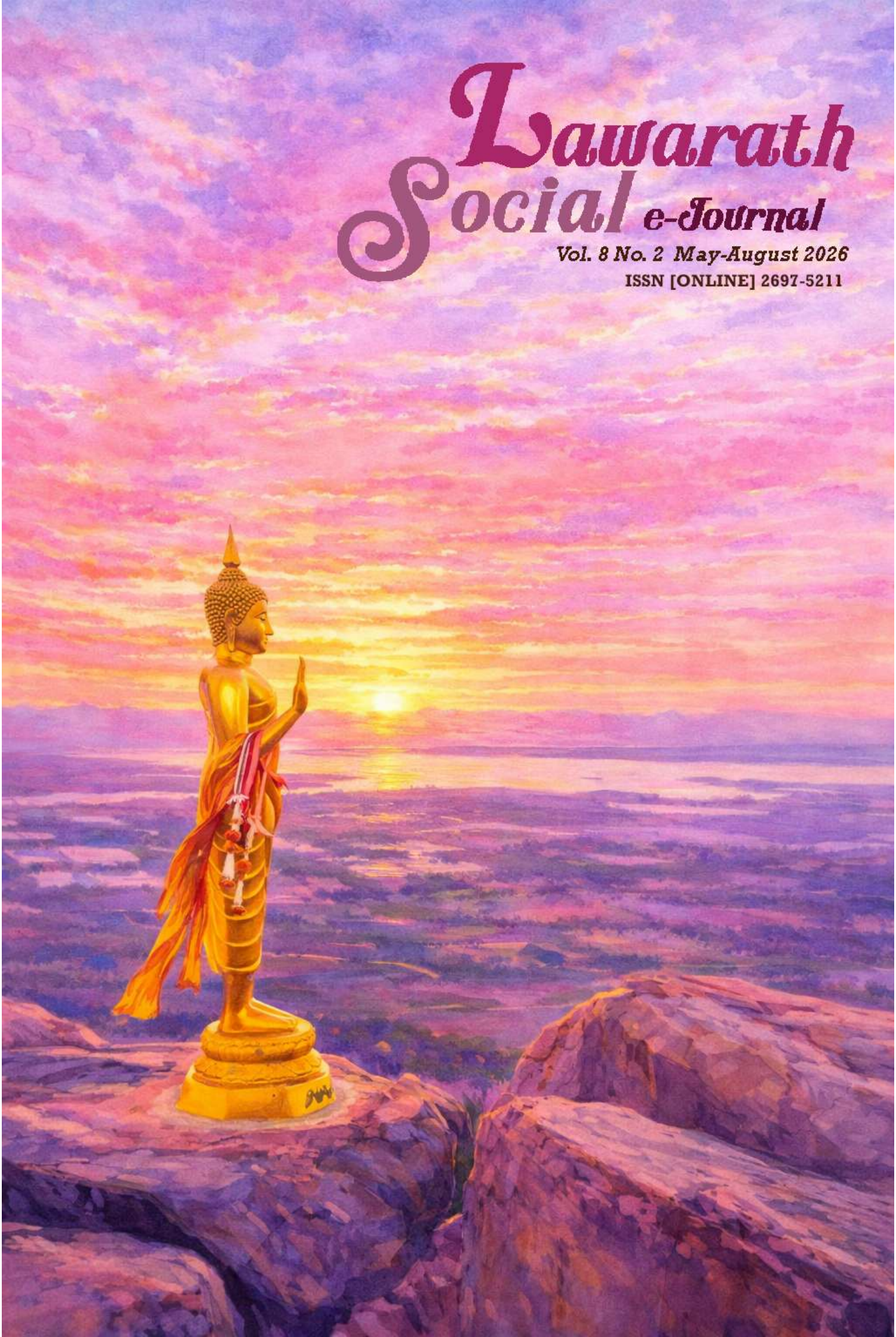
Lawarath Social e-Journal

Vol. 8 No. 2 May-August 2026
ISSN [ONLINE] 2697-5211

Lawarath Social E – Journal

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน/ ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม/ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในมิติสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

2. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในมิติสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสาร Lawarath Social E – Journal:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเทพ ประภากร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ้งแสงทอง อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด
และอาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ

กองบรรณาธิการ:

หน่วยงานภายใน: รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมทรัพย์ วรปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชญ์ บุญส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย

หน่วยงานภายนอก:

ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พราหมณ์ศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาภิสันทน์	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

หน่วยงานภายนอก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดังนภสร ณ ป้อมเพชร มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษม์ กูลศรีโรจน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.จันทร์ฉาย จันทร์ลา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เหรัญญิกกองบรรณาธิการวารสาร: อาจารย์ ดร.ภัทราพร โชคไพบูลย์

เลขานุการวารสาร: นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก: อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด

สำนักงาน: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถนนนารายณ์มหาราช อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ 064-332-7383
E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ

1. ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ศาสตราจารย์ ดร.เมชฌ เมธจิรนนท์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4. ศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก	สำนักวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี
6. รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
7. รองศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล เชาว์วัฒนกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ขัณธ์ชัย อธิเกียรติ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
9. รองศาสตราจารย์ ดร.จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
11. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
12. รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิ์ธิติกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงคุณ จันทจร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
17. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
19. รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ทองประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
20. รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิลันธนานนท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
21. รองศาสตราจารย์ ดร.บัณศิกาญจ ตั้งภากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
22. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
23. รองศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
24. รองศาสตราจารย์ ดร.บูรณจิตร แก้วศรีมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
25. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
26. รองศาสตราจารย์ ดร.พยุง ซีดาร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
27. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยืนยง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
28. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
29. รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิช สิทธิสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
30. รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
31. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
32. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนชนก พราหมณ์ศิริ	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
33. รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ นันทะเสน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
34. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธินรากร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
35. รองศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
36. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

37. รองศาสตราจารย์ ดร.วิณัฏฐา แสงสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
38. รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย จามรสุริยา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
39. รองศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ มูสิกะเจริญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
40. รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
41. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาภิสันทน์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
42. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
43. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง มหาวิทยาลัยศิลปากร
44. รองศาสตราจารย์ ดร.สาธร ทรัพย์รวงทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
45. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณี เหลือบุญชู สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
46. รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี ลาภเจริญ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
47. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
48. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา คุณดิลกณัฐวสา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
49. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
50. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
51. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
52. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ธีระวิสิษฐ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
53. รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ นิ่มตลุง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
54. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
55. รองศาสตราจารย์ณภัคอร ศรีตระการ Sydney Language Solutions
56. รองศาสตราจารย์ไทยโรจน์ พวงมณี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
57. รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
58. รองศาสตราจารย์สมชาย ปรีชาศิลปกุล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
59. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
60. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตตินาถ เรขาลิลิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวลิน งามพิริยกร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กิจชาลารัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุติรัช อนุกูล มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สุมนะเศรษฐกุล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกานต์ ผลเจริญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิดหทัย ปุยะติ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สุขประสงค์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ดิฐภัทร บวรชัย โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดังนภสร ณ ป้อมเพชร มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดีอานา คาซา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิวานนท์ พูพวก มหาวิทยาลัยพะเยา

75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิ่มสำราญ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันย์พัทธ์ ใคร้วานิช มหาวิทยาลัยรังสิต
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฏฐิกา สุนทรธนผล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ ประมาน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมะ แขวงเมือง มหาวิทยาลัยนครพนม
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญาภรณ์ รัตนพงศ์ภิญโญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัณณวิช ทัพภวิมล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ พฤกษะวัน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปีดิเทพ อยู่ยืนยง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชัย แก้วบุตร วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
90. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
91. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันลูกท้าว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
92. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรพล สิมมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
93. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรวรรณ นุชประยูร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
94. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
95. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
96. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ จันทราอุกฤษฎ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
97. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย ชาญหิรัญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
98. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร มหาวิทยาลัยบูรพา
99. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
100. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวรรณ วรานุสาสน์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
101. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
102. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
103. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
104. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
105. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริษา อัศวรัตน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
106. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
107. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญสม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
108. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณประภา สุขสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
109. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทวัน จันทร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

110. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชญ์ บุญส่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
111. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล มหาวิทยาลัยนเรศวร
112. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสอาด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
113. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วรชัยยุทธ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
114. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ต๊ะวิชัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
115. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภพัชร์พิมล สิมลี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
116. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภานันท์ พรหมมาก มหาวิทยาลัยทักษิณ
117. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
118. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
119. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ แซ่โง้ว มหาวิทยาลัยศิลปากร
120. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ศิริโภคาภิรมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
121. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ไสยกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
122. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
123. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
124. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
125. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เลิศเสม บุณยานันต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
126. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
127. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
128. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ วิเศษ มหาวิทยาลัยนครพนม
129. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวภาคย์ กัลยาณมิตร มหาวิทยาลัยนเรศวร
130. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลี่ เหรินเหลียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
131. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร
132. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหนือขวัญ บัวเผื่อน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
133. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญธิกา มะโนวงศ์ มหาวิทยาลัยเหวินจ่าว นครเกาสง
134. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรัณยานนท์ มหาวิทยาลัยมหิดล
135. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปั้นสุวรรณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
136. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสักก์ สินธุภัค สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
137. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษม์ กูลศรีโรจน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
138. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณิศา อุรพีพัฒนพงศ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
139. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิดา แสนวิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
140. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โชติวัน แย้มขยาย สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
141. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสมน นิจรันดร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
142. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิติณัฏฐ์ นุเวศวงษ์กมล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
143. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุหลัน กุลวิจิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร
144. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปกาศิต เจิมรอด มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

145. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ กระแจะจันทร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
146. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ คัชมาตย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
147. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญลักษณ์ ศุภนาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
148. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิวิมล สุทธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
149. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัษฎายุทธ ผลภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
150. พลตำรวจโท ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
151. พันตำรวจโท ดร.ธนพิพัฒน์ สุภาษิตลัทธ์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
152. อาจารย์ ดร.จงกล เฮงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
153. อาจารย์ ดร.เขมิกา ทองเรือง	มหาวิทยาลัยนครพนม
154. อาจารย์ ดร.จุฑามณี สามัคคีนิชย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
155. อาจารย์ ดร.ชุติมา ไวยสุระสิงห์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
156. อาจารย์ ดร.ณัฏฐพล คุปต์ธนโรจน์	มหาวิทยาลัยรังสิต
157. อาจารย์ ดร.พิชัย ตุรงคินานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
158. อาจารย์ ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด
159. อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
160. อาจารย์ ดร.ภัทราพร โชคไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
161. อาจารย์ ดร.รัตนา ซุกซอน	โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
162. อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
163. อาจารย์ ดร.วัชรพล ศิริสุวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
164. อาจารย์ ดร.วรรษพร อารยะพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
165. อาจารย์ ดร.วรดาภา พันธุ์เพ็ง	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
166. อาจารย์ ดร.ศุภานัน เจริญพงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
167. อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
168. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนานุกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
169. อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
170. อาจารย์ ดร.อภิสรา พรรัตนานุกูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
171. อาจารย์ ดร.อรสา รัตนอมรภิรมย์	สถาบันบัณฑิตวิทยาศาสตร์จีน (CAS-ICCB)
172. อาจารย์ ดร.อาริตา สัมมารัตน์	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
173. ดร.จรรยา กลัดล้อม	นักวิชาการอิสระ
174. พระมหานพพร อภิพนฺโธ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
175. Dr.Chou I Wen	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทบรรณาธิการ

วารสาร Lawarath Social E-Journal ฉบับนี้เริ่มจากบทความของ Liu Kaili, Kewalee Petcharatip, and Kanokporn Numtong เรื่อง “A Study of Cultural Courses of Chinese Majors in Thai Universities”

บทความของ ศศิลักษณ์ รอดโพธิ์ทอง เรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียนประถมศึกษา”

บทความของ Liang Bingbing, and Kewalee Petcharatip เรื่อง “Analysis of the Tragic Figure of An Lingrong in the Chinese Palace Drama Empresses in the Palace”

บทความของ นฤเดช เผือกพงษ์, ธันยนันท์ ทองบุญตา, และเฉลิมชัย หาญกล้า เรื่อง “กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1”

บทความของ พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด), วีระพงษ์ แพงคำฮัก, และบุญมี พรรษา เรื่อง “การเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวพุทธ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”

บทความของ พรรณ์ทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, และปุณยาพร ขำศรี เรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา”

บทความของ กาญจนาพร ศรีประทุม, และพรทิวา ชนะโยธา เรื่อง “การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ”

บทความของ วีรวิชญ์ บุญส่ง, และสุนทร อ่อนฤทธิ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายเพื่อเสริมสร้างความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3”

บทความของ ณัฐกานต์ พละชัย, และพรทิวา ชนะโยธา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2”

บทความของ Li Lin, and Jin Ying เรื่อง “คุณภาพการให้บริการตรวจสุขภาพของสำนักงานองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน ประเทศไทย”

บทความของ ปารเมศ มหิเมือง, และพัชราภา ตันติชูเวช เรื่อง “แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี”

บทความของ ค้ำคูณ โรจนาวรรณ, และ Li Xuezhi เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่”

บทความชิ้นสุดท้ายโดย วรัทมนต์ พลับเที่ยง, และพัชราภา ตันติชูเวช เรื่อง “การส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี”

ภูเทพ ประภากร
บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลวารสาร	**(1)**
กองบรรณาธิการ	**(2)**
บทบรรณาธิการ	**(8)**
สารบัญ	**(9)**
บทความวิจัย:	
A Study of Cultural Courses of Chinese Majors in Thai Universities : Liu Kaili, Kewalee Petcharatip, and Kanokporn Numtong	**1**
การสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียนประถมศึกษา : ศศิลักษณ์ รอดโพธิ์ทอง	**29**
Analysis of the Tragic Figure of An Lingrong in the Chinese Palace Drama Empresses in the Palace : Liang Bingbing, and Kewalee Petcharatip	**47**
กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 : นฤเดช เผือกพงษ์, ธันยนันท์ ทองบุญตา, และเฉลิมชัย หาญกล้า	**69**
การเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวพุทธ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย : พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด), วีระพงษ์ แพงคำฮัก, และบุญมี พรรษา	**83**
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน ในรายวิชาพระพุทธศาสนา : พรรณ์ทิพย์ เพ็ชรวิจิตร, และปุณยาพร ขำศรี	**107**
การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ : กาญจนาพร ศรีประทุม, และพรทิวา ชนะโยธา	**123**

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายเพื่อเสริมสร้างความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 141

: วีรวิชญ์ บุญส่ง, และสุนทร อ่อนฤทธิ์

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 161

: ณัฐกานต์ พละชัย, และพรทิวา ชนะโยธา

คุณภาพการให้บริการตรวจสุขภาพของสำนักงานองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน ประเทศไทย 183

: Li Lin, and Jin Ying

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 199

: ปารเมศ มหิเมือง, และพัชราภา ตันติชูเวช

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ 215

: ค้ำคูณ โรจนาวรรณ, และ Li Xuezhi

การส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 233

: วรัทมนต์ พลับเที่ยง, และพัชราภา ตันติชูเวช

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน **254**

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal **257**

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ **258**

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal **261**

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง **269**

จริยธรรมการวิจัย **288**

A Study of Cultural Courses of Chinese Majors in Thai Universities*

Liu Kaili
Ph.D., Candidate, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University
First Author: liu.k@ku.th
Kewalee Petcharatip and Kanokporn Numtong
Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University
Corresponding Author: kewalee.p@ku.th, kanokporn.n@ku.th

Received: April 9, 2025 **Revised:** May 29, 2025 **Accepted:** June 25, 2025

Abstract

This study, based on a complete set of course syllabi and employing a mixed-methods research approach, established Thailand's first foundational database for culture-related courses within the Bachelor of Arts in Chinese program. A multidimensional analysis was conducted using the Framework of Reference for Chinese Culture and Society in International Chinese Language Education. The research aims to systematically analyze the culture-related curriculum system's form, focusing on its structural aspects (resource allocation, sequencing, curriculum structure) and content aspects (course content descriptions).

The findings reveal that the current form of the culture-related curriculum system exhibits a "contradiction in pedagogical progression logic," manifesting as imbalances between: a "localized perspective" and a "Chinese perspective"; the "traditional" and the "contemporary"; "knowledge" and "skills"; and "breadth" and "depth." To address these existing contradictions, this study recommends expediting the development of comprehensive overview-type general cultural knowledge textbooks.

Keywords: Thai Universities, Chinese Majors, Cultural Courses, Course Syllabi, Course System

* The article is part of the Ph.D. dissertation of the Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities of Kasetsart University entitled “A Study of Cultural Courses of Chinese Majors in Thai Universities”. Kewalee Petcharatip is the advisor and Kanokporn Numtong is the co-advisor.

泰国高校中文专业文化类课程研究

刘凯丽
东方语言学系, 人文学院, 泰国农业大学
First Author: liu.k@ku.th
李毓贤, 吴琼
东方语言学系, 人文学院, 泰国农业大学
Corresponding Author: kewalee.p@ku.th, kanokporn.n@ku.th

文章收到日期：2025 年 4 月 9 日 **修订日期：**2025 年 5 月 29 日 **接受日期：**2025 年 6 月 25 日

摘要

本研究依据全样本范围的课程大纲，采用定量与质性混合的研究方法，搭建了泰国首个中文文学学士 (Bachelor of Arts) 专业文化类课程的基础数据库，结合 《国际中文教育用中国文化与国情参考框架》 进行了多维度分析。研究目的是系统分析文化类课程体系形态的结构侧（资源配置、时序安排、课程架构）和内容侧 (课程内容描述)。

研究发现: 当前文化类课程体系形态存在“教学递进逻辑矛盾”，即: “本土化视角”与“中国人视角”失衡、“传统”与“当代”失衡、“知识”与“技能”失衡、“广度”与“深度”失衡。针对现存矛盾，本研究建议加紧研发“综合概述”类文化通识教材。

关键词: 泰国高校, 中文专业, 文化类课程, 课程大纲, 课程体系

引言

当前全球格局中，亚洲逐步崛起。中国作为亚洲发展的核心力量，正与地缘经济地位举足轻重的泰国携手构建新时代的“中泰命运共同体”。尽管两国交往历史悠久且官方关系持续深化，但民间交流中依然存在认知偏差、刻板印象与文化误读，这与“民相亲、心相通”的愿景尚有差距。若这些问题持续发酵，可能导致认知壁垒，引发情感疏离与信任赤字，最终侵蚀中泰友好的人文根基。 因此，深化中泰文化领域研究，不仅为消解认知偏差提供学理支撑，更通过重构民间交往的认知范式，破除“信息茧房”, 夯实“中泰一家亲”的价值观基础。

中泰文化领域的研究，离不开精通中文、了解中国国情与文化的泰国人才担任桥梁与纽带。泰国高校中文专业正是此类高端中文人才的输送主渠道，其不仅是中泰人文交流的战略支点，更是培育知华友华新生力量的重要平台，在深化两国文化互鉴与民心相通中发挥着关键作用。中文专业“文化中介”价值的实现，尤其依托于该专业课程体系中的文化类课程。

尽管自 20 世纪 70 年代泰国高校开设中文专业以来，文化类课程始终与专业建设同步发展，但至今在基础数据信度，全样本研究覆盖度、全体系揭示度方面仍留有空白。

信度、覆盖度与揭示度三方面的学术空白，具体如下:

基础数据信度缺失。泰国高校中文专业文化类课程研究本应以“泰国高校中文专业的数量与分布”的全景数据为基础，但目前存在引用失据的问题: 首先，泰国官方数据因统计滞后、缺乏时效性而无法引用。官方普查数据停留在 2016 年泰国教育部委托朱拉隆功大学亚洲研究中心完成的调查报告，此后九年未再公布全国性学科调查报告，导致研究缺乏时效性支撑。其次，前人数据无法引用是由于既有研究存在数据引用失范与概念界定模糊的问题。数据失范表现为部分学术文章未规范标注数据来源, 数据指代不明、出入大、引用年限过于陈旧等。概念界定模糊具体表现为: 对研究对象缺乏清晰界定，例如在专业分类上，将侧重语言文化的中文文学学士 (B.A.) 与强调职业导向的中文教育学士 (B.Ed.)、中文商务学士 (B.B.A.) 以及中医学士 (DCM) 笼统表述。在课程体系上，则将学历教育的中文专业与非学历的中文选修课程混为一谈。以上问题都使后续引用混乱、缺乏根基，失去研究信度。

样本覆盖度不足。目前已有的学术研究呈现“一多一少”特征，即: 个案研究多，全样本研究少。大多数研究在选取样本范围时，将单一地区、高校、中文专业的文化类课程纳入研究样本得多，而将全泰范围、所有中文专业纳入研究样本的目前还没有。因此，以往研究无法展示文化类课程宏观层面基础数据。

体系揭示度欠缺。当前领域内的研究多是“案例研究”, 比如特定教学法、教学理论在文化类课程上的应用，或某校自编本土化文化教材的编写建议，或某中文专业文化类课程的教学设计等。此类局部探讨无法揭示整个文化类课程体系的组织架构、设置模式、分布规律及潜在倾向。

针对以上三点学术空白，本研究的学术创新点为:

1) 提升基础数据的可信度和时效性。作为开展后续一切研究的基础，鉴于目前泰国高校中文专业数量的引用失据，本研究需完成该项数据的精准统计。

2) 首次全样本普查研究。本研究首度将泰国所有中文文学学士 (B.A.) 专业纳入研究范围，是覆盖泰国全地区、各所有制高校的全样本文化类课程研究，研究结果可反映整体现状，而不仅是局部情况。

3) 系统构建了初始体系形态。本研究第一次以“课程形态”本身作为核心研究对象, 将其结构侧与内容侧进行双维度的深度解析, 即: 不仅分析“教什么(内容侧)”, 更先看“如何组织 (结构侧)”。“如何组织”, 比如: 资源配置 (开设门次)、时序安排 (学期分布)、课程架构 (课程类型、学分分配、内容模块), 它们可以揭示资源分配、教学重点等制度性安排，是理解当前泰国中文教育中文化教学定位的关键。“教什么”, 比如: 文化类课程的内容描述为何，它可以揭示课程的教学目标、核心主题和知识范畴。

综上所述，本研究缘于对中泰民间交往中文化误读现象的深度关切，在构建“中泰命运共同体”的时代背景下，以“文化中介”群体——泰国中文专业为关注点，聚焦该专业的文化类课程，以实地收集的 67 所高校 83 个中文专业课程大纲为基础，构建了一个泰国高校中文专业文化类课程的基础数据库，填补了该领域基础数据的空白，首次揭示了泰国中文专业文化类课程的全貌及该课程体系的泰国模式，绘制了课程全景图，宏观层面上为政策制定、课程改革和跨国别的比较研究提供了参考依据，微观层面上为泰国各中文专业负责人在课程设置、对比、评价、优化等方面提供了背景框架。

研究目的

1. 系统梳理泰国高校中文专业文化类课程的结构侧。
2. 系统分析泰国高校中文专业文化类课程的内容侧。

研究意义

本研究建立的全国性课程数据库 (泰国高校中文专业文化类课程基础数据库) 本身具有为后续研究提供数据支持的价值。

文献综述

1. 研究理论

“泰国高校中文专业文化类课程”, 其本质是母语为泰语的成人学习者将中文视作一门外语进行的知识类文化 (而非语言技能) 学习，以增加中国文化知识、增强文化理解，提高跨文化交际能力。

由于该课程的本质如此，因而找到相关的权威性大纲进行比照，是检验当前泰国高校中文专业文化类课程标准性、规范性的关键。

在文化类课程大纲制定方面，泰国中文教育界目前尚无成果。中国教育部中外语言交流合作中心于 2022 年出版了《国际中文教育用中国文化国情教学参考框架》

(以下简称《参考框架》)。“《参考框架》作为国际中文教育领域第一部系统而独立的中国文化和国情教学的参考框架”(Zu, 2023) 是文化类课程在标准制定方面的里程碑似突破。“《参考框架》将为新时期国际中文教育领域的文化教学提供新的规范和具有操作性的指南，为海内外中国文化和国情教学的课程设置、大纲编制、教材编写、资源建设、课堂教学、学习者文化能力测评等方面提供依据和参考”(Zu, 2023)。

《参考框架》分为初级 (小学)、中级 (中学)、高级 (大学及成人) 三个阶段。即便是同一个文化点，由于阶段性不同，教学内容与目标也不同，举例来说，如表 1 (Zu, 2023) 所示。

表 1: 不同级别文化教学目标与内容的对比

家庭		
初级（小学）	中级（中学）	高级（大学）
教学目标和内容		
·了解中国家庭人口数量和家庭成员的称谓。 ·了解中国家庭生活中的角色关系和家务分工。 ·理解中国家庭尊老爱幼的特点和观念。	·了解中国家庭结构的特点及多样性。 ·了解中国家庭亲子关系、兄弟姐妹关系的特点。 ·理解中国家庭教育的特点和父母对孩子的期待。	·理解中国择偶的习俗和观念方面的多样性和发展变化。 ·理解中国家庭夫妻角色的分工和关系的特点 ·理解中国家庭观念及其发展变化。
文化点举例		
家庭人口/亲属称谓/家庭角色/家务分工/家长/家风/尊老爱幼	三代同堂/四二一家庭/单亲家庭/丁克家庭/亲子关系/兄弟姐妹关系/亲戚关系/严父慈母/望子成龙	相亲/网恋/择偶标准/结婚/彩礼嫁妆/夫妻角色/离婚/赡养方式/孝顺

“从体现文化内容的系统性、中国文化的独特性、与国际中文教育的相关性和教学可行性的原则出发，《参考框架》的内容分为社会生活、传统文化和当代中国三大板块”(Zu, 2023), 如图 1 所示。

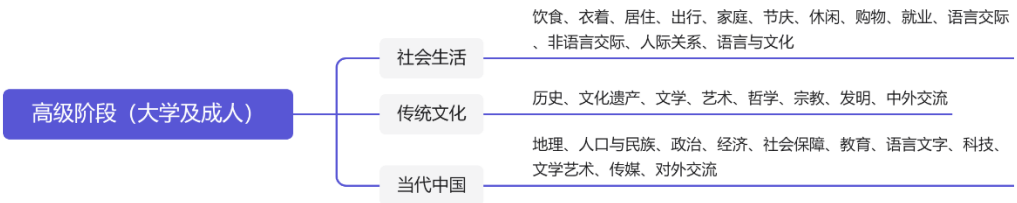

图 1: 《参考框架》高级 (大学及成人) 阶段内容 注. 引自 (Zu, 2023)

《参考框架》对文化内容的板块划分，是本研究中对泰国高校中文专业文化类课程体系形态“结构侧”分析的重要对比支撑。

2. 前人研究成果

关于泰国高校中文专业文化类课程，前人已有哪些研究成果? 本研究围绕着“泰国高校中文专业”和“文化类课程”两个方面，按相关研究的相关性进行了梳理。

2.1 泰国高校中文专业的研究成果

中文专业的地区分布。黄汉坤 (Huang, 2011) 认为开办汉语言专业的泰国高校集中在中部，取决于泰国中部是经济、文化、教育、科技的中心。

中文专业的师资共享。丁米 (Ding, 2011) 主张师资方面应该利用泰国现有的教师资源和各校特色风格，展开资源的交流合作，在国内互相之间建立“兄弟学校”“姐妹学校”或者“友好学校”, 开展一系列的学术交流活动，比如: 互相专聘各校不同专业的教师来施教, 或者互相开放专业选修课, 让学生可以到开设他们所想选修的课程的“友好学校”学习, 获得交换学分。

泰国中文专业的“三个零”现象。尉万传 (Wei, 2007) 提到泰国大学一年级中文系学生的中文水平相差较大，有的具有较好的中小学学习基础，有的却从来未接触过中文，这给教材选用、教学进程安排造成很大的困难。徐武林 (Xu, 2009) 认为所有泰国高校中文系的教学制度基本都是从“零”开始教授汉语。丁米 (Ding, 2011) 认为学生水平参差不齐，连中文专业的必修课也是从零开始，对汉语水平的提高有极大的影响。冯忠芳 (Feng, 2011) 建议报考高校中文教育专业的学生应该是具有一定中文基础者，而不是零起点学习者，由此应尝试突破泰国汉语教学中“三个零”的现象。杜悦莹 (Du, 2013) 认为“三个零”现象不仅仅存在于南部，在整个泰国都比较突出。王平祥 (Wang, 2014) 建议泰国高校要处理四个零起点的问题。黄汉坤、徐武林 (Huang & Xu, 2014) 认为目前所有泰国高校中文系的教学制度基本一致，都是从“零”开始教授汉语，即从拼音、基本词汇、简单的日常用语、基本语法结构等内容进行讲授。

优秀的中文专业。徐武林 (Xu, 2009) 认为高校中文教师师资体系方面，朱拉隆功大学、法政大学、华侨崇圣大学三所大学的师资队伍较为强大。李昊 (Li, 2010) 提到中国政府援建了工程造价约 6 千万泰铢的皇太后大学诗琳通中国语言文化中心。黄汉坤、徐武林 (Huang & Xu, 2014) 认为华侨崇圣大学是泰国境内汉语言学科门类最为齐全的一所高校，该校领导对汉语教学给予高度的重视，将汉语作为全校必修的外语课，并积极主张将中文系从文学院分离，独立成中国语言文化学院。

中文管理机构。吴应辉等 (Wu et al., 2013) 指出泰国教育部没有一个统领汉语教学的专门的汉语教学管理机构，导致教育部内部的汉语教学条块分割、互不统属、各自为政，这种状况不利于全国汉语教学的统筹协调、资源共享和优势整合。

2.2 文化类课程的研究成果

课程的时序安排。丁米 (Ding, 2011) 认为大一难度不高，到了大二，为了与专业相符，课程难度就会加大，导致很多学生对汉语失去了兴趣。

课程视角。吴应辉 (Wu & He, 2016) 认为汉语国际教育教材的问题之一是中国视角多，本土视角少，以致跨文化交流问题多。

课程内容。周小兵等 (Zhou et al., 2010) 历史文化内容太多是中国文化教材的通病，其根源是移植甚至照搬母语教学内容。郭凌云 (Guo, 2011) 认为要注意

联系传统和现代。王馨 (Wang, 2022) 认为目前中国文化和国情类教材在展现中国形象方面存在古今内容比例失衡的问题，较多展现了古代中国形象，强调过去的历史成果。缺乏当代形象展示，弱化了中国形象的现代性和时代性。关于广度深度方面，张英 (Zhang, 2004) 认为对外汉语文化教学本身不是一个无限的概念，它被限定在汉语作为外语学习这个前提下，文化课程不是脱离第二语言学习的另立门户的专业课。因此，其范围和深度都是有限的，应依据学习者不同的学习目的，划分出层次。

课程名称。邱睿、王师梅 (Qiu & Wang, 2017) 发现以专门文化知识学习为主的课程由于在知识结构上与中国文化课有所重叠，认为基础课程各异的名称下显示出高校对于文化课程认知的模糊化，以及教材选择的无针对性。

其他国家文化类课程研究现状。亚洲地区: 余求真 (Yu, 2003): 比较了中韩课程设置，指出中国需提升教师跨文化阐释能力。Ababaikere (2021) 揭示了土耳其文化类课程教材陈旧、缺乏实践性问题。

3. 前人研究与本研究的对比

综上所述，前人对泰国高校中文专业文化类课程的研究主要聚焦于中文专业建设本身，较少涉及到文化类课程方面。个别涉及到的研究也往往是个案与局部研究，因此，本研究的结果可以对其进行有效地补充。

本研究以表格形式对比了以往研究与本研究的区别，如表 2 所示。

表 2: 研究对比表

前人研究的局限性	本研究的创新点
基础数据信度缺失	提升基础数据的可信度和时效性
样本覆盖度不足	首次全样本普查研究。
体系揭示度欠缺	系统构建了初始体系结构

研究方法

1. 研究类型

本研究采用混合研究: 对课程大纲进行内容分析(定量研究), 对课程内容描述进行文本分析 (质性研究)。

2. 研究对象

泰国高等教育、科学研究和创新部 (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 以下简称 “MHESI”) 下属高校中，开设中文文学学士 (Bachelor of Arts, 以下简称 “B.A.”) 学位项目的全日制文化类课程的体系形态。

2.1 确认泰国高校的依据

隶属于 MHESI 管辖的高校共有 154 所，按其所有制归属可分为公立和私立。公立高校分为: 政府大学、皇家大学、自治大学、开放性大学、皇家师范大学。私立高校分为: 私立大学、私立学院、私立机构。如表 3 所示:

表 3: 泰国高校所有制分类表

高校分类	高校类型
公立高校 (83 所)	政府大学 (8 所)
	皇家大学 (9 所)
	自治大学 (26 所)
	开放大学 (2 所)
	皇家师范大学 (38 所)
私立高校 (71 所）	私立大学 (43 所)
	私立学院 (16 所)
	私立机构 (12 所)

2.2 确认泰国高校中文专业 (B.A.) 的依据

2.2.1 在 MHESI 网站“课程搜索”页面中输入查询关键词“จีน (中国)”, 在检索结果中剔除研究生 (硕、博)、中文教育学学士后，整理出本科阶段 (B.A.) 的数据。

2.2.2 和前人的数据作对比。查漏补缺，标注不一致之处。

2.2.3 逐条核对。对疑惑之处致电或实地核实，确保数据的时效性和准确性。

经过以上三个步骤，泰国高校目前开设中文专业的数量得以统计与确认: 截止 2025 年 5 月，泰国目前有 67 所高校的 83 个专业开设了中文文学学士 (B.A.) 专业 (以下简称“中文专业”)。

*注: 合艾大学、那空沙旺皇家大学、北清迈大学、北柳皇家大学的中文专业虽可在泰国“MHESI”的网站上查询到信息，但致电问询后得知该校中文专业已停办。

表 4 和图 2 是泰国中文专业按其地区和所有制性质进行的统计图 (为节省篇幅，仅做部分展示)。

表 4: 泰国中文专业(B.A.) 按地区、所有制统计表 (部分)

序号	地区	所有制	高校名称	学院名称	学位名称
1	中部	自治大学	朱拉隆功大学	艺术学院	中文
9		开放大学	蓝康恒大学	人文学院	中文
10		皇家大学	曼谷拉差蒙坤科技大学	文学院	中文交际
14		皇家师范大学	萱素南他皇家大学	人文与社会科学学院	中文
21		私立大学	斯巴顿大学	文学院	商务交际中文
32		私立机构	正大管理学院	文学院	商务中文

表 4: 泰国中文专业(B.A.) 按地区、所有制统计表 (部分) (续)

序号	地区	所有制	高校名称	学院名称	学位名称
55	东北部	自治大学	孔敬大学	人文与社会科学学院	中文
56		政府大学	乌汶大学	文学院	中文与交际
67		皇家师范大学	乌隆他尼皇家大学	人文与社会科学学院	中文

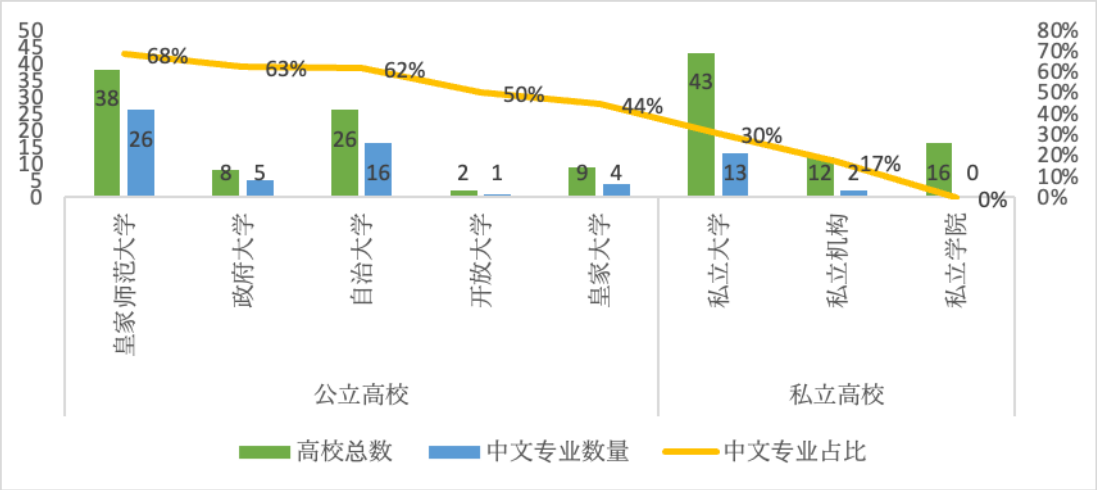

图 2: 泰国全境高校中文专业开设统计占比图 注. 作者根据本研究数据绘制。

3. 数据收集流程

3.1 全泰范围内高校中文专业课程大纲的收集方式

为获取各个高校中文专业文化类课程信息, 搭建“文化类课程的基础数据库”, 需收集全泰范围内高校中文专业课程大纲。泰国高校中文专业的课程大纲每 5 年需提交 MHESI 重新审核一次, 本研究所收集的各中文专业课程大纲均为有效期内正在施行的最新版。

本研究的具体收集方法是: 通过泰国高等教育课程在线评估网站 http://checo.mhesi.go.th/default.aspx#、各高校官方网站、实地到访三种方法收集。

3.2 确定“文化类课程”的定义及其选择标准

文化类课程指: 在中文为外语的背景下, 为增进学习者对中国文化全方位地了解, 提升文化敏感度与跨文化交际能力, 以文化知识传授为核心目标而开设的课程, 它既非语言技能 (如听、说、读、写) 的学习, 又非语言学习中的文化要素学习, 举例来说, 比如:

Introduction to China (中国概论)

Chinese Calligraphy (中国书法)

Overseas Chinese (海外华人)

Chinese Culinary Cultures (中国饮食文化)
Chinese Modern Business Cultures (中国现代商业文化)
Chinese Language in Films (中文在电影中的应用) 等课程。

3.3 创建文化类课程基础数据库

将收集的课程大纲中与研究对象相关的信息收录入本地数据库, 如: 高校名称、专业名称、大纲修订年份、文化类课程名称、学分、课程内容描述、必修或选修、学期分布。表 5 是文化类课程基础数据库内容的示例:

表 5: 文化类课程基础数据库示例表

序号	1.	...
高校名称	朱拉隆功大学	...
学院	艺术学院	...
专业名称	中文专业	...
课纲版本	2023 年	...
课程名称	Introduction to Chinese Culture	...
学分	3(3-0-6)	...
必修/选修	选修	...
课程描述	Overview of Chinese culture; development of Chinese society through customs, philosophy ideas, politics, art and literature; influences of social, political and economic changes on Chinese culture in different eras.	...

4. 数据分析方法

通过建立的文化类课程基础数据库，逐步进行课程体系形态结构侧和内容侧的分析与研究, 如表 6 所示。

表 6: 数据分析手段

资料内容	分析方法	具体操作
泰国高校中文专业有效期内的课程大纲	定量分析	对高校名称、专业名称、学分、开设门次、必修或选修、学期分布进行统计、数据清洗和内容分析。
	质性分析	对文化类课程名称、课程内容描述进行文本分析。

5. 研究工具

5.1 质性分析工具

NVivo: 首先,将数据库中所有文化类课程名称进行统计,建立单独文本库。表 7 部分展示。

表 7: 文化类课程名称统计

高校	专业	文化类课程名称
朱拉隆功大学	艺术学院中文专业	Evolution of the Chinese Characters Introduction to Chinese Literature History of China
法政大学	比里: 帕侬荣国际学院 中国学专业	Chinese Culture and Society Economics and Business in China Government and Politics of China

接着, 将所有文化类课程中名称相同、主题相近的进行合并编码, 如同为“汉字” 类别的就归为一类, 见图 3。

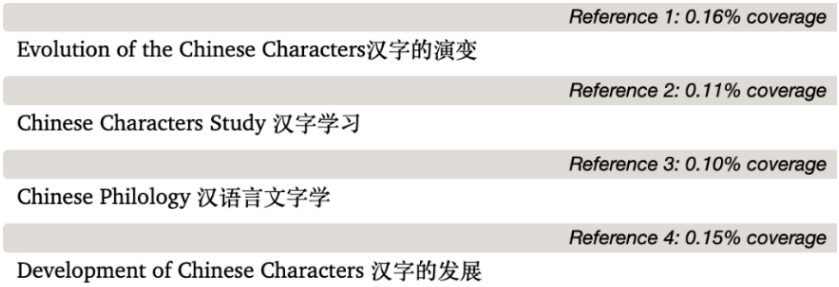

图 3: 二级编码示例 注. 作者根据本研究数据绘制。

然后, 将二级编码再进一步提取主题, 就得到了最终的课程结构框架, 见图 4。

图 4: 三级编码示例 注. 作者根据本研究数据绘制。

编码的信度检验: 过程由 2 位编码员在理解研究目的、编码定义和操作规则的前提下独立编码, Kappa 系数 (Cohen's Kappa) 为 0.85。

微词云: 此工具的作用是把数据库中各高校中文专业文化类课程的课程内容描述进行文本分析, 提取高频词, 形成词云。

5.2 定量分析工具

Excel: 首先, 建立课程大纲信息的结构化数据库字段, 包含: 高校名称、专业名称、学分、选修与必修、通识课与专业课、学期分布。

其次, 进行基础数据清洗与整理。

最后, 进行结构化分析。

研究结果

本研究完整覆盖泰国五大行政区 (中部、东部、南部、北部、东北部), 系统采集全国 67 所各类高校 83 个中文专业的课程数据, 实现泰国全境中文专业课程数据的完整覆盖。表 8 是本研究的数据覆盖情况。

表 8: 数据覆盖情况

统计维度	结果
覆盖高校数	67 所
涉及专业数	83 个
地区覆盖度	中部/东部/南部/北部/东北部
所有制覆盖度	私立/公立

1. 泰国高校中文专业文化类课程的结构侧

结构侧的研究结果体现在泰国高校中文专业文化类课程的资源配置 (开设门次)、时序安排 (学期分布)、课程架构 (课程类型、学分分配、内容模块) 三个方面。

1.1 资源配置

本研究统计结果: 目前泰国高校 83 个中文专业共开设文化类课程 672 门次, 平均每个专业设置文化类课程约为 8 门次。

1.1.1 分布概况 (按地区) 图 5 展示的是泰国 5 个地区文化类课程的开设情况。

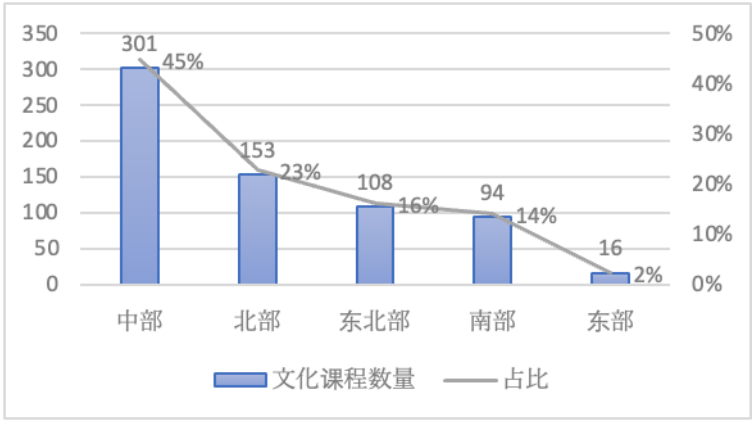

图 5: 泰国各地区中文专业文化类课程开设统计 注. 作者根据本研究数据绘制。

从图 5 可以看出:

- 中部地区的文化类课程门次约占 45% (301/672), 近总数的一半。这同该地区的中文专业数量成正相关, 反映出高校类型丰富、中文专业密集的中部地区, 在文化类课程开设数量上同样具备显著优势。

- 文化类课程开设数量按地区排名依次为: 中部 (45%) > 北部 (23%) > 东北部 (16%) > 南部 (14%) > 东部 (2%)。

1.1.2 分布概况（按高校所有制）图 6 展示的是泰国各所有制高校的文化类课程开设情况。

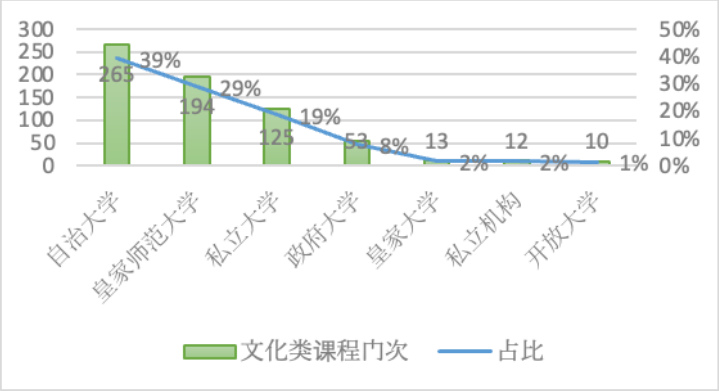

图 6: 泰国各所有制高校中文专业文化类课程开设统计 注. 作者根据本研究数据绘制。

由图 6 可以看出:

- 文化类课程开设数量按高校所有制排名依次为: 自治大学 (39%) > 皇家师范大学 (29%) > 私立大学 (19%) > 政府大学 (8%) > 皇家大学 (2%) > 私立机构 (2%) > 开放大学 (1%)。

- 自治大学在文化类课程开设数量方面占据显著数量优势, 而皇家大学、私立机构和开放大学占比处于显著低位区间。

1.2 时序安排

本研究对 83 个中文专业的 672 门次文化类课程的开设时间进行了统计, 试图通过文化类课程在学期时间的分布揭示文化类课程开设的适配性。

经统计, 大一 88 门次、大二 163 门次、大三 293 门次、大四 128 门次, 如图 7 所示。

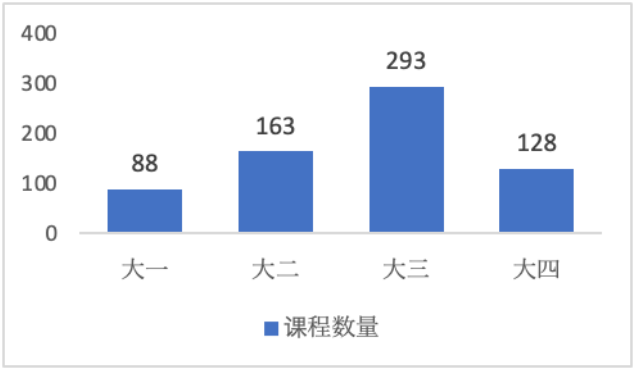

图 7: 文化类课程开设学年分布 注. 作者根据本研究数据绘制。

通过图 7 可知: 文化类课程开设最密集的是大学三年级, 开设最少的是大学一年级。

1.3 课程架构

1.3.1 课程类型 (必修/选修)

泰国高校的课程按照类型划分, 可分为必修课和选修课, 中文专业的文化类课程概莫能外。因此, 本研究对所有高校中文专业的文化类课程进行必修与选修的统计, 结果如表 9、图 8 所示。

表 9: 中文专业文化类课程必修与选修统计

课程类型	文化类课程开设门次	占比
必修	264	39%
选修	408	61%

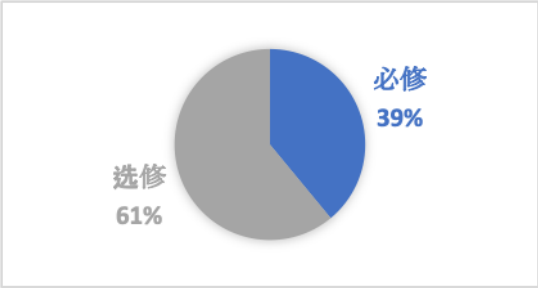

图 8: 文化类课程必修、选修的占比 注. 作者根据本研究数据绘制。

由表 9、图 8 可知:

- 目前, 泰国高校的文化类课程呈现明显的选修主导特征。文化类选修课程占比约为 61%, 显著超越文化类必修课程 39%。

- 此结果反映出当前文化类课程学习的 “非强制性” 与辅助地位。

1.3.2 课程类型 (通识课/专业课)

泰国高校中的通识课与专业课是课程体系的两大核心组成部分。通识课旨在培养跨学科的综合素质, 拓宽知识视野，提升人文、科学、社会等领域的通用能力, 而专业课则是培养学生在特定领域的专业能力, 构建学科知识体系, 提升职业竞争力。专业课强调专业性与知识深度, 其重要性不言而喻, 因此在学分占比和重视程度方面也居于首位。

文化类课程的课程体系研究, 加入“通识课”与“专业课”这个衡量维度, 可以更直观地看到目前文化类课程在中文专业课程体系中的归类与定位。

经统计, 文化类课程在“通识课”与“专业课”中的占比如图 9 所示。

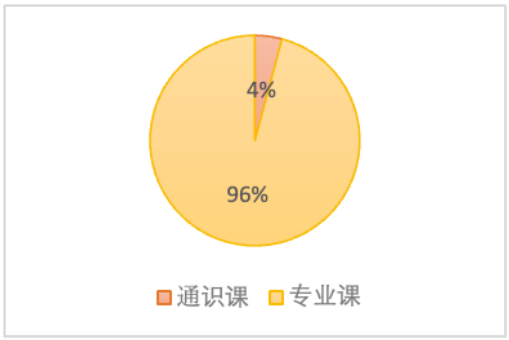

图 9: 文化类课程在“通识课/专业课”中的占比 注. 作者根据本研究数据绘制。

通过图 9 可以明显地看出:

- 文化类课程目前的开设是以专业课为主,通识课仅占极低的比例。
- 由此可知，中文专业的学习者在大学期间有关中国文化类知识的获得很大程度来自中文专业开设的专业课。

1.3.3 学分分配

文化类课程学分占比, 是指中文专业开设的全部文化类课程的学分总值, 占总学分的比重 (文化类课程学分/总学分)。

依据此数据, 可以纵观全泰中文专业文化类课程开设的详细情况, 也可以进行各个中文专业之间的横向对比。

本研究依据课程大纲, 对全泰 67 所高校 83 个中文专业的文化类课程进行了详细的梳理,对中文专业开设文化类的课程学分进行逐个统计, 并计算出每个中文专业, 其文化类课程的学分占总学分的比重, 详细的统计分布结果见附录。

基于详细的统计分布结果,本研究制作了更为直观的详情图(图 10)。

图 10: 全泰中文专业文化类课程学分占比详情 注. 作者根据本研究数据绘制。

在图 10 中,可直观地看到各个中文专业文化类课程占比情况的排序。

本研究根据图 10, 进一步将各个中文专业的文化类课程学分占比进行了区间划分, 归纳为图 11。

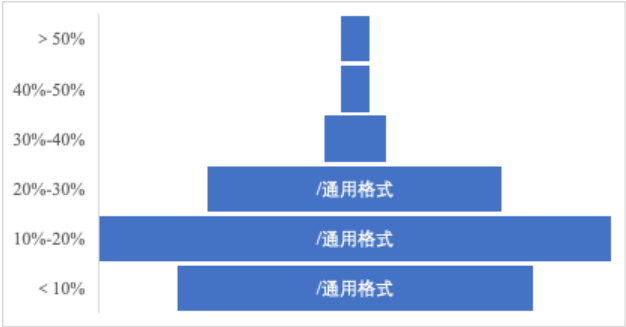

图 11: 中文专业文化类课程学分占比区间分布 注. 作者根据本研究数据绘制。

根据图 11 可得知:

- 文化类课程学分占比在“>50%”“40% — 50%”区间的, 分别只有 2 个中文专业。

- 文化类课程学分占比在“10% — 20%”区间的中文专业, 数量是最多的, 达到了 33 个。

- 文化类课程学分占比在“<10%”区间的中文专业数量位居第二。

换言之, 目前, 泰国超过半数以上 (56%) 的中文专业, 其文化类课程的学分占比低于 20%。

结合图 14 综合来看, 可以得知:

- 皇太后大学中国学专业、法政大学中国学专业、华侨崇圣大学中国学专业、清莱皇家大学中文专业的文化类课程学分占比分别达到了 58.14%、53.49%、45.38%、43.85%，呈现断崖式领先。

- 在专业细分领域,“中国学”专业是文化类课程学分占比最多的专业, 均超过了 45%。

1.3.4 内容模块

参照上文研究工具中所用的质性编码方法, 本研究将数据库中所有文化类课程名称进行一级编码, 共有 672 条 (对应 672 门次的文化类课程)。

接着将名称相同、主题相近的文化类课程进行合并编码, 此为二级编码, 共有 18 个类别，分别是: 成语谚语、汉字、古代汉语、中华文明、历史、哲学、当代中国、政治、经贸、文学、艺术、影视、跨文化交际、海外华人、中泰关系、文化、中国概况和中国学。

进而将二级编码中的 18 类, 再进一步提取主题, 得到了三级编码, 即最终的课程结构框架, 共有 6 个类别, 分别是: 语言与文字、历史与传统、当代中国、文学艺术与传播、跨文化与国际关系和综合概论。图 12 所示。

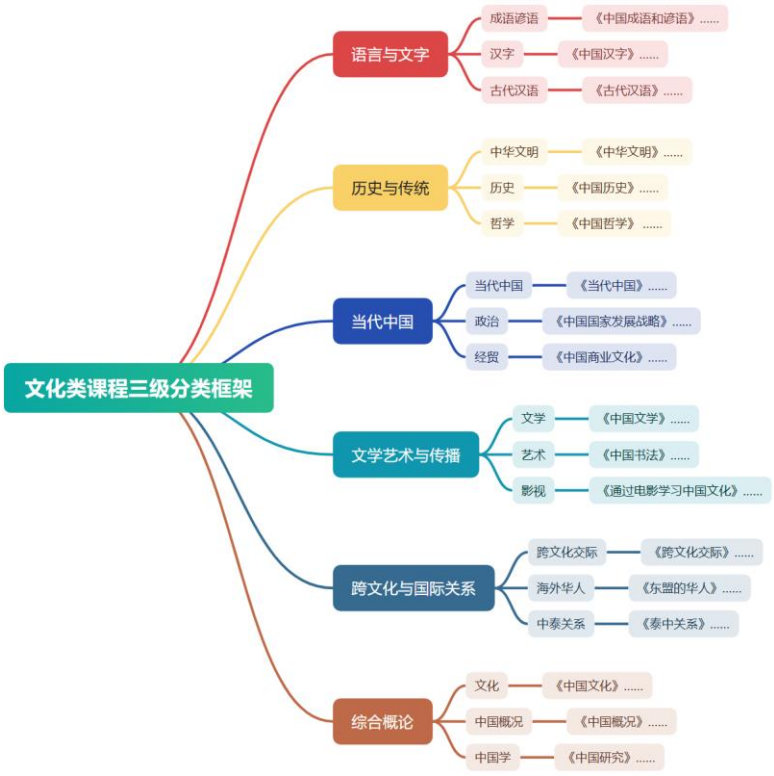

图 12: 泰国中文专业文化类课程三级分类框架 注. 作者根据本研究数据绘制。

将本研究的文化类课程分类框架对比 《参考框架》 的高级阶段 (图 1, 在前文中), 可以发现以下结果:

- 小部分课程有本土化亮点, 而大部分不足

目前, 泰国中文专业的文化类课程体系已根据自身的文化本位, 发展、形成了自己的特色, 在某些课程上本土化特点十分明显。泰国中文专业的文化类课程设置, 本位是泰国学习者, 因此, 看待中国文化与国情是他者视角。如研究发现泰国文化类课程二级分类中的“跨文化交际”“中泰关系”类别, 对标《参考框架》 中的“中外交流”“对外交流”。后者是以中国人为本位，向中文学习者介绍古往今来的中国人是怎样进行跨文化交际的, 但它并不符合泰国人了解中国的认知顺序, 泰国学习者首要的跨文化交际任务应当是怎样从泰国文化出发, 理解中泰国文化异同的问题, 而不是了解中国人在跨文化交际和国际关系方面的成就。受泰国本位视角影响的课程还有一类是“海外华人”, 这是根据泰国国情与历史, 发展出的文化类课程, 这是标准化的 《参考框架》 所未涵盖的。

尽管“跨文化交际”“中泰关系”“海外华人”这三部分是泰国文化类课程本土化的亮点, 但此类的课程的覆盖率和占比都非常低, 并不能代表全泰的课程设置情况。从课程名称的统计情况来看, 大部分还属于转述中国人视角的文化类课程。

- 综合概论类文化类课程的设置问题

对比 《参考框架》, 可以发现, 泰国文化类课程中有一个类别十分突兀: “综合概论” 类。这类别下属的 “中国文化” “中国概况” 等课程在中文专业的开设率相当高，可以称之为中国文化的代表课程。

一方面, 这类课程对于学生初步了解中国及中国文化起到了作用, 但是另一方面, 这类课程的存在又和其余所有文化类课程的内容产生了重复与交叉。

- 课程结构总体偏向传统文化

《参考框架》 中 “社会生活” “传统文化” “当代中国” 三个板块是比重相当的, 但是泰国目前的文化类课程设置总体偏向于传统文化, 如图 13 所示。

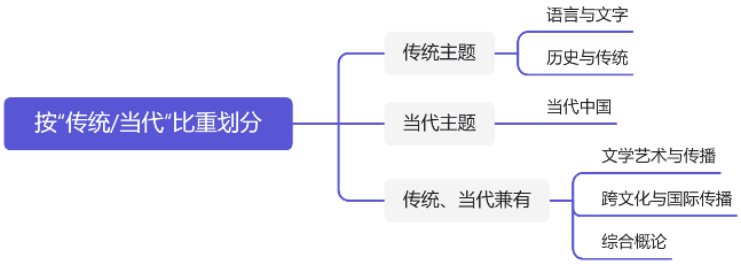

图 13: “传统/当代” 比重划分 注. 作者根据本研究数据绘制。

由图 13 可知:

- 6 类中有 2 类 “语言与文字” “历史与传统” 完全属于 “传统” 类别。
- 6 类中仅有 1 类 “当代中国” 属于 “当代”。
- 6 类中其余 4 类属于 “传统” “当代” 兼有, 并且 “传统” 的占比更多。

2. 泰国高校中文专业文化类课程的内容侧

本研究对泰国高校中文专业文化类课程的课程内容描述进行文本数据的统计与分析, 并对比 《参考框架》, 指出当前存在的问题。

2.1 课程描述的高频词分析

本研究统计了 83 个中文专业课程大纲的文化类课程内容描述, 对文本内容进行了高频词依存关系的统计。需要指出的是, 相较于传统的孤立高频词统计, 有依存关系的高频词更能揭示词语间的深层逻辑。表 10 是高频词依存关系的统计结果 (仅展示前 50 个高频词)。

表 10: 课程内容高频词 (前 50 个)

高频词	频次	高频词	频次
Chinese character	127	tradition culture	14
Chinese culture	76	Chinese work	13
Chinese literature	73	ancient time	13

表 10: 课程内容高频词 (前 50 个) (续)

高频词	频次	高频词	频次
the present	35	the people	13
Chinese art	34	general knowledge	12
literary work	31	cultural difference	11
Chinese language	31	important event	11
Chinese history	29	Chinese brush	11
Chinese people	29	the knowledge	10
Chinese calligraphy	28	Chinese vocabulary	10
Chinese idiom	25	technology science	10
cultural communication	23	proverb idiom	10
daily life	22	the past	10
each period	22	significant event	10
culture society	21	Chinese society	10
the history	21	China society	10
the development	19	eastern philosophy	9
cross communication	19	general characteristic	9
the period	18	the principle	9
Chinese proverb	18	culture art	9
Thai Chinese	18	an emphasis	9
character write	16	the structure	9
tradition custom	15	the origin	9
Chinese philosophy	14	this course	8
the relationship	14	actively participate	8

本研究对全部高频词汇 168 个, 根据词汇具有的明确的共同特征进行分类, 得到了 8 大类别, 分别是:

- 历史与传统 (34), 词语聚焦中国历史进程、传统文化、习俗和哲学思想, 如: Chinese Culture、Chinese History、Tradition Custom 等。

- 文学与艺术 (27), 词语涵盖文学作品、艺术形式、创作手法及文化符号。如: Chinese Literature、Literary Work、Chinese Art 等。

- 现代与当代发展 (25), 涉及现代科技、经济发展政治动态及社会变革, 如: Technology Science、Economy Politic、Economic Development 等。

- 社会与哲学 (23), 词语涉及社会结构、哲学思想、价值观及政治经济体系, 如: Chinese Society、Eastern Philosophy、The Principle 等。

- 语言与文字 (20), 词语直接关联中文语言结构、文字系统、词汇及书写, 如: Chinese Character、Chinese Language、Chinese Vocabulary 等。

- 跨文化交流 (19), 词语强调文化互动、差异、国际关系及传播过程, 如: Cultural Communication、Cross Communication、Cultural Difference 等。

- 教育与学习 (15), 词语中与教学方法、知识应用及学习活动相关, 如: Actively Participate、Basic Knowledge、General Knowledge 等。

- 日常生活与综合 (5), 词语描述日常生活、社会习惯及模糊概念, 如: Daily Life、Everyday Life、The People 等。

分类统计结果如图 14。

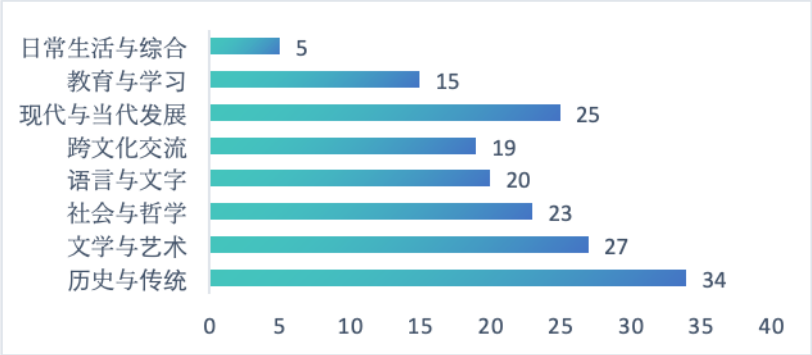

图 14: 高频词分类统计 注. 作者根据本研究数据绘制。

由图 14 可知:

- 传统与现代的内容失衡

当前泰国高校中文专业文化类课程的高频词中, “历史与传统(34)” “文学与艺术 (27)” “社会与哲学 (23)” “语言与文字 (20)” 这种 “传统文化” 类的内容过多, 约占 62%, 而涉及到 “当代中国” “社会生活” 的类别仅有 “日常生活与综合 (5)” “现代与当代发展 (25)”, 占 18%。

- 知识与技能的内容失衡

在这些高频词中, 除 “跨文化交流” “教育与学习” “日常生活与综合” 这三类属于文化技能学习外, 其余的大部分都属于文化知识的学习。

- 广度与深度的内容失衡

从文化类课程描述的词语中, 能够发现大部分高频词的主体是笼统、概括的, 如: Chinese Language、Chinese People、 Chinese History, 限定的词语也是高度概括的, 如: Each Period, 目标也是概括是词语, 如: The Development。

本研究还依据此 168 个高频词语, 制作了高频词词云, 可据此直观地看出词语的频次高低。

图 15: 高频词可视化词云 注. 作者根据本研究数据绘制。

此外, 本研究将 《参考框架》 中“大学成人阶段”的课程目标描述 (见表 1) 与目前泰国所有文化类课程中开课频次最高的中国概况课的内容描述作对比:

下文引用的是乐德纳可信皇家理工大学中国语言专业 2023 版课程大纲中 Introduction to China (中国概论) 这门课的内容描述:

“Chinese national identity, Flag, National Anthem, National Emblem, Geography, Climate, Administrative Divisions of China, Ethnic Minorities, Politics, History, Contemporary Society, Economics, Technology, Festivals, Culture, and Lifestyle.” (Rajamangala University of Technology Rattanakosin [RMUTR], 2023)

中华民族认同、国旗、国歌、国徽、地理构成、气候特征、行政区划、少数民族群体、政治体制、历史沿革、当代社会、经济体系、科技进步、传统节日、文化遗产、生活方式实践。

由上述的对比可知, 当前泰国高校文化类课程内容水平普遍现状是: 1) 以初级、中级的笼统了解为主, 课程中鲜少涉及有深度的目标与内容。2) 课程目标方面并不清晰，只有课程内容而缺乏目标。3) 课程内容方面，具体的文化点没有详细说明。

讨论

文化类课程体系形态的讨论分结构侧和内容侧两部分进行。

1. 结构侧

结构侧分资源配置、时序安排、课程架构三部分分别讨论。内容侧对课程描述的高频词进行分析。

资源配置方面。

目前, 全泰范围内中文专业文化类课程开设门次的总体概况, 还没有人专门做过这类统计。泰国大多数高校从大一到大四开设的课程总数都在 40 门以上,

因此，每个专业平均开设 8 门次的文化类课程，占比可能不足总课程数的量的 1/4，说明泰国中文专业的课程核心仍以语言技能为主，文化类课程更多是补充性质。下面按地区与所有制两方面对开设门次进行讨论。先按地区来看，本研究的结果验证了黄汉坤（Huang，2011）认为开办中文专业的泰国高校集中在中部这一说法。除此之外，本研究还发现:“文化类课程开设门次的地区分布”与“地区开设中文专业的排名”完全对应，即: 开设中文专业最多的地区也是文化类课程开设门次最多的。如果从高校所有制的角度来看分布情况，泰国自治大学的文化类课程开设门次比例最高 (39%)，原因可能是其拥有更高的学术自主权、优秀的生源、充足且优质的师资。本研究认为丁米 (Ding，2011) 关于共享师资的建议在实际操作中可能存在困难: 1) 缺少专门负责协调的人员。该提议由于牵涉学生学分、教师待遇等切身利益问题，一旦某个环节衔接不畅、沟通遇阻，会产生负面结果，因此实际实施中需要由双方派专人对接。然而，在教师资源本就紧张的中文专业，这点不太现实。此外，学生大规模、频繁地奔走于两校间听课，安全和经费方面都存在压力。本研究支持上述提议中的“学术交流”活动，建议文化类课程的优质师资地区共享，比如: 一些在文化类课程方面有实力的中文专业，可以和周围高校合作，以讲座的形式，每学期在需要师资支持的中文专业进行专题讲座。在这一点上，玛希隆大学中文专业已经做出了尝试，该专业有特聘教师的模式。

时序安排方面。

文化类课程开设学年的分布情况中，低年级（大一）最少，逐年递增至大三达到高峰，到大四则开始回落。由此可知，大三是文化类课程开设的核心阶段。这是因为大一学习者的中文水平还很有限，主要集中于初级语言技能的学习。到了大二开始有了一定的中文基础，对文化类课程的理解能力有所提升。到了大三，文化类课程在数量和难度上都达到了最大化。以上研究结果跟丁米（Ding，2011）的相类似。

课程架构方面。

研究结果显示，目前泰国高校的文化类课程呈现明显的选修主导特征。文化类选修课程比重显著超越文化类必修课程，这是该类课程“非强制性”与辅助性的定位。而学校普遍认为学习者必须掌握的课程应以语言技能为主，也折射出泰国学习者的中文整体水平偏低这一事实。关于泰国中文学习者水平偏低的讨论，是个老生常谈的问题了，与尉万传 (Wei，2007)、徐武林 (Xu，2009)、丁米（Ding，2011)、冯忠芳 (Feng，2011)、杜悦莹 (Du，2013)、王平祥 (Wang，2014)、黄汉坤、徐武林 (Huang & Xu，2014)、所关切的“三个零”问题切合。

在课程类型方面本研究还进行了通识课与专业课的统计，发现文化类课程目前以专业课为主，而非通识课。这可能是因为具备中国文化教学能力的教师多集中于中文专业，缺乏面向全校开设通识课的动力或能力。

文化类课程学分分配方面，超过半数以上中文专业的文化类课程学分占比都比较低，只有极少数的高校中文专业，其文化类课程学分占比接近或超过总

学分的一半，尤其是“中国学”专业，其开设的文化类课程从数量到深度都遥遥领先，这意味着中国学专业的学习者客观上具备更强的中国文化知识。关于文化类课程学分名列前茅的中文专业，本研究认为有以下原因驱动：1）中文专业开设的时间和发展程度。法政大学于 1984 年就设立了泰国第一所中国学研究中心。皇太后大学和华侨崇圣大学均开设 2 个以上的中文专业，且设有中文硕士专业。以上这些文化类课程占优势的中文专业与徐武林 (Xu, 2009)、黄汉坤、徐武林 (Huang & Xu, 2014)、李昊 (Li, 2010) 曾撰文提到的泰国优秀中文专业高度一致，说明实力越雄厚的中文专业，文化类课程开设的越丰富。

文化类课程的内容模块，从课程名称的统计情况来看，文化类课程大部分还属于转述中国人的视角。除此之外，“传统”与“当代”的失衡也是一大问题。尽管在 《参考框架》 中“社会生活”“传统文化”“当代中国”三个板块是比重相当的，但是泰国目前的文化类课程设置总体偏向于传统文化，这与吴应辉 (Wu & He, 2016)、王馨 (Wang, 2022) 的观点一致。对比 《参考框架》，可以发现，泰国文化类课程中有一个类别十分突兀：“综合概论”类。这类别下属的“中国文化”“中国概况”等课程在中文专业的开设率相当高，可以称之为中国文化的代表课程。一方面，这类课程对于学习者初步了解中国及中国文化起到了作用，但另一方面，这类课程的存在又和其余所有文化类课程的内容产生了重复与交叉，这和邱睿、王师梅 (Qiu & Wang, 2017) 的观点一致。但本研究并不赞同其针对泰国高校文化类课程的名称设置的看法，他们认为各异的名称下显示出高校对于文化类课程认知的模糊化。本研究认为：泰国文化类课程在本土化道路上的探索是有意义的。泰国文化类课程本土化的实践，部分体现在一些文化类课程的设置上，比如“海外华人”课程。课程名称的混乱是因为没有标准化课程大纲作为参考依据。因此，当下迫切需要参照 《参考框架》 制定一份具有针对性的泰国版文化类课程大纲，以推动泰国高校中文专业文化类课程的本土化进程。

2. 内容侧

课程描述的高频词分析。通过对泰国高校中文专业文化类课程的课程描述进行高频词分析，发现文化类课程存在以下三个方面的问题。1）传统与现代的内容失衡。在分析的高频词中，涉及“传统文化”类的内容过多，而涉及到“当代中国”“社会生活”的类别很少。这说明文化类课程的开设更多是为了学习中国传统文化部分，而忽略了当代中国文化的重要性。这和周小兵等 (Zhou et al., 2010)、郭凌云 (Guo, 2011) 的发现一致。2）知识与技能的内容失衡。在高频词中，除“跨文化交流”“教育与学习”“日常生活与综合”这三类属于文化技能学习外，其余的大部分都属于文化知识的学习。这说明文化类课程侧重于讲解学生的文化知识，而忽略了文化技能的传授与培养。Ababaikere (2021) 也揭示土耳其文化类课程缺乏类似实践性问题。3）广度与深度的内容失衡。高频词的主体、限定词语及其目标均呈现出高度笼统和概括的特点。其根源在于将“知识覆盖”等同“能力培养”的结构

性错位。因此, 文化教学内容的广度与深度应该要平衡。这个观点与张英 (Zhang, 2004) 的探讨相一致。

文化类课程深度的分析。当前泰国高校文化类课程内容水平普遍现状是: 1) 以初级、中级的笼统了解为主, 课程中鲜少涉及有深度的目标与内容。2) 课程目标方面并不清晰, 只有课程内容而缺乏目标。3) 课程内容方面, 文化点没有案例详细说明。文化知识的高度总结导致文化符号沦为空洞的标签, 将动态文化现象压缩为静态标本, 最终形成“知而不解”的文化认知悖论。本研究认为, 目前的文化类课程存在成人认知与浅层内容的深刻矛盾。成人的认知水平完全能理解其他国家的深层文化, 但由于文化类课程教学目标的不明确, 阻碍了对目的语文化的深入理解, 导致学习内容与认知水平不匹配。这种困境, 与张英 (Zhang, 2004) 提出的文化教学分层理论形成深刻呼应。

结论

本研究基于研究结果与讨论, 在综合比较了前人的研究之后, 认为文化类课程目前存在课程体系形态自身的“教学递进逻辑矛盾”。

目前, 泰国中文教育界对中文作为外语的文化类课程性质研究不透、认识不足、目标不清, 缺乏普遍共识, 致使其定位的边缘化与模糊化, 并产生一系列负面后果。泰国中文专业的文化类课程性质应当是: 中文作为外语的知识类课程, 而非语言类课程, 二者的认知顺序、规律完全不同。

通过研究结果可知, 当前高校文化类课程被定位为选修主导的非强制性、补充性质的辅助课程。文化类课程在结构设计方面, 呈现出“传统”与“当代”比例不当,“综合概论”类课程与其余课程的重叠,“本土化视角”与“中国人视角”失衡现象。在内容设置方面, 呈现出“三种失衡”:“传统”与“当代”失衡;“知识”与“技能”失衡;“广度”与“深度”失衡。

由上述问题产生的文化类课程的矛盾是: 课程体系形态自身的“教学递进逻辑矛盾”。时序安排、课程目标方面, 应该有教学的逻辑和进阶的过程, 但目前的文化类课程没有体现出来。

研究的创新性

1. 以课程大纲为基础, 构建了一个泰国高校中文专业文化类课程的基础数据库, 填补了该领域基础数据的空白。

2. 首次揭示了中文专业文化类课程的全貌及该课程体系形态的泰国模式, 绘制了课程全景图。

建议

1. 本研究的数据及结果可作为政策制定、课程改革和跨国别研究的参考依据。

2. 本研究结果是一个可以长期使用的数据平台, 后期可以基于本平台再去探讨其他的分支领域。

3. 泰国高校中文教育领域可利用本研究结果，对综合概论类文化课程进行改革，如“概况”课，具体操作如下：

- 目前的矛盾是：学生入校中文水平低 + 文化类课程集中开设在大学三年级。
- 导致的结果：学习者语言水平跟不上课程难度，从大三开始厌恶文化类课程。
- 建议：“概况”类文化课，应从大一（上）开始开设，贯穿 7 个学期，直至大四（上）。应将课程做本土化改编，课程内容以讲述当代中国和中泰文化对比为主，以符合学生语言水平的中文阅读选段作为补充材料。

教材（初级）起步编写语言以泰语为主，中文展示部分的语言难度为 HSK 三级。中文展示部分随学生语言水平的提高而逐步增加，泰语随之减少，到高级阶段时仅对个别中文词汇和注释做泰语标注。

References

Ababaikere, H. (2021). *Research on Teaching Chinese Culture Courses to Chinese Majors in Turkish Universities* [Doctoral Dissertation, Shanghai International Studies University].

Ding, M. (2011). *Taiguo Daxue Hanyu Kecheng Jiaoxue Gaige Yanjiu* [Research on Reform of Chinese Curriculum Instruction in Thai Universities] [Doctoral Dissertation, East China Normal University].

Du, Y. Y. (2013). A Survey Report on Chinese Majors in Universities in Southern Thailand. *Chinese Language Globalization Studies*, (1), 65–71, 219.

Feng, Z. F. (2011). On The Curriculum of Chinese - Language Education Majors at The University Level in Thailand. *Chinese Language Globalization Studies*, (1), 172–178.

Guo, L. G. (2011). A Study of Culture - Focused Course Syllabi for The General International Student Population. *Journal of Language and Literature Studies*, (24), 122–125.

Huang, H. K. (2009). Examining Curricular Configuration and Future Trajectories in Chinese Linguistics Programs at Thai Higher Education Institutions. *Overseas Chinese Language Education.*

Huang, H. K. (2011). Contemporary Perspectives on Chinese Language Programs in Thai Higher Education and Sino - Thai Interinstitutional Cooperation. *Overseas Chinese Language Education*, (2), 96–103.

Huang, H. K. & Xu, W. L. (2014). Current Status of Graduate Education in Chinese - Language Programs at Thai Universities. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as a Foreign Language Edition), 12*(3), 21–31.

Li, H. (2010). A Study of The Development and Problems of Chinese - Language Teaching in Thai Universities Under Sino - Thai Cooperation. *TCSOL Studies*, (1), 3–9.

Qiu, R. & Wang, S. M. (2017, June 16–18). *A Study of Chinese Culture Teaching Materials Used in Thai Colleges and Universities: Focusing on The Central Region of Thailand* [Conference presentation]. 14th International Conference on Chinese Language Pedagogy, Macau, China.

Rajamangala University of Technology Rattanakosin. (2023). *Bachelor of Arts Program in Chinese: Revised Curriculum 2023* [Unpublished Curriculum].

Wang, P. X. (2014). Report on Chinese - Language Instruction in Thai Higher Education. *Xue Yuan*, (1), 34–35.

Wang, X. (2022). A Review of Studies on China's Image in International Chinese textbooks (2012 – 2021). *Journal of Neijiang Normal University, 37*(9), 72–77.

Wei, W. C. (2007). Taiguo Huawen Jiaoyu Ruogan Wenti Guankui [A Brief Examination of Several Issues in Chinese - Language Education in Thailand]. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as a Foreign Language), 5*(2), 74–79.

Wu, Y. H. & He, H. X. (2016). A Diachronic Country – by - Country Comparative Study of The Impact of National Policies on The Spread of Chinese in Southeast Asia. *Applied Linguistics*, (4), 80–92.

Wu, Y. H. Yang, Q., Liang, Y., & Li, Z. L. (2013). The Thai Model of Chinese - Language Teaching Development: Its Rapid Development and Implications for The Global Promotion of Chinese. *Chinese Language Globalization Studies*, (1), 1–13.

Xu, W. L. (2009). The Current Situation of Thai Chinese - Language Lecturers at Thai Universities and Related Research. *Journal of China University of Petroleum (Edition of Social Sciences), 25*(5), 101–106.

Yu, Q. Z. (2003). A Comparative Study of Curriculum Design in Chinese - Language Programs in China and South Korea. *Overseas Chinese Language Teaching & Learning Report*, (3), 48–56.

Zhang, Y. (2004). A Study of Cultural Textbooks for Teaching Chinese as A Foreign Language: Toward The Construction of A Graded Syllabus for Culture Teaching. *Chinese Language Learning*, (1), 53–59.

Zhou, X. B., Luo, Y., & Zhang, L. (2010). A Systematic Investigation of Chinese Culture Textbooks Based on Chinese – Foreign Comparison. *Language Teaching and Linguistic Studies*, (5), 1–7.

Zu, X. M. (2023). New Concepts and Approaches to Culture Teaching: An Interpretation of The *Reference Framework for Teaching Chinese Culture and National Conditions in International Chinese Education*. *Language Teaching and Linguistic Studies*, (3), 26–35.

A Survey of Teachers' Satisfaction and Opinions on the Implementation of Integrated STEAM with Thai and English in Primary Classrooms

Sasilak Rodphotong
Lecturer, English Program, Bachelor of Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University
Corresponding Author: sasilak.r@lawasri.tru.ac.th

Received: January 27, 2025 **Revised:** May 26, 2025 **Accepted:** November 6, 2025

Abstract

This research aimed to study primary school teachers' satisfaction and opinions on the implementation of integrated STEAM with Thai and English in classrooms. The participants were 12 primary school teachers who joined participated in practical development workshops on designing and implementing bilingual STEAM activities. Data were collected through a 5-point Likert scale questionnaire, semi-structured interviews, and teaching reflection reports, and analyzed with descriptive statistics and content synthesis analysis.

The results revealed that teachers' satisfaction with the development program was at a high level ($\bar{x}$ = 4.36, SD = 0.42), with the highest scores for appropriateness of activities for actual classroom use and overall satisfaction. Teachers indicated that activity structure, task examples, and appropriate timing enhanced their confidence in applying the approach. Regarding opinions on bilingual STEAM implementation, teachers expressed positive attitudes ($\bar{x}$ = 4.18, SD = 0.48), recognizing its benefits in promoting student engagement and developing language skills. However, limitations were found concerning time 1, resources, and the need for additional teaching materials. In conclusion, teachers showed positive attitudes and continued to use this approach. However, systematic support such as practical consultation, ready-to-use resources, and professional learning communities is essential for developing transitioning from trial use to actual classroom implementation and enhancing teacher competencies.

Keywords: STEAM, Bilingual Integration, Primary Teachers, Satisfaction, Perceptions

การสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียนประถมศึกษา

ศศิลักษณ์ รอดโพธิ์ทอง
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Corresponding Author: sasilak.r@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 26 พฤษภาคม 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูประถมศึกษา 12 คน ที่เข้าร่วมการพัฒนาเชิงปฏิบัติการด้านการออกแบบและจัดกิจกรรม STEAM 2 ภาษา เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประเมิน 5 ระดับ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสะท้อนผลการสอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.36, SD = 0.42) โดยประเด็นที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือความเหมาะสมของกิจกรรมต่อการใช้จริงในชั้นเรียนและความพึงพอใจโดยรวม ครูเห็นว่าโครงสร้างกิจกรรม ตัวอย่างภาระงาน และเวลาที่เหมาะสมช่วยเสริมความมั่นใจในการนำไปใช้ สำหรับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ STEAM แบบ 2 ภาษา ครูมีทัศนะเชิงบวก ($\bar{x}$ = 4.18, SD = 0.48) โดยเห็นว่าช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะภาษาของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากร และความต้องการสื่อการสอนเพิ่มเติม โดยสรุป ครูมีทัศนะเชิงบวกและใช้แนวคิดนี้อย่างต่อเนื่อง แต่การสนับสนุนเชิงระบบ เช่น การให้คำปรึกษาเชิงปฏิบัติ คลังสื่อพร้อมใช้ และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นต่อการพัฒนาจากการลองใช้ไปสู่การใช้งานจริงในชั้นเรียน และเสริมสร้างสมรรถนะครู

คำสำคัญ: STEAM, การบูรณาการภาษา, ครูประถมศึกษา, ความพึงพอใจ, ความคิดเห็น

บทนำ

การศึกษาระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับความท้าทายในการยกระดับทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการเชื่อมโยงองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ของผู้เรียน แนวคิด STEAM Education จึงได้รับการยอมรับเป็นกรอบการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ (Yim et al., 2025) สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2021) ได้กำหนดทิศทางการศึกษาแบบบูรณาการและส่งเสริมการเรียนรู้สองภาษาในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตามนโยบาย Bilingual Education อย่างไรก็ตาม ในระดับปฏิบัติการ ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังเผชิญกับปัญหาเชิงปฏิบัติหลายประการ ได้แก่ ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสอน ขาดเวลาในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ และขาดแนวทางการจัดกิจกรรม STEAM ที่เหมาะสมกับบริบทห้องเรียนไทย (Nuangchalerm et al., 2020)

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยในต่างประเทศมีหลักฐานชัดเจนเกี่ยวกับประสิทธิผลของ STEAM Education ในระดับประถมศึกษา (Herro et al., 2019) และการบูรณาการภาษาผ่านแนวคิด CLIL (Content and Language Integrated Learning) ใช้กิจกรรม STEAM กับหนังสือภาพภาษาอังกฤษช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษาและแรงจูงใจของผู้เรียน (Huang et al., 2025) รวมถึงการพัฒนาครูผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการช่วยเพิ่มศักยภาพครูและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะด้านทัศนคติและแรงจูงใจ (Kang, 2019) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในบริบทไทยยังมีข้อจำกัดที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ขนาดตัวอย่างที่เล็กและเฉพาะกลุ่ม การวัดเฉพาะทัศนคติครูโดยไม่เชื่อมโยงกับการใช้จริงในชั้นเรียน และขาดการศึกษากลไกสนับสนุนระดับโรงเรียน เช่น เวลาสำหรับการวางแผนร่วม คลังสื่อการเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทางวิชาการของครูเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความมั่นใจในตนเอง และการลงมือปฏิบัติในห้องเรียนที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน (Nuangchalerm, 2018; Prachagool et al., 2016) การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการดังกล่าวด้วยการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูหลังการพัฒนาศักยภาพด้าน STEAM บูรณาการภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยสนับสนุนระดับโรงเรียนที่มีผลต่อการนำไปใช้จริง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ได้แก่ 1. เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาต่อกระบวนการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ STEAM แบบบูรณาการ 2 ภาษา (ไทย - อังกฤษ) และ 2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM 2 ภาษาในชั้นเรียน โดยครอบคลุมถึงรูปแบบการใช้ ความถี่ ปัจจัยเอื้อ อุปสรรค และความต้องการในการได้รับการสนับสนุน จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว การวิจัยนี้จึงกำหนดคำถามวิจัยเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาต่อการพัฒนาศักยภาพด้าน STEAM แบบบูรณาการ 2 ภาษา (ไทย - อังกฤษ) เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้าน รวมถึงความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM สองภาษาในชั้นเรียนทั้งในด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ความถี่ในการใช้งานจริง ปัจจัยเอื้อ อุปสรรค และความต้องการในการสนับสนุน โดยในการวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตการประยุกต์ใช้จริงให้หมายถึงการที่ครูนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากกระบวนการพัฒนามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ STEAM แบบบูรณาการ 2 ภาษา (ไทย - อังกฤษ) ในเนื้อหาที่สอนโดยมีการสลับหรือใช้ภาษาทั้งสองควบคู่กันในระหว่างภาคเรียนที่ทำ

การศึกษา และกำหนดทรัพยากรสนับสนุนให้หมายถึงปัจจัยและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ STEAM 2 ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

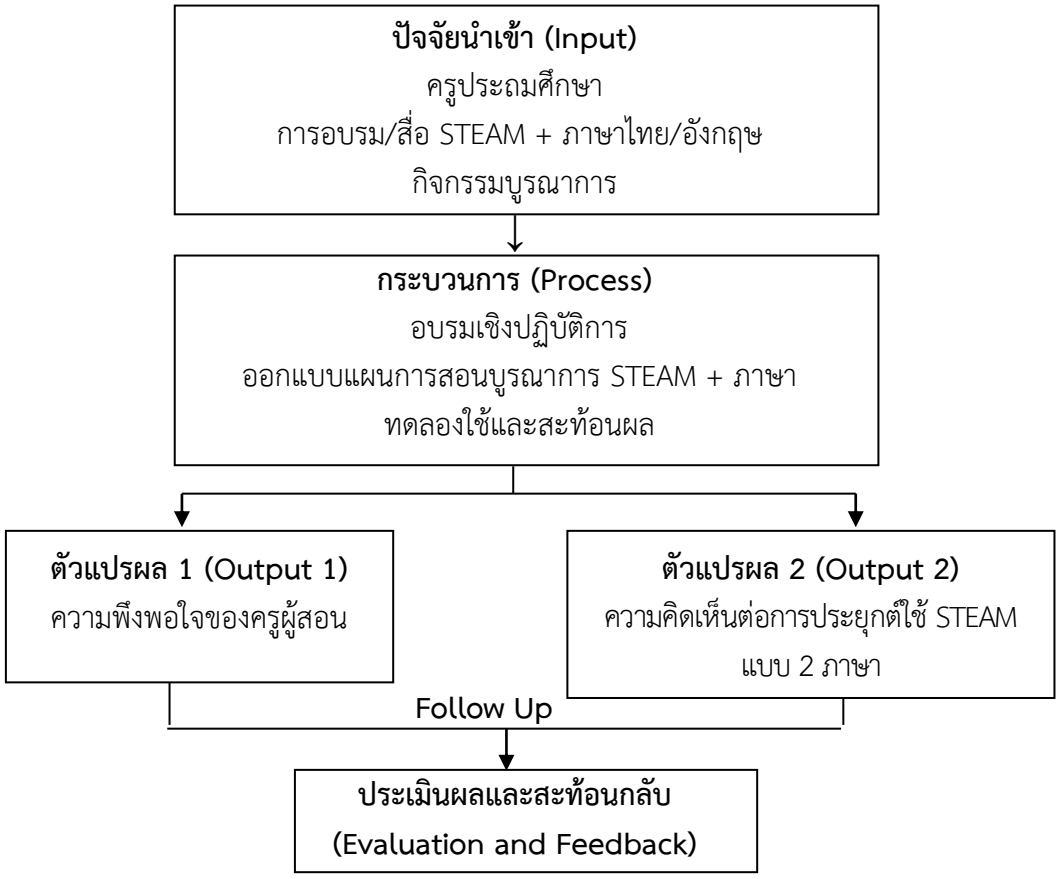
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญในหลายมิติ ในเชิงวิชาการ การวิจัยจะให้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูต่อการใช้ STEAM บูรณาการภาษา ซึ่งจะเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ที่ยังขาดการศึกษาในพื้นที่นี้ ในเชิงนโยบาย ข้อมูลที่ได้จะเป็นฐานสำหรับการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูและการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนให้สอดคล้องกับความต้องการจริงของครูในพื้นที่ ในเชิงปฏิบัติการผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกแบบระบบนิเทศและสนับสนุนครูได้อย่างเป็นรูปธรรม และในระยะยาว ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการขยายผลการจัดการเรียนรู้ STEAM แบบ 2 ภาษาในระดับประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

กรอบแนวคิด

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิด Input – Process - Output ในการศึกษาผลของการพัฒนาศักยภาพครูด้าน STEAM บูรณาการ 2 ภาษา โดยปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมชุดอบรม สื่อด้าน STEAM ที่บูรณาการภาษาไทย – อังกฤษ และตัวอย่างกิจกรรมบูรณาการ สำหรับใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจริง จากนั้นดำเนินกระบวนการ (Process) แบบเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ 1. อบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูเข้าใจแนวคิดและขั้นตอน 5E (Engage Explore Explain Elaborate Evaluate) 2. ครูออกแบบแผนการสอนบูรณาการ STEAM + ภาษา ตามบริบทของตน และ 3. ทดลองใช้แผนในห้องเรียนพร้อมสะท้อนผล/ปรับปรุง ผลจากกระบวนการดังกล่าวมุ่งสะท้อนไปยัง ตัวแปรผล 2 ด้าน ได้แก่ ตัวแปรผลที่ 1 คือ ความพึงพอใจของครูที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ ตัวแปรผลที่ 2 คือ ความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM แบบ 2 ภาษาในชั้นเรียน พร้อมบอกปัจจัยสนับสนุนระดับโรงเรียนที่มีผลต่อการนำไปใช้จริง เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนครู ทรัพยากร เวลา สื่อการสอน รวมทั้งอุปสรรคและความต้องการเสริม เพื่อยกระดับคุณภาพการใช้ในห้องเรียน ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปประเมินและจัดทำข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการสนับสนุนครูในบริบทของการเรียนรู้แบบ STEAM บูรณาการภาษาที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของการนำ STEAM สองภาษาไปใช้ในชั้นเรียนจริง

ภาพ 1 กรอบแนวคิด I – P – O การใช้ STEAM 2 ภาษาในชั้นเรียนประถม

วิธีดำเนินวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed - Methods) โดยรวบรวมทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ อีกทั้งยังใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Model) ของ Kemmis & McTaggart (1988) เป็นกรอบแนวคิดหลักซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) รวม 4 วัน วันละ 3 ชั่วโมง เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูต่อแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ทดลองใช้แบบไมโครทีช สังเกตเก็บข้อมูลระหว่างกิจกรรม และสะท้อนผลร่วมกันเพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 2 การติดตามและประเมินผล (Follow Up) เพื่อตรวจสอบการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้จริงในห้องเรียน สอบถามความคิดเห็น ประสบการณ์ตรง รวมถึงความท้าทายและแนวทางการปรับใช้จากครูผู้สอน และสะท้อนผล สำหรับการปรับปรุงรูปแบบการอบรม การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน และการพัฒนาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ STEAM 2 ภาษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลทั้งหมดที่อยู่ในขอบเขตของโครงการพัฒนาศักยภาพครูประถมศึกษาด้วยแนวคิด STEAM ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 12 คน จากโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตจังหวัดลพบุรี และสิงห์บุรี จำนวน 6

โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพครูพี่เลี้ยง เพื่อให้ได้ประชากรที่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูต่อแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM แบบสองภาษาในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรับคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้เครื่องมือครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการอบรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูต่อแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Questionnaire) เป็นแบบสอบถาม คำถามปิด (Close - Ended Questions) และ คำถามปลายเปิด (Open - Ended Question) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพื่อเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลด้านการทำงานของครู เช่น อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน ระดับชั้น กลุ่มสาระที่รับผิดชอบ รวมถึงประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับ STEAM

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (5 - Point Likert Scale) จำนวน 12 ข้อ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ STEAM แบบบูรณาการ 2 ภาษา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด ทั้งนี้ การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจะใช้เกณฑ์ของ Best (1981) ซึ่งแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (4.51 - 5.00), มาก (3.51 - 4.50), ปานกลาง (2.51 - 3.50), น้อย (1.51 - 2.50) และน้อยที่สุด (1.00 - 1.50)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการอบรมและการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการสองภาษาในชั้นเรียนได้อย่างอิสระ

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM แบบ 2 ภาษาในชั้นเรียน เป็นแบบสอบถามแบบผสมผสาน (Mixed Methods Questionnaire) ที่ออกแบบมาเพื่อศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์ของครูในการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้จริงในชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ STEAM ในชั้นเรียน ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 8 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดคำถามปิด (Close - Ended) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูในประเด็นต่าง ๆ เช่น การประยุกต์ใช้ต่อเนื่องในอนาคต ความมั่นใจในการออกแบบกิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้เรียน พัฒนาการด้านภาษาของผู้เรียน การสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนครู เวลา และทรัพยากรที่ได้รับ โดยใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (5 - Point Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด ทั้งนี้ การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจะใช้เกณฑ์ของ Best (1981) ซึ่งแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (4.51 - 5.00), มาก (3.51 - 4.50), ปานกลาง (2.51 - 3.50), น้อย (1.51 - 2.50) และน้อยที่สุด (1.00 - 1.50)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) กับครูผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเชิงลึกเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ STEAM แบบ 2 ภาษาในชั้นเรียน โดยเน้นประเด็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติมจากโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เชิงลึกและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

แบบสอบถามฉบับนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ผลการคำนวณดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ต่อจากนั้นได้ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร และตรวจความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่า ผลค่าความเชื่อมั่นของฉบับรวม (Cronbach's α) = 0.89

3. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินงานกับครูประถมศึกษา จำนวน 12 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพครูพี่เลี้ยง จากโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตจังหวัดลพบุรี และสิงห์บุรี จำนวน 6 โรงเรียน ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประสานงานและขออนุญาตจากสถานศึกษา ชี้แจงโครงการ วัตถุประสงค์การดำเนินงาน และแนวทางวิจัยแบบผสมผสาน พร้อมขอความยินยอมโดยสมัครใจจากครู

3.2 ดำเนินอบรมเชิงปฏิบัติการรวม 4 วัน วันละ 3 ชั่วโมง (แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทย – อังกฤษ กระบวนการ 5E ตัวอย่างภาระงาน และไมโครทีช)

3.3 หลังอบรมวันสุดท้าย เก็บแบบสอบถามชุดที่ 1 ความพึงพอใจของครูต่อการการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.4 ครูนำกิจกรรม STEAM แบบ 2 ภาษาไปใช้ในชั้นเรียน เก็บหลักฐานชั้นเรียน เช่น ภาพกิจกรรม ใบงานหรือชิ้นงานผู้เรียน เป็นต้น

3.5 ภายหลังการนำกิจกรรมไปใช้สอนจริง ดำเนินการติดตามและประเมินผล (Follow Up) เพื่อตรวจสอบการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้จริงในห้องเรียน เก็บข้อมูลชุดที่ 2 ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ STEAM ในชั้นเรียน โดยแจกแบบสอบถามและดำเนินการสัมภาษณ์ครูที่เข้าร่วมโครงการคนละ 10 – 15 นาที

3.6 ตรวจสอบความครบถ้วน เข้ารหัสข้อมูลไม่ระบุตัวตน แยกฐานข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เตรียมสำหรับการวิเคราะห์ตามแผนวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ตามประเภทของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจและแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ในส่วนที่เป็นมาตรวัดแบบ 5 ระดับ (5 - Point Likert Scale) จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการประเมินระดับความพึงพอใจของครูต่อการอบรมพัฒนา และ

ระดับความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM ในชั้นเรียน โดยจะนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายที่กำหนดไว้โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1981) ซึ่งแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (4.51 - 5.00), มาก (3.51 - 4.50), ปานกลาง (2.51 - 3.50), น้อย (1.51 - 2.50) และน้อยที่สุด (1.00 - 1.50)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามความคิดเห็น จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 ถอดความ (Transcription) แปลงข้อมูลเสียงหรือบันทึกจากการสัมภาษณ์ให้อยู่ในรูปแบบตัวอักษรทั้งหมด

4.2.2 จัดหมวดหมู่ (Categorization) อ่านและทำความเข้าใจข้อมูลที่ถอดความมาทั้งหมด จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันให้เป็นหมวดหมู่หรือประเด็นหลัก ๆ เช่น ปัญหาและอุปสรรค, ความต้องการการสนับสนุน, รูปแบบการใช้งาน เป็นต้น

4.2.3 ตีความ (Interpretation) นำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่แล้วมาวิเคราะห์และตีความเพื่อสรุปเป็นข้อค้นพบที่สำคัญ รวมถึงนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายประกอบการยกตัวอย่างคำพูดจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อสะท้อนถึงมุมมองและประสบการณ์เชิงลึกของครู

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของครูต่อการประยุกต์ใช้ STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียนประถมศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

หัวข้อ	ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	เนื้อหาการพัฒนาชัดเจนและสอดคล้องช่วงวัยประถม	4.32	0.41	มาก
2	ได้รับตัวอย่างภาระงาน/ใบงานที่นำไปใช้ได้จริง	4.35	0.42	มาก
3	แนวทางบูรณาการภาษาไทย – อังกฤษอธิบายชัดเจน	4.36	0.38	มาก
4	ลำดับขั้นกระบวนการ 5E ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.25	0.45	มาก
5	นำกระบวนการ 5E ไปใช้ในชั้นเรียนของตนได้	4.28	0.43	มาก
6	การสะท้อนผล/ประเมินระหว่างเรียนได้รับคำแนะนำชัดเจน	4.34	0.40	มาก
7	สื่อและทรัพยากรที่จัดให้เพียงพอและเหมาะสม	4.30	0.44	มาก

ตาราง 1 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ต่อ)

หัวข้อ	ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
8	การสนับสนุนจากวิทยากร/ทีมพัฒนาเหมาะสม	4.33	0.46	มาก
9	แนวทางการวัดและประเมินผล (รวมภาระงาน) ใช้ได้จริง	4.29	0.41	มาก
10	ระยะเวลาและรูปแบบกิจกรรมโดยรวมเหมาะสม	4.48	0.39	มาก
11	การพัฒนาตอบโจทย์ต่อการนำไปใช้จริงในบริบทชั้นเรียน	4.52	0.36	มากที่สุด
12	ความพึงพอใจโดยรวมต่อการพัฒนา	4.50	0.37	มาก
	รวม	**4.36**	**0.42**	**มาก**

จากตาราง 1 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พบว่า คุณครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.36 , S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ครูมีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด เพียงด้านเดียว คือ การพัฒนาตอบโจทย์ต่อการนำไปใช้จริงในบริบทชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.36) ส่วนประเด็นอื่น ๆ ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียน มีผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียน

หัวข้อ	ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ตั้งใจจะใช้ต่อเนื่องในภาคเรียนหน้า	4.38	0.45	มาก
2	มั่นใจว่าออกแบบกิจกรรมได้ด้วยตนเอง	4.28	0.46	มาก
3	ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น	4.22	0.44	มาก
4	เห็นความเป็นไปได้ในการใช้จริง	4.20	0.49	มาก
5	ผู้เรียนสื่อสารเป็นภาษาไทย – อังกฤษได้ดีขึ้น	4.15	0.48	มาก
6	การสนับสนุนจากผู้บริหาร/เพื่อนครูเพียงพอ	4.00	0.55	มาก
7	เวลาและทรัพยากรเพียงพอ	3.60	0.62	มาก
8	ต้องการสื่อ/แผน/นิเทศเพิ่มเติม	4.35	0.50	มาก
	รวม	**4.18**	**0.48**	**มาก**

จากตาราง 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.18 , S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ในทุกด้าน

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) พบว่า

3.1 ด้านทัศนคติและความมุ่งมั่นในการใช้งาน ผลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ครูมีทัศนะเชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการ 2 ภาษาและแสดงความตั้งใจที่จะใช้แนวคิดนี้อย่างต่อเนื่อง โดยครูหลายท่านให้ความเห็นว่า *“การเรียนการสอนแบบ STEAM ทำให้เด็ก ๆ กระตือรือร้นและอยากเรียนมากขึ้น การที่ได้ใช้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษทำให้เด็กไม่กลัวภาษาอังกฤษเหมือนเดิม”* บางท่านกล่าวว่า *“ตั้งใจจะใช้ต่อไปในภาคเรียนหน้าเพราะเห็นว่าเด็ก ๆ สนใจและมีส่วนร่วมมากกว่าการสอนแบบเดิม” “ตอนแรกเป็นแค่การลองใช้ดู แต่พอเห็นผลกับเด็กแล้วอยากทำต่อไป แต่ต้องการการสนับสนุนเพื่อให้ทำได้ดีขึ้น”*

3.2 ด้านปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้ ครูสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดหลักในด้านเวลาและทรัพยากรที่ไม่เพียงพอสำหรับการเตรียมการสอนและการดำเนินกิจกรรม ตัวอย่างเช่น ครูบางท่านกล่าวว่า *“กิจกรรม STEAM ต้องใช้เวลาเยอะในการเตรียมสื่อ แล้วในชั่วโมงเรียนจริง ๆ ก็ใช้เวลานานเหมือนกัน ทำให้บางครั้งเราสอนไม่ทันตามแผน”* นอกจากนี้ ยังพบว่าการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่หลากหลายยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ *“สื่อที่มีอยู่ยังจำกัด โดยเฉพาะสื่อที่เป็นภาษาอังกฤษหรือสื่อ 2 ภาษาที่เหมาะกับเด็กประถม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ”* ครูบางท่านให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษว่า *“บางครั้งยังไม่มั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษกับเด็ก กลัวออกเสียงไม่ถูก หรือใช้คำศัพท์ผิด”*

3.3 ด้านความต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม ครูต้องการการสนับสนุนเชิงระบบ ดังนี้ การให้คำปรึกษาเชิงปฏิบัติ (Practical Coaching) *“อยากได้พี่เลี้ยงมาดูการสอนและให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติมากกว่าการบรรยายในห้องประชุม”* ครูบางท่านกล่าวว่า *“ต้องการมีคนมาช่วยแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในห้องเรียนจริง”* นอกจากนี้โดยส่วนใหญ่ครูมีความต้องการการสนับสนุนเกี่ยวกับคลังสื่อพร้อมใช้ เช่น *“อยากให้มีคลังสื่อที่เป็นระบบ มีแผนการสอนพร้อมใช้ที่ปรับให้เหมาะกับแต่ละระดับชั้น” “ควรมีสื่อดิจิทัลหรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้การสอน STEAM 2 ภาษาง่ายขึ้น”* อีกทั้งครูบางท่านมีความต้องการเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ *“อยากมีกลุ่มครูที่สอน STEAM ด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแก้ไขปัญหาร่วมกัน”* และ *“การมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้พัฒนาการสอนได้ดีขึ้น”*

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.36, S.D. = 0.42) และข้อที่ได้คะแนนสูงสุด คือ การพัฒนาตอบโจทย์การนำไปใช้ในบริบทชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.36) ตามด้วย ความพึงพอใจ

โดยรวม ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = 0.37) และระยะเวลารูปแบบกิจกรรมเหมาะสม ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.39) สะท้อนว่าองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาครูครั้งนี้ เช่น โครงสร้างกิจกรรมที่ชัดเจน ตัวอย่างภาระงาน และการจัดเวลาที่เหมาะสม ช่วยให้ครูเห็นแนวทางสู่การปฏิบัติได้ ส่งผลต่อทั้งความมั่นใจและความตั้งใจในการใช้ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องงานทบทวนที่พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับการโค้ชลงมือทำมีผลต่อการยกระดับสมรรถนะครูและการใช้จริงในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญ (Rehman et al., 2025; Surahman & Wang, 2023) ความพึงพอใจต่อแนวทางบูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ข้อ 2.3; $\bar{x}$ = 4.36) และ ตัวอย่างภาระงานที่ใช้ได้จริง (ข้อ 2.2; $\bar{x}$ = 4.35) ยืนยันว่าการออกแบบที่เชื่อมโยงภาษาเข้ากับกิจกรรม STEAM ทำให้ครูมองเห็นภาพการสอนสองภาษาในชั้นเรียนจริง ตั้งแต่การตั้งคำถาม อธิบายเหตุผล ไปจนถึงการสรุปผลและนำเสนอผลงาน หลักฐานเชิงสังเคราะห์ด้านการบูรณาการเนื้อหากับภาษาในการเรียนการสอน และการใช้ภาษาหลายรูปแบบอย่างยืดหยุ่นสนับสนุนประเด็นนี้อย่างชัดเจนว่า การใช้ภาษาสองภาษาเอื้อต่อการสร้างความหมาย การให้เหตุผล และการอธิบายเชิงลึกของผู้เรียน (Grapin et al., 2025; Lemmi & Pérez, 2024; Pittas & Tompkins, 2024) ผลที่ได้จึงไม่เพียงตอบโจทย์พัฒนาครู แต่ยังตั้งต้นเงื่อนไขที่ดีต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเด็นที่ต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม คือ ด้านความชัดเจนและความเข้าใจง่ายของขั้นตอน 5E ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.45) ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ครูส่วนหนึ่งยังต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม ในการนำขั้นตอน 5E ไปประยุกต์ใช้ในบริบทจริงของห้องเรียน โดยเฉพาะในการจัดลำดับกิจกรรมให้สอดคล้องกับข้อจำกัดด้านเวลาและความหลากหลายของบริบทการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับการวิจัย ประกอบด้วย การเสริมกิจกรรมไมโครทีชชิง (Microteaching) การสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง (Classroom Observation) การสะท้อนผลร่วมกัน (Collaborative Reflection) และการจัดทำคลังตัวอย่างแผนการสอนที่จำแนกตามช่วงชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูสามารถดัดแปลงและปรับใช้ตามบริบทของตนเอง เนื่องจากงานวิจัยด้านการพัฒนาครู STEAM ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ไม่ควรมีรูปแบบการสอนเดียวที่นำไปใช้กับทุกห้องเรียน และความสำเร็จของการนำ STEAM ไปใช้ขึ้นอยู่กับการปรับใช้ที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบท (Boice et al., 2024; Yim et al., 2025)

โดยสรุป ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ที่ศึกษาระดับความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการด้วยแนวคิด STEAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Park et al. (2016) ที่พบว่า การอบรมครูด้าน STEAM ที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบของ Hands - On Activities, Collaborative Learning และ Practical Application นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Freeman et al. (2017) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาครูให้สามารถบูรณาการเทคโนโลยีและภาษาในการจัดการเรียนการสอน สำหรับการดำเนินงานระยะต่อไป ควรมุ่งเสริมการโค้ชหน้างานแบบเป็นรอบอย่างต่อเนื่อง พัฒนาคลังสื่อ แผนการสอน และภาระงานที่พร้อมใช้และหลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และปรับใช้กระบวนการ 5 ขั้นให้เหมาะสมกับเวลาและบริบทของตน การสนับสนุนเชิงระบบที่ต่อเนื่องจะทำให้การใช้แนวคิด STREAM ที่บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษเปลี่ยนจากกิจกรรมเฉพาะครั้งไปสู่แนวปฏิบัติประจำของชั้นเรียน ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาชี้ว่าครูประถมศึกษามีทัศนะเชิงบวกต่อการประยุกต์ใช้แนวคิด STEAM บูรณาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.48) โดยประเด็น ความตั้งใจจะใช้ต่อเนื่องในภาคเรียนหน้า ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.45) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าครูมีเจตนาและเห็นประโยชน์จากการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในอนาคต ประเด็นความต้องการสื่อ/แผน/นิเทศเพิ่มเติม ($\bar{x}$ = 4.35, S.D. = 0.50) สนับสนุนว่าการอบรมที่มีตัวอย่างภาระงานและการโค้ชเชิงปฏิบัติช่วยให้ครูมองเห็นเส้นทางสู่การใช้จริงและต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม (Rehman et al., 2025; Surahman & Wang, 2023) ผลดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบคุณลักษณะการพัฒนาครูที่มีประสิทธิผลซึ่งเน้นความต่อเนื่อง ความสอดคล้องกับหลักสูตรการลงมือปฏิบัติ และระบบติดตามผล (Darling – Hammond et al., 2017; Desimone, 2009) ตลอดจนหลักฐานว่าการโค้ชหน้างานอย่างสม่ำเสมอเพิ่มคุณภาพการสอนและการนำแนวคิดใหม่ไปใช้ในห้องเรียน (Kraft et al., 2018) มิติด้านผลต่อผู้เรียนที่พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ($\bar{x}$ = 4.22, S.D. = 0.44) เห็นความเป็นไปได้ในการใช้จริง ($\bar{x}$ = 4.20, S.D. = 0.49) ผู้เรียนสื่อสารเป็นภาษาไทย – อังกฤษได้ดีขึ้น ($\bar{x}$ = 4.15, S.D. = 0.48) ชี้ให้เห็นศักยภาพของการออกแบบกิจกรรม STEAM แบบ 2 ภาษาในระดับประถม ผลนี้สอดคล้องกับฐานทฤษฎี CLIL (Content and Language Integrated Learning) และแนวคิด Translanguaging ที่ระบุว่าการบูรณาการภาษากับเนื้อหาเอื้อต่อการอธิบายให้เหตุผลและการสร้างความหมายเชิงวิชาการโดยผู้เรียนสามารถใช้คลังภาษาทั้งหมดของตนในการคิดและสื่อสาร (Coyle et al., 2010; García & Wei, 2014; Grapin et al., 2025; Lemmi & Pérez, 2024; Pittas & Tompkins, 2024) แต่อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนจากผู้บริหาร/เพื่อนครูเพียงพอ ($\bar{x}$ = 4.00, S.D. = 0.55) เวลาและทรัพยากรเพียงพอ ($\bar{x}$ = 3.60, S.D. = 0.62) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเด็นอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าประเด็นนี้ยังคงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญสำหรับครู สะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่ยังกระทบต่อการปฏิบัติงานจริง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่า แม้ครูจะมีทัศนคติเชิงบวกและความมุ่งมั่นในการใช้แนวคิด STEAM บูรณาการ 2 ภาษาอย่างต่อเนื่อง แต่เพื่อให้การนำไปใช้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน จำเป็นต้องมีการสนับสนุนเชิงระบบที่ครอบคลุมการให้คำปรึกษาเชิงปฏิบัติ การจัดหาคลังสื่อพร้อมใช้ และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงจากการทดลองใช้ไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีคุณภาพและการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบว่า การนำ STEAM ไปใช้จำเป็นต้องยืดหยุ่นตามบริบทโรงเรียนและไม่ควรใช้แนวทางแบบเดียวกันทุกห้องเรียน (Boice et al., 2024; Yim et al., 2025) ประเด็นนี้เชื่อมกับความต้องการ “สื่อ – แผน – นิเทศ” ที่สูง ซึ่งตีความได้ว่าครูต้องการทรัพยากรพร้อมใช้และกลไกสนับสนุนใกล้ชิดเพื่อจัดการข้อจำกัดด้านเวลา ข้อเสนอเชิงระบบ จึงควรจัดการให้คำปรึกษาเชิงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบการโค้ชและการติดตามผลช่วยเพิ่มทั้งความรู้ด้าน STEAM ความสามารถในการออกแบบแผนการสอน และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Wongthong et al., 2019) จัดทำคลังหน่วยการเรียนรู้สองภาษา แผนการสอน และภาระงานแบบใช้ได้ทันที พร้อมทั้งสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติและปรับใช้กระบวนการ 5 ขั้นให้เหมาะกับเวลาและบริบทของแต่ละห้องเรียน กลไกเหล่านี้จะช่วยแปรความตั้งใจและความเชื่อมั่นของครูให้เป็นการใช้จริงอย่างต่อเนื่อง และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ เราได้พัฒนากรอบการดำเนินงาน STEAM 2 ภาษาสำหรับระดับประถมศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยประสบการณ์จริงจากการนำไปใช้ในโรงเรียน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หากต้องการให้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญสามส่วนที่ต้องทำงานสอดประสานกันในระบบ คือ ครู โรงเรียน และชั้นเรียน

ในมิติของครูผู้สอน เราพบว่าการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการให้คำแนะนำในขณะปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสมรรถนะและความมั่นใจของครูในการออกแบบและจัดกิจกรรม STEAM 2 ภาษา ครูที่ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการดังกล่าวจะสามารถนำเสนอกิจกรรมได้อย่างมั่นใจและมีคุณภาพดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ในมิติของโรงเรียน ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าจำเป็นต้องมีโครงสร้างการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม ซึ่งรวมถึงการจัดสรรเวลาสำหรับการวางแผนร่วมกัน (co-planning) การจัดหาสื่อการเรียนการสอนสองภาษาที่พร้อมใช้งาน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้ครูไม่ต้องทำงานเพียงลำพัง แต่มีระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานจริง

ในมิติของชั้นเรียน การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลควรนำวงจรการเรียนรู้ 5E มาผสมผสานกับการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่ยังสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงวิชาการและความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ข้ามสาขาวิชาได้อย่างเป็นระบบ

โดยภาพรวม การศึกษานี้นำเสนอมุมมองใหม่ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ STEAM 2 ภาษาในระดับประถมศึกษาไม่ใช่เพียงแค่เทคนิคการสอนแบบใหม่ แต่เป็นระบบความร่วมมือระหว่างครู โรงเรียน และการออกแบบชั้นเรียนที่ช่วยแปลงแนวคิดเชิงนโยบายให้เป็นการปฏิบัติที่เป็นจริงได้ องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจึงเป็นกรอบการทำงานที่สามารถช่วยให้โรงเรียนต่าง ๆ พัฒนาศักยภาพครู สนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดระบบโค้ชและพัฒนาสื่อการสอนที่ใช้งานได้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบโค้ชแบบเป็นรอบ (Planning – Teaching – Feedback) และเตรียมคลังสื่อการสอนและแผนการสอน 2 ภาษาที่พร้อมใช้ (หน่วยการเรียนรู้, ใบงาน, ภาระงาน) เพื่อให้ครูสามารถนำไปปรับใช้ได้ทันที

2. ขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้และยกระดับการประเมิน ควรจัดสรรเวลาและทรัพยากรสำหรับการวางแผนร่วมกันของครู (Co - Planning) และส่งเสริมให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ ควรยกระดับการประเมินผู้เรียนด้วยภาระงาน 2 ภาษา (Performance Task) ที่ชัดเจน เพื่อให้ครูสามารถติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตและเปรียบเทียบผลการวิจัย ควรขยายขนาดและความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายโรงเรียนและพื้นที่ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมมากขึ้น และออกแบบการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางการสนับสนุนครูที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. เพิ่มข้อมูลเชิงลึกและศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงสังเกตในห้องเรียน (Classroom Observation) และวิเคราะห์วาทกรรมสองภาษา ควบคู่ไปกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานของครู เช่น การสนับสนุนจากโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอน เพื่อให้เข้าใจบริบทและปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2021). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสองภาษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Best, J. W. (1981). *Research in Education* (4th ed.). Prentice - Hall.

Boice, K. L., Alemdar, M., Jackson, J. R., Kessler, T. C., Choi, J., Grossman, S., &Usselman, M. (2024). Exploring Teachers' Understanding and Implementation of STEAM: One Size Does Not Fit All. *Frontiers in Education, 9*, Article 1401191. https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1401191

Coyle, D., Hood, P., &Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press.

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., &Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Learning Policy Institute. https://learningpolicyinstitute.org/product/effective-teacher-professional-development-report

Desimone, L. M. (2009). Improving Impact Studies of Teachers' Professional Development: Toward Better Conceptualizations and Measures. *Educational Researcher, 38*(3), 181–199. https://doi.org/10.3102/0013189X08331140

Freeman, A., Adams Becker, S., Cummins, M., Davis, A., &Hall Giesinger, C. (2017). *NMC/CoSN Horizon Report: 2017 K – 12 Edition*. The New Media Consortium. https://library.educause.edu/resources/2017/12/horizon-report-k-12-edition-2009-2017

Grapin, S. E., Ramos Borrego, M., &Navarro, V. G. (2025). Translanguaging in U.S. K – 12 Science and Engineering Education: A Review of The Literature Through The Lens of Equity. *Journal of Research in Science Teaching, 62*(1), 15–48. https://doi.org/10.1002/tea.22012

Herro, D., Quigley, C., &Cian, H. (2019). The Challenges of STEAM Instruction: Lessons from The Field. *Action in Teacher Education, 41*(2), 172–190. https://doi.org/10.1080/01626620.2018.1551159

Huang, P., Yang, H.-T., Chan, C.-Y., Yan, C.-X., &Hwang, Y. (2025). Integrating STEAM Activity in Language Learning: A Study in Yunlin Rural Elementary School. *International Journal of Innovative Research and Scientific Studies, 8*(5), 35–52. https://doi.org/10.53894/ijirss.v8i5.8566

Kang, N.-H. (2019). A Review of The Effect of Integrated STEM or STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics) Education in South Korea. *Asia - Pacific Science Education, 5*, Article 6. https://doi.org/10.1186/s41029-019-0034-y

Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Deakin University Press

Kraft, M. A., Blazar, D., &Hogan, D. (2018). The Effect of Teacher Coaching on Instruction and Achievement: A Meta - Analysis of The Causal Evidence. *Review of Educational Research, 88*(4), 547–588. https://doi.org/10.3102/0034654318759268

Lemmi, C. & Pérez, G. (2024). Translanguaging in Elementary Science. *International Journal of Science Education, 46*(1), 1–27. https://doi.org/10.1080/09500693.2023.2185115

Nuangchalerm, P. (2018). Investigating Views of STEM Primary Teachers on STEM Education. *Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education*, *27*(2), 208-215.

Nuangchalerm, P., Prachagool, V., Prommaboon, T., Juhji, J., Imroatun, I., &Khaeroni, K. (2020). Views of Primary Thai Teachers Toward STREAM Education. *International Journal of Evaluation and Research in Education, 9*(4), 987–992. https://doi.org/10.11591/ijere.v9i4.20595

Park, M.-H., Dimitrov, D. M., Das, A., &Gichuru, M. (2016). The Teacher Efficacy for Inclusive Practices (TEIP) Scale: Dimensionality and Factor Structure. *Journal of Research in Special Educational Needs, 16*(1), 2-12. https://doi.org/10.1111/1471-3802.12047

Pittas, E. & Tompkins, L. (2024). A Systematic Review of Student Learning Outcomes in CLIL in LOTE. *Frontiers in Education, 9*, Article 1447270. https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1447270

Prachagool, V., Nuangchalerm, P., Subramaniam, G., &Dostál, J. (2016). Pedagogical Decision Making Through The Lens of Teacher Preparation Program. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists, 4*(1), 41–52. https://doi.org/10.17478/JEGYS.2016116351

Rehman, N., Huang, X., Mahmood, A., Zafeer, H. M. I., &Mohammad, N. K. (2025). Emerging Trends and Effective Strategies in STEM Teacher Professional Development: A Systematic Review. *Humanities and Social Sciences Communications, 12*, Article 32. https://doi.org/10.1057/s41599-024-04272-y

Surahman, E. & Wang, T.-H. (2023). In - Service STEM Teachers' Professional Development Programmes: A Systematic Literature Review 2018–2022. *Teaching and Teacher Education, 135*, Article 104326. https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104326

Wongthong, P., Thaksin, S., &Soongyai, T. (2021). Development of Teacher Training Model Using Coaching and Monitoring for Enhancing STEAM Education Teaching Practice in Small - Sized Primary School. *Journal of Education and Innovation, 24*(1), 212–225. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/188791

Yim, I. H. Y., Su, J., &Wegerif, R. (2025). STEAM in Practice and Research in Primary Schools: A Systematic Literature Review. *Research in Science & Technological Education, 43*(4), 1065–1089. https://doi.org/10.1080/02635143.2024.2440424

Analysis of the Tragic Figure of An Lingrong in the Chinese Palace Drama Empresses in the Palace

Liang Bingbing
Master's degree, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University
First Author: bingbing.l@ku.th
Kewalee Petcharatip
Associate Professor, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University
Corresponding Author: kewalee.p@ku.th

Received: June 19, 2025 **Revised:** August 4, 2025 **Accepted:** September 22, 2025

Abstract

As one of the most tragic figures in the palace drama Empresses in the Palace, An Lingrong's tragic fate profoundly reveals the complex survival dilemmas faced by women within the feudal imperial system. This study takes An Lingrong's tragic figure of An Lingrong as its focal point and innovatively applies both Aristotle's and Hegel's theories of tragedy to analyze the roots of her tragic fate from both personal and socio-political perspectives. The analysis begins with an examination of An Lingrong's family background, physical appearance and talents, and personality development to explore the individual factors contributing to her tragedy. It then traces her tragic trajectory—from initial insecurity and dependence upon entering the palace, to her growing extremity driven by sensitivity and jealousy, and ultimately to her abandonment and self-destruction.

The study argues that An Lingrong's downfall stems not only from personal flaws—such as low self-esteem, hypersensitivity, jealousy, and cruelty—but also from external forces, including the oppressive nature of the feudal court system, the brutality of palace power struggles, and the rigid expectations and constraints placed upon women in traditional society. Her tragedy represents not merely the collapse of an individual fate, but also serves as a microcosm of the collective plight of women under feudal patriarchal rule.

Keywords: Chinese Palace Drama, Empresses in The Palace, An Lingrong, Tragic Figure

中国后宫剧《甄嬛传》中安陵容的悲剧形象分析

梁冰冰
硕士在读, 泰国农业大学人文学院
First Author: bingbing.l@ku.th
李毓贤
助理教授, 泰国农业大学人文学院
Corresponding Author: kewalee.p@ku.th

文章收到日期：2025 年 6 月 19 日 **修订日期：**2025 年 8 月 4 日 **接受日期：**2025 年 9 月 22 日

摘要

安陵容作为中国著名后宫剧《甄嬛传》中最具悲剧色彩的人物之一, 她的悲剧形象深刻揭示了封建宫廷制度下女性的生存困境。本研究以安陵容的悲剧形象为研究对象, 结合西方的亚里士多德和黑格尔的悲剧理论, 从个人与社会环境双重维度分析其悲剧成因。研究首先从安陵容的家庭背景、外貌与才华、性格演变等方面分析其悲剧的个人成因; 继而从其初入宫时的自卑与依赖, 到因敏感与善妒而逐渐走向极端, 再到最终被抛弃、走向自我毁灭的悲剧轨迹分析其悲剧的社会成因。

研究发现, 安陵容的悲剧既源于其自身的性格缺陷 (如自卑、敏感、善妒、狠毒), 也反映出封建宫廷制度的压迫、权力斗争的残酷, 以及封建社会对女性的多重限制。安陵容的悲剧不仅是个体命运的沉沦, 更是封建皇权体制下女性集体困境的缩影。

关键词: 中国后宫剧, 《甄嬛传》, 安陵容, 悲剧形象

引言

随着社会文化的快速发展，电视剧的类型日益丰富，其中后宫剧在近十年间逐渐成为中国最受欢迎的类型之一。根据 Han (2016) 的概述，后宫剧是一种以中国封建王朝宫廷生活为背景的电视剧类型，通常围绕皇帝、多位妃嫔等角色展开，讲述后宫中的权力斗争、情感纠葛和生存法则，其剧情环环相扣、冲突激烈，人物形象多为虚构，内容涵盖爱情、亲情及权力斗争等元素。

作为中国最著名的后宫剧之一，《甄嬛传》改编自流潋紫所著小说《后宫·甄嬛传》，以清朝雍正年间为背景讲述了女主角甄嬛从天真少女，经历后宫激烈的权力斗争，成长为精明皇太后的传奇经历。剧中塑造了多个性格鲜明的女性角色，她们在后宫中为权力和地位展开激烈角逐。除了女主甄嬛外，配角安陵容 (嫔妃) 也是一个极具代表性的悲剧人物，安陵容出身低微，父亲仅为七品县令，母亲性格柔弱长期受妾室欺压，这样的成长环境让她自幼形成敏感自卑的性格；安陵容因选秀入宫，但出身低微的她仅被封为最低等级的“答应”，在等级森严的后宫里长期受到排挤；最初因甄嬛的帮助与其结为姐妹，但在生存压力下逐渐变得敏感多疑，最终因嫉妒与皇后的挑拨而与甄嬛反目，并多次成为迫害他人的帮凶。最终，安陵容因罪行败露而遭皇后抛弃、皇帝惩罚，绝望之下选择自尽。她不同于甄嬛的成长型主角光环，也不同于皇后的典型反派定位，而是处于复杂的中间态：既非完全的善，也非彻底的恶。她的悲剧既源于性格缺陷，也深受封建制度压迫，其命运不仅是个人悲剧，更折射出封建皇权体制下女性的普遍困境。

《甄嬛传》于 2011 年在中国东方卫视台首播，创下该台电视剧有史以来在本地和全国的最高收视率，连续 20 天稳居卫视同时段冠军或季军 (Zeng, 2012) 。该剧凭借精彩的剧情、深厚的中华文化底蕴以及演员的精湛演技成为中国电视剧史上的经典之作，并被翻译成多种语言在美国、日本等多个国家播出，成为海外观众了解中国古代宫廷文化的重要窗口。中国著名美学家、翻译家 Zhu (1983) 对于悲剧形象的定义为“在文学或戏剧中，因性格缺陷、命运无常或价值冲突而走向毁灭，但因其抗争的崇高性或道德纯粹性引发观众共鸣与反思的角色”。《甄嬛传》不仅因其跌宕起伏的剧情和人物塑造广受欢迎，也成为学界探讨女性命运、封建制度、伦理冲突等问题的重要文本。

中国现有研究多聚集于《甄嬛传》中女性角色的权力博弈、人物塑造及女性主义视角下的生存困境等议题，但关于安陵容这一角色的悲剧成因的研究仍相对薄弱，尤其缺乏结合两种西方经典悲剧理论为理论指导、结合具体情节深入分析其悲剧成因与意义的研究。因此，本研究旨在结合西方的亚里士多德和黑格尔的悲剧理论深入分析《甄嬛传》中安陵容的悲剧形象，揭示其悲剧背后的个体与社会制度因素，这不仅有助于深化中国古代女性命运的理解，也为中国后宫剧研究提供新的视角和方法，丰富相关学术研究。

研究目的

本研究旨在结合西方的亚里士多德的悲剧理论和黑格尔的悲剧理论分析中国后宫剧《甄嬛传》中安陵容的悲剧形象, 揭示其悲剧成因。

研究依据理论和研究综述

1. 亚里士多德悲剧理论

古希腊著名哲学家亚里士多德 (Aristotle) 的《诗学》(《*Poetics*》) 是西方最早的一部美学著作, 也是一部有关悲剧的最系统、最深刻的理论著作。亚里士多德 Aristotle (1987) 在《诗学》里对悲剧的定义是 "悲剧是对一个严肃、完整并具有一定长度的行动的模仿, 它以赋予美感的语言, 通过不同形式的表演, 唤起怜悯和恐惧, 并达到净化这样的情感的效果"。

根据 Zhang (2020) 对亚里士多德悲剧理论的主要内容的总结可分为以下 3 个方面:

(1) 情节中的突转 (Peripeteia) 与发现 (Anagnorisis): 亚里士多德认为, 戏剧中的 "突转" 是指情节中的关键逆转, 使得主人公的命运突然发生变化, 这种转折通常伴随着 "发现", 即揭示出主人公命运变化的潜在原因。

(2) 性格缺陷 (Hamartia): 亚里士多德认为悲剧中的主人公通常拥有某种 "性格缺陷", 这种缺陷可能是错误的判断或致命的过失, 这种缺陷与命运的交织最终导致主人公的毁灭。

(3) 净化作用 (Catharsis): 亚里士多德在《诗学》中进一步探讨了悲剧的 "净化" 作用, 指出悲剧通过引发观众的 "恐惧" 和 "怜悯", 实现情感的净化。

亚里士多德的悲剧理论强调情节的重要性, 关注人物的性格缺陷及其与命运的交织, 并提出了悲剧结局的净化作用。亚里士多德的这一理论强调悲剧的哲学意义在于揭示人性与命运的普遍性矛盾, 对后世的悲剧创作和理论研究产生了深远影响, 至今仍被广泛引用和讨论。

2. 黑格尔悲剧理论

德国著名哲学家黑格尔 (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) 提出的悲剧理论是其《美学》(《*Aesthetics*》) 的重要组成部分, Hegel (1975) 认为 "悲剧的本质在于两种伦理力量之间的冲突, 每种力量都具有其合理性和片面性, 而冲突的解决往往导致英雄人物的毁灭"。

根据 Wu & Tu (2011) 对于黑格尔在《美学》里的悲剧理论的内容总结可分为 3 点:

(1) 提出悲剧本质的 "冲突说"。黑格尔把悲剧看成是一种对立统一的辩证过程。黑格尔重视由于精神差异而产生的冲突, 认为理想的悲剧是以由于精神差异而产生的冲突为基础的悲剧。

(2) 提出了悲剧冲突的类型: 一是物理的或自然情况造成的; 二是自然条件在心灵方面引起的; 三是“由心灵性的差异面 (内在精神或意识中的不同方面, 比如个人意志、道德观念、情感等) 产生的分裂”造成的。

(3) 悲剧的结局是“永恒的正义”或“永恒的公理”取得胜利。黑格尔认为悲剧冲突的双方都存在合理性和片面性, 悲剧的结局有两种: 一是冲突双方同归于尽; 二是一方自动退让, 放弃片面性, 因而“永恒的正义取得胜利”。

黑格尔的悲剧理论是悲剧理论发展史上的一个里程碑, 开创了把辩证法应用于悲剧理论的时代, 对后世悲剧理论的研究产生了深远影响。

3. 理论研究框架

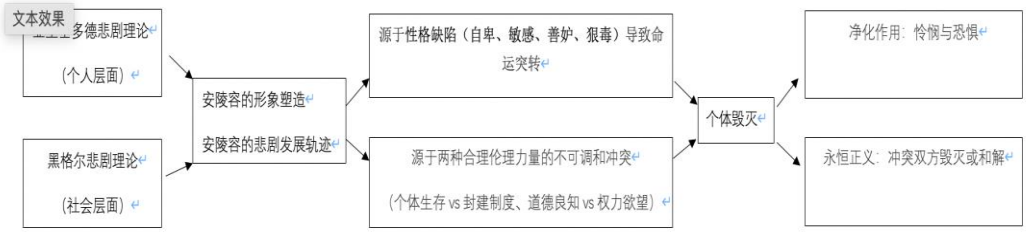

图 1: 理论框架 (来源: 作者, 2026)

亚里士多德聚焦个体因性格缺陷造成的命运转折与情感净化作用; 黑格尔则强调伦理冲突和辩证解决机制, 揭示两种伦理力量的对抗以及正义的实现。二者并非对立, 而是形成“个人 - 社会”双维度的互补关系, 尽管两者侧重点不同, 但均指向悲剧的成因与意义。

4. 研究综述

悲剧作为文学艺术中极具感染力与深度的主题, 长期以来吸引着众多学者从不同理论视角展开探讨。西方悲剧理论体系中, 亚里士多德在《诗学》中提出的悲剧理论为悲剧美学奠定了基础; 黑格尔则以辩证法为核心, 构建起强调伦理力量冲突与和解的悲剧理论体系。这些理论不仅深刻影响着西方文学创作与批评, 也为世界范围内的悲剧研究提供了重要范式。

在理论阐释层面, Roche (2006) 通过对黑格尔悲剧理论的解析, 点明其对伦理力量冲突与悲剧结构的关注, 以及与亚里士多德理论的差异, 并指出黑格尔理论对现代悲剧研究的启示; Wu & Tu (2011) 则指出黑格尔的悲剧理论基于辩证法, 认为悲剧来源于对立的伦理力量之间的冲突, 并最终通过“和解”实现超越, 文章还分析了黑格尔对悲剧冲突的分类; Zhang (2020) 通过系统梳理亚里士多德悲剧理论的渊源、核心概念及当代价值, 并详细分析了这些理论在悲剧美学生成中的作用。

在作品分析领域, Meng (2012) 通过亚里士多德悲剧理论解读《了不起的盖茨比》, 指出小说作者通过对情节、主人公性格刻画等要素营造悲剧氛围; 作者通过对情节的安排实现引发读者恐惧与怜悯的悲剧目的, 从而达到了亚里士多德强调的悲剧效果;

Jiang (2021) 通过黑格尔悲剧理论揭示《德伯家的苔丝》中阶级、情感与道德的三重冲突, 强调其社会悲剧属性, 并探讨了冲突的和解方式。

在《甄嬛传》相关研究方面, Zhang (2014) 从女性主义视角切入分析《甄嬛传》中女性形象的塑造, 剖析男权社会下女性作为权力斗争牺牲品的悲剧命运及其文化根源; Wang (2014) 进一步通过黑格尔的 "冲突说" 分析《甄嬛传》, 认为剧中女性 (如甄嬛、华妃) 的悲剧不仅是个人命运的沉沦, 更是封建皇权专制下社会结构性矛盾的体现; Zheng (2014) 从当代女性视角全景式剖析《甄嬛传》后妃群像, 揭示后宫女性在皇权与礼教压迫中 "难逃悲剧" 的共性命运; Wu (2019) 探讨其性格渐变过程, 指出自卑与依附性如何在外界压迫下异化为扭曲的生存手段, 最终导向自我毁灭; Sun (2020) 则在女性主义框架下提出, 安陵容的悲剧反映了后宫女性 "突围" 的失败——其看似主动的争宠行为实则是男性话语权下的被动妥协。

这些研究为本文章提供了重要参考, 尽管已有众多学者关注到《甄嬛传》中女性形象的悲剧性, 且从不同角度如女性主义、黑格尔悲剧理论等进行分析, 但对于安陵容这一角色的悲剧形象, 仍有进一步深入研究的空间, 尤其是结合亚里士多德和黑格尔理论进行系统剖析方面, 本研究将致力于填补这一空白。

研究方法

1. 数据收集:

1.1 文献资料收集: 查阅并收集跟亚里士多德的悲剧理论、黑格尔的悲剧理论、悲剧形象以及《甄嬛传》研究分析的中外相关书籍、论文和文章。

1.2 影视文本采集: 通过在爱奇艺 (iQIYI) 平台观看后宫剧《甄嬛传》76 集完整版, 收集关于安陵容相关情节和台词等文本信息。

2. 数据分析:

2.1 结合亚里士多德的悲剧理论和黑格尔的悲剧理论对收集到的关于安陵容的形象塑造、悲剧发展轨迹和悲惨结局等不同方面的资料进行分类和分析。

2.2 对安陵容的悲剧成因进行总结和讨论。

研究成果

在《甄嬛传》这部经典的中国后宫剧中, 安陵容的悲剧形象以其复杂的性格和悲剧性的命运给观众留下了深刻的印象。本研究旨在结合西方的亚里士多德和黑格尔的悲剧理论, 从个人与社会环境双重维度解析其悲剧成因, 具体通过分析安陵容的形象塑造、悲剧发展轨迹及悲惨结局展开论证: 研究首先运用亚里士多德的悲剧理论, 从形象塑造层面 (包括家庭背景、外貌才华、性格演变) 剖析其悲剧的个人成因; 进而结合亚里士多德与黑格尔的悲剧理论, 循着安陵容从初入宫时的自卑依赖, 到因敏感善妒逐渐走向极端, 最终被抛弃并自我毁灭的悲剧轨迹, 探究其悲剧的社会成因。

1. 安陵容的形象塑造分析

本部分以亚里士多德的悲剧理论为核心, 从家庭背景、外貌才华、性格演变三个方面, 深入分析安陵容的悲剧的个人成因。

1.1 家庭背景

安陵容的父亲只是一个县丞, 并且母亲性格柔弱, 母女俩在家里长期遭受妾室的欺负, 她的家庭背景, 使她自幼便感受到出身带来的压力与歧视, 从而形成了她自卑、敏感的性格。在入宫选秀时, 面对一同参加选秀的夏冬春的质问, 她对自己父亲的官职难以启齿, 并被夏冬春嘲讽家世。

例子 1. 安陵容初次入宫参加选秀, 与甄嬛、沈眉庄、夏冬春等人一起候选。安陵容意外将茶水洒到性格跋扈的夏冬春身上, 夏冬春仗着家世显赫, 借机羞辱和贬低她的出身。(第 2 集)

安陵容: “我我我叫安陵容, 家父、家父松阳县丞安比槐”。

夏冬春: “果然是穷乡僻壤里出来的小门小户”。

例子 2. 安陵容、甄嬛和沈眉庄三人刚入宫, 安陵容谈及自己的家世, 她的言语中带着自卑的感慨自己出身低微, 无法与甄嬛、沈眉庄这类世家贵女相提并论。(第 5 集)

安陵容: “我父亲不过是个小小县丞, 如何能与你们这些世家小姐相比?”

例子 3. 安陵容自杀前在与甄嬛的对话中讲述了母亲的悲惨遭遇, 她母亲因年老色衰而被丈夫冷落, 母女俩长期被妾室欺负, 这些经历使安陵容对 “失宠” 产生了极端的恐惧。她害怕自己像母亲一样被人欺辱、抛弃, 因此她不惜一切代价依附皇后, 利用各种手段争宠。(第 68 集)

安陵容: “我娘曾经是苏州的一位绣娘, 我爹靠我娘卖绣品给他捐了个芝麻小官, 后来我爹娶了好几房姨太太, 我娘虽是正房, 可人老色衰, 所以处处吃亏, 入宫后, 华妃那样凶悍, 皇后城府又深, 连宫女都敢欺负我, 我很怕, 我每晚都做梦, 梦见我变成跟我娘一样, 瞎了眼睛, 受人欺凌, 生不如死”。

安陵容的自卑、敏感性格源于家庭背景的低微与母女长期受欺压的经历, 这正是亚里士多德悲剧理论中 “性格缺陷与命运交织” 的体现, 成为她悲剧命运的起点, 为她后续在后宫权力斗争中做出错误判断 (如依附皇后、背叛友情) 的情节发展埋下伏笔。

1.2 外貌和才华

安陵容长相清秀但不出众, 她只能以才艺 (唱歌、制香和刺绣) 弥补这一劣势, 这些才艺帮助她在后宫争宠, 被她用作宫斗的工具, 但也成为她后期悲剧命运的伏笔。

例子 4. 华妃与其他嫔妃等人闲聊时提及安陵容, 语带轻蔑, 这不仅透露出华妃对安陵容出身的不屑, 也反映了她对安陵容外貌的轻视。(第 10 集)

华妃: “一个小户人家的女子，生得也不算如何艳丽”。

例子 5. 安陵容进宫后一直未得到皇上的关注, 为了吸引皇帝, 她故意在皇帝经过的地方唱歌。此举成功引起皇帝注意, 皇帝听到歌声后对此赞不绝口。(第 10 集)

皇帝: “谁在唱歌呢?”

皇后: “可能是宫中的歌妓吧。这么好听的歌声确实难得”。

皇上: “这歌声甚是美妙, 青天白日的, 竟在宫里唱这些靡靡之音”。

例子 6. 安陵容她擅长刺绣等技艺, 她精心绣制了香囊赠予甄嬛和沈眉庄, 沈眉庄见其手艺精湛, 不由得称赞她。(第 13 集)

沈眉庄: “陵容的手艺真精巧, 宫中绣娘也比不上”。

例子 7. 安陵容因掌握制香技艺, 成为皇后的重要帮手, 负责调配宫中的熏香, 这也是后期皇后和安陵容常用来伤害嫔妃流产的手段之一。(第 66 集)

甄嬛: “妹妹最擅制香, 不知今日宫里点的是什么香啊?”

安陵容: “叫凝露香, 姐姐若是喜欢, 我送一些与姐姐可好?”

安陵容的外貌才华, 体现出了亚里士多德理论中情节的 “突转”, 安陵容的外貌平庸让她在后宫中缺乏天然优待, 但才华虽弥补了这一劣势, 却也使她成为争宠与斗宫的工具, 最终推动了她的悲剧结局。

1.3 性格演变

安陵容的性格经历了一个由自卑、依赖他人到敏感、多疑, 再到善妒、狠毒的变化过程。前期: 自卑、感恩、依赖他人, 安陵容出身寒门, 因为家庭背景低微和不够出众的的外貌而容易感到自卑, 这种自卑使她对外界的评价和他人的行为格外敏感, 敏感地察觉到他人对自己的轻视和冷漠。在与甄嬛和沈眉庄的相处中, 没有安全感的安陵容逐渐依赖她们的保护和帮助。

例子 8. 安陵容刚入宫, 因家世低微而缺乏自信, 与出身良好的甄嬛、沈眉庄相比, 她在物质和心理上都感到自卑。甄嬛和沈眉庄因总是格外主动关照她, 此时的她十分珍惜且感恩这段姐妹情谊。(第 3 集)

甄嬛: “今日新得的几匹缎子, 我看正合你穿, 等下我就让人给你送去延禧宫, 若还有什么不够的, 尽来告诉我和眉姐姐”。

安陵容: “多谢两位姐姐待我这样好, 我无以为报, 这份情谊陵容感激不尽”。

例子 9. 宫廷环境对安陵容来说充满压力, 使她渴望朋友的庇护。在与甄嬛和沈眉庄相处时, 她却表现出强烈的依赖感, 以此来获得心理上的安全感。(第 5 集)

甄嬛: “你身子弱, 天气凉, 就别出来走动了, 免得冻着”。

安陵容: “没关系, 我喜欢和姐姐们在一起”。

中期: 敏感、多疑、逐渐变得善妒, 随着甄嬛的得宠并且地位上升, 敏感多疑的安陵容在与甄嬛、沈眉庄的交往中不断滋生误解与隔阂。她既羡慕二人的出身、美貌与才华, 又渴望获得皇帝的关注与宠爱; 这种矛盾心理逐渐演化为嫉妒, 自卑与敏感交织之下, 她开始拼命争取地位与权力。

例子 10. 甄嬛因才华和美貌俱佳受到皇帝宠爱, 地位迅速上升, 而此时安陵容仍然未得宠, 逐渐变得敏感多疑。当宫女劝她应当与甄嬛保持亲近时, 她害怕自己成为甄嬛的陪衬, 甚至隐隐产生了防备之心。(第 8 集)

安陵容: “姐姐正在风头上, 我若总是凑在姐姐跟皇上身前, 也是讨人嫌”。

宝鹃 (宫女): “小主你多心了, 莞贵人有什么好事都先想着小主, 今儿还让人送了两匹缎子来呢”。

安陵容: “那是姐姐客气, 姐妹间的情谊再深, 不留意也会生出芥蒂”。

例子 11. 愈发受到皇帝宠爱的甄嬛被其他嫔妃陷害后深知后宫凶险, 不愿让安陵容也卷入是非之中, 于是选择隐瞒此事。然而敏感多疑的安陵容被皇后告知真相后误解了甄嬛 (第 10 集)

安陵容: “姐姐也真是的, 出了这么大的事情也不告诉我, 还是来之前听皇后娘娘说起, 说余氏谋害姐姐, 还冒名是姐姐谋夺皇上圣恩”。

甄嬛: “我不是故意要瞒你的, 这种事听了伤神害怕, 还是不知道的好”。

安陵容: “可是我把姐姐当做自己的姐姐, 哪有姐姐出了事妹妹还不知情的道理?”

后期: 善妒、狠毒, 她因自身的自卑敏感和对权力的渴望, 逐渐嫉妒甄嬛所拥有的一切, 包括皇帝的宠爱、高贵的出身和美丽的容貌。这种嫉妒转化为深深的怨恨, 使她完全背叛甄嬛, 与通过依附皇后来获得权力和保护从而改变自己的处境, 多次设计害死其他嫔妃, 展现出狠毒的一面。

例子 11. 此时安陵容已投靠皇后, 安陵容地知道若惠妃 (沈眉庄) 死去, 甄嬛会陷入极大的痛苦。因此她在惠妃 (沈眉庄) 临盆时故意刺激她, 导致她情绪失控而难产去世。这也反映了安陵容在后宫残酷环境中逐渐变得狠毒和扭曲的心态。(第 64 集)

宝鹃 (宫女): “小主, 其实惠妃娘娘不死, 也碍不着咱们什么”。

安陵容: “惠妃死不死不打紧, 只是她跟甄嬛那么要好, 只有她死了, 甄嬛才会伤心欲绝, 只有看着甄嬛伤心, 我心里这口气就顺畅了”。

例子 12. 安陵容临死前对甄嬛诉说自己的不甘和嫉妒, 她痛苦地揭示了自己悲剧的根源——她无法改变自己的出身, 因此只能通过争宠来证明自己。(第 68 集)

甄嬛: “宫里的日子再难过, 也不该伤害身边的人, 特别是一直把你当作亲姐妹的人”。

安陵容: “曾经我也以为你是真心待我好，你拥有高贵的出身，美丽的容貌，还有皇上的宠爱，而我却因出身低微备尝世人冷眼，你待我好，对我处处照顾，不过是施舍冷饭而已。你不要怨恨我说我狠毒，其实我只是有一点不甘心而已，不甘心就这样无声无息地做了人家的垫脚石。我不得不争宠，不得不怨恨皇后、怨恨皇上、怨恨一切不把我当人的人，我何尝不知皇后并非真心地帮我，我又岂不知皇上何曾爱过我，可在这后宫之中哪儿有什么真心可言，说到底我还是最怨恨你的，因为你什么都有了，临了了我却什么都没有”。

通过以上例子可以看出，安陵容低微的家庭背景造就了她根深蒂固的自卑和敏感，她对友谊的依赖与对权力、地位的渴望驱使她逐渐变得多疑、善妒和狠毒，而宫廷斗争的残酷和复杂则进一步扭曲了她的心灵。安陵容的才华使她获得皇帝的关注，但这些才艺只是供人消遣的工具，无法真正提升她的地位，反而成为她被利用的手段。正如 Aristotle (1987) 所言，一个悲剧人物往往因自身缺陷做出错误决策导致悲剧命运。安陵容的自卑、敏感、善妒和狠毒可视为她的 “性格缺陷”，导致她做出各种伤天害理的事，也预示了她悲剧命运的必然性，最终走向自我毁灭。

2. 安陵容的悲剧发展轨迹

本部分结合亚里士多德的悲剧理论和黑格尔的悲剧理论，将《甄嬛传》剧中安陵容的悲剧发展轨迹分为四个阶段进行分析，分别是 (1) 初入宫廷自卑敏感，依赖他人。(2) 逐渐嫉妒甄嬛，开始依附皇后。(3) 多次伤害他人，不断走向极端。(4) 最终惨遭严惩，绝望自尽；这四个阶段清晰地呈现出安陵容从一个自卑敏感的少女逐渐沦为后宫权力斗争的牺牲品，最终走向自我毁灭的全过程。

(1) 初入宫廷自卑敏感，依赖甄嬛: 安陵容初入宫廷时，因出身低微，缺乏家族支持，容貌虽清秀但不够出众，始终处于后宫权力体系的边缘而容易自卑、敏感，幸而甄嬛和沈眉庄因同情她的处境，对她多加照顾，使她对二人充满感激，并逐渐产生了深厚的依赖。

例子 13. 安陵容初次入宫参加选秀时意外将茶水洒到一同参加选秀且性格跋扈的夏冬春身上，夏冬春仗着家世显赫，借机羞辱安陵容，还强迫她下跪赔罪。甄嬛仗义出手，以机智的话语化解了安陵容的窘境，并送给她一对耳环，安陵容对此非常感激。(第 2 集)

夏冬春: “你是哪家的秀女啊，拿这么烫的茶水浇在我身上，想作死吗?”

安陵容: “对不住，对不住。我、我叫安陵容，家父、家父是。松阳县丞安比槐”。

夏冬春: “果然是穷乡僻壤里出来的小门小户，这件事要作罢也可，你跪下向我叩头请罪，我便算了!”

(旁边的甄嬛看到了，便过来开口调解)

甄嬛: “一件衣裳罢了, 夏姐姐宽宏大量, 不值得生气。姐姐这样怕会惊动了圣驾, 若是龙颜因此震怒, 又岂是你我可以担当的? 如此得不偿失, 还望姐姐三思……”

(夏冬春因甄嬛的话放过了安陵容, 安陵容对此非常感激)

安陵容: “多谢姐姐出言相助。今日之恩, 没齿难忘”。

甄嬛: “举手之劳, 妹妹衣饰略素雅些, 那些人难免会轻视妹妹, 这对耳环就当今日见面之礼”。

安陵容: “劳姐姐破费, 只是妹妹出身微寒, 也许会辜负姐姐的美意”。

例子 14. 安陵容入宫后因家世低微且外貌普通, 直到第六集才第一次被召侍寝。但她因过度紧张而未能完成侍寝, 最终狼狈地被送出养心殿。宫人们在背后嘲笑她, 甄嬛和沈眉庄得知此事后, 主动前去安慰她, 这次失败让她更加依赖朋友, 同时也种下了她对权势的渴望。(第 6 集)

(当皇上第一次翻安陵容的牌子)。

宝鹃 (宫女): “恭喜小主! 皇上传来旨意, 今夜由小主侍寝”。

安陵容: “我还以为皇上只当没我这个人呢。不知怎的,我有点害怕”。

(在侍寝过程中安陵容由于太害怕一直发抖, 皇上心生不快)。

皇帝: “朕又不凶, 侍寝的规矩嬷嬷没教过你吗? 朕不喜欢勉强,改日吧”。

(因为侍寝失败, 安陵容被其他宫女太监们在背后嘲笑, 甄嬛和沈眉庄安慰安陵容)

甄嬛: “你还好吧?”

安陵容: “我都好, 劳两位姐姐挂心了”。

沈眉庄: “以后会好的, 咱们还有的是以后”。

安陵容: “两位姐姐还有以后, 我没有了”。

第一阶段属于安陵容悲剧发展的 “铺垫期”, 出身寒微的安陵容初入宫廷时, 性格中的敏感、自卑等性格缺陷便开始显现, 她的悲剧尚未爆发, 但已埋下伏笔。亚里士多德认为悲剧中的主人公通常具有性格缺陷, 这种缺陷导致他们做出错误的选择产生致命的过失, 最终陷入毁灭 (Zhang, 2020), 安陵容因家世低微而自卑、敏感并且过度依赖他人正是她悲剧的个人原因; 而黑格尔认为悲剧的本质就是两种伦理力量之间的不可调和冲突 (Wu & Tu, 2011), 在后宫里安陵容的个体生存诉求与封建宫廷制度之间形成伦理冲突, 她渴望获得宠爱和认可, 却没有相应的家世和资本。她的挣扎是对封建等级制的反抗, 但封建宫廷制度为维护皇权稳定的合理性, 无情的压制了她作为个体的生存诉求, 这种不可调和的制度性冲突预示了她的悲剧走向。

(2) 逐渐嫉妒甄嬛, 开始依附皇后: 随着甄嬛越来越得到皇上的宠爱, 安陵容的心理逐渐发生变化。她从最初的感激, 转变为对甄嬛的嫉妒, 对甄嬛的关怀产生微妙的戒备心理。她因父亲运送军粮入狱事件与甄嬛、沈眉庄逐渐产生间隙, 并开始投靠皇后, 希望通过依附皇后来获得权力和保护。

例子 15. 随着皇上对甄嬛的宠爱逐渐让她在后宫的地位变得更加显赫，自卑敏感的安陵容对甄嬛的态度逐渐发生了变化，不再是最初的感激和依赖。(第 8 集)

安陵容: “甄姐姐陪皇上去了行宫，昨晚应该侍寝了吧。像我这样被送出养心殿的，大概是头一个吧”。

沈眉庄: “过去的事就别往心里去了，下回会好的”。

安陵容: “下回？我哪有两位姐姐那么好的福气？”

(安陵容在宫内跟宫女的对话)

宝鹃（宫女): “小主你多心了。莞贵人有什么好事都先想着小主，今儿还让人送了两匹缎子来呢”。

安陵容: “那是姐姐客气，姐妹间的情谊再深，不留意也会生出芥蒂。姐姐正在风头上，我若总是凑在姐姐跟皇上身前，也是讨人嫌”。

例子 16. 安陵容的父亲在护送军粮途中遭遇抢劫，皇帝震怒下令将其父亲关押入狱。沈眉庄尝试去求皇帝帮忙但被太监劝说放弃，甄嬛则利用自己的智慧说服皇帝重新审查安陵容父亲的案件。然而皇后趁机邀功并挑拨安陵容与甄嬛、沈眉庄之间的关系。安陵容的心理逐渐发生变化，使她在与甄嬛、沈眉庄的交往中产生误解和隔阂，转而投靠皇后。(第 14 集)

安陵容: “姐姐救命！我父亲奉旨押送西北军粮，谁知半路遇上敌军流兵，军粮被劫走了，我怕皇上一怒之下爹爹性命难保。因为这件事由眉姐姐的父亲济州协领审问，眉姐姐，求您救救父亲！”

沈眉庄: “你放心，但是为求妥当，我要先去见皇上探探口风”。

(沈眉庄在皇帝的宫殿前被太监劝说放弃帮助安陵容，以免给自己父亲带了不好影响)

苏培盛（太监): “贵人,您是为了安答应的父亲求情来的？依奴才看，贵人您最好是袖手旁观。皇上不喜欢后宫过问政事，尤其这是军情大事”。

沈眉庄: “可我也不能坐视不管”。

苏培盛（太监): “您父亲帮忙了但万一被人抓了这事小题大做，那您父亲的前程要是不要啊？要真是冤枉的，自然会给他洗雪冤枉...再说，您这一开口劝，华妃娘娘那儿知道了，安答应的父亲非死不可了”。

(在皇帝宫殿内甄嬛聪明的利用典故说服皇帝重新审理安陵容父亲的案子)

甄嬛: “臣妾幼时观史，见圣主明君责罚臣民时，往往责其首而宽其从，恩威并济，使臣民敬畏之外更感激天恩浩荡。皇上一向仰慕唐宗宋祖风范，皇上亦是明君仁主”。

皇帝: “朕一向只知你饱读诗书, 不想史书国策亦通, 有卿如此, 朕如得至宝。安比槐一事朕会派人重新明查, 必不使一人含冤”。

(事后皇后派宫女来邀功)

剪秋 (宫女): “安大人活命有望了, 昨儿皇后娘娘亲自去向皇上求情, 皇上自然会给娘娘面子”。

安陵容: “多谢皇后娘娘, 现在我算知道了, 谁的话都没有皇后娘娘的话管用。谁对我好我心里有数”。

在第二阶段, 安陵容在宫里多次因出身被人轻视后, 她渐渐意识到仅凭自身才艺和友谊难以在宫中立足, 开始逐步投靠皇后。根据 Zhang (2020) 对亚里士多德悲剧理论中的总结中: 亚里士多德认为突转是指人物命运的重大转折点。随着甄嬛和她的地位逐渐发生改变, 安陵容对甄嬛也由一开始的依赖逐渐变成多疑与嫉妒, 性格出现显著变化, 心理趋向扭曲。而黑格尔认为悲剧源于两种伦理力量之间的不可调和冲突 (Wu & Tu, 2011)。安陵容为了生存逐渐愿意成为皇后的棋子, 逐渐产生“道德良知”与“权力欲望”的对立冲突, 两种伦理力量既包含求生本能的合理性, 又违背了初衷的道德良知, 最终导致了安陵容逐渐在宫廷斗争中丧失道德底线, 预示了更深层悲剧的到来, 这属于黑格尔悲剧理论中的第三种冲突类型“由心灵性的差异面 (道德观念) 产生的冲突”。

(3) 多次伤害他人, 不断走向极端: 在皇后的支持下, 安陵容完全背叛友谊, 并且走上为了争宠而不择手段的道路。她利用自己的制香技艺和歌声, 引诱皇帝, 在宫廷斗争中充当皇后的工具, 多次致怀孕的嫔妃流产, 并且与皇后一起陷害甄嬛失宠被皇上赶出皇宫, 以此巩固自己的地位。

例子 17. 在皇后的暗示下, 安陵容利用自己擅长的制香技艺, 特意调制香料来引诱猫扑向正怀孕的富察贵人导致其流产。在这一混乱中, 甄嬛也被猫抓伤脖子, 甄嬛此时刚好被太医确诊怀孕。安陵容假意关心她的伤势, 特意赠送一款含有浓烈麝香 (孕妇长时间接触麝香可能增加流产风险) 的祛疤药企图借此对甄嬛造成伤害。(第 26 集)

皇后: “本宫的松子 (猫) 喜欢扑东西, 但是猫喜欢闻气味, 闻久了便听话了。安常在最懂香料, 就应该知道其中的厉害”。

安陵容: “臣妾回去一定把这种香悉心配好, 然后拿过来给松子闻着”。

(安陵容假意恭喜甄嬛怀孕并赠送含有浓烈麝香的祛疤药)

安陵容: “听说姐姐有喜了, 恭喜姐姐。这盒舒痕胶是陵容家传的, 可以使疤痕退色, 光复如新”。

例子 18. 皇后联合安陵容设计陷害甄嬛, 使她在册封妃位的典礼上穿上了已故纯元皇后 (皇上心爱的女人) 的礼服。皇上大为震怒并开始冷落甄嬛。皇后与安陵容进一步打压甄嬛, 说服皇上将她的家人流放至寒冷的宁古塔 (现黑龙江省)。最终甄嬛被迫前往皇宫外的寺庙修行。 (第 43 集)

皇帝: “你这身衣服是从哪儿来的? 放肆!”

绘春 (皇后的宫女): “前些日子, 皇后娘娘整理纯元皇后旧时的衣服, 让奴婢拿去内务府缝补, 奴婢不知道为什么这件衣服会跑到莞妃娘娘的身上, 请皇上恕罪!”

甄嬛: “臣妾大意, 不想误穿了纯元皇后的故衣。臣妾来皇后宫中前发现吉服破损, 才向内务府借用此衣, 臣妾不知衣裳的来由, 不想冒犯纯元皇后, 皇上恕罪”。

皇帝: “是朕太过垂怜你了, 你这样的心性实在不适合留在宫中。去佛堂静静心吧, 不用住在这儿了”。

例子 19. 沈眉庄一直是甄嬛最亲密的姐妹, 安陵容故意派人送去恶意言语刺激即将临盆的沈眉庄, 导致她情绪激动而难产去世。事后安陵容不仅对此毫无愧疚, 反而因看到甄嬛因沈眉庄的死而悲痛万分而感到畅快。(第 64 集)

甄嬛: “你明知眉庄有身孕, 不能受任何惊吓, 你的下人还跑到碎玉轩传话, 陵容, 你安的什么心?”

安陵容: “姐姐, 我真不知道这事, 宝鹊也定是无意的, 如果我知道会这样的话, 宁愿是自己替眉姐姐受苦”。

(在安陵容宫内安陵容的宫女不忍对惠妃 (沈眉庄) 的伤害)

宝鹃 (宫女): “小主, 恕奴婢直言, 其实惠妃娘娘不死, 也碍不着咱们什么”。

安陵容: “惠妃死不死不打紧, 只是她跟甄嬛那么要好, 只有她死了, 甄嬛才会伤心欲绝, 只有看着甄嬛伤心, 我心里这口气就顺畅了”。

第三阶段, 安陵容此时已彻底沦为皇后的棋子, 屡次陷害甄嬛、沈眉庄等人, 成为宫廷权力斗争的积极参与者。她的自卑敏感、善妒与狠毒交织, 使其性格缺陷彻底暴露。亚里士多德悲剧理论中的 “性格推动情节发展” 在此阶段体现得尤为明显——她的性格极端导致了一系列悲剧行动的连锁反应, 亚里士多德认为悲剧中的主人公通常拥有某种 “性格缺陷”, 这种缺陷可能是错误的判断或致命的过失, 这种缺陷与命运的交织最终导致主人公的毁灭 (Zhang, 2020), 安陵容的悲剧是她性格缺陷的极端表现, 也是她悲剧发生的个人原因; 而 Hegel (1975) 认为悲剧源于两种伦理力量之间的不可调和冲突, 安陵容的个体生存诉求与封建宫廷制度之间的冲突在此阶段达到顶点, 两种伦理力量的对抗中, 制度的强大与不可撼动, 使得安陵容逐渐走向极端, 最终自我毁灭。她的毁灭, 正如黑格尔所说的当片面合理性的诉求对立时, 双方都将走向否定与崩溃。(Wu & Tu, 2011)。

(4) 最终惨遭严惩, 绝望自尽: 安陵容在被甄嬛揭发了她所做的坏事后, 被皇后抛弃, 被皇上严惩, 最终服毒自尽。

例子 20. 甄嬛重新回到宫里并重获皇帝的宠爱, 安陵容深知自己的宠爱远不如甄嬛稳定, 她精心调制迷情香引诱皇帝, 希望借怀孕来巩固自己的地位。安陵容成功怀孕后与皇后密谋, 希望利用腹中的孩子制造事端, 嫁祸甄嬛, 企图令她再度失宠甚至受到惩罚。(第 67 集)

安陵容: “熹贵妃称病, 不肯见臣妾, 臣妾暂时不能将孩子没有的事跟她扯上任何关系”。

皇后: “机会是要等的, 本宫已经问过太医, 你这个孩子至多保六个月, 若再不落胎的话, 恐怕连你自己的性命都保不住了”。

(甄嬛宫殿内与太监谈及自己对安陵容的防备)

小允子 (太监): “娘娘什么都不用操心, 就一味躲懒装病吧”。

甄嬛: “我要不躲着她,哪日她有什么闪失要赖到我头上,我可吃罪不起”。

例子 21. 皇帝得知安陵容曾用迷情香勾引自己后, 非常愤怒和失望。甄嬛趁此机会, 向皇帝揭穿了安陵容所做过的种种坏事, 包括当年送甄嬛含有麝香的祛疤药企图让她流产的事, 皇上立即派太医检查舒痕胶才发现其中玄机, 震怒下令严惩安陵容 (第 68 集)

甄嬛: “虽然鹂妃 (安陵容) 制作迷情香有罪, 但她失了孩子, 也算是得到了教训。当年臣妾的脸被猫抓伤, 鹂妃就给了臣妾这舒痕胶, 连半分伤痕都没留下, 请皇上念在她昔日的好处, 就宽恕这回吧”。

端皇贵妃: “当年熹贵妃身健体壮, 怎地跪了半个时辰就小产了? 如今想来不觉得蹊跷吗?”

皇帝: “身体健壮也架不住有人暗害, 卫临在哪儿? 你看看这个舒痕胶有没有什么不妥之处?”

卫临 (太医): “此物中有极重的麝香, 若每日使用, 不出三月便会小产”。

(安陵容做的坏事败露之后, 皇上愤怒质问安陵容)

皇帝: “熹贵妃的孩子、沈眉庄的死, 是否都是因为你? 你陪朕多年, 背后为何竟如此狠毒?”

安陵容: “皇上, 您又何曾有一丁点喜欢过臣妾? 至于狠毒嘛, 在这深宫之中谁没有狠毒过?”

皇帝: “人人都有狠毒的时候, 可是你的狠毒已经超过旁人百倍, 带她下去, 禁足延禧宫, 再不许人伺候。朕便要看她自生自灭, 免得谁杀了她, 脏了自己的手。

例子 22. 安陵容被皇上下令禁足, 失去了所有的依靠和希望。她逐渐意识到自己只是皇后手中的一枚棋子, 被利用来打击甄嬛和其他妃嫔。安陵容在临死前与甄嬛进行了最后的对话, 坦露了自己内心长期的不甘和嫉妒。(第 69 集)

安陵容: “若还似从前那般单纯, 恐怕在后宫中早已死了几百回了”。

甄嬛: “谁都知道宫里的日子难过, 但日子再难过, 也不该伤害身边人, 特别是一直把你当作亲姐妹的人”。

安陵容: “曾经我也以为你是真心待我好, 你拥有那么多东西, 高贵的出身, 美丽的容貌, 还有皇上的宠爱, 而我却因出身低微备尝世人冷眼, 你不要怨恨我说我狠毒, 其实我只是有一点不甘心而已, 不甘心就这样无声无息地活一回。

我不得不争宠，不得不怨恨皇后、怨恨皇上、怨恨一切不把我当人的人，我何尝不知皇后并非真心地帮我，我又岂不知皇上何曾爱过我，可在这后宫之中哪儿有什么真心可言，说到底我还是最怨恨你的，因为你什么都有了，临了了我却什么都没有”。

甄嬛：“你若不完全昧了良心，你回头自己想一想，你害过多少人?”

安陵容：“我这一生原本就是不值得。以前我从来由不得自己，今日终于可以由自己做回主了”。

第四阶段，最终安陵容在失去皇后支持、被皇帝厌弃严惩后服毒自尽后，观众既对她的悲惨结局感到怜悯，也因她的恶行而产生恐惧，从而实行情感净化作用，符合 Zhang (2020) 对亚里士多德的悲剧理论总结里的净化作用“悲剧通过引发观众的“恐惧”和“怜悯”，实现情感的净化。通过这种情感的释放，观众能够在观看悲剧后获得某种精神的升华与清净”。Hegel (1975) 认为，悲剧的本质来源于两种正当伦理力量之间的冲突，安陵容的悲剧可以被视为个体生存诉求与封建宫廷制度的冲突，以及权力欲望和道德良知的冲突的最终体现，她试图在宫廷的权力斗争中寻求生存，但她的行为又违背了基本的道德伦理。她的失败象征着个体在专制体系下的无力挣扎，而她的悲剧则成为整个权力斗争的缩影。安陵容在临死前与甄嬛的对话，不仅是对自己人生的总结，也促使观众反思整个宫廷斗争的残酷性。她的最后一句“我这一生原本就是不值得”既是她的自我认知，也是整个悲剧的终极点题。

3. 安陵容悲剧的成因

3.1 个人原因

安陵容悲剧命运的个人原因主要源于其自身性格中的多重缺陷：自卑、敏感、善妒、狠毒以及对他人的过度依赖，这些缺陷最终成为她走向毁灭的致命弱点。亚里士多德认为一个悲剧人物往往具有某种性格缺陷，这种缺陷导致了他们的悲剧结局 (Zhang，2020)。安陵容出身低微，父亲仅为县丞，母亲虽为正室却性格懦弱，长期受妾室欺凌。这种家庭背景使她从小便形成了强烈的自卑敏感心理。在入宫后，面对其他家世优越的嫔妃们，她对自身身份的敏感被进一步放大，不仅缺乏安全感，也难以真正信任他人，即使面对甄嬛等人初期的真诚相待，她依然戒心重重。在权力斗争日益激烈的宫廷中，安陵容渴望凭借获得皇帝的宠爱来改变命运，但她性格中的敏感与嫉妒，使她无法理性面对竞争者。特别是对甄嬛美貌与才情的嫉妒，使她逐渐走向极端，多次设计陷害他人，从最初的被动嫉妒者逐渐演变为主动加害者。而她依附皇后的行为也体现出其性格中严重的依赖性与缺乏独立判断的能力。她的每一次选择都源于性格缺陷的错误判断，最终因手段的非正义性导致命运发生突转（被皇后抛弃、皇帝厌弃），符合 Aristotle (1987)“性格决定行动，行动决定结局”的悲剧逻辑。

3.2 社会原因

3.2.1 封建宫廷制度的压迫

在封建宫廷中, 等级制度森严, 女性的地位与命运在很大程度上取决于其家庭背景和出身门第。安陵容出身低微, 使她自幼形成了自卑、敏感的性格。在后宫中长期遭受歧视与排挤, 她渴望通过争宠改变自身及家族的命运, 获取生存的尊严与认同, 这一诉求在当时特定环境下具有其伦理上的合理性。然而, 封建宫廷制度高度强调门第出身, 尽管她努力通过才艺和争宠来改变自己的命运, 但封建宫廷制度的束缚使她的努力始终受到限制。正如 Hegel (1975) 所说的悲剧的本质在于“对立但各具合理性的伦理力量之间的冲突”, 安陵容追求生存尊严的个体生存诉求与封建制度形成不可调和的对抗冲突, 她的挣扎是对封建宫廷制度的反抗, 但封建宫廷制度为维护皇权稳定的 “合理性”, 无情的压制了她作为个体的生存诉求。两种力量的对抗中, 制度的强大与不可撼动, 注定了安陵容的悲剧结局。

3.2.2 后宫权力斗争的残酷

后宫是封建权力斗争的缩影, 嫔妃们为了争夺皇帝的宠爱和自身的生存空间, 不惜互相残害。安陵容因甄嬛的得宠心生嫉妒, 逐渐疏远昔日挚友并投靠皇后试图通过依附强权获得庇护与地位。然而, 这种依附关系反而使她在权力斗争中逐渐迷失自我。例如, 她多次参与皇后设计陷害甄嬛的阴谋, 甚至亲手导致怀孕嫔妃流产, 这些行为不仅使她与甄嬛的友情彻底破裂, 也使她在道德上陷入了困境。在此过程中, 安陵容的道德良知与权力斗争形成伦理力量冲突, 她从最初感恩知礼的少女, 逐渐在宫廷斗争中丧失道德底线, 最终走向了自我毁灭。这种宫廷权力斗争的残酷性, 使安陵容在争斗中不断走向极端, 最终走向悲剧。

3.2.3 封建社会对女性的限制

在中国古代封建社会, 女性的价值往往被单一地定义为美貌、才艺和生育能力等外在特质, 并被期望具备贤良淑德的品质, 以符合男性的审美和权力需求。安陵容虽然具备一定的才艺, 但这些才艺在宫中只能作为她争宠的工具, 并未能真正改变她的命运。由于封建社会对女性的限制, 安陵容在宫廷中只能通过依附男性或与其他女性争斗来谋求生存, 试图通过获得皇帝的宠爱来证明自己。然而, 这种途径的不确定性使她长期处于焦虑与不安之中, 导致她的性格逐渐扭曲。她为了争宠而不择手段, 也逐渐迷失了自我, 最终沦为封建制度的牺牲品。

总结和讨论

安陵容作为后宫剧《甄嬛传》中的典型悲剧人物, 其悲剧不仅是个人性格缺陷的结果, 也是封建社会多重因素交织共同作用所致。从个人层面看, 安陵容出身低微, 自幼不受父亲重视, 形成了自卑敏感的性格。在后宫巨大的生存压力下, 这种性格逐渐演变为多疑、善妒和狠毒, 她的 “性格缺陷” 成为导致其悲剧命运的重要个人原因, 使她在后宫权力斗争中一步步迷失自我。从社会层面来看, 安陵容的悲剧主要源于

三方面: 1. 封建宫廷制度的压迫: 在等级森严的封建社会, 出身直接决定了社会地位与发展机会。安陵容因身份低微而长期遭受歧视和排挤。2. 后宫权力斗争的残酷: 后宫是皇权政治的缩影, 妃嫔们为争夺宠爱和生存空间相互残害。安陵容因甄嬛的得宠而生嫉恨, 逐渐疏远旧友, 依附皇后以求庇护, 最终却在斗争中失去自我。3. 封建社会对女性的限制: 女性的价值被狭隘地限定在美貌、才艺和生育能力上, 安陵容虽具才艺, 却无法凭此改变自身命运。这种社会规范不仅束缚了女性的发展, 也决定了她们在宫廷中无法摆脱悲剧宿命。

本研究结合亚里士多德和黑格尔的悲剧理论对安陵容的悲剧形象进行个人和社会层面双重分析, 安陵容的悲剧形象既符合亚里士多德的悲剧理论 (因性格缺陷导致的命运沉沦), 又契合黑格尔的悲剧理论 (两种伦理力量之间的冲突)。根据亚里士多德的观点, 悲剧人物往往具有性格缺陷并经历“突转”和“发现”的情节发展, 最终因自身弱点导致悲剧结局 (Zhang, 2020)。安陵容的“性格缺陷”是导致她悲剧命运的个人原因, 她的自卑和敏感使她难以信任他人, 从依赖朋友到嫉妒朋友而投靠皇后, 这一突转使她逐步走向极端。在临死前, 她“发现”自己只是皇后和皇上的棋子, 最后绝望服毒自尽, 观众在看到她悲惨的结局时, 既对她的遭遇感到怜悯, 又对她的恶行感到恐惧, 最终实现了亚里士多德所强调的“净化作用”, 这与 Meng (2012) 在《用亚里士多德〈诗学〉中的悲剧理论解析〈了不起的盖茨比〉》的观点一致。黑格尔认为悲剧来源于两种伦理力量之间的冲突, 最终导致人物毁灭 (Wu & Tu, 2011)。根据对安陵容在《甄嬛传》中的悲剧形象进行分析安陵容身上体现了两对矛盾冲突:第一, 个体生存诉求与封建宫廷制度的冲突: 安陵容希望凭借自身才华获得地位和认可, 但封建宫廷制度决定了出身背景低微的她必须依附权势才能生存。她无法真正突破出身的局限, 最终被封建的宫廷制度所吞噬。第二, 道德良知与权力斗争的冲突, 她从最初感恩知礼的少女逐步变得善妒狠毒, 在宫廷斗争中逐渐丧失道德底线, 而黑格尔认为, 这种内心的道德矛盾正是悲剧人物最痛苦的来源。当她发现自己无人可依时, 选择了自尽, 这既是对现实的绝望, 也是对自己一生挣扎的终结, 这与 Jiang (2021) 在《冲突与和解: 从黑格尔的悲剧理论视角分析菩丝悲剧的必然性》的观点总结一致。

安陵容的悲剧不仅是个人命运的沉沦, 更折射出封建皇权体制下女性普遍的生存困境。对于现代女性而言, 她的悲剧形象带来三方面启示: 1. 自我认知与自信建立: 现代女性应通过教育和自我提升, 建立自信, 认识到自己的价值不仅仅取决于外貌和出身, 而在于个人的能力和品质。2. 独立与自主: 现代女性应培养独立自主的能力, 避免过度依赖他人, 学会在复杂的社会环境中独立生存和发展的能力。3. 保持道德与底线: 现代女性在追求个人目标时, 应始终保持道德和伦理的底线, 避免为了短期利益而做出违背良心的行为。

本文的创新之处

本研究创新性地结合西方的亚里士多德和黑格尔的悲剧理论对中国后宫剧《甄嬛传》中安陵容的悲剧形象进行剖析，从个人与社会环境双重维度分析其悲剧成因；这种跨文化的理论融合为中国后宫剧研究带来全新视角，为读者理解剧中人物的复杂性和命运的必然性提供了更有力的理论支撑。另外，通过对安陵容悲剧形象的深入分析，读者了解的封建宫廷制度对女性的压迫，安陵容的悲剧生动展现了封建宫廷制度如何通过等级、权力斗争等方式限制女性的发展和自我实现，使中外读者对古代女性命运有更深刻的理解。

未来研究方向建议

1. 扩展研究对象：可对比分析《甄嬛传》与其他后宫剧中的悲剧形象，探讨其背后的个人和社会因素差异，以及对观众的影响。

2. 理论创新：尝试结合女性主义理论或者心理学理论进一步挖掘后宫剧中女性形象的内涵，探索新的研究方法和视角。

3. 跨文化研究：比较中国后宫剧与西方宫廷剧中的女性悲剧形象，分析悲剧理论在不同文化中的适用性和差异性，促进跨文化交流和理解。

References

Aristotle. (1987). *Poetics* (R. Janko, Trans.). Hackett Publishing Company. (Original Work Published ca. 350 B.C.E.)

Han, X. (2016). *Analysis of The Popularity of Chinese Palace Intrigue Ddramas* [Unpublished Master's Thesis]. Harbin Normal University.

Hegel, G. W. F. (1975). *Aesthetics: Lectures on Fine Art* (T. M. Knox, Trans.; Vols. 1–2). Clarendon Press.

Jiang, Z. M. (2021). *Conflict and Reconciliation: Analyzing The Inevitability of Tess's Tragedy from Hegel's Theory of Tragedy* [Unpublished Master's Thesis]. Beijing University.

Meng, J. (2012). A Soul - Stirring Tragedy: An Interpretation of *The Great Gatsby* from The Perspective of Aristotle's Theory of Tragedy in *Poetics*.

Roche, M. W. (2006). Introduction to Hegel's Theory of Tragedy. *PhaenEx, 1*(2), 11–20. https://doi.org/10.22329/p.v1i2.222

Sun, W. (2020). *A Study of Female Character in Palace Intrigue Dramas* [Unpublished Master's Thesis]. Southwest Jiaotong University.

Wang, H. X. (2014). The Tragic Implications in The TV Drama *Empresses in The Palace*. *Yihai*, (8), 133–134.

Wu, C. Y. (2019). On The Gradual Development of An Lingrong's Conscience in The TV Series *Empresses in The Palace*. *Journal of Science and Education*, (8), 159–160. https://doi.org/10.16871/j.cnki.kjwha.2019.08.070

Wu, W. Z. & Tu, L. (2011). A Brief Discussion on Hegel's Theory of Tragedy. *People's Forum: Academic Frontiers*, (315), 218–219.

Zeng, S. D. (2012, April 24). The Creators of *Empresses in The Palace* Explain The Behind – The - Scenes Story: Costumes, Styling, and Scenery Show Real Craftsmanship. *News Evening Post*. https://ent.sina.com.cn/v/2012-04-24/17033614056.shtml

Zhang, H. (2014). *Analysis of Female Characters in The TV Drama Empresses in The Palace* [Unpublished Master's Thesis]. Shaanxi Normal University.

Zhang, T. (2020). *An Exploration of Aristotle's Theory of Tragedy and Its Spirit of Realism* [Unpublished master's thesis]. Anhui University.

Zheng, Y. N. (2014). Panoramic View of Palace Female Tragedy from A Contemporary Female Perspective: On Harem Figures in *The Legend of Zhen Huan*. *Journal of Zhejiang Normal University (Social Sciences Edition), 39*(4), 16–22. https://caod.oriprobe.com/articles/42425477/Panoramic_View_of_Palace_Female_Tragedy_from_Conte.htm

Zhu, G. Q. (1983). *The Psychology of Tragedy* (L. X. Zhang, Trans.). People's Literature Publishing House.

The Decision-Making Process of School Administrators as Perceived by Administrators and Teachers in Lop Buri Primary Educational Service Area Office 1

Naruedech Pueakphong
Thunyanun Thongboonta and Chalermchai Hankla
Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University
Corresponding Author: narudet.209@gmail.com

Received: January 27, 2025 **Revised:** May 26, 2025 **Accepted:** November 6, 2025

Abstract

This study aims to: 1. study the decision-making processes of school administrators based on the opinions of administrators and teachers under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, and 2. compare the decision-making processes as perceived by administrators and teachers, classified by gender, age group, and work experience. The sample were 92 school administrators and 214 teachers, totaling 306 participants, selected through stratified random sampling. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.975. The statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested using t-test and F-test.

The findings revealed that: 1. the overall decision-making processes of school administrators were at a high level, and 2. the comparison of decision-making processes classified by gender, age range, and work experience showed statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: The Decision – Making Process, School Administrators, Lop Buri Primary Educational Service Area Office 1

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

นฤเดช เผือกพงษ์
ธันยนันท์ ทองบุญตา และ เฉลิมชัย หาญกล้า
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Corresponding Author: narudet.209@gmail.com

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 26 พฤษภาคม 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษากระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ 2. เปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครู จำนวน 214 คน รวมจำนวน 306 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ ด้วยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.975 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2. การเปรียบเทียบ พบว่า จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ และประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการตัดสินใจ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

บทนำ

ผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำการศึกษา นำการเปลี่ยนแปลง และมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจุบันองค์กรใดสามารถยืนหยัดได้นั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารองค์กรมีความรู้ ความสามารถในงานที่ปฏิบัติและต้องมีความรอบรู้ ฉะนั้น ความสามารถหนึ่งที่สำคัญของผู้บริหารคือการตัดสินใจ เพราะการตัดสินใจเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการปฏิบัติและบริหารงาน ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจจะมีอยู่ในแทบทุกขั้นตอนทุกกระบวนการของการทำงาน การตัดสินใจนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือบุคคลทั่วไปก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงเรื่องของการตัดสินใจได้ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจในเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ไม่ต้องพิจารณาอะไรมากมายนัก แต่ถ้าเรื่องที่ตัดสินใจนั้นเป็นเรื่องใหญ่ หากตัดสินใจแล้วเกิดความผิดพลาดก็จะเกิดความเสียหายมากหรือแก้ไขได้ยาก การตัดสินใจในเรื่องใหญ่ ๆ เหล่านี้ควรต้องพิจารณาให้รอบคอบถี่ถ้วนก่อนที่จะทำการตัดสินใจลงไป ทำนองเดียวกันกับการตัดสินใจในบางเรื่องของผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งอาจหมายถึงความอยู่รอดหรือไม่รอดของกลุ่ม ของหน่วยงาน หรือขององค์กร เป็นต้น การตัดสินใจนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตและการทำงานของบุคคล และถือเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้นำหรือผู้บริหารในการจัดการหรือบริหารงาน ซึ่งจะนำพาให้เกิดความอยู่รอดหรือไม่รอดของกลุ่มหน่วยงาน หรือองค์กร การตัดสินใจที่ดีนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจากการตัดสินใจที่ผิดพลาด ดังนั้นผู้ที่จะตัดสินใจจึงควรหาข้อมูลหรือมีข้อมูลที่ดีและมีกระบวนการที่ดีในการตัดสินใจ ตลอดจนตระหนักถึงสาเหตุที่อาจจะก่อให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดอีกด้วย การตัดสินใจที่ดีต้องได้ผลลัพธ์ในทางที่ดีให้มากที่สุดและเกิดความผิดพลาดให้น้อยที่สุด (โสภิดา จิตสุวรรณ, 2559)

ผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่จะสามารถบันดาลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาเกิดขึ้นได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนในกระบวนการ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้นำที่จะชี้นำ สั่งการ และวางกรอบทิศทางการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นไปตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ (พระมหาสมบูรณ์ สุธมฺโม (ทองแก้ว), 2557) การบริหารงานในสถานศึกษานั้นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาย่อมมีหลายกลุ่มหลายช่วงวัย ส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มของช่วงอายุบีหรือเบบี้บูมเมอร์ส (พ.ศ. 2489 - 2507) ช่วงอายุเอ็กซ์ (พ.ศ. 2508 - 2523) และช่วงอายุวาย (พ.ศ. 2524 - 2543) ซึ่งความหลากหลายทางช่วงอายุในองค์กรนำมาซึ่งความแตกต่างทางความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร ดังนั้นช่วงอายุจึงส่งผลถึงแนวคิดการตัดสินใจในการบริหารงานในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป (พงศ์พิษณุ ตางจงราช และ ดาวรุวรรณ ถวิลการ, 2564) โดยที่บุคลากรช่วงอายุบีจะเป็นบุคคลที่ขยันทำงาน อดทน ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงาน บุคลากรช่วงอายุเอ็กซ์จะเป็นคนที่ยอมรับความต่าง ปรับตัวได้ดีและบุคลากรช่วงอายุวายเป็นบุคลากรที่ทำงานเป็นทีมได้ดี กล้าแสดงออก และชอบผลสำเร็จของงาน (นิภา วิริยะพิพัฒน์, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษา ซึ่งปัจจุบันมีการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการบวนการตัดสินใจของผู้บริหารให้สถานศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จในตัวเอง จึงทำให้มีอิสระ มีความคล่องตัวในการตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับการบริหารและการนิเทศ สิ่งสำคัญที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของการนิเทศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2565)

การบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ หรือทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีความทุเลาลง ซึ่งอำนาจตัดสินใจมีผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร จากความสำคัญของการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เพื่อจะได้ข้อมูลการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาว่าอยู่ในระดับใด และได้นำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการตัดสินใจเพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกเป็นเพศ ช่วงอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดผู้บริหารสถานศึกษา

ปุญญิศา จันทร์แก้ว (2564) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ควบคุม ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานในสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสอดรับนโยบายจากทางต้นสังกัดและภาครัฐ สนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน อำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการทำงาน เพื่อนำพาองค์กรไปสู่จุดหมาย

การตัดสินใจ

พวงเพชร โชคทรัพย์ทวี (2563) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า กระบวนการที่ใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อเลือกหรือตัดสินในการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยอาศัยความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ หรือข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการคิด วิเคราะห์ และประเมินอย่างรอบคอบ เพื่อเลือกสถานการณ์การแก้ไขที่เหมาะสมเพื่อตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภีมณปภัค สุพรชัยภักดี (2561) ได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติตามทางเลือก การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และการเลือกทางเลือก

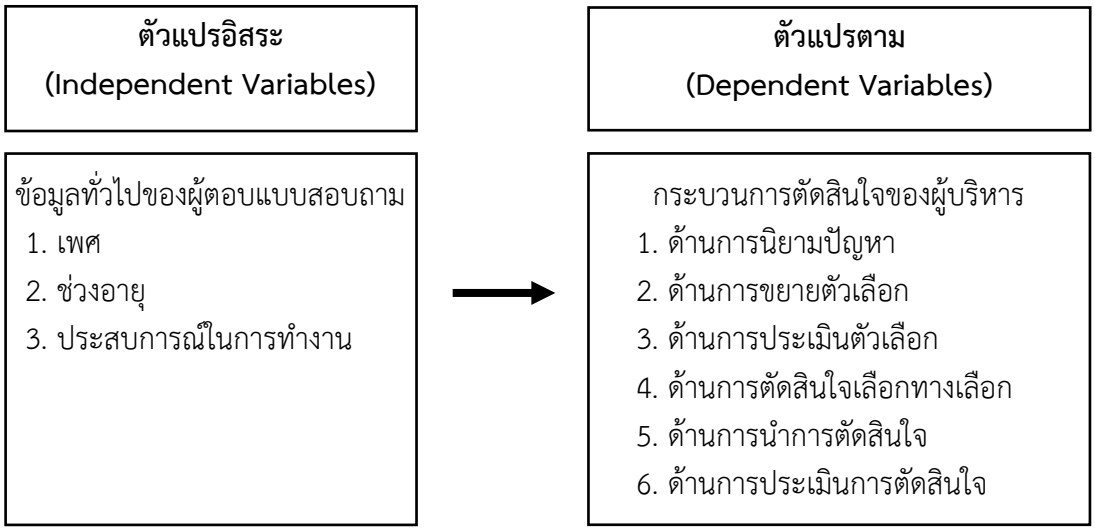
จุฑามาศ ดีแป้น (2564) ได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2. การตัดสินใจ

ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้อยตามกัน

Siripanno (2564) ได้ศึกษารูปแบบการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานจังหวัดพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปลายในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดตามทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลของ Drucker (2004) ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 116 คน และครู จำนวน 1,172 คน รวมทั้งสิ้น 1,288 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 306 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ แบ่งตามขนาดของสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert (1932)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารและครู โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที เมื่อจำแนกตามเพศ การทดสอบเอฟ ในการเปรียบเทียบตามช่วงอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

4. การหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ระเบียบวิธีวิจัย และมีประสบการณ์ทางการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อทำการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม และตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

4.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจโดยผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

4.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 20 คน

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองใช้ทุกฉบับมาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliabillty) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1951) (Cronbach's Coefficcient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.975

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน ร้อยละ 67.00 อยู่ในช่วงอายุ เอ็กซ์ (พ.ศ. 2508 - 2523) ร้อยละ 42.81 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 39.21

ตาราง 1 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้าน

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติ			อันดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการนิยามปัญหา	4.40	0.64	มาก	5
2. ด้านการขยายตัวเลือก	4.46	0.58	มาก	1
3. ด้านการประเมินตัวเลือก	4.42	0.56	มาก	3
4. ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก	4.45	0.59	มาก	2
5. ด้านการนำการตัดสินใจ	4.41	0.65	มาก	4
6. ด้านการประเมินการตัดสินใจ	4.34	0.54	มาก	6
รวม	**4.41**	**0.51**	**มาก**	

ตาราง 1 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.41, S.D. = 0.51) ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการขยายตัวเลือก ($\bar{x}$ = 4.46, S.D. = 0.58) และค่าที่น้อยคือ ด้านการประเมินการตัดสินใจ ($\bar{x}$ = 4.34, S.D. = 0.54)

ตาราง 2 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามเพศภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการนิยามปัญหา	4.64	0.51	4.28	0.66	5.097	.000*
2. ด้านการขยายตัวเลือก	4.68	0.48	4.36	0.60	4.948	.000*
3. ด้านการประเมินตัวเลือก	4.63	0.46	4.32	0.58	5.009	.000*
4. ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก	4.66	0.49	4.35	0.61	4.659	.000*
5. ด้านการนำการตัดสินใจไปใช้	4.66	0.51	4.29	0.68	5.307	.000*
6. ด้านการประเมินการตัดสินใจ	4.63	0.47	4.20	0.52	6.889	.000*
รวม	**4.65**	**0.41**	**4.30**	**0.52**	**6.280**	**.000***

จากตาราง 2 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามช่วงอายุ ภาพรวมแตกต่างกัน

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการนิยามปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	7.319	2	3.659	9.420	.000*
	ภายในกลุ่ม	117.703	303	0.388		
	รวม	125.021	305			
2. ด้านการขยายตัวเลือก	ระหว่างกลุ่ม	7.228	2	3.614	11.217	.000*
	ภายในกลุ่ม	97.618	303	0.322		
	รวม	104.846	305			
3. ด้านการประเมินตัวเลือก	ระหว่างกลุ่ม	6.578	2	3.289	10.884	.000*
	ภายในกลุ่ม	91.558	303	0.302		
	รวม	98.136	305			
4. ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก	ระหว่างกลุ่ม	7.729	2	3.865	11.728	.000*
	ภายในกลุ่ม	99.843	303	0.330		
	รวม	107.572	305			
5. ด้านการนำการตัดสินใจไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	9.592	2	4.796	11.979	.000*
	ภายในกลุ่ม	121.307	303	0.400		
	รวม	130.898	305			

ตาราง 3 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามช่วงอายุ ภาพรวมแตกต่างกัน (ต่อ)

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
6. ด้านการประเมินการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.363	2	0.181	0.603	.548
	ภายในกลุ่ม	91.225	303	0.301		
	รวม	91.588	305			
ภาพรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**4.876**	**2**	**2.438**	**9.638**	**.000***
	ภายในกลุ่ม	**76.640**	**303**	**0.253**		
	รวม	**81.516**	**305**			

ตาราง 3 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนก ตามช่วงอายุ พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิยามปัญหา ด้านการขยายตัวเลือก ด้านการประเมินตัวเลือก ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก และด้านการนำการตัดสินใจไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการประเมินการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ภาพรวมแตกต่างกัน

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการนิยามปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	2.484	2	1.242	3.072	.048*
	ภายในกลุ่ม	122.537	303	0.404		
	รวม	125.021	305			
2. ด้านการขยายตัวเลือก	ระหว่างกลุ่ม	1.767	2	0.883	2.597	.076
	ภายในกลุ่ม	103.079	303	0.340		
	รวม	104.846	305			
3. ด้านการประเมินตัวเลือก	ระหว่างกลุ่ม	1.487	2	0.744	2.331	.099
	ภายในกลุ่ม	96.648	303	0.319		
	รวม	98.136	305			
4. ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก	ระหว่างกลุ่ม	1.646	2	0.823	2.354	.097
	ภายในกลุ่ม	105.926	303	0.350		
	รวม	107.572	305			

ตาราง 4 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ภาพรวมแตกต่างกัน (ต่อ)

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. ด้านการนำการตัดสินใจไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	2.156	2	1.078	2.537	.081
	ภายในกลุ่ม	128.742	303	0.425		
	รวม	130.898	305			
6. ด้านการประเมินการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	5.975	2	2.987	10.572	.000*
	ภายในกลุ่ม	85.613	303	0.283		
	รวม	91.588	305			
ภาพรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**2.378**	**2**	**1.189**	**4.552**	**.011***
	ภายในกลุ่ม	**79.138**	**303**	**0.261**		
	รวม	**81.516**	**305**			

จากตาราง 4 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิยามปัญหา และด้านการประเมินการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการขยายตัวเลือก ด้านการประเมินตัวเลือก ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก และด้านการนำการตัดสินใจไปใช้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

1.1 ด้านการนิยามปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในการบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินจัดทำหลักสูตรและฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดี มีทักษะมีประสบการณ์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถบริหารงานในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และเป็นประโยชน์กับสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ ม่วงฉิ่ง (2557) พบว่า กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการขยายตัวเลือก ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์วางแผนเพื่อรองรับการบริหารเชิงรุกในสังคมที่เปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็น แนวคิดใหม่ ๆ กระตุ้นครูผู้สอนให้มีการพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรมการสอนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีกระบวนการอันจะส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาไปสู่คุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ ม่วงฉิ่ง (2557) พบว่า

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านการขยายตัวเลือกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประเมินตัวเลือก ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแต่ละทางเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งทางเลือกเฉพาะทางที่จะนำไปแก้ปัญหาได้ และเกิดผลลัพธ์อันดีกับองค์กรแต่เมื่อพิจารณาเงื่อนไขการทำงานเป็นทีมของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภีมณปภัค สุพรชัยภักดี (2561) พบว่า การประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องตัดสินใจให้รอบด้าน มีการประชุมครูเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบร่วมกันเพื่อระดมความคิดให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบที่จะใช้ในการตัดสินใจได้มากและครอบคลุมที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ดีแป้น (2564) พบว่า ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการนำการตัดสินใจไปใช้ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้ทำการกลั่นกรองเพื่อให้เหลือเฉพาะทางเลือกที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้และเกิดประโยชน์สูงสุด ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาซึ่งการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับความร่วมมือและความไว้วางใจซึ่งกันและกันของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวรรณ คำเพ็ญ (2566) พบว่า การปฏิบัติตามการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการประเมินการตัดสินใจ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารปฏิบัติงานตามที่ได้ทำการตัดสินใจไปแล้ว ความพึงพอใจที่ได้รับจะช่วยให้ผู้บริหารแก้ปัญหาหรือทำการตัดสินใจใหม่ได้โดยได้ผลลัพธ์ของการปฏิบัติที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ ม่วงฉิ่ง (2557) พบว่า ด้านการประเมินการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการจัดการศึกษาบทบาทหน้าที่ในการบริหารไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ต้องมีการโยงสัมพันธ์กันหลายฝ่ายเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่คิดวิเคราะห์รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเองและถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานได้ดี และมีประสิทธิภาพในการทำงานให้มีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์ ม่วงฉิ่ง (2557) พบว่า จำแนกตามเพศแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักในการศึกษาของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารยุคใหม่จะต้องมีการตัดสินใจเพื่อปรับเปลี่ยนองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรัก เครือแตง (2558) พบว่า จำแนกตามอายุ ภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษารู้ลักษณะของแต่ละคนว่ามีประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ และความสามารถในด้านใด เพื่อมอบมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ และความถนัดของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม สามารถกระจายงาน กระจายอำนาจให้ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อให้ทุกคน

ยอมรับ และที่สำคัญเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นการผูกมัดใจให้ทุกคนทำงานอย่างทุ่มเท เพื่อพัฒนาองค์การไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินี ปานสมุทร (2565) พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารปรึกษาหารือกับครูเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเพื่อนำข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายมาประกอบการตัดสินใจ และร่วมกันรับผิดชอบผลที่ตามมา (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ) ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและลดความขัดแย้ง

2. การตัดสินใจที่ดีจึงต้องรวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างตรงจุด การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีมและมีการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการนิยามปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้แผนภูมิต้นไม้และแผนภูมิก้างปลาในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของปัญหา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสำคัญในการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมวิเคราะห์ ค้นหาข้อเท็จจริงและปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาเพื่อให้ได้ปัญหาที่แท้จริงและควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในทุกระบวนการของการตัดสินใจ เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการขยายตัวเลือก ได้แก่ ผู้บริหารศึกษาสร้างเครือข่ายสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ และพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการบริหารงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างของงาน และส่งเสริมให้บุคลากรที่ทำงานมีการพัฒนาและดำเนินแผนการปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. ด้านการประเมินตัวเลือก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดลำดับแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับมาตรฐานที่ตั้งไว้และการแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้

4. ด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพิจารณาถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาบริบทและปัจจัยต่าง ๆ ก่อนการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะได้จากทางเลือกนั้น

5. ด้านการนำการตัดสินใจไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความรู้และความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานบุคลากร สามารถเข้าใจในแผนงานไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของบุคลากร มีการวางตัวบุคลากรที่ไม่ซ้ำซ้อนทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเต็มที่

6. ด้านการประเมินการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษามาใช้ประกอบการตัดสินใจบริหารสถานศึกษาในปีถัดไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีการ

ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและกำหนดระยะเวลาการประเมินผลที่ชัดเจน ผู้บริหารมีการค้นคว้าหาวิธีการประเมินที่หลากหลายและทันสมัย และมีการออกแบบเครื่องมือการประเมินที่ตรงตามวัตถุประสงค์และเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนซึ่งผู้บริหารที่มีทักษะการตัดสินใจที่ดีจะสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู และนำไปสู่คุณภาพผู้เรียนในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กันยารัตน์ ม่วงฉิ่ง. (2557). *กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

จงรัก เครือแตง. (2558). *การตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

จุฑามาศ ดีแป้น. (2564). การตัดสินใจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10*(1), 14–27. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/247762

นพวรรณ คำเพ็ญ. (2566). *การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Silpakorn University Repository. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5118/1/620620013.pdf

นิภา วิริยะพิพัฒน์. (2559). บทบาทของ HRM: การจัดการช่องว่างระหว่างวัยในองค์กร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1*(2), 73–88. https://doi.org/10.14456/rjhsrmutp.2016.12

ปุญญิศา จันทร์แก้ว. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่]. HU Digital Library. https://elibrary.hu.ac.th/book/6a11574e6cde3

พงศ์พิษณุ ตางจงราช, และดาวรุวรรณ ถวิลการ. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการความหลากหลายทางเจนเนอเรชันของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 16*(1), 140–159. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/article/view/251007

พระมหาสมบูรณ์ สุธมฺโม. (2557). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 1*(1), 89–102. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/143128

พวงเพชร โชคทรัพย์ทวี. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ภีมณปภัค สุพรชัยภักดี. (2561). *การตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร* [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2308/1/58252384.pdf

ศศินี ปานสมุทร. (2565). กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. *วารสารศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 2*(ฉบับพิเศษ), 235–244. https://journal.bkkthon.ac.th/upload/doc/spit/66/files/Vol%202%20No%20Special%202565-235-244.pdf

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. https://lopburi1.go.th/weblbr1/fiscal-year-action-plan/

โสภิดา จิตสุวรรณ. (2559). *พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika, 16*(3), 297–334. https://doi.org/10.1007/BF02310555

Drucker, P. F. (2004). *The Effective Executive*. Butterworth - Heinemann.

Likert, R. (1932). A Technique for The Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology, 22*(140), 1–55.

Siripañño, M. (2021). *A Model of Buddhist Decision - Making of Primary School Administrators in The Socialist Republic of Vietnam* [Doctoral Dissertation, Mahachulalongkornrajavidyalaya University]. MCU e-Thesis. https://e-thesis.mcu.ac.th/items/3353

A Buddhist Teaching Method-Based English Instructions for 4th - year Students for the Faculty of Education at Mahamakut Buddhist University

Phramaha Kriangkrai Sirivaddhano (Phetsangkhad)
Ed.D. Candidate in Teaching English Program, Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
First Author: kriangkrai.ph@mbu.ac.th
Weerapong Paengkamhag and Boonmee Pansa
Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author: weerapong.pae@mcu.ac.th, boonmee.pan@mcu.ac.th

Received: January 27, 2025 **Revised:** May 26, 2025 **Accepted:** November 6, 2025

Abstract

This research employed a mixed-methods design with the following objectives: 1. to analyze the existing problems and needs regarding the organization of English instructional activities through a Buddhist pedagogical approach; 2. to design an English instructional activity plan incorporating Buddhist teaching principles; and 3. to compare students' learning achievement before and after the implementation of the instructional activities, including the assessment of learning outcomes and student satisfaction. The quantitative sample consisted of 200 fourth-year students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University. A subgroup of 30 students was designated as the experimental group. The qualitative sample comprised eight experts in Buddhist education and English language instruction. The research instruments included: 1. a questionnaire, 2. an English instructional activity plan, 3. an academic achievement test, 4. a student satisfaction survey, and 5. an in-depth interview protocol. Data analysis was conducted using means, standard deviations, t-tests, and content analysis.

Research findings are as follows; 1. The overall level of problems and needs in implementing English instruction based on Buddhist pedagogy among fourth-year students was high (Mean = 4.19, S.D. = 0.29). 2. The instructional activity plan, once developed, was evaluated by five experts. The overall quality of the plan was rated at the highest level (Mean = 4.54, S.D. = 0.51), confirming its appropriateness and relevance to both pedagogical and Buddhist principles. 3. A comparison of pre- and post-test scores indicated a statistically significant improvement in student learning achievement. The pre-test mean score was 64.70,

while the post-test mean score was 83.97. The t-test yielded a value of 58.0407, which exceeded the critical value of $t_{(29, .05)}$ = 2.045, confirming statistical significance at the .05 level. Additionally, students' satisfaction with the learning experience was reported at a high level (Mean = 4.36, S.D. = 0.44).

Keywords: Buddhist - Based Teaching Methods, English Instructions, Mahamakut Buddhist University

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวพุทธ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด)
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
First Author: kriangkrai.ph@mbu.ac.th
วีระพงษ์ แพงคำฮัก และ บุญมี พรรษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Corresponding Author: weerapong.pae@mcu.ac.th, boonmee.pan@mcu.ac.th

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 26 พฤษภาคม 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวพุทธ 2. เพื่อออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวพุทธ และ 3. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 200 รูป/คน และกลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้คือ นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจ และ 5) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามแนวพุทธสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.19 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 2. การออกแบบแผนกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนตามหลักพุทธศาสนาเสร็จแล้วผู้วิจัยดำเนินการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ฉบับร่าง) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดำเนินการประเมินคุณภาพ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และ 3. ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 64.70 ส่วนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 83.97 การทดสอบที (t-test) มีค่า 58.0407 ซึ่งสูงกว่า $t_{(29,.05)} = 2.045$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าดัชนีเฉลี่ย 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44

คำสำคัญ: วิธีการสอนตามแนวพุทธ, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Introduction

English is a crucial tool for educational communication in the current era of globalization, as it allows educators to establish connections that transcend cultural and linguistic barriers. It is imperative that students in the Faculty of Education, particularly those who are preparing to become 2 1 st-century educators, possess a high level of English proficiency, not only for academic purposes but also for professional communication and the dissemination of knowledge. Mahamakut Buddhist University (MBU) aims not only to enhance linguistic proficiency but also to foster moral integrity and the capacity to disseminate the Dhamma globally (Chanacha et al., 2022). This is consistent with Piyathamamo et al. (2020), who examined how postmodern and Buddhist philosophical approaches can be applied to propagate Buddhist teaching effectively within digital society, underscoring the relevance of pedagogical methods that cultivate both language proficiency and ethical principles in reaching contemporary audiences.

Many students in Buddhist universities, including MBU, have difficulties such as inadequate English proficiency, restricted possibilities for practical language application, and a lack of enthusiasm. These issues are often associated with conventional pedagogical approaches—such as the Grammar-Translation Method—that prioritize rote memorization rather than communicative practice (Richards & Rodgers, 2014). Significantly, there is an absence of integrative approaches that link English language acquisition with Buddhist teaching to improve academic performance. Beyond students' well-documented lack of confidence in using English, the fundamental issue resides in their insufficient advancement in quantifiable learning outcomes. This disparity underscores the need for instructional innovations that directly tackle both performance and motivation via culturally and spiritually relevant material.

For students at the Faculty of Education, English competence is essential for their prospective positions as educators and exemplars. The incorporation of Buddhist pedagogical techniques—highlighting concepts such as mindfulness (sati), concentration (samādhi), and wisdom (paññā)—provides a culturally relevant strategy to augment engagement, enrich comprehension, and elevate performance (Varasayananda & Prakrai (2020). These concepts correspond with active learning methodologies, enabling students to use language skills in genuine circumstances while enhancing moral growth. By integrating these values into English instruction, educators can establish enduring learning environments that promote communicative competence and ethical leadership, preparing graduates to function as proficient Dhamma communicators and global educators.

This study addresses these requirements by developing and assessing English learning activities that incorporate Buddhist teaching methods. The objective is to ascertain

whether the integration of these elements can substantially enhance the academic performance and satisfaction of students, thereby establishing a replicable model for teacher education that is Buddhist-oriented moral integrity.

Objectives of the Research

1. To analyze the problems and needs for organizing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

2. To design lesson plans for organizing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

3. To evaluate the learning achievement and satisfaction of students towards the organization of English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

Theoretical Framework

The design of English language learning activities that are based on Buddhist teaching methods can be elucidated and substantiated by both language learning theories and Buddhist conceptual frameworks, thereby assuring a balance between academic rigor and moral development. Vygotsky's Sociocultural Theory, in the context of language learning theory, proposes that language acquisition is a result of social and cultural interactions, which allow learners to develop linguistic skills and construct meaning through authentic communication. To implement this theory in a Buddhist educational setting, it is necessary to establish learning environments that promote the use of English alongside the exchange of religious values and Dhamma principles. Active Learning and Task-Based Learning are instructional strategies that enhance learner engagement through participation in meaningful, real-world tasks, including discussions on Buddhist topics, organizing English Dhamma Camps, and executing role-plays for Dhamma dissemination in international settings (Chanacha et al., 2022; Islam & Stapa, 2021).

From the Buddhist conceptual frameworks' perspective, language instruction frequently incorporates numerous central doctrines. The components comprise the Threefold Training (Sīla, Samādhi, Paññā), which develops discipline, concentration, and wisdom; the Four Iddhipāda (Chanda, Viriya, Citta, Vimamsa), which enhances motivation, perseverance, attentiveness, and critical Reflection; and the Seven Qualities of a Virtuous Person (Sappurisa-dhamma), which cultivate moral character and leadership (Baotong et al., 2024;

Piyathamamo et al., 2020). Incorporating these ideas into English language instruction allows pupils to improve linguistic skills while concurrently fostering moral and ethical consciousness.

A Buddhist-based English language teaching framework may be structured into five primary phases, derived from a synthesis of the literature and pertinent ideas. Initially, preparation involves educators inspiring pupils with Dhamma-related subjects pertinent to the English curriculum. Secondly, Input, whereby English contents are conveyed via Dhamma-related resources, such as chants, teachings, or Buddhist narratives. Third, Practice, whereby students cultivate listening, speaking, reading, and writing competencies via active learning activities such as role-plays, group debates, or Dhamma text translation. Fourth, Reflection entails connecting the acquired knowledge to Buddhist teachings and practical experiences. Ultimately, assessment involves the evaluation of both language skills and ethical conduct using dual-dimension assessment instruments. This procedure corresponds with the research of Baotong et al. (2024), who underscore the creation of language teaching models that are culturally and religiously attuned, promoting lasting and significant learning results.

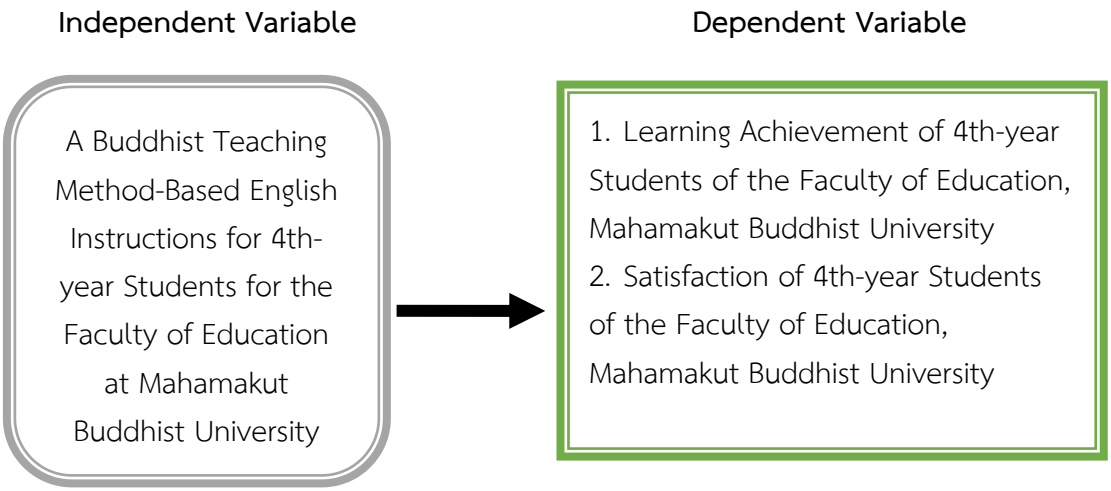

Figure 1: Research Conceptual Framework

Research Methodology

This study employed a mixed-methods research design, integrating both quantitative and qualitative approaches, to gain a comprehensive understanding of the effectiveness of Buddhist teaching method-based English instruction. The rationale for using mixed methods was to triangulate findings and ensure greater reliability, assuring the audience of the trustworthiness of the research, as quantitative data alone could not sufficiently capture the depth of students' experiences and perceptions. The research procedures are as follows:

1. Population and Sample Group

In this study, the researcher employed purposive sampling to align with the context and scope of the research, as follows:

1.1 Quantitative Research

The target population comprised fourth-year students enrolled in the Faculty of Education at Mahamakut Buddhist University (MBU). A purposive sampling technique was employed to ensure the selection of participants most relevant to the study's objectives. The inclusion criteria specified that students must 1) be enrolled in the fourth year of study in the Faculty of Education, 2) demonstrate availability and commitment to participate in all instructional sessions, and 3) provide voluntary consent to engage in the research activities. Based on these criteria, a total of 200 students were selected as the quantitative sample. Within this group, an experimental subset of 30 students was designated to undergo the intervention, which entailed pre-test and post-test procedures.

1.2 Qualitative Research

The qualitative strand of the study involved eight purposively selected experts, chosen to provide in-depth professional insights into the integration of Buddhist pedagogy in English instruction. Eligibility criteria required that participants 1) hold at least a master's degree in English education, general education, or Buddhist studies, 2) possess a minimum of five years of relevant teaching or research experience, and 3) demonstrate scholarly contributions through at least one publication in English instruction or Buddhist pedagogy. The expert group comprised English language instructors, Buddhist scholars, academic administrators, and specialists in curriculum and instructional design.

2. Research Instruments

2.1. Quantitative Research

Five principal instruments were employed in this study. The first was a questionnaire designed to identify the problems and needs related to the organization of English language learning activities within a Buddhist pedagogical framework. The instrument's content validity was confirmed by five experts through the Index of Item-Objective Congruence (IOC), with all items meeting the standard threshold (IOC ≥ 0.80). Reliability was established using Cronbach's Alpha, which exceeded .70.

The second instrument was a set of lesson plans for English instruction that systematically integrated Buddhist principles with active learning strategies. Five experts reviewed the lesson plans for appropriateness, pedagogical soundness, and alignment with the research framework.

The third instrument was an achievement test developed to evaluate students' English language proficiency before and after the intervention. The test underwent

item analysis, including difficulty index (p-value) and discrimination index (r-value), and reliability was confirmed using the Kuder–Richardson Formula 20 (KR-20), which met the acceptable standard of ≥ 0.70.

The fourth instrument was a student satisfaction survey designed to capture learners' perceptions of the instructional activities. This instrument was likewise validated by expert review and demonstrated acceptable reliability through Cronbach's Alpha (≥ 0.70).

Finally, an in-depth interview protocol was developed for the qualitative strand. The protocol comprised open-ended questions aimed at eliciting expert perspectives on the pedagogical and practical implications of integrating Buddhist teaching methods into English instruction. The interview guide was refined based on expert feedback to ensure clarity, relevance, and comprehensiveness.

3. Data Collection Procedures

The collection of data followed a structured sequence. Initially, the questionnaire was administered to 200 students to ascertain current problems and learning needs. Subsequently, lesson plans were designed and refined in accordance with both theoretical and contextual considerations, and these were subjected to expert validation. The validated lesson plans were then implemented with the experimental group of 30 students. This stage included administering a pre-test prior to instruction, delivering instructional sessions based on the integrated lesson plans, and administering a post-test following completion of the intervention. After the intervention, the students in the experimental group completed the satisfaction survey to evaluate their perceptions of the instructional process. In the final stage, in-depth interviews were conducted with eight experts to gather qualitative insights regarding the pedagogical integration of Buddhist principles into English language teaching.

4. Data Analysis

Quantitative data were analyzed using both descriptive and inferential statistics. Descriptive statistics, including mean and standard deviation, were employed to analyze responses to the questionnaire and the satisfaction survey. A dependent-samples t-test was applied to compare the pre-test and post-test scores of the experimental group, thereby assessing the effectiveness of the instructional intervention. Although purposive sampling was utilized, the dependent-samples t-test was deemed appropriate in this context as it assessed changes within the same group, rather than generalizing to the broader population. The inherent limitations regarding generalizability were, however, acknowledged.

Qualitative data obtained from the interviews were subjected to thematic content analysis. The process followed three stages: open coding, axial coding, and selective coding, which facilitated the identification of core themes and patterns. To enhance credibility and trustworthiness, data triangulation was employed by cross-verifying findings from the quantitative results, student feedback, and expert perspectives.

5. Validity and Reliability of the Study

The methodological rigor of the study was ensured through multiple strategies. Internal validity was strengthened by employing a pre-test/post-test design with an experimental group and by controlling extraneous variables during the intervention. External validity was recognized as limited, given the sample's restriction to fourth-year students within a single institution, which may constrain the generalizability of findings. Reliability was reinforced through the validation of research instruments by experts, the application of established statistical tests, and the systematic use of data triangulation across diverse sources of evidence. These measures collectively ensured that the findings were robust, credible, and suitable for informing both academic discourse and practical applications in Buddhist-based English language pedagogy.

Results

1. The problems and needs for organizing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for fourth - year students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

Section 1: General Information of The Respondents

The analysis of the demographic data of the respondents revealed the following: the majority of respondents were female, accounting for 62.00%. Most were aged between 21 – 22 years (57.00%), with a cumulative GPA ranging from 2.50 to 3.00 (43.00%). A proportion of 27.50% were studying at the Lanna Campus. Notably, 83.50% had never experienced learning English through Buddhist-based teaching methods. However, 67.00% expressed a high level of interest in learning English through a Buddhist-oriented approach. Show in table is the most preference.

Section 2: The Current problems and Needs in Organizing English Language Learning Activities Using Buddhist - Based Teaching Methods for Fourth-Year Students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

The results of the analysis regarding the current conditions and needs in organizing English language learning activities using Buddhist-based teaching methods for fourth-year students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University are as follows:

Table 1 Mean, Standard Deviation, and Levels of Problems and Needs for Organizing English Learning Activities Integrating Buddhist Teaching Methods for 4th-Year Students, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

	Evaluation Items	$\bar{x}$	S.D.	Level
1.	The Current Problems in English Language Teaching and Learning Management	4.21	0.56	High
2.	The Integration of Buddhist Principles in the Management of Teaching and Learning	4.18	0.55	High
3.	The Preparedness of instructors to Integrate Buddhist Principles into Their Teaching	4.16	0.43	High
4.	The Need for English Learning Connected with Buddhist Principles	4.14	0.49	High
5.	Suggestions and Additional Needs	4.26	0.42	High
	Overall	**4.19**	**0.29**	**High**

The analysis of data presented in Table 1 revealed that the overall problems and needs related to the organization of English learning activities integrated with Buddhist teaching methods, as perceived by fourth-year students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, were found to be at a high level (Mean = 4.19, S.D. = 0.29). When considering individual components in descending order of mean scores, it was found that “suggestions and additional needs” received the highest mean score (Mean = 4.26, S.D. = 0.42), followed by “current problems in English language teaching” (Mean = 4.21, S.D. = 0.56). The “application of Buddhist principles in teaching and learning” yielded a mean score of 4.18 (S.D. = 0.55), while the “instructors’ readiness to apply Buddhist principles” was rated at 4.16 (S.D. = 0.43). Lastly, the “need for English learning linked to Buddhist principles” was reported with a mean score of 4.14 (S.D. = 0.49). These findings suggest a consistently high level of perceived importance and necessity across all dimensions, highlighting the demand for a more holistic, integrative pedagogical approach that synthesizes English language education with core Buddhist values.

2. To design lesson plans for organizing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for fourth-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

Based on the qualitative data collected through interviews with eight relevant experts including English language instructors, Buddhist scholars, administrators/heads of departments or faculties, and specialists in curriculum and instructional design the findings can be summarized to guide the design of English language learning plans

using Buddhist-based teaching approaches. The integration of Buddhist principles into English instruction was found to enhance both language proficiency and moral development. Key Dhamma themes such as mindfulness (sati), concentration (samdhi), loving-kindness (mett), and the Four Iddhipadas (Pathways to Accomplishment) were emphasized to foster motivation and connect learning with real-life experiences.

The frameworks of the Threefold Training (Trisikkh) and the Four Iddhip das were identified as applicable to the holistic development of learners in both linguistic and ethical dimensions. Among the language skills, speaking was regarded as most suitable for conveying Dhamma at the international level. Active learning approaches and experiential activities such as Dhamma discussions, role-plays, and project-based learning were recommended for effective instruction. Assessment should cover both language abilities and moral values.

The development of bilingual learning resources and the provision of continuous teacher training were deemed essential. Learning content should align with Buddhist contexts for creative and effective communication. Teachers should be cultivated with both wisdom and compassion. Instruction should maintain a balance between Dhamma content and language skills and be supported by technology to sustain long-term learning.

Following these insights, a draft English learning activity plan based on Buddhist teaching methods was developed. Subsequently, the draft was submitted to five experts for quality evaluation, with the following details.

Table 2 Mean, Standard Deviation, and Quality Level of the English Learning Activities Integrating Buddhist Teaching Methods for Fourth-Year Students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

Evaluation Items	$\bar{x}$	S.D.	Rating Level
1. Curriculum Alignment	4.52	0.50	Very High
2. Instructional Design	4.52	0.50	Very High
3. Ethics and Dhamma Integration	4.60	0.55	Very High
4. Learning Materials & Resources	4.56	0.52	Very High
5. Assessment & Evaluation	4.48	0.50	High
Overall	**4.54**	**0.51**	**Very High**

As shown in Table 2, the overall quality of the English learning activities that integrate Buddhist teaching methods, as evaluated five experts, was rated at a very high level (Mean = 4.54, S.D. = 0.51). An analysis of each specific aspect, ranked in descending order by mean scores, revealed that “Ethics and Dhamma Integration” received the highest rating (Mean = 4.60, S.D. = 0.55), followed by “Learning Materials and Resources”

(Mean = 4.56, S.D. = 0.52). The aspects of “Curriculum Alignment” and “Instructional Design” both yielded a mean score of 4.52 (S.D. = 0.50), while “Assessment and Evaluation” was rated slightly lower at 4.48 (S.D. = 0.50). These findings indicate a strong affirmation of the quality and relevance of the integrated learning approach, particularly in terms of its ethical grounding and pedagogical support structures, reflecting its alignment with both academic and moral-educational goal.

3. To evaluate the learning achievement and satisfaction of students towards the organization of English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

3.1 The results of comparing the learning achievement before and after participating in the English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for fourth-year students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

Table 3 The Results of the Comparison between Pre- and Post-Learning Outcomes of English Language Learning Activities Integrated with Buddhist Teaching Methods for Fourth-Year Students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Measured by a Learning Achievement Test

Test	Number	Full Score	Mean	S.D.	t
Pre-test	30	100	64.70	3.54	58.0407
Post-test	30	100	83.97	3.64	

*≥t(29,.05)=2.045

Table 3 presents the results of a comparative analysis between the pre- and post-learning outcomes of English language learning activities integrated with Buddhist teaching methods, as measured by a learning achievement test administered to fourth-year students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

The findings indicate that the mean score on the pre-test was 64.70, whereas the post-test mean score increased substantially to 83.97. A paired-sample t-test was conducted to determine the statistical significance of this difference, yielding a t-value of 58.0407. This value exceeds the critical t-value of 2.045 at the .05 significance level with 29 degrees of freedom, thereby indicating a statistically significant improvement in learning outcomes ($p < .05$). These results provide strong empirical support for the effectiveness of integrating Buddhist teaching methods into English language instruction in enhancing student achievement.

3.2 The level of student satisfaction toward the English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for fourth-year students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

Table 4 The Results of Students' Satisfaction towards the English Learning Activities Integrated with Buddhist Instructional Methods for Fourth-Year Students, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

Evaluation Items	$\bar{x}$	S.D.	Rating Level
1. Design of Learning Activities	4.36	0.50	high
2. Content and Buddhist Integration	4.37	0.44	high
3. Instructional Management	4.40	0.49	high
4. Learning Outcomes	4.33	0.43	high
5. Overall Satisfaction and Suggestions	4.37	0.46	high
Overall	**4.36**	**0.44**	**high**

Table 4 illustrates the findings on the overall satisfaction of fourth-year students from the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, with regard to the English learning activities integrated with Buddhist teaching methods.

The overall level of satisfaction was found to be high (Mean = 4.36, S.D. = 0.44). An analysis of individual components, ranked in descending order of mean scores, revealed that "Instructional Management" received the highest rating (Mean = 4.40, S.D. = 0.49), followed by "Overall Satisfaction and Suggestions" and "Content and Buddhist Integration", each with a mean score of 4.37 (S.D. = 0.46 and S.D. = 0.44, respectively). "Learning Outcomes" were rated with a mean score of 4.33 (S.D. = 0.43), while "Design of Learning Activities" received a mean score of 4.36 (S.D. = 0.50). These findings indicate that students expressed consistently high satisfaction across all dimensions, particularly in areas related to instructional delivery and the integration of Buddhist principles into the learning content, underscoring the pedagogical effectiveness and contextual relevance of the instructional model employed.

Discussion

In implementing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year students of the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, the research team discussed the study results as follows:

1. The problems and needs for organizing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

The evaluation of English learning activities combined with Buddhist principles for fourth-year students at the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, was found to be at a high level. This suggests that students are aware of the importance of English and recognize the need to integrate Buddhist teachings into language learning.

The evaluation of English learning activities combined with Buddhist principles for fourth-year students at the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, was found to be at a high level. This suggests that students are aware of the importance of English and recognize the need to integrate Buddhist teachings into language learning. This finding is consistent with Srinonyang et al. (2020), who evaluated the Bachelor of Education Program in Teaching English at the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, and similarly found high levels of satisfaction and compatibility among students, lecturers, and curriculum users regarding the program's design and outcomes. When considered alongside related studies, it was found that English language instruction across various educational levels exhibits similar problems and needs, particularly regarding students' low proficiency in English and the lack of knowledge, expertise, and effective teaching strategies among instructors. Karademir & Görgöz (2019) and Zhu (2025) upper secondary school students had low critical reading skills in English and expressed a need for instructional models that concretely develop critical thinking abilities. This reflects the necessity to design learning activities that enable students to practice using English at a deeper and more effective level. This reflects the necessity to design learning activities that enable students to practice using English at a deeper and more effective level. A study conducted by Islam & Stapa (2021) on spoken English proficiency at the tertiary level identified several contributing issues, including the complex nature of speaking, inappropriate application of instructional methods, teachers' low proficiency in spoken English, and students' inadequate linguistic resources. The study suggested remedies such as integrating task-based and cooperative learning, promoting learning speaking through listening to authentic English input, teaching collocations, and encouraging self-regulated learning to build learners' confidence in spoken communication. The study suggested using authentic English media, such as BBC or CNN, and promoting the use of English in daily life to build learners' confidence. Similarly, Niamhom (2019) followed up on English teachers' implementation of classroom language training in Thai primary schools and found that, despite teachers' engagement with the training, they faced several limitations in applying what they had learned, including challenges related to correctly using classroom language and school-

context constraints. The findings underscored the need for continued and better-structured training curricula, particularly in areas such as teaching techniques and activity design appropriate to learners' contexts. In the same vein, Ubaidila et al. (2025) reported issues at the primary education level in Thailand regarding students' English-speaking skills and vocabulary acquisition. Students lacked confidence in speaking English, and the study demonstrated that structured, competition-based activities—such as spelling bees, vocabulary games, and speaking introductions—provided meaningful opportunities for students to practice and build confidence in oral communication. At the same time, teachers themselves lacked confidence in using English for communication. The study suggested developing new instructional approaches, such as using songs to support language learning. In the higher education context, Unal & Ilhan (2017) identified major problems, including delayed English learning, grammar-heavy testing systems, and unbalanced curricula that fail to integrate listening, speaking, reading, and writing skills effectively. They proposed solutions, including revising the curriculum to emphasize practical application, increasing instructional time for English, and improving the learning environment by providing smaller classrooms, language laboratories, and modern audiovisual media. Lastly, the study by Karademir & Görgöz (2019) revealed that secondary school English teachers in Turkey face challenges across all skills. These include difficulties in listening due to native speakers' speed and accents, lack of student confidence in speaking, poor reading comprehension, and writing that is overly literal due to direct translation from the native language. They suggested increasing English class hours, improving teaching materials, and adapting content to suit students' interests and proficiency levels.

2. To design lesson plans for organizing English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

The integration of Buddhist principles into English language instruction at the higher education level represents a pedagogical innovation that aims to foster both linguistic proficiency and ethical-moral development. This approach involves embedding core Buddhist doctrines—such as mindfulness (Sati), concentration (Samadhi), loving-kindness (Metta), and the Four Bases of Spiritual Power (Iddhipada)—into English learning experiences, thereby rendering language acquisition more meaningful and personally relevant (Mahamakut Buddhist University, Faculty of Education, n.d.). Through the use of authentic content and reflective learning processes, these principles are contextualized within learners' lived experiences, serving as intrinsic motivators and value-based learning anchors.

Active learning methodologies such as English Dhamma Camps, role-playing for Dhamma propagation, and collaborative discussions contribute not only to communicative

competence but also to the cultivation of moral identity and spiritual purpose. These activities embody the university's unique cultural and religious identity, while simultaneously equipping students to serve as international Dhamma communicators. The use of Buddhist pedagogical frameworks—particularly the Threefold Training (Sila, Samdhi, Panya) and the Four Bases of Spiritual Power—provides a holistic instructional foundation. "Sila" fosters moral discipline and courteous communication; "Samadhi" supports sustained attention and mental clarity; and "Panya" enhances critical thinking and deep comprehension. The Four Bases of Spiritual Power (Chanda, Viriya, Citta, and Vimonsa) encourage perseverance and purposeful learning through self-reflection and goal orientation.

Among the four language skills, speaking is prioritized, given its central role in conveying the Dhamma through right speech and expressions of loving-kindness, making it highly relevant for international outreach. Listening, particularly through English-language Dhamma talks and chanting, further strengthens mindfulness and concentration. Thus, this integrated model contributes to a sustainable form of language education that nurtures both academic excellence and ethical awareness.

Reading deepens understanding of Buddhist vocabulary and meditation concepts, while writing develops systematic thinking, reflection, and academic communication of the Dhamma. Learning activities are designed to align with Dhamma and cultivate virtue simultaneously, emphasizing real-life communication via conversations, presentations, and writing tasks. Content topics focus on core Buddhist teachings such as the Three Marks of Existence (Tilakkhana), the Four Noble Truths (Ariyasacca), and the Threefold Training (Trisikkha) (Mahamakut Buddhist University, Faculty of Education, n.d.). Active learning methods, including Content-Based Instruction, Task-Based Learning, and collaborative discussions, promote critical and creative thinking, encouraging students to communicate the Dhamma accurately and clearly.

Activities such as sutta translation, short sermons, and interpreting Buddhist principles in global contexts (e.g., sustainability and peace) help connect Buddhism with contemporary issues. Programs like English Dhamma Camps and exhibitions strengthen soft skills and cultural pride, while multimedia projects and English journals foster creativity and integrated learning. Teachers act as both knowledge transmitters and spiritual guides, using analytical activities such as role plays and storytelling to connect language learning with real-life applications, thus positioning English as a tool for global Dhamma propagation. Supporting this integrated approach, studies indicate high levels of learner satisfaction and effectiveness. Mejang (2018) reported significant improvements in teachers' knowledge and skills after participating in a web-based training package focused on integrated English skills teaching, demonstrating the benefits of systematic, technology-enhanced professional

development. Similarly, Shirley Abisak Iswarya and Sundarsingh (2022) demonstrated that implementing Content and Language Integrated Learning (CLIL) methodology in business English instruction significantly enhanced undergraduate students' speaking abilities, fluency, and language delivery, while fostering greater interest and confidence in the subject matter. This is consistent with the findings of the current study, which suggest that Buddhist-oriented English communication education can enhance both communicative competence and moral growth among university students. In our research, this integration was implemented via lesson plans that merged language exercises with Buddhist moral narratives, discussions of precepts, and reflective writing tasks. Sucaromana (2013) demonstrated that blended learning, combining classroom instruction with online components, significantly increased Thai university students' intrinsic motivation, attitudes toward English, and satisfaction with the learning climate compared to face-to-face instruction alone. These findings align with broader research on curriculum design. These findings align with broader research on curriculum design. Richards (2017) emphasized the importance of needs analysis and clearly defined learning objectives in creating effective English curricula, noting a strong correlation between objective clarity and student achievement. The use of the Common European Framework of Reference (CEFR) was also highlighted as key for systematic skill assessment and development. Nunan (2013) supported learner-centered curriculum design, demonstrating its superiority over traditional models in improving outcomes and motivation by involving students in setting personal learning goals and providing real-life practice opportunities. Zhu (2025) advocated for an activity-based perspective in English instruction at the upper secondary level, underscoring comprehensiveness, relevance, and practicality. His case study illustrated how structured activities moving from comprehension to creative communication facilitate curriculum goal achievement and competence development, reinforcing the value of contextualized and sequenced learning tasks. Despite these successes, integrating Buddhist content with English learning presents challenges, including the use of specialized vocabulary, the application of appropriate language for diverse learners, and the need for bilingual resources. Effective integration requires ongoing teacher training in both language and Buddhist studies, collaboration across disciplines, learner reflection, and systematic curriculum management with an international outlook. Assessment practices should employ mixed methods evaluating both language proficiency and ethical development, including project-based assessments, portfolios, classroom observations, and self- and peer-assessment. Emphasizing learning processes rather than solely outcomes promotes the sustainable use of language for peace and social development. In conclusion, integrating Buddhist principles into English teaching for education students can effectively nurture both language skills and moral

qualities. Using learning models that connect Buddhist content with language practice, such as vocabulary through stories or discussions of Buddhist doctrines, strengthens knowledge, communication skills, and virtuous character. Activity designs incorporating multimedia, role-playing, and reflection prepare students to become ethical leaders and proficient English communicators who can disseminate the Dhamma internationally.

3. Evaluate the learning achievement and satisfaction of students towards the organization of English learning activities integrated with Buddhist teaching methods for 4th-year Students in the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University.

The results of this study confirmed that English instruction based on Buddhist teaching methods significantly enhanced students' achievement and satisfaction. Beyond the statistical improvement, it is important to examine why such methods produced better learning outcomes. The integration of Buddhist practices such as mindfulness (sati) and concentration (samādhi) cultivated students' ability to maintain attention, reduce distractions, and process new linguistic information with greater clarity. This cognitive focus contributed directly to higher retention and accuracy in learning English. Moreover, the use of reflective activities encouraged metacognitive awareness, enabling students to monitor their progress, identify errors, and develop more effective strategies for self-regulation. These mechanisms explain not only why post-test scores improved significantly but also why the intervention led to more sustainable learning compared with traditional approaches.

The incorporation of moral and ethical values also provided students with a sense of purpose in their learning. Rather than studying English solely for academic requirements, students perceived their learning as a means to disseminate the Dhamma and contribute to society. This alignment with intrinsic motivation resonates with self-determination theory, which posits that learners achieve better outcomes when instruction is connected to personal meaning and values. The enhanced achievement can therefore be attributed not only to improved pedagogy but also to the spiritual relevance that deepened students' engagement and commitment to their studies.

About satisfaction, the overall rating was high, though not at the highest possible level. Several factors may account for this outcome. First, some students indicated challenges in comprehending specialized Buddhist terminology presented in English, which occasionally created cognitive overload and reduced their immediate sense of ease. Second, the relatively short duration of the intervention limited the time available for students to adapt fully to the integrated approach, which may have tempered their perceptions of satisfaction. Third, a portion of students expressed that while the moral and cultural dimensions were valuable, they desired more direct emphasis on practical communication skills for professional and global contexts. These factors suggest that although students appreciated

the innovation and found it highly beneficial, specific adjustments—such as extended practice opportunities, clearer scaffolding of Buddhist vocabulary, and more balanced emphasis on communicative competence—could further elevate satisfaction levels.

Taken together, the discussion indicates that Buddhist-based instruction enhances achievement not by chance but through identifiable cognitive, affective, and motivational mechanisms: heightened attention and memory, reflective learning, and value-driven engagement. Satisfaction, while high, reflects the tension between innovation and familiarity, as students adjusted to an unfamiliar but meaningful pedagogy. This nuanced interpretation clarifies why the approach was practical, why results were positive, and why specific outcomes—such as satisfaction—did not reach their theoretical maximum.

Originality and body of Knowledge

Based on the research findings, five key synthesized insights have emerged as follows:

1. English language learning can be effectively integrated with Buddhist principles by linking the content and instructional methods to familiar Dhamma concepts. This integration fosters meaningful learning and promotes a deeper level of understanding among students.

2. Designing learning activities that relate to religious context and personal faith enhances intrinsic motivation. Students are motivated to learn not merely for examinations or grades, but out of a genuine desire for self-development and the aspiration to propagate Buddhism.

3. Active Learning, when combined with Buddhist teachings, contributes to sustainable learning. Learning that emphasizes practice, analytical thinking, and collaborative knowledge exchange enables students to retain and apply their knowledge in real-life contexts.

4. Teachers should serve as both “language instructors” and “Dhamma mentors,” possessing competencies in both linguistics and Buddhist studies. This dual role is essential for designing activities that align with both the subject matter and the students’ spiritual orientation.

5. The development of English curricula for Buddhist students should be context-specific and learner-centered. Instead of adopting generic language curricula, the design should reflect the learners’ unique identities and the specific institutional context in which the learning takes place.

Conclusion and Recommendations

The results of this investigation indicate that the incorporation of Buddhist teaching methods into English language learning activities had a substantial impact on the language proficiency and moral awareness of students. The substantial rise in posttest scores substantiates the assertion that culturally appropriate pedagogy, when integrated with ethical and moral education, may enhance engagement and improve learning outcomes. This corresponds with Vygotsky's sociocultural theory, which emphasizes the significance of cultural instruments and social interaction in cognitive development (Vygotsky, 1978). Incorporating Buddhist concepts into English classes facilitated meaningful interactions that enhanced both language proficiency and ethical thinking among students.

Amini et al. (2025) emphasized that integrating moral and emotional dimensions—such as empathy, responsibility, and respect—into English language instruction not only enhances academic performance but also promotes character and personal development among learners. This is consistent with the findings of the current study, which suggest that Buddhist-oriented English communication education can enhance both communicative competence and moral growth among university students. In our research, this integration was implemented via lesson plans that merged language exercises with Buddhist moral narratives, discussions of precepts, and reflective writing tasks.

The elevated satisfaction ratings demonstrate that students appreciated the pertinence and applicability of the learning activities. The moral and ethical components really resonated with them, as shown by the qualitative data. This corroborates Krashen's Affective Filter Hypothesis (Krashen, 1982), which asserts that a favorable emotional environment facilitates language learning. When learners see the subject as personally significant and culturally validating, their motivation and confidence enhance, resulting in more effective learning.

Furthermore, the qualitative themes—moral involvement, linguistic confidence, and comprehensive learning—underscore the extensive pedagogical significance of incorporating Buddhist pedagogy into language teaching.

This research finds that incorporating Buddhist pedagogical approaches into English language learning activities significantly improves linguistic competence and moral growth in university students. The quantitative results demonstrated a significant improvement in students' language ability after the intervention, but qualitative studies suggested that learners cultivated increased moral awareness, confidence, and involvement. The amalgamation of Buddhist ethical precepts with language education enhanced the material and fostered a more significant and culturally relevant learning experience.

These results validate the significance of a comprehensive educational strategy that integrates academic skill enhancement with ethical and moral growth. This integration corresponds with modern educational paradigms that prioritize holistic development, equipping students to become effective communicators and accountable global citizens.

Suggestions

1. For Educators: Language instructors at Buddhist schools are urged to include moral narratives, precepts, and contemplative talks into their curricula. Activities must be crafted to concurrently address language goals and moral reasoning abilities, enabling students to implement both in practical situations.

2. For Curriculum Designers: Curricula must include culturally relevant and values-driven content in conjunction with conventional language learning resources. This will enhance student motivation and make learning more contextually relevant.

3. For Policy Makers: Educational policy must endorse the incorporation of moral and cultural elements inside language instruction programs, especially in religious institutions where this integration aligns seamlessly with their foundational purposes.

4. For Future Research: Subsequent investigations may examine the implementation of Buddhist-oriented language training across various educational tiers and cultural contexts. Longitudinal study may provide profound insights into the enduring impact of moral integration on language acquisition outcomes. Comparative analyses with other value-based educational frameworks might enhance the comprehension of culturally integrated language instruction. This method not only enhances language abilities but also fosters moral thinking, empathy, and cultural identification, which are vital in global communication environments. This integration corresponds with the UNESCO framework for Education for Sustainable Development (UNESCO, 2017), which advocates for the cultivation of knowledge, skills, values, and attitudes to promote sustainable and harmonious communities.

In practice, these results indicate that educators in Buddhist contexts can improve language acquisition by integrating cultural narratives and ethical teachings into the curriculum. This necessitates the meticulous alignment of linguistic objectives with moral education aims, and the implementation of interactive activities that promote both language practice and ethical contemplation.

References

Amini, M., Qiufen, W., Amini, D., Ravindran, L., Lin, D. T. A., Ganapathy, M., & Singh, M. K. M. (2025). The Significance of Humanistic Approach and Moral Development in English Language Classrooms. *Discover Education, 4*, Article 238. https://doi.org/10.1007/s44217-025-00691-4

Baotong, P., Siriwanno, P. S., Phrakhrusutaratanabundit, Cantavaddhano, P., & Sonsena, K. (2024). Enhancing English Language Proficiency Among Dhammaduta Bhikkhus Through The Four Iddhipāda-based language learning strategies. *Journal of Graduate MCU Khon Kaen Campus, 11*(3), 29–37. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/269692/182126

Chanacha, P. B., Pansa, B., Paengkamhag, W., & Phongsawat, P. S. (2022). Development of Using English for Spreading Buddhism in The Age of Globalization. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation, 8*(12), 186–205. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/257432/178296

Islam, M. S. & Stapa, M. B. (2021). Students' Low Proficiency in Spoken English in Private Universities in Bangladesh: Reasons and Remedies. *Language Testing in Asia, 11*, Article 22. https://doi.org/10.1186/s40468-021-00139-0

Karademir, C. A. & Görgöz, S. (2019). English Teachers' Problems Encountered in Teaching Four Basic Language Skills. *International Education Studies, 12*(4), 118–127. https://doi.org/10.5539/ies.v12n4p118

Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition.* Pergamon Press.

Mahamakut Buddhist University, Faculty of Education. (n.d.). *English Language Learning Activities Integrated with Buddhist Principles* [Internal publication].

Mejang, A. (2018). The Development of A Web - Based Training Package on Integrated - Skills Approach to English Language Teaching for Secondary School English Teachers. *Journal of Education and Innovation, 19*(4), 276–292. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/93821

Niamhom, W. (2019). Following up The Result of Training Curriculum of Using Classroom Language of English Teacher in Primary School. International *Journal of Humanities, Arts and Social Sciences, 5*(4), 165–170. https://doi.org/10.20469/ijhss.5.20005-4

Nunan, D. (2013). *Learner - Centered English Language Education: The Selected Works of David Nunan.* Routledge.

Piyathamamo (Hinmai), P. M., Boondo, S., & Anothai, S. (2020). The Application of Postmodern Philosophy and Buddhist Philosophy for Propagating The Buddhist Teaching in The Digital Society. *Journal of Buddhist Anthropology, 5*(8), 451–469. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/244777/166440

Richards, J. C. (2017). *Curriculum Development in Language Teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.

Shirley Abisak Iswarya, D. & Sundarsingh, J. (2022). CLIL for The Undergraduate Students of Engineering in Teaching Business English. *International Journal of Health Sciences, 6*(S2), 11171–11177. https://doi.org/10.53730/ijhs.v6nS2.8014

Srinonyang, P., Chotichai, B., Thawongsa, K., Aphaiso, P., & Hongsiri, Y. (2020). Evaluation for Bachelor of Education Program in Teaching English (5 years) (Revised Curriculum B.E. 2556), Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University. *Journal of Modern Learning Development, 5*(5), 182–196. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/244376/166353

Sucaromana, U. (2013). The Effects of Blended Learning on The Intrinsic Motivation of Thai EFL Students. *English Language Teaching, 6*(5), 141–147. https://doi.org/10.5539/elt.v6n5p141

Ubaidila, B., Arisanti, T. A. D., Jelita, D. M., Cahyaningrum, K. W., Naily, N., & Fanani, A. (2025). Developing Thai Students' English Speaking Skills and Self - Confidence Through The English Competition Program. *Abdi: Jurnal Pengabdian dan Pemberdayaan Masyarakat, 7*(1), 76–89. https://doi.org/10.24036/abdi.v7i1.1028

Unal, M. & Ilhan, E. (2017). A Case Study on The Problems and Suggestions in Foreign Language Teaching and Learning at Higher Education. *Journal of Education and Training Studies, 5*(6), 64–78. https://doi.org/10.11114/jets.v5i6.2302

UNESCO. (2017). *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives.* https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444

Varasayananda, P. V. & Prakrai, C. (2020). English and Buddhism Propagation in 21st Century. *Journal of MCU Nakhondhat, 7*(10), 98–112. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/247521/166881

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Harvard University Press.

Zhu, R. (2025). Strategies for English Reading Teaching Based on The Activity - Based Approach to English Learning. *Scientific Journal of Technology, 7*(3), 230–236. https://doi.org/10.54691/2d0sag56

Learning Achievement and Satisfaction of Grade 7 Students Toward Experiential Learning Integrated with Game - Based Instruction in Buddhist Studies

Phanthip Petchvichit
Lecturer, Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University
Phunyaporn Khamsri
Assistant Researcher, Bachelor of Education Program in Social Studies, Thepsatri Rajabhat University
Corresponding Author: Phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

Received: January 27, 2025 **Revised:** May 26, 2025 **Accepted:** November 6, 2025

Abstract

This study aimed to 1. to compare the learning achievement of Grade 7 students before and after participating in an experiential learning approach integrated with game-based teaching techniques, and 2. To examine students' satisfaction with experiential learning integrated with game-based teaching techniques. The sample consisted of 39 Grade 7/7 students from the Demonstration School of Thepsatri Rajabhat University, selected through simple random sampling. The research instruments consisted of 15 lesson plans, a 30-item multiple-choice achievement test, and a 15-item student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using means, standard deviations, and the paired-samples t-test

The results revealed that 1. students' post-test learning achievement scores ($\bar{x}$ = 21.38, S.D. = 3.12) were significantly higher than their pre-test scores ($\bar{x}$ = 12.41, S.D. = 2.85) at the .05 level, indicating the effectiveness of the instructional model in enhancing students' understanding; and 2. students expressed a high to very high satisfaction with the learning model ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.17), with learning activities receiving the highest ratings. The findings suggest that integrating direct experiential learning with game-based instruction is an effective pedagogical approach that enhances both academic achievement and positive attitudes toward learning.

Keywords: Experiential Learning, Game - Based Instruction, Instructional Innovation

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน ในรายวิชาพระพุทธศาสนา

พรรณ์ทิพย์ เพ็ชรวิจิตร
อาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปุณยาพร ขำศรี
ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Corresponding Author: Phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 26 พฤษภาคม 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน และ 2. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 39 คน ได้มาจากสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน จำนวน 15 รายการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x}$ = 21.38, S.D. = 3.12) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.41, S.D. = 2.85) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียน และ 2. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.17) โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งได้รับคะแนนสูงที่สุด ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการประสบการณ์ตรงกับเกมการศึกษาเป็นแนวทางที่ส่งเสริมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำสำคัญ: การเรียนรู้จากประสบการณ์, เทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน, นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

บทนำ

ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังคงเผชิญความท้าทายทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความสามารถสากลที่จำเป็นต่อศตวรรษที่ 21 แม้ว่าจะมีการพัฒนาหลักสูตรและนโยบายเพื่อยกระดับการเรียนรู้ แต่ผลลัพธ์ด้านสมรรถนะผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและการพัฒนาคุณลักษณะ ซึ่งต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์จริงอย่างลึกซึ้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน, 2563) จากการศึกษางานวิจัยที่หลากหลายสะท้อนว่าปัญหาในการเรียนการสอนในเบื้องต้นผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลักทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่สามารถประมวลคุณค่าทางศีลธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องตอบโจทย์ทั้ง “ทักษะทางพุทธิปัญญา” และ “ทักษะการใช้ชีวิต” เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกในหลักธรรมและนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้จริง

แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) เป็นกรอบทฤษฎีที่เน้นการสร้างความรู้ผ่านการเผชิญสถานการณ์จริง การสะท้อนคิด และการประยุกต์ใช้ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการแนวคิดนี้กับเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game - Based Learning) ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความสนุกสนาน ระดมความคิด กระตุ้นการมีส่วนร่วม และส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ (Pho & Dinscore, 2015) งานวิจัยร่วมสมัยจำนวนมากสนับสนุนว่าการใช้กลไกของเกม เช่น ความท้าทาย กติกาการให้คะแนน หรือการจำลองสถานการณ์ ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมบนฐานของความสมัครใจและสร้างการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ (Gee, 2007; Kiili, 2007) ในบริบทของรายวิชาสังคมศึกษาและโดยเฉพาะสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา การใช้ประสบการณ์และเกมร่วมกันช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหลักธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม มองเห็นสถานการณ์ทางศีลธรรมชัดขึ้น และสามารถอภิปราย ตัดสินใจและประเมินพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนทร อ่อนฤทธิ์ (2566) และสิรินทร์รดา จุฑามณีพงษ์ (2566) ที่พบว่า การเรียนรู้ลักษณะนี้ช่วยพัฒนาทั้งการคิด การสื่อสาร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม เมื่อทบทวนงานวิจัยข้างต้นอย่างละเอียด พบว่า งานวิจัยของ สุนทร อ่อนฤทธิ์ (2566) และสิรินทร์รดา จุฑามณีพงษ์ (2566) ศึกษาในบริบทของกลุ่มสาระและระดับชั้นที่แตกต่างออกไป ยังขาดงานวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาผลของการบูรณาการการเรียนรู้จากประสบการณ์ตามแนวคิดของ Kolb (1984) กับ Game - Based Learning ในรายวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะ ช่องว่างของงานวิจัยดังกล่าวมีนัยสำคัญ เนื่องจากรายวิชาพระพุทธศาสนาในระดับนี้มีเนื้อหาเชิงนามธรรมสูงและต้องการหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนาจึงจำเป็นต้องมีการออกแบบที่ยึดประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมทั้งใช้สื่อและกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การนำแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานมาประยุกต์ใช้จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

1. การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากการเปลี่ยนประสบการณ์เป็นความรู้ผ่านกระบวนการทางปัญญาที่เป็นวงจร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1. Concrete Experience การรับประสบการณ์ตรง 2. Reflective Observation การสะท้อนคิดต่อประสบการณ์ 3. Abstract Conceptualization การสรุปความรู้หรือสร้างแนวคิดใหม่ และ 4. Active Experimentation การนำแนวคิดไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง สร้างการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และสามารถต่อยอดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Dewey & Dewey, 1962)

การจัดการเรียนรู้บนฐานแนวคิดนี้ได้รับการยืนยันจากงานของ Knutson & Beck (2003) ว่าส่งเสริมการมีส่วนร่วม การคิดวิเคราะห์ และการสร้างความหมายของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมจริงและสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังเช่นการวิจัยของ สุนทร อ่อนฤทธิ์ (2566) ยังพบว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยพัฒนาเจตคติ คุณลักษณะทางสังคม และการคิดอย่างมีเหตุผลได้อย่างชัดเจน

2. การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game - Based Learning: GBL)

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเป็นแนวทางสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ช่วยกระตุ้นแรงจูงใจ ความสนใจ และความสมัครใจของผู้เรียน โดย Pho & Dinscore (2015) นิยาม GBL ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผสานคุณลักษณะของเกม เช่น กติกา ความท้าทาย ระบบคะแนน และปฏิสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ Papert (1993) ผู้พัฒนาแนวคิด Constructionism ยังเสนอว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้สร้างสิ่งใหม่ด้วยตนเองในลักษณะที่คล้ายกับการเล่นเกม ซึ่งทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดขั้นสูงผ่านการลงมือปฏิบัติจริง งานของ Kiili (2007) และ Gee (2007) เพิ่มหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า GBL ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดอย่างเป็นระบบ และการเรียนรู้เชิงลึก เพราะเกมสร้าง “สภาพแวดล้อมจำลอง” ที่เอื้อต่อการทดลองและการแก้ปัญหาโดยปราศจากความกลัวความล้มเหลว ในบริบทการเรียนพระพุทธศาสนา GBL ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหลักธรรมกับสถานการณ์จริงได้ง่ายขึ้น ทำให้เนื้อหาที่เป็นนามธรรมมีความหมายเป็นรูปธรรมมากขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผ่านประสบการณ์จำลองที่ออกแบบอย่างมีจุดมุ่งหมาย

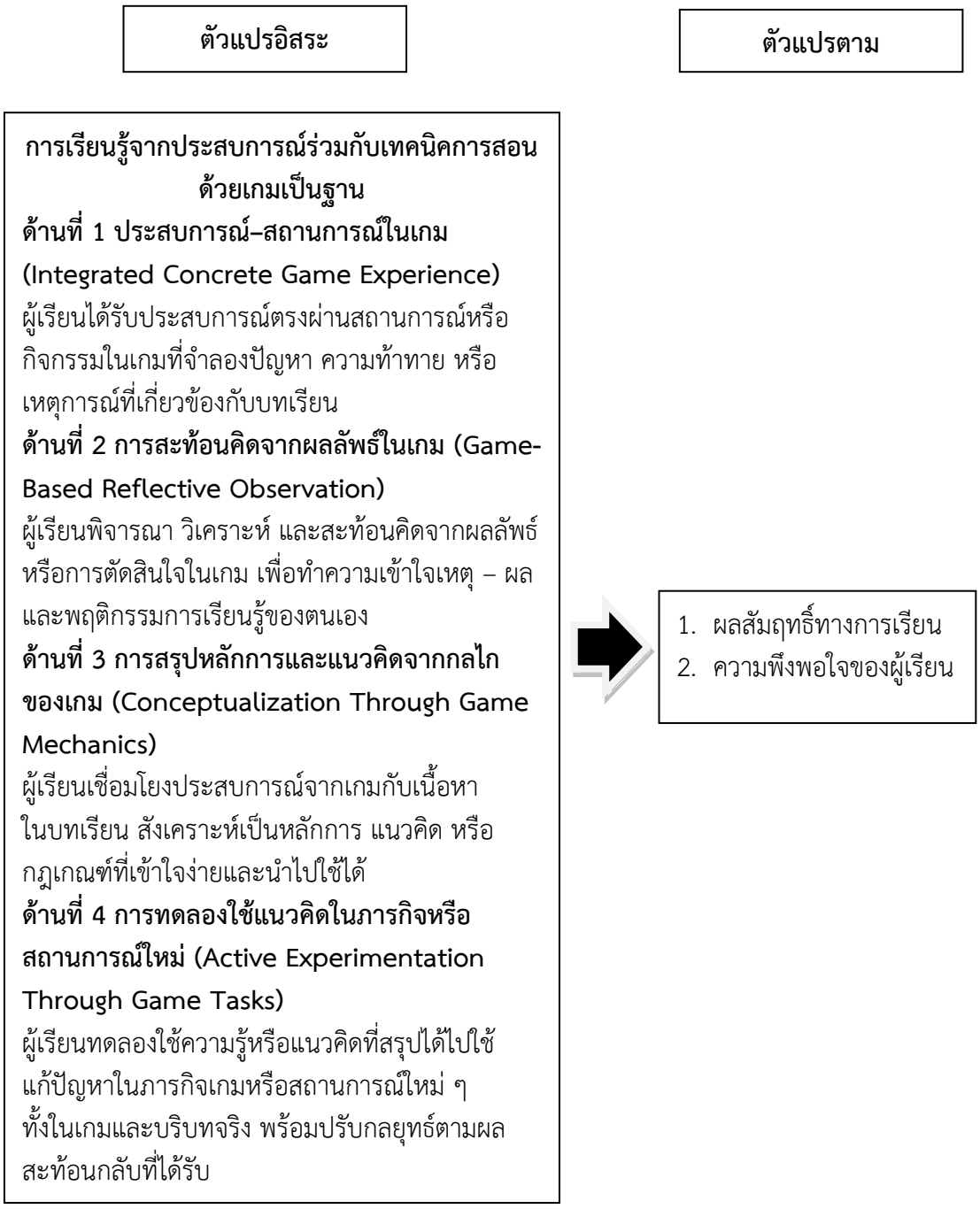
3. การบูรณาการการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเกมเป็นฐาน

การรวมแนวคิด Experiential Learning และ Game - Based Learning ช่วยเสริมศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านพุทธิปัญญา อารมณ์ และทักษะสังคม โดยเกมทำหน้าที่เป็น “ประสบการณ์จำลอง” ที่สอดคล้องกับขั้น Concrete Experience ของ Kolb (1984) ขณะที่การสะท้อนผลหลังเกมช่วยเสริมขั้น Reflective Observation และการสรุปหลักธรรมเปรียบเทียบกับสถานการณ์จริงเป็นการทำงานในขั้น Abstract Conceptualization ส่วนการนำหลักธรรมกลับไปใช้ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันเป็นขั้น Active Experimentation อย่างสมบูรณ์

งานวิจัยร่วมสมัยด้านสังคมศึกษา เช่น สิรินทร์รดา จุฑามณีพงษ์ (2566) และ จิตรทิวัส วงษ์หาบุศย์ และ ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์ (2567) พบว่า การบูรณาการสองแนวคิดนี้ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ ความมั่นใจ และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ในบริบทพระพุทธศาสนา รูปแบบดังกล่าวยังช่วยให้ผู้เรียนตีความหลักธรรมได้อย่างเป็นระบบ เห็นคุณค่าทางจริยธรรม และสามารถนำไปใช้กับชีวิตจริงได้อย่างมีความหมาย ดังนั้น การใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในรายวิชาพระพุทธศาสนา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) และการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานของ Papert (1993) ซึ่งผสานประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด และกลไกของเกมเพื่อเสริมแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวถูกกำหนดเป็นตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะส่งผลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และความพึงพอใจของผู้เรียน ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่อย่างมีความหมาย สามารถเขียนกรอบแนวความคิดเพื่อนำมาอธิบายการวิจัยได้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน

ทั้งสิ้น 7 ห้องเรียน รวม 324 คน ซึ่งเป็นผู้เรียนที่ลงทะเบียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 39 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากกลุ่มนักเรียนในแต่ละห้องมีลักษณะพื้นฐานใกล้เคียงกันในด้านเพศ อายุ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้เหมาะสมสำหรับการเลือกเป็นตัวแทนของประชากรในการทดลอง และช่วยลดความคลาดเคลื่อนเชิงระบบที่อาจเกิดจากความแตกต่างระหว่างห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบหลอมรวมแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) เข้ากับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานของ Papert (1993) และ Pho & Dinscore (2015) โดยออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ 1. ประสบการณ์ – สถานการณ์ในเกม 2. การสะท้อนคิดจากเกม 3. การสรุปหลักการผ่านกลไกของเกม และ 4. การทดลองใช้แนวคิดในภารกิจหรือสถานการณ์ใหม่ แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดผ่านการประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ด้านการสอนสังคมศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ และด้านการสอนพระพุทธศาสนา โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วน 5 ระดับ ผลการประเมินพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.40 – 4.70 ซึ่งอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สะท้อนว่าแผนดังกล่าวมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหลังได้รับการการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานแบบทดสอบมีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมตัวชี้วัดและเนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนสังคมศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน และการวัดผล จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผลการตรวจสอบพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 แสดงว่า ข้อสอบมีความตรงเชิงเนื้อหาเหมาะสมต่อการใช้วัดผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ ได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความยากง่าย (p) ได้ค่าอยู่ในช่วง 0.35 – 0.78 ได้ค่าจำแนก (r) อยู่ในช่วง 0.32 – 0.65 และค่าความเชื่อมั่นแบบ KR - 20 เท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง เครื่องมือชิ้นนี้จึงมีคุณภาพเพียงพอสำหรับใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในงานวิจัยครั้งนี้

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (1 = น้อยที่สุด ถึง 5 = มากที่สุด) จำนวน 15 รายการ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ 2. ความพึงพอใจต่อรูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และ 3. ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผล การสอนสังคมศึกษา และหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความชัดเจนของถ้อยคำ ผลการประเมินพบว่า แบบประเมินมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 4.45 –

4.80 จากคะแนนเต็ม 5.00 จัดอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด จากนั้นได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ของ Cronbach (1970) ได้ค่า 0.89 อยู่ในระดับสูง แสดงว่า แบบประเมินฉบับนี้มีความเที่ยงเชิงโครงสร้างและความเหมาะสมเพียงพอสำหรับใช้วัดความพึงพอใจของผู้เรียนในงานวิจัยครั้งนี้

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาสภาพพื้นฐานของผู้เรียนและจัดการทดสอบก่อนเรียน (Pre - Test) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและจัดทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เพื่อวัดระดับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของผู้เรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

3.2 ผู้วิจัยนำแผนการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน จำนวน 15 แผน รวม 15 ชั่วโมง ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้และสังเกตความสอดคล้องของกิจกรรมกับขั้นตอนการหลอมรวมทั้ง 4 ขั้น

3.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกับก่อนเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตามรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง หลังจากนั้น ผู้วิจัยแจกแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เรียนประเมินความคิดเห็นต่อกิจกรรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้รับ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจโดยรวมและรายด้าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ใช้สถิติทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างเดียว (Paired Samples t-test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

4.3 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อสรุประดับความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านจากแบบประเมินมาตราส่วน 5 ระดับ ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน

การทดสอบ	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig. (p)
ก่อนเรียน	12.41	2.85		
หลังเรียน	21.38	3.12	18.94*	.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

***p < .001*

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานหลังเรียน ($\bar{x}$ = 21.38, S.D. = 3.12) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.41, S.D. = 2.85) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบด้วยสถิติ Paired Samples t-test พบว่า t = 18.94, p < .001 แสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาไว้มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมที่ใช้เกมเป็นฐานมีความสนุกและท้าทาย	4.78	0.42	มากที่สุด
2. เกมช่วยกระตุ้นความสนใจให้ต้องการเรียนรู้มากขึ้น	4.74	0.44	มากที่สุด
3. สถานการณ์จำลองในเกมช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	4.69	0.46	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.65	0.49	มากที่สุด
5. กิจกรรมหลอมรวมทั้ง 4 ขั้นทำให้การเรียนรู้มีความหมาย	4.70	0.45	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 1	**4.71**	**0.25**	**มากที่สุด**

ตาราง 2 ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้			
6. ขั้นตอนกิจกรรมมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.63	0.48	มากที่สุด
7. การสะท้อนคิดหลังการเล่นเกมช่วยให้สรุปบทเรียนได้ดีขึ้น	4.66	0.47	มากที่สุด
8. การสรุปหลักการผ่านกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาจริง	4.58	0.50	มากที่สุด
9. การนำแนวคิดไปทดลองใช้ในงานหรือสถานการณ์ใหม่ทำได้จริง	4.61	0.49	มากที่สุด
10. ผลสะท้อนกลับ (คะแนน/ผลลัพธ์ในเกม) ช่วยให้ปรับปรุงตนเองได้	4.64	0.46	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 2	**4.62**	**0.19**	**ระดับมาก**
ด้านที่ 3 ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้			
11. รูปแบบการเรียนรู้นี้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.59	0.47	มากที่สุด
12. สามารถนำความรู้ไปใช้วิเคราะห์สถานการณ์จริงได้	4.55	0.50	มากที่สุด
13. ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ	4.57	0.48	มากที่สุด
14. ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.52	0.51	มากที่สุด
15. ทำให้รู้สึกอยากเรียนวิชานี้ต่อในครั้งถัดไป	4.60	0.49	มากที่สุด
ผลรวมด้านที่ 3	**4.57**	**0.49**	**ระดับมาก**
ความพึงพอใจรวม 15 ข้อ	**4.63**	**0.17**	**มากที่สุด**

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 4.71 S.D. = 0.25) สะท้อนว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้ผ่านเกมและสถานการณ์จำลองเป็นอย่างมาก รองลงมาคือ ด้านรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.62, S.D. = 0.19) ซึ่งแสดงว่ากระบวนการทั้ง 4 ขั้นที่หลอมรวมระหว่าง Experiential Learning และ Game - Based Learning มีความชัดเจนและช่วยเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความเข้าใจการคิดวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ผลวิจัยนี้ชี้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้สามารถตอบสนองต่อทั้งผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังเรียนไม่ได้เป็นเพียงผลจากการจดจำข้อมูล แต่เป็นหลักฐานของการเปลี่ยนผ่านจากการรับรู้แบบผิวเผินสู่ความเข้าใจเชิงลึกผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก โดยกลไกสำคัญประกอบด้วยการเผชิญสถานการณ์ในเกม การลงมือปฏิบัติ การตัดสินใจ และการได้รับผลสะท้อนกลับทันที ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดทบทวนและปรับมุมมองของตนเองต่อเนื้อหา ขณะเดียวกันการสะท้อนประสบการณ์หลังการเล่นเกมช่วยให้ผู้เรียนจัดระบบความคิดและสร้างองค์ความรู้ของตนเองอย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้ความเข้าใจมีความแม่นยำและคงทนยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในกรอบทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ครอบคลุมวงจรการเรียนรู้ทั้งสี่ขั้นตอน ได้แก่ ประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) ผ่านสถานการณ์จำลองในเกม การสะท้อนคิด (Reflective Observation) หลังจบกิจกรรม การสรุปหลักการ (Abstract Conceptualization) ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจากผลของการเล่นเกมและการนำความรู้ไปทดลองใช้ (Active Experimentation) ในภารกิจใหม่ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการจัดระเบียบความคิดและเข้าใจบทเรียนในระดับโครงสร้าง ส่วนมุมมองตามแนวคิด Game - Based Learning ของ Prensky (2001) ชี้ให้เห็นว่าเกมทำหน้าที่เสมือนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จำลองที่ส่งเสริมแรงจูงใจ ความท้าทาย การตัดสินใจ และผลสะท้อนกลับทันที ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้เชิงลึก นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์อภิมานของ Wouters et al. (2013) ยืนยันว่าเกมการศึกษามีประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ (d = 0.29) และการคงอยู่ของการเรียนรู้ (d = 0.36) สูงกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่เพิ่มสูงขึ้นจึงสอดคล้องกับกลไกการเรียนรู้จากประสบการณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านเกมที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร อ่อนฤทธิ์ และชัยรัตน์ โตศิลา (2567) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ปนัดดา พาณิชยพันธุ์ และคณะ (2567) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง การสถาปนากรุงธนบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน (Game - Based Learning) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนหนองแซงวิทยา ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x}$ = 18.40, S.D. = 1.44) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.50, S.D. = 2.14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานในรายวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.17) โดยเฉพาะด้านกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนว่าผู้เรียนรู้สึกสนุก ท้าทาย และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างเต็มที่ อันเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐานซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจภายในและกระตุ้นการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขณะเดียวกัน กระบวนการสะท้อนคิดและการสรุปความรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์ในเกมกับเนื้อหาบทเรียน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกและความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Pho Dinscore (2015) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้จากเกมไม่ใช่เพียงการสร้างเกมให้ผู้เรียนเล่น แต่เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเสนอแนวคิดอย่างเป็นขั้นตอนและนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายสุดท้ายผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การแข่งขัน คะแนน แรงจูงใจ และวงจรผลสะท้อนกลับ

การที่ผู้เรียนประเมินว่ารูปแบบการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัญชัน มาศวิวัฒน์ และ ภาสุดา ภาคาผล (2568) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง My House ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดียมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดียโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการศึกษาของ Idris et al. (2020) ที่พบว่า แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบเกมมีผลต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ และการศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย ที่พบว่า นักศึกษาแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดส่งบทเรียนผ่านเกม รู้สึกว่าเนื้อหามีความน่าสนใจและไม่ท่วมท้นด้วยข้อมูล (Fuchs & Karrila, 2022) นอกจากนี้ งานวิจัยของ Wouters et al. (2013) ยืนยันผ่านการวิเคราะห์อภิมานว่าเกมการศึกษามีประสิทธิผลต่อการเรียนรู้และการคงอยู่ของการเรียนรู้สูงกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อเกมถูกนำมาใช้ร่วมกับวิธีการสอนอื่น มีการจัดหลายครั้ง และผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้น ระดับความพึงพอใจที่อยู่ในช่วงสูงจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงว่าการบูรณาการทั้ง 2 แนวคิดไม่เพียงช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วม สนุก และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เข้ากับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานอย่างเป็นระบบ โดยพบว่า การบูรณาการทั้งสองแนวคิดสามารถสร้างกลไกการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมเชิงรุกและพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ใหม่ที่เด่นชัด คือ การใช้สถานการณ์จำลองในเกมเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนประสบการณ์ของตนเองบนฐานของการคิดวิเคราะห์ ซึ่งส่งผลให้การสรุปหลักการและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่มีประสิทธิภาพสูงกว่าวิธีการสอนแบบเดิม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามวงจรการเรียนรู้ของ Kolb (1984) สามารถทำงานร่วมกับคุณลักษณะของ Game - Based Learning ได้อย่างสอดคล้อง ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบเสริมแรงสองทิศทาง (Dual - Reinforced Learning Process) ที่ผู้เรียนได้รับทั้งประสบการณ์ตรงและแรงจูงใจจากระบบเกม ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ช่วยขยายกรอบความเข้าใจและเสนอแนวทางในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นที่มีเนื้อหาเป็นนามธรรม จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การประยุกต์ใช้รูปแบบนี้กับรายวิชาที่ต้องการทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง หรือศาสนา วัฒนธรรม จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกและเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล

2. นำกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection) และการสรุปหลักการ (Conceptualization) ไปพัฒนาเป็นแนวทางจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง (Higher - Order Thinking Skills) ผลการวิจัยชี้ว่า ผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ได้ดีขึ้น การส่งเสริมขั้นตอนเหล่านี้ในกิจกรรมการสอนอื่น ๆ จะช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้อย่างยั่งยืน

3. ใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมในระดับสถานศึกษาสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถใช้ผลการวิจัยชุดนี้เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์จำลองหรือเกมการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายสมรรถนะในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้นทั้งในด้านระดับชั้น เพศ และบริบทของโรงเรียน การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงหนึ่งห้องเรียน ทำให้ผลการวิจัยอาจจำกัดอยู่ในบริบทเดียว การขยายกลุ่มตัวอย่างจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ ความทั่วไปใช้ได้ของผลวิจัย (Generalizability) และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการสอนในหลากหลายบริบทมากขึ้น

2. ศึกษาผลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ การสะท้อนคิด และกระบวนการตัดสินใจของผู้เรียนระหว่างการใช้เกมแม้ว่างานวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก แต่การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์หรือการสังเกตเชิงลึก จะช่วยให้เข้าใจกลไกการเรียนรู้ภายในเกมอย่างละเอียดขึ้น และสังเกตพฤติกรรมการคิดของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของวงจรการเรียนรู้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. พัฒนาและทดสอบรูปแบบการเรียนรู้ที่เปรียบเทียบรูปแบบเกมหลายประเภท เพื่อหาประเภทเกมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ดีที่สุดการวิจัยครั้งนี้ใช้เกมประเภทสถานการณ์จำลองเป็นหลัก การศึกษาครั้งต่อไปควรทดลองเปรียบเทียบเกมลักษณะต่าง ๆ เช่น เกมกลยุทธ์ เกมความร่วมมือ หรือเกมแข่งขัน เพื่อวิเคราะห์ว่า “ชนิดของเกม” ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่ และส่งผลในด้านใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. https://academic.obec.go.th/images/document/1559878925_d_1.pdf

จิตรทิวัส วงษ์หาบุศย์ และ ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์. (2567). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง ศาสนากับสังคมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, *6*(3), 269–280. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/272550

เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน. (2563). *บทความปัญหาการศึกษาไทยและแนวทางการแก้ไข*. http://gotoknow.org/blog/jed/59979

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

ปนัดดา พาณิชยพันธุ์, อภิสิทธิ เบ็ญระเหม, และสุธิมา เกิดทอง. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง การสถาปนากรุงธนบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนด้วยเกมเป็นฐาน (Game-Based Learning) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนหนองแซงวิทยา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, *15*(3), 123–138. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/article/view/271393/178936

สิรินทร์รดา จุฑามณีพงษ์. (2566). *รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือและเกมเป็นฐานโดยใช้เกมกระดานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย* [ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Srinakharinwirot University | SWU. https://ir-ithesis.swu.ac.th/server/api/core/bitstreams/4f0b981e-ae55-41ca-9345-55c80466d3e5/content

สุนทร อ่อนฤทธิ์. (2566). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace JSPUI. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/4782

สุนทร อ่อนฤทธิ์ และ ชัยรัตน์ โตศิลา. (2567). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีต่อจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, *15*(2), 83–98. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/article/view/269663/177773

อัญชัน มาศวิวัฒน์ และ ภาสุดา ภาคาผล. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง My House ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, *7*(1), 459–468. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/279872/188180

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (3rd ed.). Harper & Row.

Dewey, J. & Dewey, E. (1962). *Schools of Tomorrow*. E. P. Dutton.

Fuchs, K. & Karrila, S. (2022). Satisfaction with Remote Teaching in Thai Higher Education. *The Education and Science Journal, 24*(2), 206–224. https://doi.org/10.17853/1994-5639-2022-2-206-224

Gee, J. P. (2007). *What Video Games Have to Teach us About Learning and Literacy* (Rev. and updated ed.). Palgrave Macmillan.

Idris, M. I., Mohd Said, N. E., & Tan, K. H. (2020). Game - Based Learning Platform and Its Effects on Present Tense Mastery: Evidence from an ESL Classroom. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research, 19*(5), 13–26. https://doi.org/10.26803/ijlter.19.5.2

Kiili, K. (2007). Foundation for Problem - Based Gaming. *British Journal of Educational Technology*, *38*(3), 394–404. https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2007.00704.x

Knutson, B. J. & Beck, J. A. (2004). Identifying The Dimensions of The Experience Construct: Development of The Model. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism, 4*(3–4), 23–35. https://doi.org/10.1300/J162v04n03_03

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and Development*. Prentice Hall.

Papert, S. (1993). *The Children's Machine: Rethinking School in The Age of The Computer*. Basic Books.

Pho, A. & Dinscore, A. (2015). *Game - Based Learning* [Tips and Trends]. Association of College and Research Libraries. https://acrl.ala.org/IS/wp-content/uploads/2014/05/spring2015.pdf

Prensky, M. (2001). *Digital Game - Based Learning*. McGraw - Hill.

Wouters, P., van Nimwegen, C., van Oostendorp, H., & van der Spek, E. D. (2013). A Meta - Analysis of The Cognitive and Motivational Effects of Serious Games. *Journal of Educational Psychology*, *105*(2), 249–265. https://doi.org/10.1037/a0031311

Personnel Administration of School Administrators under The Special Education Center Efficiency Promotion Network Group 9, Office of Special Education Administration

Kanjanaporn Sriprathum
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University Roiet Campus
Porntiwa Chanayotha
Teachers at the Master of Education Program, Mahamakut Buddhist University Roiet Campus
Corresponding Author: aoae6783@gmail.com

Received: January 27, 2025 **Revised:** May 26, 2025 **Accepted:** November 6, 2025

Abstract

The objectives of this research are 1. to study the current conditions, desirable conditions, and essential needs of personnel administration of school administrators under the Special Education Center Efficiency Promotion Network Group 9, Office of Special Education Administration 2. to collect suggestions about personnel administration of school administrators under the Special Education Center Efficiency Promotion Network Group 9, Office of Special Education Administration. The data were collected from 226 teachers. The instrument used for data collection was a 5-level estimation-scale questionnaire with content accuracy of 0.67–1.00 and a confidence level of 0.98. The statistics used for data analysis were percentages, means, standard deviations, the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis.

The results showed that the overall current condition of personnel administration among school administrators under the Special Education Center Efficiency Promotion Network Group 9, Office of Special Education Administration, was high, and the overall desirable condition was also high. The collect suggestions about personnel administration of school administrators included 1) manpower planning and positioning – analyzing information for mission and manpower needs of the institutions 2) recruitment and appointment, selection of subjects appropriate to the workload 3) the performance appraisal should be aimed at developing and expanding the potential of personnel, reflect reality, accurate and fair 4) strengthening operational efficiency - management to promote efficiency and motivation to work, continuous and comprehensive development of human potential 5) resigning from government service - provide knowledge and create understanding of working according to government regulations and strictly and fairly implement government regulations.

Keywords: Personnel Administration, School Administrators, The Special Education Center

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

กาญจนาพร ศรีประทุม
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พรทิวา ชนะโยธา
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Corresponding Author: aoae6783@gmail.com

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 26 พฤษภาคม 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$) มากที่สุด 2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลัง ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจอัตราตำแหน่งที่ขาดแคลน วิเคราะห์ภารกิจ สภาพความต้องการกำลังคนให้สอดคล้องกับสถานศึกษา 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรคัดเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับภาระงาน 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินที่มุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากร สะท้อนความเป็นจริงและยุติธรรม 4) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม และ 5) การออกจากราชการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ส่งผลให้ภารกิจ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบด้านการบริหารงานบุคคลเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การบริหารการศึกษาไม่อาจจำกัดอยู่เพียงการกำหนดนโยบายหรือการจัดวางโครงสร้างองค์กรเท่านั้น หากแต่ยังต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างยิ่ง

การบริหารงานบุคคล ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร เพราะบุคลากร คือ ปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555) การบริหารงานบุคคลที่ดีจึงมุ่งเน้นการคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถ พัฒนา ส่งเสริมสมรรถภาพและรักษากำลังใจ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ในสถานศึกษา การบริหารงานบุคคลมีกรอบการดำเนินงานที่มุ่งเน้นความคล่องตัว เป็นอิสระ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีขวัญกำลังใจ และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีภารกิจหลักในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง สรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เสริมสร้างประสิทธิภาพ วินัยและรักษาวินัย การออกจากราชการ อย่างไรก็ตามการบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ซับซ้อน เนื่องจากต้องบริหารจัดการกับบุคลากรที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และปัจจัยด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาอาจประสบปัญหาที่แตกต่างกันไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ศูนย์การศึกษาพิเศษมีบทบาทหน้าที่หลัก คือ การจัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและการบำบัดฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมทางการศึกษาให้แก่เด็กพิการทุกประเภท ให้เข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นแหล่งพัฒนาฝึกอบรมให้แก่ผู้ดูแลเด็กพิการหรือบุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, ม.ป.ป.) จากบทบาทของศูนย์การศึกษาพิเศษดังกล่าว พบว่า การดำเนินงานในศูนย์การศึกษาพิเศษมีบุคลากรที่มีหลากหลายวิชาเอก บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ตรงตามความถนัด บุคลากรขาดการประสานงานที่ดี มีการเข้าและขอลาออกของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีสับเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย สถานศึกษาได้รับข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ครบถ้วน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนางานบริหารงานบุคคล และยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลอย่างเหมาะสม จากการศึกษามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารงานไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะทำให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมทั้งต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ผู้บริหารงานจะบริหารงานเพียงลำพังคนเดียวไม่ได้ ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนร่วมทำงานให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ร่วมงานมีความแตกต่างกัน เช่น สติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเป็นคนดีและสมบูรณ์ ความหมายของการบริหารการศึกษานั้นมักจะอิงอยู่กับความหมายของการบริหารทั่วไป เพราะการบริหารทั่วไป มีอิทธิพลต่อการบริหารการศึกษามาโดยตลอด นักบริหารการศึกษาจึงได้รับเอาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ทางการบริหารทั่วไปมาใช้ ด้วยเหตุนี้ ความหมายของการบริหารการศึกษา จึงสอดคล้องกับความหมายการบริหารทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างเช่น การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม คำนิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

จากแนวคิดสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีแนวทาง แบบแผนในการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีความคิดที่สร้างสรรค์ สนับสนุนความสามารถที่โดดเด่นของบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

ความหมายของการบริหารงานบุคคลมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

พิมพ์พัฑรา สินธุรัตน์ (2556) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาและการจัดให้บุคคลเกิดการพัฒนา ทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ การบำรุงรักษาบุคคล ทั้งในด้านความรู้และขวัญกำลังใจ ตลอดจนการให้พ้นจากงานเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ

Beach (1980) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายและโครงการเกี่ยวกับตัวบุคคล การคัดเลือกบุคคลฝึกอบรม การกำหนดสิ่งตอบแทนต่าง ๆ การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสร้างภาวะผู้นำ ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในองค์การหรือหน่วยงาน

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยจัดคนให้ทำงานได้ตรงตามความถนัด ความสามารถของคน สามารถทำงานให้หน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด มีความก้าวหน้า มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรในหน่วยงานของตนและหน่วยงานอื่น

ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล การจัดองค์กรเพื่อดำเนินการด้านต่าง ๆ มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และลักษณะของกิจการ องค์ประกอบสำคัญขององค์กรมี 2 ส่วน คือ งานและคน องค์กรจำเป็นต้องมีองค์ประกอบทั้ง 2 ที่ดี คือ มีคนหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

มูนิเราะห์ เจ๊ะมิง (2559) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษามีความสำคัญมาก เพราะทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์ รู้หลักในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลในองค์การมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์การ ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้องค์การเจริญก้าวหน้าและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

วาราดา ณ ลานคา (2560) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้บริหารในองค์การทุกคน เพราะสภาพองค์การในทุกวันนี้นับได้ว่ามีปัญหาถูกกระทบจากอิทธิพลและการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมเป็นอันมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาให้มากที่สุด ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถของบุคคลเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการบริหารงานบุคคลถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้บุคลากรมีความรู้ มีทักษะ มีกำลังใจและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายขององค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

วิภาดา สารัมย์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า 1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร

สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านการวางแผนกำลังคนและการกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำกรอบกำลังคนครูให้สอดคล้องกับระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) โดยขอแต่งตั้งจากต้นสังกัดและประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการสรรหาและแต่งตั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งบุคลากรให้ตรงกับสาขาวิชาเอกที่สถานศึกษาขาดแคลน ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านการรักษาพยาบาล สวัสดิการ และความปลอดภัย ควรส่งเสริมการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการเพื่อเป็นการยกย่องและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดี ตลอดจนแต่งตั้งคณะกรรมการอาคารสถานที่ดูแลสิ่งแวดล้อมให้พร้อมใช้งานและปลอดภัย รวมถึงเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงการทำงานอย่างเป็นประชาธิปไตย สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรควบคุมดูแล ติดตาม และบันทึกข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐและบุคลากร เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาบุคลากรในด้านที่บกพร่อง และในด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักความถูกต้องและยุติธรรม โดยวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของครู ข้าราชการ และบุคลากร เพื่อปลูกฝังทัศนคติและความคิดที่ดี โดยครูควรมีส่วนร่วมในการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิชาชีพครู

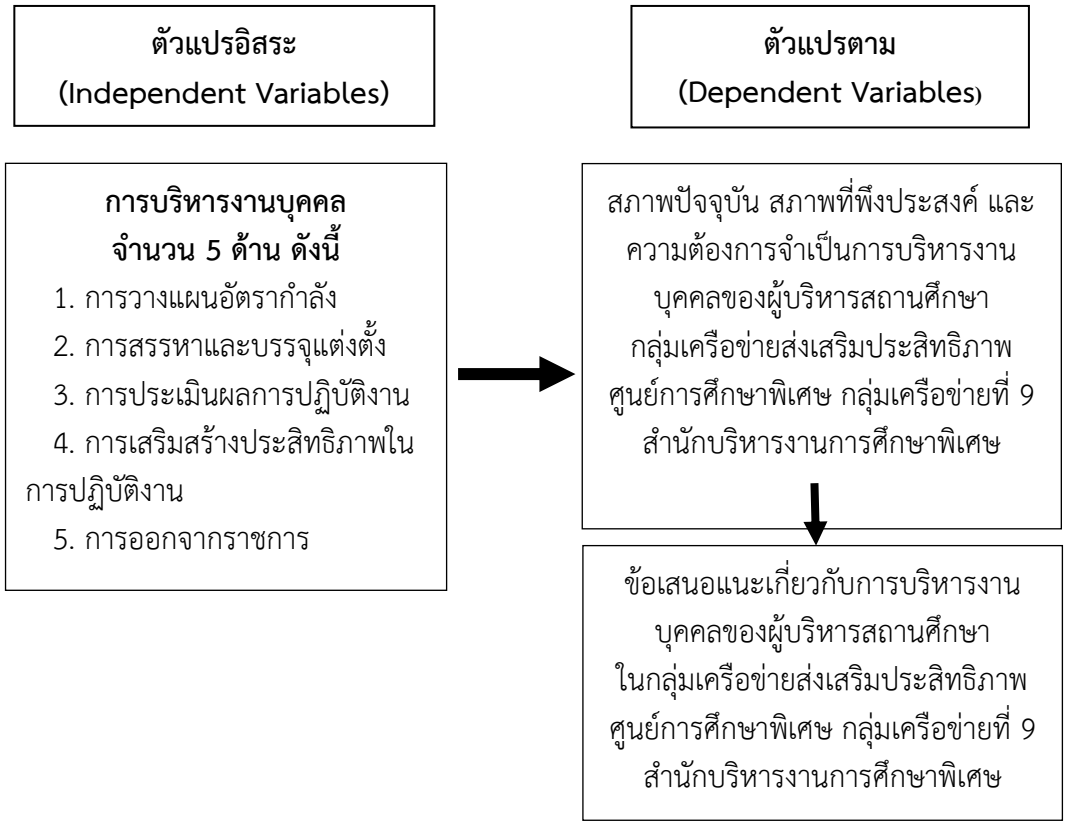
ศศิวิมล คนเสงี่ยม (2563) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า 1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง มีการวิเคราะห์ภารกิจและความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา 2) ด้านการสรรหาและแต่งตั้ง มีการเสนอความต้องการอัตรากำลังดำเนินการแต่งตั้ง การย้าย และการโอนข้าราชการครู 3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีการแจ้งระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการ ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารับทราบ 4) ด้านวินัยและการรักษาวินัย มีการประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) ด้านออกจากราชการ มีการติดตามผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุกับสถานศึกษาของตน 6) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลและติดตามการทำงานของข้าราชการครู

Cahyati et al (2024) กล่าวว่า การบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการทรัพยากรบุคคลในสถาบันการศึกษา โดยกลยุทธ์การบริหารจัดการทั้งสำหรับครูและนักการศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพยังถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยกระดับทักษะและคุณภาพของผู้สอน ในขณะเดียวกัน การประเมินกิจกรรมในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพของการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน รวมถึงการมีส่วนร่วมที่จริงจัง จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับต่าง ๆ

Shlenova and Grechanyk (2024) กล่าวว่า การวิเคราะห์ความท้าทายและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการบุคลากรทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีจุดเน้นที่การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับผลลัพธ์ด้านการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัยให้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมสำคัญในกระบวนการบริหาร ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร สนับสนุนเสรีภาพทางวิชาการ และผลักดันนวัตกรรม ด้านวิทยาศาสตร์ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้อาจารย์สามารถดำเนินการวิจัย เผยแพร่งานวิชาการ และทำงานร่วมกับเครือข่ายระดับนานาชาติได้ ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องได้รับเครื่องมือที่ทันสมัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำขอบข่ายการดำเนินการบริหารงานบุคคลของนักวิชาการศึกษาได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550); จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555); ภารดี อนันต์นาวี (2557); วาราดา ณ ลานคา (2560); นภัสภรณ์ มูลสิน (2561); วิภาดา สารัมย์ (2562) และ ศศิวิมล คนเสงี่ยม (2563) มาสังเคราะห์โดยนำด้านที่มีระดับความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 543 คน ศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 จำนวน 9 ศูนย์ (งานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มแผนและงบประมาณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 226 คน ศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) และทำการสุ่มแบบสัดส่วน (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรออกเป็นประชากรกลุ่มย่อยก่อน แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริการสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง	จำนวน 10 ข้อ
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	จำนวน 10 ข้อ
3. การประเมินผลการปฏิบัติงาน	จำนวน 10 ข้อ
4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	จำนวน 10 ข้อ
5. การออกจากราชการ	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 9 ศูนย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยได้ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดแนะและชี้แจงขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลโดยศูนย์การศึกษาพิเศษในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 จำนวน 9 ศูนย์ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ระบุของศูนย์การศึกษาพิเศษแต่ละศูนย์ที่จะให้ข้อมูลในครั้งนี้

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามโดยใช้ Google form

3.4 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขเพื่อนำไปคำนวณค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2553) ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการกำหนดค่าคะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมาก

การแปลความหมายของข้อมูล พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์จุดกลาง (Midpoint) ของระดับช่วงคะแนน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2553) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมาก

4.3 การประเมินความต้องการจำเป็นข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อหาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อแสดงระดับความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ คือ

$$PNI_{modified} = (I - D)/ D$$

โดย I (Important) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดหรือสภาพที่พึงประสงค์
D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.4 รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และนำข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน

(n=226)

การบริหารงานบุคคลของผู้บริการสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1) การวางแผนอัตรากำลัง	3.71	0.76	มาก	4.75	0.49	มากที่สุด	0.28	3
2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	3.69	0.78	มาก	4.75	0.49	มากที่สุด	0.29	2
3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.69	0.80	มาก	4.76	0.50	มากที่สุด	0.29	2
4) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	3.64	0.79	มาก	4.76	0.50	มากที่สุด	0.31	1
5) การออกจากราชการ	3.69	0.78	มาก	4.74	0.53	มากที่สุด	0.28	3
รวม	**3.68**	**0.78**	**มาก**	**4.75**	**0.50**	**มากที่สุด**	**0.29**	**-**

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.68, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 3.71, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{x}$ = 3.69, S.D. = 0.78) ด้านการออกจากราชการ ($\bar{x}$ = 3.69, S.D. = 0.78) และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{x}$ = 3.69, S.D. = 0.80) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}$ = 3.64, S.D. = 0.79)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.75, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{x}$ = 4.76, S.D. = 0.50) และด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}$ = 4.76, S.D. = 0.50) มีค่าเฉลี่ยสุงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ($\bar{x}$ = 4.75, S.D. = 0.49) และด้านการสรรหา

และบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{x}$ = 4.75, S.D. = 0.49) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการออกจากราชการ ($\bar{x}$ = 4.74, S.D. = 0.53)

ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ พบว่า ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.31) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.29) และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.29) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.28) และด้านการออกจากราชการ มีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$ = 0.28)

2. รวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผู้วิจัยนำข้อแสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามมารวบรวมความการจำเป็นแต่ละด้านของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 226 คน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ตาราง 2 ข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การบริหารงานบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง		
1.1 ควรมีการสำรวจอัตราตำแหน่งที่ขาดแคลน	60	57.14
1.2 ควรมีการวิเคราะห์ภารกิจ สภาพความต้องการกำลังคนให้สอดคล้องกับสถานศึกษา	45	42.86
2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง		
2.1 ควรมีการคัดเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับภาระงาน เช่น นักสหวิชาชีพ	65	61.90
2.2 ควรมีวิธีการสรรหาและคัดเลือกที่เป็นระบบ โปร่งใส และยึดหลักธรรมาภิบาล	40	38.10
3. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน		
3.1 ควรมีการประเมินที่มุ่งพัฒนาและต่อยอดศักยภาพบุคลากร	67	63.81
3.2 ควรมีการประเมินผลที่สะท้อนความเป็นจริง เที่ยงตรง และยุติธรรม	38	36.19
4. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน		
4.1 ควรมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการทำงาน	72	68.57
4.2 ควรมีดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม	33	31.43
5. ด้านการออกจากราชการ		
5.1 ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระเบียบราชการ	68	64.76
5.2 ควรมีการดำเนินการตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม	37	35.24

จากตาราง 2 พบว่า มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ควรมีการสำรวจอัตราตำแหน่งที่ขาดแคลน และควรมีการวิเคราะห์ภารกิจ สภาพความต้องการกำลังคนให้สอดคล้องกับสถานศึกษา

2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ควรมีการคัดเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับภาระงาน เช่น นักสหวิชาชีพ และควรมีวิธีการสรรหาและคัดเลือกที่เป็นระบบ โปร่งใส และยึดหลักธรรมาภิบาล

3. การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ควรมีการประเมินที่มุ่งพัฒนาและต่อยอดศักยภาพบุคลากร และควรมีการประเมินผลที่สะท้อนความเป็นจริง เที่ยงตรง และยุติธรรม

4. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ควรมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการทำงาน และควรมีดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

5. การออกจากราชการ มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระเบียบราชการ และควรมีการดำเนินการตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 ในสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษนี้เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญกับบทบาทการบริหารงานบุคคลในทุกมิติ ทั้งเชิงวางแผน พัฒนา และติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศศิวิมล คนเสงี่ยม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งภาระงานและหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำคู่มือและแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วิภาดา สารัมย์ (2562) ที่กล่าวถึงแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในด้านการวางแผนกำลังคนและการกำหนดตำแหน่ง โดยผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำกรอบกำลังคนให้สอดคล้องกับระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและคณะกรรมการบุคลากรทางการศึกษา โดยขอแต่งตั้งจากต้นสังกัด ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ครู

2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรให้ทำงานในหน้าที่สอดคล้องกับคุณวุฒิทางการศึกษา เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนบุคลากรที่จะรับผิดชอบการปฏิบัติงานแต่ละสัดส่วน และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการทดลองปฏิบัติหน้าที่ให้ได้บุคลากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Simbolon et al. (2023) ที่กล่าวว่า การจัดการบุคลากรทางการศึกษาครอบคลุมกิจกรรมหลายด้าน ตั้งแต่การกำหนดบรรทัดฐาน มาตรฐาน ขั้นตอน การสรรหา การพัฒนา การบริหาร ความเป็นอยู่ที่ดี ไปจนถึงการเลิกจ้างบุคลากรในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรบุคคลด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลลัพธ์ที่ตรงตามเป้าหมายขององค์กร ในการวางแผนกำลังคนด้านการศึกษา มีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนตอบสนองความต้องการในอนาคต การรักษาสมดุลกำลังคน การวางแผนเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก และการเลิกจ้างบุคลากร รวมถึงการวางแผนพัฒนากำลังคน สำหรับกระบวนการพัฒนาบุคลากรนั้นประกอบด้วยหลายขั้นตอน เช่น การระบุความต้องการของบุคลากร การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา การออกแบบเนื้อหา การใช้หลักการเรียนรู้ การดำเนินการแผน และการประเมินผล ด้วยการดำเนินแผนพัฒนาอย่างพิถีพิถันและมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน กิจกรรมเหล่านี้คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และได้เสนอแนวทางการบริหารแบบรายบุคคลที่จะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและความภักดี รวมถึงการปรับจำนวนบุคลากรให้สัมพันธ์กับความต้องการงานเพื่อเพิ่มผลผลิตและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ นอกจากนี้ การสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในฝ่ายบริหาร การส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้าง และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตในสายอาชีพ ล้วนเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความยั่งยืนของสถาบัน

3. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยวิธีการ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานเดียวกัน และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวัดผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารัมย์ (2562) กล่าวถึง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุมดูแลโดยติดตามและบันทึกข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐและบุคลากร เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาบุคลากรในด้านที่บกพร่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cahyati et al (2024) ที่กล่าวว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการสำหรับครูและนักศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้การพัฒนาวิชาชีพยังถือเป็น

องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยกระดับทักษะและคุณภาพของผู้สอน ในขณะเดียวกันการประเมินกิจกรรมในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดให้มีการศึกษาดูงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปิดโลกทัศน์การทำงาน เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมเจตคติที่ดีให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการอบรมพัฒนาบุคลากรและพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดปฐมนิเทศข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาก่อนเข้าปฏิบัติงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cahyati et al. (2024) ที่กล่าวว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการทั้งสำหรับครูและนักการศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพยังถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยกระดับทักษะและคุณภาพของผู้สอน ในขณะเดียวกันการประเมินกิจกรรมในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพของการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน รวมถึงการมีส่วนร่วมที่จริงจังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและองค์กร เช่น การจัดการอย่างมีระบบ กฎระเบียบ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โครงสร้างพื้นฐาน ความร่วมมือระหว่างบุคคลและองค์กร ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมภายนอก ล้วนส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา เมื่อเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนำกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ สถาบันการศึกษาสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพพร้อมศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีต่อคุณภาพการศึกษาที่ได้รับจากนักเรียน และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shlenova and Grechanyk (2024) กล่าวว่า จุดเน้นที่การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลลัพธ์ด้านการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัยให้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมสำคัญในกระบวนการบริหาร ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร สนับสนุนเสรีภาพทางวิชาการและผลักดันนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้อาจารย์สามารถดำเนินการวิจัย เผยแพร่งานวิชาการ และทำงานร่วมกับเครือข่ายระดับนานาชาติได้ ในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องได้รับเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อช่วยจัดการกระบวนการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิผล

5. ด้านการออกจากราชการ สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการให้ออกจากราชการในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ประพฤติตนไม่เหมาะสม เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการให้ออกจากราชการในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงลูกจ้างข้าราชการในกรณีขาดคุณสมบัติ และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลของผู้ออกจากราชการอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช ศรีลาคำ (2558) กล่าวถึง การบริหาร

งานบุคคลในการดำเนินการใด ๆ ด้านการรักษาวินัยและออกจากราชการของสถานศึกษาต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของส่วนราชการ กรณีมีผู้กระทำผิดวินัย อีกทั้งการดำเนินงานการยื่นเรื่องอุทธรณ์ ร้องทุกข์ เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม และการเสริมสร้างการป้องกันการกระทำผิดตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการออกจากราชการของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาของส่วนราชการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการออกจากราชการ มีขอบข่ายงานดังนี้ 1) อนุญาตลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง 2) สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งหรือเสนอให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วแต่กรณี

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. การบริหารงานบุคคลในปัจจุบันจะอยู่ในระดับมาก แต่การวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นอย่างเฉพาะเจาะจงว่าการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นระหว่างการปฏิบัติงานในปัจจุบันกับสิ่งที่พึงประสงค์ในการพัฒนาและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมสำหรับการบริหารงานบุคคลในแต่ละด้าน เป็นข้อเสนอเสนอแนะที่ปฏิบัติได้จริงสำหรับแต่ละมิติของการบริหารงานบุคคล เช่น สำหรับด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการทำงาน และมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนและดำเนินงาน

3. การวิจัยได้วัดผลและแสดงข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้สนับสนุนการตัดสินใจในการปรับปรุงนโยบายและแนวปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความต้องการจำเป็นที่สูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการศึกษาดูงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเปิดโลกทัศน์การทำงาน ส่งเสริมเจตคติที่ดี และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะนำไปใช้ จากผลการวิจัยที่ได้ข้อสรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งภาระงานและหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแจ้งภาระงานและหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

อย่างทั่วถึงเพื่อให้บุคลากรได้ทราบข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการชี้แจงให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และรับฟังความเห็นของครูเพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข

2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนบุคลากรให้ทำงานในหน้าที่สอดคล้องกับคุณวุฒิทางการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรดำเนินการที่เป็นไปตามกรอบอัตรากำลัง สรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามกำลังบุคลากรที่ขาดหรือวิชาเอกที่ต้องการที่เหมาะสมตามความต้องการของสถานศึกษา หรือมีคุณสมบัติและความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตรงตามสายงาน

3. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัดประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินการปฏิบัติงานจากสภาพจริง ควบคู่กับเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงาน และมีการสะท้อนผลการปฏิบัติให้แก่บุคลากรได้รับทราบ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงตนเอง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดให้มีการศึกษาดูงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปิดโลกทัศน์การทำงาน มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดอบรมและส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบการทำงานที่มีความหลากหลาย ที่จะนำมาสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ด้านการออกจากราชการ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการให้ออกจากราชการในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการประพฤติตนไม่เหมาะสม มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ต้องยึดหลักกฎระเบียบของทางราชการตามกฎหมายให้ถูกต้อง การพิจารณาและอนุมัติการลาออก ยึดตามหลักข้อปฏิบัติตนของราชการและข้อบัญญัติวินัยราชการ มีการสืบข้อเท็จจริงก่อนให้ออกจากราชการตามระเบียบการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ควรหาข้อเท็จจริงหลาย ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). *การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน: การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. สถาบันเทคโนโลยีสยาม.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐนิช ศรีลาคำ. (2558). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี].

นภัสภรณ์ มูลสิน. (2561). *การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. https://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/2332

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 3*(1), 22–25. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/148945

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พิมพ์พัฑรา สินธุรัตน์. (2556). *การบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคล: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีตะวันออก (อี.เทค)* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม]. ฐานข้อมูลงานวิจัย มหาวิทยาลัยสยาม. https://e-research.siam.edu/kb/the-case-study-of-human-resource-management-eastern

ภารดี อนันต์นาวี. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). มนตรี.

มูนิเราะห์ เจ๊ะมิง. (2559). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่].

วาราดา ณ ลานคา. (2560). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2553). *แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). ทิพย์วิสุทธิ์.

วิภาดา สารัมย์. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. https://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3716

ศศิวิมล คนเสงี่ยม. (2563). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. https://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3983

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. https://special.obec.go.th/seb/seb-staging/about/history

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beach, D. S. (1980). *Personnel: The Management of People At Work* (4th ed.). Macmillan

Cahyati, E., Miranda, D., Windasari, W., & Cindy, A. H. (2024). Manajemen Efektif Pendidik dan Tenaga Kependidikan Untuk Menciptakan Pembelajaran Yang Berkualitas. *TSAQOFAH, 4*(3), 1510–1521. https://doi.org/10.58578/tsaqofah.v4i3.2891

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Shlenova, M. & Grechanyk, O. (2024). Managing Academic Personnel in Higher Education: Current Challenges and Future Directions. *Наукові інновації та передові технології, 10*(38), 105–115. https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-105-115

Simbolon, A. M. Y., Syam, H., Sesmiarni, Z., Zakir, S., Mulia, E., & Yunita, I. (2023). The Concept of Education Personnel Management in Educational Institutions. *GIC Proceeding, 1*, 16–29. https://doi.org/10.30983/gic.v1i1.119

The Development of a Diversified Teaching Model to Enhance Content Accuracy and the Ability to Design and Write Learning Management Plans for Third - Year Students Majoring in Social Studies

Veeravit Boonsong
Assistant Professor Dr., Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University
First Author: Veeravit.b@lawasri.tru.ac.th
Sunthon Onrit
Lecturer, Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University
Corresponding Author: suntorn.o@lawasri.tru.ac.th

Received: July 9, 2026 **Revised:** August 3, 2026 **Accepted:** August 6, 2026

ABSTRACT

This research aimed to 1. develop a diversified teaching model for enhancing content accuracy and the ability to design and write learning management plans for third-year students majoring in social studies; 2. compare the content accuracy of third-year social studies students before and after learning through the diversified teaching model, and examine their ability to design and write learning management plans after learning through the model; and 3. examine the opinions of third-year social studies students toward the use of the diversified teaching model. The study was conducted in accordance with the research and development process. The population consisted of 5 4 third-year social studies students enrolled in the Social Studies Teaching Methodology course in the second semester of the 2024 academic year. The research instruments were the diversified teaching model (VEE Model), a content accuracy assessment form, a learning management plan design and writing assessment form, and an opinion questionnaire. The data were analyzed by calculating the mean and standard deviation.

The findings revealed that: 1. the diversified teaching model (VEE Model), integrating 12 teaching techniques (X1 – X12), comprised three interrelated components: V – Vivid Content Accuracy (establishing content accuracy as the foundation), E – Engage with Diversified Teaching (developing learners through diversified techniques as the core process), and E – Empower Learning Plan Design (empowering the ability to design and write learning

management plans), and was of very good quality ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.50); 2) students' content accuracy increased from a low level before the experiment ($\bar{x}$ = 2.48) to a good level after the experiment ($\bar{x}$ = 4.24), and their ability to design and write learning management plans was at a good level ($\bar{x}$ = 4.26); and 3) students' opinions toward the use of the diversified teaching model were at the highest level ($\bar{x}$ = 4.73, S.D. = 0.34).

Keywords: Diversified Teaching Model, Content Accuracy, Ability to Design and Write Learning Management Plans

การพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายเพื่อเสริมสร้างความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3

วีรวิชญ์ บุญส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
First Author: Veeravit.b@lawasri.tru.ac.th
สุนทร อ่อนฤทธิ์
อาจารย์, สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Corresponding Author: suntorn.o@lawasri.tru.ac.th

ได้รับบทความ: 9 กรกฎาคม 2569 **ปรับปรุงแก้ไข:** 3 สิงหาคม 2569 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 สิงหาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่มุ่งเสริมสร้างความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 2. เปรียบเทียบความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนกับหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย และศึกษาความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบดังกล่าว และ 3. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) แบบประเมินความแม่นยำในเนื้อหา แบบประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) บูรณาการเทคนิคการสอน 12 เทคนิค (X1 – X12) ประกอบด้วย องค์ประกอบสัมพันธ์กัน 3 ส่วน ได้แก่ V – Vivid Content Accuracy (การวางความแม่นยำในเนื้อหาเป็นฐาน) E – Engage with Diversified Teaching (การพัฒนาผู้เรียนด้วยเทคนิคหลากหลายเป็นแกนกลาง) และ E – Empower Learning Plan Design (การเสริมพลังสู่การออกแบบและเขียนแผนฯ) มีคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.50) 2. นักศึกษามีความแม่นยำในเนื้อหาเพิ่มขึ้นจากระดับน้อยก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 2.48) เป็นระดับดีหลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 4.24) และมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี ($\bar{x}$ = 4.26) และ 3. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73, S.D. = 0.34)

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย, ความแม่นยำในเนื้อหา, ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

บทนำ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 มีปรัชญามุ่งผลิตครูสังคมศึกษาที่มีคุณภาพสูง มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ (สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2562) นักศึกษาครูสังคมศึกษาในฐานะว่าที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องมีความสามารถไม่เพียงแต่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ หากแต่ต้องปลูกฝังเจตคติ อุดมคติ ค่านิยม และความเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) และ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2560) ต่างยืนยันว่าการสอนสังคมศึกษาที่แท้จริงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรอบรู้ รับผิดชอบ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินรายวิชา สศ 2211302 วิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) ปรากฏว่า มีนักศึกษาไม่ผ่านการประเมินในจำนวนที่มีนัยสำคัญอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา จากการวิเคราะห์ของผู้สอนและอาจารย์ผู้ร่วมสอน พบว่า สาเหตุหลักของนักศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินทุกราย คือ การขาดความแม่นยำในเนื้อหา (สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2565) ไม่เข้าใจแก่นแท้ของตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และมีแนวคิดที่คลาดเคลื่อนว่าการสอนสังคมศึกษา คือ การสอนเนื้อหาตามที่กำหนดเพื่อให้จำและพูดได้เท่านั้น โดยละเลยจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของวิชา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่านั กวิชาการหลายท่านต่างเน้นย้ำถึงความสำคัญของความแม่นยำในเนื้อหาการสอนในทิศทางเดียวกัน อาทิ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2558), วิจารณ์ พานิช (2555), พิณสุดา สิริธรังศรี (2557) และ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ซึ่งสรุปได้ว่าความแม่นยำในเนื้อหาการสอนเป็นรากฐานสำคัญยิ่ง หากครูขาดความแม่นยำในสิ่งที่สอน ก็ยากที่ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการออกแบบและการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ดังที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2523 ไว้ว่า วิชาความรู้อันพึงประสงค์ ได้แก่ วิชาความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน แม่นยำ ชำนาญ นำไปใช้การเป็นประโยชน์ได้พอเหมาะพอควร ทันต่อเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2550) ทั้งนี้ ผลการวิจัยก่อนหน้าของผู้วิจัยและคณะยังชี้ให้เห็นช่องว่างของการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ วีรวิชญ์ บุญส่ง (2565) พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จากการสังเกตยังพบว่านักศึกษาบางส่วนยังขาดความแม่นยำในเนื้อหา แม้จะผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือแล้ว สอดคล้องกับ วีรวิชญ์ บุญส่ง และ สุนทร อ่อนฤทธิ์ (2568) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดช่วยยกระดับการตระหนักรู้การรู้คิด (Metacognitive Awareness) ทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดและด้านการควบคุมการรู้คิด รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในรายวิชาวิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา อย่างไรก็ตาม แม้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการสอนแบบสะท้อนคิด

จะช่วยยกระดับผลการเรียนรู้และการกำกับกระบวนการคิดของนักศึกษาโดยรวมได้ แต่ยังไม่อาจรับประกันได้ว่านักศึกษาทุกคนจะมีความแม่นยำในเนื้อหา เนื่องจากจุดอ่อนด้านเนื้อหาของนักศึกษาแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาครูสังคมศึกษาส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง พบว่า มีสาเหตุสำคัญที่เชื่อมโยงกันหลายประการ ประการแรก นักศึกษามีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนว่าการสอนสังคมศึกษา คือ การถ่ายทอดเนื้อหาเพื่อให้จดจำได้ จึงมุ่งท่องจำสาระมากกว่าทำความเข้าใจแก่นแท้ของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ส่งผลให้ขาดความแม่นยำในเนื้อหาอันเป็นฐานรากของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ประการที่สอง จุดอ่อนด้านความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน แต่การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมามักใช้วิธีสอนเดียวกันกับผู้เรียนทั้งกลุ่ม จึงไม่อาจตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเพียงพอ (Tomlinson, 2001) และประการที่สาม แม้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการสอนแบบสะท้อนคิดจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์และการกำกับกระบวนการคิดโดยรวมได้ แต่จากงานวิจัยก่อนหน้าของผู้วิจัยและคณะพบว่านักศึกษาบางส่วนยังคงขาดความแม่นยำในเนื้อหา แม้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว สะท้อนว่าการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาจำเป็นต้องอาศัยการวินิจฉัยจุดอ่อนและการดูแลเป็นรายบุคคล ควบคู่กับการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นระบบ (วีรวิชญ์ บุญส่ง, 2565; วีรวิชญ์ บุญส่ง และสุนทร อ่อนฤทธิ์, 2568) ด้วยสาเหตุที่มีความซับซ้อนและมีลักษณะเฉพาะรายบุคคลเช่นนี้ การแก้ปัญหาด้วยเทคนิคการสอนเพียงเทคนิคเดียว หรือการใช้วิธีสอนแบบเดียวกันกับผู้เรียนทุกคนจึงไม่เพียงพอ หากแต่จำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการสอนที่บูรณาการเทคนิคการสอนอันหลากหลายบนฐานทฤษฎีการเรียนรู้ที่ชัดเจน และสามารถเลือกใช้เทคนิคให้สอดคล้องกับจุดอ่อนเฉพาะของนักศึกษาแต่ละคนได้อย่างเป็นระบบ เพื่อบ่มเพาะความแม่นยำในเนื้อหาก่อนนำไปสู่การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนประจำรายวิชา จึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่มุ่งเน้นความแม่นยำในเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการเทคนิคการสอน 12 เทคนิคที่ผ่านการศึกษาและรวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหา เข้าใจแก่นแท้ของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางฯ อันจะนำไปสู่ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ครอบคลุม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาสังคมศึกษาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่มุ่งเสริมสร้างความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย และศึกษาความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบดังกล่าว
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี

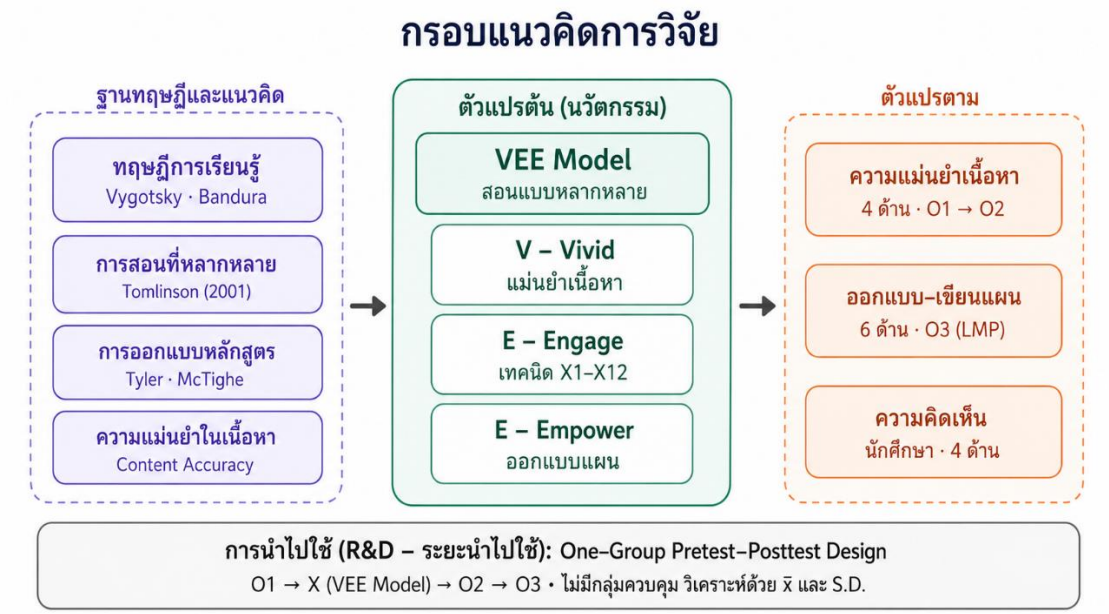
การวิจัยครั้งนี้อาศัยฐานทฤษฎีด้านการเรียนการสอน 3 กลุ่มหลักในการพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลาย ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Vygotsky (1978) ที่เสนอแนวคิด Zone of Proximal Development (ZPD) ว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นรากฐานของเทคนิค Scaffolding (X4) และ Mentoring (X12) ในการวิจัยนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของ Bandura (1977) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้เกิดจากการสังเกต การลองกระทำ และการได้รับข้อมูลป้อนกลับในบริบทสังคม เป็นฐานทฤษฎีรองรับเทคนิค Discussion (X1) Jigsaw II (X7) และ Coaching (X11) และแนวคิดการสอนที่หลากหลาย (Differentiated Instruction) ของ Tomlinson (2001) ที่ยืนยันว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพต้องตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลายและยืดหยุ่น ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย 12 เทคนิค ในการวิจัยนี้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ที่มุ่งผลิตครูให้มีความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติแห่งวิชาชีพ (สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2562)

กรอบแนวคิดด้านที่สองของการวิจัยนี้ มุ่งเน้นที่ความแม่นยำในเนื้อหาการสอนสังคมศึกษา (Content Accuracy) ซึ่งนักวิชาการหลายท่านต่างยืนยันสอดคล้องกันว่าเป็นรากฐานสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับครูผู้สอน อาทิ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2558), วิจารณ์ พานิช (2555) และ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2560) ที่สรุปตรงกันว่าหากครูขาดความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน ก็ยากที่ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับการสอนสังคมศึกษาโดยเฉพาะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ระบุว่าครูสังคมศึกษาต้องช่วยให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิต สามารถปรับตัวตามสภาพแวดล้อม เข้าใจตนเองและผู้อื่น และ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมโลก ซึ่งภารกิจดังกล่าวจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครูมีความแม่นยำในเนื้อหาและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลาย 12 เทคนิค (X1 – X12) ที่ครอบคลุมทั้งมิติการคิดเชิงวิพากษ์ มิติการเรียนรู้ร่วมกัน มิติการใช้คำถาม มิติการเสริมต่อการเรียนรู้ และมิติการสอนเชิงโค้ช โดยจำแนกเทคนิคตามมิติได้ดังนี้ มิติการคิดเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย เทคนิคการคิดเชิงวิพากษ์ (X2) และเทคนิคการซักค้าน (X5) มิติ การเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย เทคนิคการอภิปราย (X1) และเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 (X7) มิติการใช้คำถาม ประกอบด้วย เทคนิคการใช้คำถาม 5W1H (X6) เทคนิคการใช้คำถาม (X9) และเทคนิคแบบโซเครติส (X10) มิติการเสริมต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย เทคนิคการใช้ผังกราฟิก (X3) เทคนิคการเสริมต่อการเรียนรู้ (X4) และเทคนิคการเรียนรู้ด้วยภาพยนตร์ (X8) และมิติการสอนเชิงโค้ช ประกอบด้วย เทคนิคการสอนแบบโค้ช (X11) และเทคนิคการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (X12) เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาครูสังคมศึกษาเกิดความแม่นยำในเนื้อหาและตัวชี้วัดอย่างลึกซึ้งและครอบคลุม ทั้งนี้เทคนิคในมิติการใช้คำถามทั้ง 3 เทคนิคมีขอบเขตที่ต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ เทคนิคการใช้คำถาม (X9) เป็นการใช้คำถามนำทั่วไปเพื่อกระตุ้นการคิดและตรวจสอบความเข้าใจในภาพรวม เทคนิคการใช้คำถาม 5W1H (X6) เป็นการใช้คำถามเชิงโครงสร้างตามกรอบ Who – What – Where – When –

Why – How เพื่อให้นักศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาได้อย่างครอบคลุมทุกแง่มุม ส่วนเทคนิคแบบโซเครติส (X10) เป็นการใช้คำถามเชิงสืบสาวต่อเนื่องเพื่อท้าทายข้อสันนิษฐานและนำไปสู่ความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง การแบ่งเทคนิคคำถาม ตามจุดมุ่งหมายดังกล่าวจึงสอดคล้องโดยตรงกับด้านการประเมินความแม่นยำในเนื้อหา ทั้งด้านความครอบคลุม (ผ่าน X6) และด้านความลึกซึ้ง (ผ่าน X10)

กรอบแนวคิดด้านที่สามของการวิจัยนี้ครอบคลุมแนวคิดด้านการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยอาศัยหลักการพื้นฐานของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามคำถามพื้นฐาน 4 ประการของ Tyler (1949) ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล บูรณาการกับแนวคิดการออกแบบย้อนกลับ (Backward Design) ของ Wiggins and McTighe (2005) ที่เสนอให้เริ่มต้นจากผลลัพธ์ที่ต้องการก่อนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยนี้ที่ให้นักศึกษาเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดก่อนออกแบบกิจกรรม สำหรับกระบวนการวิจัย ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยระยะนำรูปแบบไปใช้เป็นแบบแผนกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง การทดลอง (One - Group Pretest – Posttest Design) ตามแผน O1 ⟶ X ⟶ O2 ⟶ O3 โดย X คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) ที่เลือกใช้เทคนิคจาก X1 – X12 ให้เหมาะกับจุดอ่อนของนักศึกษาเป็นรายบุคคล O1 และ O2 คือ การวัดความแม่นยำในเนื้อหาก่อนและหลังการทดลอง และ O3 คือ การประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลาย และขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย ซึ่งในขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบเป็นแบบแผนกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง ตามแผน O1 ⟶ X ⟶ O2 ⟶ O3 โดยแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยประชากร เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

1. ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้เป็นฐานในการสังเคราะห์รูปแบบ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน สำหรับตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการสอนแบบหลากหลายและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย และนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน สำหรับการทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ

2.1 รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model: Vivid – Engage – Empower Model for Social Studies Teacher Education) เป็นเครื่องมือหลักที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยและคณะสร้างและพัฒนาขึ้นใหม่โดยศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วหลอมรวมเทคนิคการสอน 12 เทคนิค (X1 – X12) เข้าด้วยกันเป็นรูปแบบที่มีความเป็นเอกภาพ ได้แก่ เทคนิคการอภิปราย (Discussion Technique: X1) เทคนิคการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Technique: X2) เทคนิคการใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer Technique: X3) เทคนิคการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding Technique: X4) เทคนิคการซักค้าน (Jurisprudential Technique: X5) เทคนิคการใช้คำถาม 5W1H (5W1H Questioning Technique: X6) เทคนิคจิ๊กซอว์ 2 (Jigsaw II Technique: X7) เทคนิคการเรียนรู้ด้วยภาพยนตร์ (Learning by Cinemas Technique: X8) เทคนิคการใช้คำถาม (Questioning Technique: X9) เทคนิคแบบโซเครติส (Socratic Technique: X10) เทคนิคการสอนแบบโค้ช (Coaching Technique: X11) และเทคนิคการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring Technique: X12) โดยรูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบสัมพันธ์กัน 3 ส่วน ได้แก่ V – Vivid Content Accuracy, E – Engage with Diversified Teaching และ E – Empower Learning Plan Design

2.2 แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ใช้ตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมการประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมของหลักการและแนวคิดของรูปแบบการสอน ความเหมาะสมของโครงสร้างและขั้นตอนของรูปแบบการสอน ความเหมาะสมของเทคนิคการสอน 12 เทคนิค (X1 – X12) ความสอดคล้องของรูปแบบกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความสอดคล้องของรูปแบบกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางฯ และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Vygotsky (1978) ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของ Bandura (1977) แนวคิดการสอนที่หลากหลายของ Tomlinson (2001) หลักการออกแบบหลักสูตรของ Tyler (1949) การออกแบบย้อนกลับของ Wiggins and McTighe (2005) และแนวคิดด้านความแม่นยำในเนื้อหาการสอนของ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2558), วิจารณ์ พานิช (2555), และชรินทร์ มั่งคั่ง (2560) แล้วยกร่างรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) จากนั้นนำร่างรูปแบบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมด้วยแบบประเมินมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ต่อจากนั้นนำรูปแบบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้จริงในขั้นตอนที่ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนแบบหลากหลายของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายด้านและภาพรวม แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์มาตรประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสะท้อนคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับดี
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา สศ 2211302 วิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 54 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยและคณะสร้างและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับขั้นตอนที่ 1 จำนวน 5 เครื่องมือ ดังนี้

2.1 รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) ที่พัฒนาและปรับปรุงแล้วในขั้นตอนที่ 1 ใช้เป็นสิ่งทดลอง (X) โดยเลือกใช้เทคนิคจาก X1 – X12 ให้เหมาะกับจุดอ่อนด้านความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาเป็นรายบุคคล

2.2 แบบบันทึกการเลือกเทคนิคที่เหมาะสม ใช้บันทึกผลการประชุมหลังการวิพากษ์ครั้งที่ 1 (O1) ครอบคลุม 3 ส่วน ได้แก่ 1) จุดอ่อนด้านความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาแต่ละคนที่พบจากการวิพากษ์ครั้งที่ 1 จำแนกตามคำถามวิพากษ์ 5 ข้อ 2) เทคนิคการสอนจาก VEE Model (X1 – X12) ที่คัดเลือกให้เหมาะสมกับจุดอ่อนของนักศึกษารายบุคคลพร้อมเหตุผลในการเลือก และ 3) ชื่อผู้วิจัยที่รับผิดชอบดูแลนักศึกษาแต่ละคนตลอดระยะเวลาการวิจัย 1 เดือน แบบบันทึกมีลักษณะเป็นตารางบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

2.3 แบบประเมินความแม่นยำในเนื้อหา ใช้วัดและประเมินตัวแปรตามด้านที่ 1 คือ ความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษา ใช้ในการวิพากษ์ก่อนการทดลอง (O1) และหลังการทดลอง (O2) สร้างขึ้นโดยอิงคำถามวิพากษ์พื้นฐาน 5 ข้อ ได้แก่ 1) นักศึกษาได้รับหัวข้ออะไรในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 2) นักศึกษาสอนเรื่องนี้ไปทำไม 3) ทำไมนักเรียนต้องเรียนเรื่องนี้ 4) เรียนเสร็จแล้วนักเรียนต้องแสดงสมรรถนะอะไรออกมา และ 5) เนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ แบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert (1932) ครอบคลุมการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา ความลึกซึ้งของเนื้อหา และความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อระหว่าง 0.60 – 1.00 ทุกข้อผ่านเกณฑ์ และเนื่องจากให้คะแนนโดยผู้ประเมิน 5 ท่าน ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากผู้ประเมินทั้ง 5 ท่านต่อนักศึกษาหนึ่งคนเป็นคะแนนของนักศึกษาแต่ละราย และตรวจสอบความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter - Rater Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation Coefficient: ICC) ได้เท่ากับ 0.89 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนสอดคล้องกันในระดับดี

2.4 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้วัดและประเมินตัวแปรตามด้านที่ 2 คือ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา (O3) มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมการประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ความแม่นยำและครอบคลุมของสาระการเรียนรู้ คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ ความสมบูรณ์ของการวัดและประเมินผล และความถูกต้องของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 และใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากผู้ประเมิน 5 ท่านต่อนักศึกษาหนึ่งคนเป็นคะแนนของนักศึกษาแต่ละราย พร้อมตรวจสอบความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินด้วยค่า ICC ได้เท่ากับ 0.91 แสดงว่า ผู้ประเมินให้คะแนนสอดคล้องกันในระดับดีเยี่ยม

2.5 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย ใช้วัดและประเมินตัวแปรตามด้านที่ 3 คือ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนแบบหลากหลายหลังผ่านกระบวนการวิจัยครบทุกขั้นตอน มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับทั้งนี้ แบบสอบถามความคิดเห็นใช้ชุดคำแปลผลแบบระดับความคิดเห็น (มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด) ตามแนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย ความพึงพอใจต่อกระบวนการวิพากษ์

และการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหา และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1951) ได้เท่ากับ 0.87

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเตรียมความพร้อมก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จากนั้นเรียกประชุมนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา สศ 2211302 วิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 54 คน อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย แจกเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับอาสาสมัคร (แบบ - 04) และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย (แบบ - 05) โดยทิ้งช่วงเวลา 7 วัน เพื่อให้นักศึกษาพิจารณาก่อนรับเอกสารกลับคืน จากนั้นให้นักศึกษาจับสลากหัวข้อเนื้อหาสาระสังคมศึกษา 1 เรื่อง จากสลากทั้งหมด 54 เรื่อง และเตรียมศึกษาด้วยตนเองเป็นเวลา 2 สัปดาห์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง (O1) หลังจากนักศึกษาเตรียมตัวครบ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยและคณะ 5 ท่าน ดำเนินการวิพากษ์ครั้งที่ 1 (O1) แบบ 1 ต่อ 1 คนละ 15 – 30 นาที ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online ผ่านโปรแกรม Zoom โดยใช้คำถามวิพากษ์พื้นฐาน 5 ข้อ เพื่อประเมินความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาแต่ละคน และบันทึกผลลงในแบบประเมินความแม่นยำในเนื้อหาครั้งที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยและคณะประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาเลือกเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาแต่ละคนและมอบหมายผู้วิจัยดูแลนักศึกษาเป็นรายบุคคล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง (X1 – X12, O2, O3) ผู้วิจัยและคณะดำเนินการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาด้วยรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) 12 เทคนิค (X1 – X12) แบบ 1 ต่อ 1 เป็นระยะเวลา 1 เดือน ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนตาม มคอ.3 จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง หลังจากนั้นดำเนินการวิพากษ์ครั้งที่ 2 (O2) ด้วยรูปแบบเดียวกันกับ O1 และให้นักศึกษาแต่ละคนออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยตรวจและประเมินจำนวน 4 ครั้ง (O3) แล้วบันทึกผลลงในแบบประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษา หลังสิ้นสุดกระบวนการวิจัยครบทุกขั้นตอน ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย จำนวน 54 ชุด เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีต่อการใช้รูปแบบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบต่อความแม่นยำในเนื้อหา นำคะแนนจากแบบประเมินความแม่นยำในเนื้อหาก่อนการทดลอง (O1) และหลังการทดลอง (O2) มาคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายด้านและภาพรวม แล้วเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง O1 และ O2 เพื่อสะท้อนพัฒนาการด้านความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

4.2 การวิเคราะห์ผลความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ นำคะแนนจากแบบประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (O3) มาคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายด้านและภาพรวม เพื่อสะท้อนความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของนักศึกษา อันเป็นผลลัพธ์ปลายทางของรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

4.3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษา นำคะแนนจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอนแบบหลากหลายมาคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายด้านและภาพรวม เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่มีต่อความแม่นยำในเนื้อหาเพื่อการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ปรากฏผลดังนี้

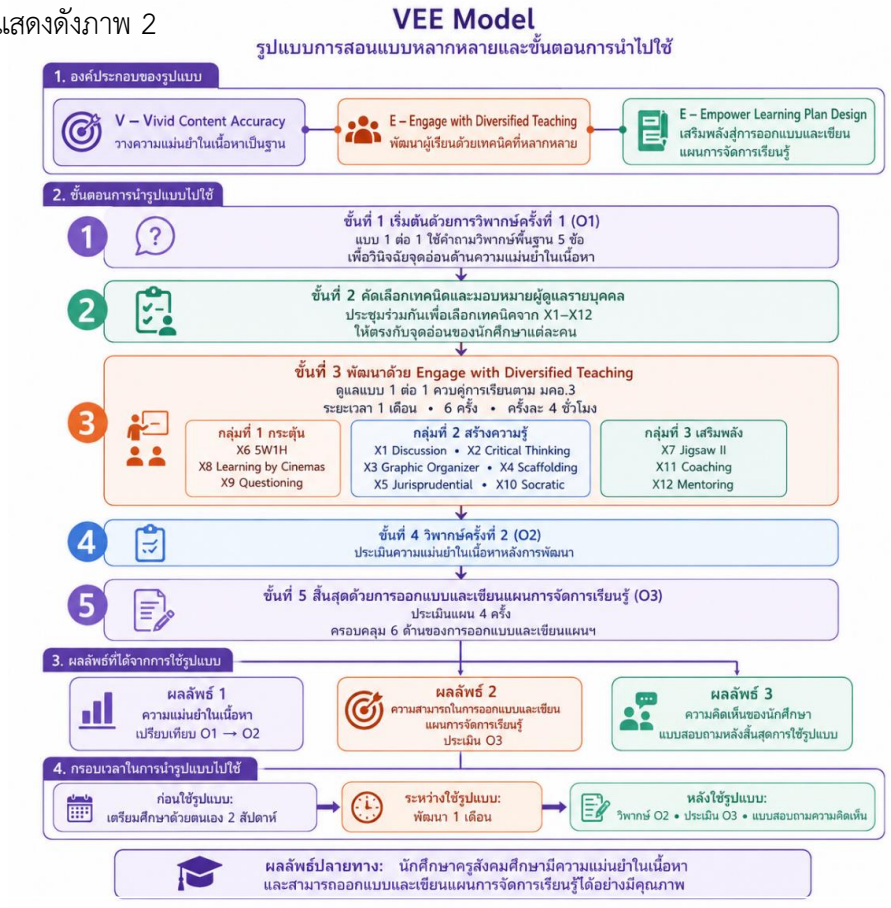
ผู้วิจัยและคณะดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งด้านหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแม่นยำในเนื้อหา รวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Vygotsky (1978) ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของ Bandura (1977) แนวคิดการสอนที่หลากหลายของ Tomlinson (2001) หลักการออกแบบหลักสูตรของ Tyler (1949) และแนวคิดด้านความแม่นยำในเนื้อหาการสอนของ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2558), วิจารณ์ พานิช (2555), และชรินทร์ มั่งคั่ง (2560)

จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดดังกรอบแนวคิด) ผู้วิจัยและคณะได้หลอมรวมเทคนิคการสอน 12 เทคนิค (X1 – X12) เข้าเป็นรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) ที่มีองค์ประกอบสัมพันธ์กัน 3 ส่วน ได้แก่ (1) V – Vivid Content Accuracy การวางความแม่นยำในเนื้อหาเป็นฐานเริ่มต้น โดยวินิจฉัยจุดอ่อนของนักศึกษารายบุคคลด้วยชุดคำถามวิพากษ์พื้นฐาน 5 ข้อ (2) E – Engage with Diversified Teaching การพัฒนาผู้เรียนด้วยเทคนิคการสอนที่คัดเลือกให้ตรงจุดอ่อนเป็นรายบุคคลควบคู่การดูแลแบบ 1 ต่อ 1 เป็นแกนกลางของกระบวนการ และ (3) E – Empower Learning Plan Design การเสริมพลังสู่การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นผลลัพธ์ปลายทาง ขั้นตอนการนำรูปแบบไปใช้ดำเนินตามลำดับ V ⟶ E ⟶ E ในกรอบเวลา 1 เดือน ดังนี้ 1) วิพากษ์ครั้งที่ 1 (O1) แบบ 1 ต่อ 1 เพื่อวินิจฉัยจุดอ่อนด้วยคำถาม 5 ข้อ 2) ประชุมคัดเลือกเทคนิคจาก X1–X12 ให้ตรงจุดอ่อนและมอบหมายผู้ดูแลรายบุคคล 3) พัฒนาแบบ 1 ต่อ 1 ควบคู่การเรียนตาม มคอ.3 จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง 4) วิพากษ์ครั้งที่ 2 (O2) และ 5) ให้นักศึกษาออกแบบและเขียนแผนฯ โดยประเมิน 4 ครั้ง (O3) เมื่อนำรูปแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีคุณภาพระดับดีมาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

ด้านที่	องค์ประกอบของ VEE Model	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ความเหมาะสมของหลักการและแนวคิดของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	ดีมาก
2	ความเหมาะสมของโครงสร้างและขั้นตอนของรูปแบบการสอน	4.60	0.55	ดีมาก
3	ความเหมาะสมของเทคนิคการสอน 12 เทคนิค (X1 – X12)	4.80	0.45	ดีมาก
4	ความสอดคล้องของรูปแบบกับวัตถุประสงค์การวิจัย	4.60	0.55	ดีมาก
5	ความสอดคล้องของรูปแบบกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางฯ	4.80	0.45	ดีมาก
6	ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้จริง	4.60	0.55	ดีมาก
	ภาพรวม	**4.70**	**0.50**	**ดีมาก**

จากตาราง 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการสอนแบบหลากหลายโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของหลักการและแนวคิดของรูปแบบการสอน ด้านความเหมาะสมของเทคนิคการสอน 12 เทคนิค และด้านความสอดคล้องของรูปแบบกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{x}$ = 4.80, S.D. = 0.45) ส่วนด้านที่เหลืออีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของโครงสร้างและขั้นตอน ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.55) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับดีมากทั้งหมด แสดงว่า รูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ถูกต้อง ครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงดังภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model: Vivid – Engage – Empower Model for Social Studies Teacher Education) ที่มา: ผู้แต่ง (2569)

2. ผลการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่มีต่อความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3

ผลการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลายกับประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 54 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ผลการประเมินความแม่นยำในเนื้อหาก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (O1 และ O2) โดยผู้วิจัยและคณะ 5 ท่าน แบบ 1 ต่อ 1 พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการด้านความแม่นยำในเนื้อหาเพิ่มขึ้น ดังแสดงในตาราง 2 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการประเมินความแม่นยำในเนื้อหาก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

(N = 54)

ด้านที่	รายการประเมิน	O1 ก่อนทดลอง		O2 หลังทดลอง	
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1	ความถูกต้องของเนื้อหา	2.60	0.72	4.35	0.52
2	ความครอบคลุมของเนื้อหา	2.45	0.68	4.20	0.55
3	ความลึกซึ้งของเนื้อหา	2.30	0.75	4.15	0.58
4	ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา	2.55	0.70	4.25	0.54
	ภาพรวม	**2.48**	**0.71**	**4.24**	**0.55**

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาก่อนการทดลอง (O1) มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 2.48, S.D. = 0.71) อยู่ในระดับน้อย เมื่อผ่านกระบวนการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลายแล้ว ผลการประเมินหลังการทดลอง (O2) มีค่าเฉลี่ยภาพรวมเพิ่มขึ้นเป็น ($\bar{x}$ = 4.24, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับดี โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

ตาราง 3 ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

(N = 54)

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้	4.35	0.52	ดี
2	ความแม่นยำและครอบคลุมของสาระการเรียนรู้	4.28	0.55	ดี
3	คุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้	4.20	0.58	ดี
4	ความเหมาะสมของสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.15	0.60	ดี
5	ความสมบูรณ์ของการวัดและประเมินผล	4.25	0.54	ดี
6	ความถูกต้องของการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียน	4.30	0.53	ดี
	ภาพรวม	**4.26**	**0.55**	**ดี**

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.52) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.60) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับดี

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 54 คน ที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลายที่มุ่งพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความเหมาะสมของรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย	4.65	0.48	มากที่สุด
2	ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย	4.70	0.46	มากที่สุด
3	ความพึงพอใจต่อกระบวนการวิพากษ์และการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหา	4.75	0.48	มากที่สุด
4	ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	4.80	0.41	มากที่สุด
	ภาพรวม	**4.73**	**0.34**	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการวิพากษ์และการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.48) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

1. ด้านการพัฒนารูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งอาจอธิบายได้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นตั้งอยู่บนฐานทฤษฎีที่หลากหลายและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ การหลอมรวมเทคนิคการสอนหลายเทคนิคเข้าเป็นรูปแบบเดียวสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2566) ที่ชี้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยวิธีสอนและรูปแบบการสอนที่หลากหลายให้เหมาะกับธรรมชาติของเนื้อหาและผู้เรียน มิใช่การยึดวิธีสอนเดียว และสอดคล้องกับแนวคิดการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนของ Tomlinson (2001) ทั้งนี้ผลการประเมินรูปแบบในระดับดีมากยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ พิชาติ แก้วพวง

และคณะ (2565) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลักด้านหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และการวัดประเมินผล และพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาได้จริง

2. ด้านความแม่นยำในเนื้อหา ผลการประเมินพบว่านักศึกษามีความแม่นยำในเนื้อหาเพิ่มขึ้นจากระดับน้อยก่อนการทดลองเป็นระดับดีหลังการทดลอง การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการพัฒนาแบบ 1 ต่อ 1 ที่เลือกใช้เทคนิคให้เหมาะกับจุดอ่อนของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นที่พัฒนาการที่ใกล้เคียง (Zone of Proximal Development) ของ Vygotsky (1978) ที่เสนอว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพสูงเมื่อผู้สอนเสริมต่อการเรียนรู้ให้เหมาะกับศักยภาพของผู้เรียน ประกอบกับกระบวนการวิพากษ์ที่ให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของ Bandura (1977) ผลที่ปรากฏยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของอัธยา เมิดไธสง (2566) ที่พบว่า การใช้รูปแบบการสอนสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับนักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษาในรายวิชาวิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา ทำให้ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งยืนยันว่ารูปแบบการสอนที่ออกแบบเฉพาะสำหรับนักศึกษาครูสังคมศึกษาสามารถยกระดับผลการเรียนรู้ได้ และยังสนับสนุนข้อค้นพบเดิมของผู้วิจัย (วีรวิชญ์ บุญส่ง, 2565) ที่ชี้ว่าการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่เจาะจงรายบุคคลมากกว่าการเรียนรู้แบบกลุ่มเพียงอย่างเดียว

3. ด้านความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี โดยด้านความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่าสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความแม่นยำในเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นในขั้นต้นได้ส่งผลต่อเนื่องไปยังความสามารถในการวิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อกำหนดจุดประสงค์ อันเป็นไปตามหลักการออกแบบย้อนกลับ (Backward Design) ของ Wiggins and McTighe (2005) และหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามคำถามพื้นฐาน 4 ประการของ Tyler (1949) ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชาติ แก้วพวง และคณะ (2565) ที่พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนซึ่งพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบสามารถส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูสังคมศึกษาให้สูงขึ้นได้ และสอดคล้องในเชิงประเด็นกับ เพ็ญพนอ พ่วงแพ (2557) ที่มุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูโดยเฉพาะ ซึ่งสะท้อนตรงกันว่าการออกแบบกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นสมรรถนะที่ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบในการผลิตครูสังคมศึกษา

ส่วนด้านความเหมาะสมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากระยะเวลาดำเนินการที่จำกัดและกระบวนการมุ่งเน้นการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาเป็นลำดับแรกผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของ Tyler (1949) และแนวคิดการออกแบบย้อนกลับของ Wiggins & McTighe (2005) ที่จัดลำดับให้การเลือกและจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมถึงสื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นขั้นที่ตามหลังการกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจน ดังนั้นเมื่อกระบวนการในการวิจัยครั้งนี้วางความแม่นยำในเนื้อหาและการวิเคราะห์ตัวชี้วัดไว้เป็นฐานเริ่มต้น ความสามารถในการเลือกและออกแบบสื่อและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในขั้นปลายของกระบวนการออกแบบจึงได้รับการพัฒนาเป็นลำดับหลังและยังไม่เข้มข้นเท่าด้านอื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนของ Tomlinson (2001) ที่ชี้ว่าการเลือกสรรสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่ต้องอาศัยการพัฒนาอย่างจงใจและเป็นระบบ

มิใช่สมรรถนะที่จะเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติเมื่อผู้เรียนมีความแม่นยำ ในเนื้อหาแล้ว และในเชิงผลการวิจัยข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ เพ็ญพนอ พ่วงแพ (2557) ที่ยืนยันว่าสมรรถนะด้านการออกแบบกิจกรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นสมรรถนะที่ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบและเฉพาะเจาะจงสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู อันสนับสนุนว่าความสามารถในการเลือกและออกแบบสื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นความสามารถที่ควรบ่มเพาะเป็นการเฉพาะควบคู่ไปกับการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหา

4. ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนแบบหลากหลายอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะด้านความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากกระบวนการพัฒนาแบบ 1 ต่อ 1 ที่ตอบสนองความต้องการรายบุคคลและการได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักศึกษาเห็นความก้าวหน้าของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของ Bandura (1977) ในประเด็นการรับรู้ความสามารถของตนและเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ อัธยา เมิดไธสง (2566) ที่พบว่า นักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model: Vivid – Engage – Empower Model for Social Studies Teacher Education) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเฉพาะเพื่อการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยบูรณาการเทคนิคการสอน 12 เทคนิค (X1 – X12) บนฐานทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Vygotsky (1978) ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของ Bandura (1977) แนวคิดการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนของ Tomlinson (2001) และหลักการออกแบบหลักสูตรของ Tyler (1949) ร่วมกับการออกแบบย้อนกลับของ Wiggins and McTighe (2005) เข้าเป็นรูปแบบที่มีเอกภาพและมีองค์ประกอบสัมพันธ์กัน 3 ส่วน ได้แก่ 1) V – Vivid Content Accuracy การวางความแม่นยำในเนื้อหาเป็นฐานเริ่มต้น 2) E – Engage with Diversified Teaching การพัฒนาผู้เรียนด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลายเป็นแกนกลางของกระบวนการ และ 3) E – Empower Learning Plan Design การเสริมพลังสู่ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นผลลัพธ์ปลายทาง ความใหม่ของรูปแบบนี้มิได้อยู่ที่ตัวเทคนิคการสอนรายเทคนิคซึ่งเป็นที่รู้จักอยู่แล้ว หากแต่อยู่ที่กระบวนการเลือกใช้เทคนิคแบบเจาะจงรายบุคคล กล่าวคือ การวินิจฉัยจุดอ่อนด้านความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาแต่ละคนด้วยชุดคำถามวิพากษ์พื้นฐาน 5 ข้อ แล้วจึงคัดเลือกเทคนิคจากทั้ง 12 เทคนิคให้สอดคล้องกับจุดอ่อนเฉพาะของนักศึกษาแต่ละคน ควบคู่กับการดูแลแบบ 1 ต่อ 1 กระบวนการนี้เป็นนวัตกรรมเชิงวิธีการที่ปรับการจัดการเรียนรู้จากการใช้เทคนิคเดียวกับผู้เรียนทุกคน ไปสู่การจัดการเรียนรู้ ที่ปรับให้เหมาะตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล อันเป็นแนวทาง ที่หน่วยผลิตครูสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

นอกจากนี้ การวิจัยยังให้ข้อค้นพบเชิงแนวคิดว่า ความแม่นยำในเนื้อหา (Content Accuracy) เป็นฐานรากที่จำเป็นต่อความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา กล่าวคือ เมื่อนักศึกษาเข้าใจแก่นแท้ของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดอย่างแม่นยำแล้ว ย่อมสามารถวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดประสงค์และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องและมีคุณภาพยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์เชิงลำดับจากความแม่นยำในเนื้อหาไปสู่การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

สะท้อนผ่านโครงสร้าง V – E – E ของรูปแบบและเป็นองค์ความรู้ที่อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนผู้พัฒนาหลักสูตรและหน่วยผลิตครู สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบ่มเพาะความแม่นยำในเนื้อหาก่อนการฝึกออกแบบการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตและศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา สามารถนำชุดคำถามวิพากษ์พื้นฐาน 5 ข้อไปใช้วินิจฉัยจุดอ่อนด้านความแม่นยำในเนื้อหาของนักศึกษาเป็นรายบุคคลก่อนการฝึกออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

2. หน่วยผลิตครูและผู้พัฒนาหลักสูตรควรนำรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) ไปใช้ตามลำดับขององค์ประกอบ V – E – E คือ เริ่มจากการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาเป็นฐาน แล้วจึงเลือกใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายให้เหมาะกับจุดอ่อนของนักศึกษาเป็นรายบุคคลควบคู่กับการดูแลแบบ 1 ต่อ 1 และนำไปสู่การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดกระบวนการนี้ไว้ในรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) วิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา

3. ด้านความเหมาะสมของสื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นด้านที่นักศึกษามีคะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ผู้นำรูปแบบไปใช้จึงควรเสริมกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการเลือกและออกแบบสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและตัวชี้วัดเป็นการเฉพาะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรออกแบบการวิจัยให้มีกลุ่มเปรียบเทียบหรือเพิ่มการทดสอบทางสถิติเชิงอ้างอิงประกอบ ขยายระยะเวลาในการพัฒนาให้มากกว่า 1 เดือน และทดลองใช้กับนักศึกษาในชั้นปีอื่น สาขาวิชาอื่น หรือต่างสถาบัน เพื่อยืนยันผลของรูปแบบการสอนแบบหลากหลาย (VEE Model) ให้หนักแน่นยิ่งขึ้นและขยายขอบเขตการนำไปใช้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งยังไม่สามารถควบคุมอิทธิพลของการเรียนการสอนตามปกติที่ดำเนินคู่ขนานได้

2. ควรศึกษาติดตามผลในระยะยาวว่าความแม่นยำในเนื้อหาและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถถ่ายโยงไปสู่การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เพียงใด

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมว่าเทคนิคการสอนใดในบรรดา 12 เทคนิค (X1 – X12) เหมาะสมกับการพัฒนาความแม่นยำในเนื้อหาด้านใดเป็นพิเศษ เพื่อให้การเลือกใช้เทคนิคเป็นรายบุคคลมีฐานข้อมูลเชิงประจักษ์รองรับมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. https://academic.obec.go.th/images/document/1559639270_d_1.pdf

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2550). *ประมวลพระบรมราชโอวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2520–2523* (เล่ม 5). บริษัท เกรย์ แมทเทอร์ จำกัด.

ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2560). *อุดมคติวิทยา: หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2558). อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน *คู่มืออาจารย์ด้านการสอน* (หน้า 1–12). สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิศนา แขมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.

พิชาติ แก้วพวง, สุธี แก้วเขียว, ไฉน เลาะเงิน, วรรณพร บุญญาสถิตย์, และนราธิป แก้วทอง. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11*(4), R342–R356. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/255471/174671

พิณสุดา สิริธรังศรี. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.

เพ็ญพนอ พ่วงแพ. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. SURE. https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/10348

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วีรวิชญ์ บุญส่ง. (2565). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สศ 2211402 การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 8*(1), 53–65. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/249320/175613

วีรวิชญ์ บุญส่ง และ สุนทร อ่อนฤทธิ์. (2568). ผลของการสอนแบบสะท้อนคิดต่อการตระหนักรู้การรู้คิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในรายวิชาวิธีวิทยาการสอนสังคมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19*(1), 135–150. https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JOEMSU/article/view/5157/3779

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2565). *เอกสารการประชุมหัวหน้าภาค – หัวหน้าสาขาวิชา* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์].

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562* [เอกสารหลักสูตรไม่ได้ตีพิมพ์].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา: เอกสารวิชาการ ลำดับ 1/2548*.

อัธยา เมิดไธสง. (2566). การพัฒนารูปแบบการสอนสังคมศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของนักศึกษาครู. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 33*(2), 94–107. https://doi.org/10.14456/pyuj.2023.22

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Prentice Hall.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika, 16*(3), 297–334. https://doi.org/10.1007/BF02310555

Likert, R. (1932). A Technique for The Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology, 22*(140), 1–55.

Tomlinson, C. A. (2001). *How to Differentiate Instruction in Mixed - Ability Classrooms* (2nd ed.). Association for Supervision and Curriculum Development.

Tyler, R. W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. University of Chicago Press.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Harvard University Press.

Wiggins, G. & McTighe, J. (2005). *Understanding by Design* (Expanded 2nd ed.). Association for Supervision and Curriculum Development.

Teachers' Participation in School Administration Under Roi Et Primary Educational Service Area Office 2

Nattagan Phalachai
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University Roi et Campus
Porntiwa Chanayotha
Teachers at The Master of Education Program, Mahamakut Buddhist University Roi et Campus
Corresponding Author: natganph246@gmail.com

Received: July 23, 2025 **Revised:** September 4, 2025 **Accepted:** October 21, 2025

Abstract

The purposes of this research were: 1. to study the level of teachers' participation in school administration under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2; 2. to compare the levels of participation categorized by age, position, education level, and years of teaching experience; and 3. to gather suggestions for enhancing teacher participation in school administration. The sample consisted of 335 school administrators and teachers. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire, with a content validity index ranging from 0.67 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.94. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (One-Way ANOVA), and Scheffé's method for pairwise comparisons.

The results showed that: 1. Overall, teachers' participation in school administration was at a high level. When analyzed by aspect, the highest mean was in general administration, followed by personnel administration, budget administration, and academic administration respectively. 2. There were statistically significant differences at the .05 level in the level of participation when categorized by age, position, educational level, and years of experience. 3. Suggestions for promoting teacher participation included two approaches in academic administration, two in budget administration, three in personnel administration, and two in general administration, totaling nine strategies.

Keywords: Teacher Participation, School Administration, Participatory Administration, Primary Educational Service Area

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ณัฐกานต์ พละชัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พรทิวา ชนะโยธา
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Corresponding Author: natganph246@gmail.com

ได้รับบทความ: 23 กรกฎาคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 4 กันยายน 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 21 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตาม อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน 3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว F-test (One - Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' Method)

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารวิชาการ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามอายุ ตำแหน่ง การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ มี 2 แนวทาง ด้านการบริหารงบประมาณ มี 2 แนวทาง ด้านการบริหารงานบุคคล มี 3 แนวทาง ด้านการบริหารทั่วไป มี 2 แนวทาง รวม 9 แนวทาง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู, การบริหารสถานศึกษา, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษาในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จ จึงต้องมีคุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำสูง เป็นคนกล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสบกับความสำเร็จได้นั้น ไม่มีทฤษฎีและหลักการใดที่เหมาะสมที่สุดที่สามารถนำมาใช้บริหารได้กับทุกสถานศึกษา แต่ถ้าสถานศึกษานั้น ๆ มีผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพ ใช้หลักธรรมาภิบาล ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำเทคนิควิธี ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ที่หลากหลายมาบูรณาการ เพื่อปรับใช้กับการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ สถานที่ ระยะเวลา และปัจจัยแวดล้อม จึงจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพที่สุด (จริญญาภรณ์ ศรีจันดารี และ จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์, 2563)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมพบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการที่สถานศึกษายังขาดทิศทางและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษาบางส่วนยังไม่เข้าใจการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วม อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ยังไม่แน่นแฟ้นเพียงพอ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร และผู้บริหารบางส่วนยังขาดความตระหนักในการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้การตัดสินใจยังคงกระจุกตัวอยู่ที่ผู้บริหารเป็นหลัก (ทิพย์วรรณ จำเนียร, 2567) ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นความท้าทายสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางระบบบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทร่วมกันมากขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ในองค์กร และนำไปสู่ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาที่ดียิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยการทบทวนองค์กรทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยการระดมสมองของบุคลากรภายในองค์กรทั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จากสภาพแวดล้อมภายใน มีจุดอ่อน (Weaknesses) ของนโยบายการศึกษาบางอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ เนื่องจากผู้บริหารบางส่วนยังขาดความตระหนักในการบริหารจัดการศึกษา และประสบปัญหาด้านชุมชน งบประมาณ บุคลากร การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Administration) นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพราะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมาย แต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมอาจยังมีน้อยมากในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการประชุมชี้แจงในการมอบหมายงาน การวางแผนงาน โครงการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน และขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2567)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยมุ่งหวังว่า ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตาม อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการมีส่วนร่วม (Participation) มุ่งเน้นให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับองค์กรมีโอกาสเข้ามาร่วมในกระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจ และการประเมินผล โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครูถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และแรงจูงใจในการพัฒนา กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) กำหนดขอบข่ายการบริหารและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาไว้ใน 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) วิชาการ (Academic) ร่วมพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดผลและประเมินผล 2) งบประมาณ (Budgeting) ร่วมวางแผน จัดทำโครงการ เสนอความต้องการ ติดตามงบประมาณ 3) บุคคล (Personnel) เสนอแนะแนวทางพัฒนาครู ประเมินผล ปรับเปลี่ยนภาระงาน 4) ทั่วไป (General) ร่วมบริหารอาคารสถานที่ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม กิจกรรมชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธวัช แสงสุวรรณ และคณะ (2568) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารสถานศึกษาเกิดขึ้นครบทั้ง 4 ด้านดังกล่าว แนวคิดนี้สอดคล้องกับการบริหารแบบกระจายอำนาจ (Decentralization)

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการวางแผนองค์การ การอำนวยการ การประสานงาน และการควบคุมการดำเนินงานในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการจัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ กระทรวงศึกษาธิการ และบริบทของท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2555)

ขอบข่ายงานการบริหารสถานศึกษา 4 ด้านหลัก

1. การบริหารวิชาการ (Academic Administration) มุ่งเน้นพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ถือเป็นหัวใจของโรงเรียน เพราะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา (ปาริฉัตร โชติขันธ์ และสุชาติ บางวิเศษ, 2562; จักรพันธ์ แก้วพันธ์ และพิภพ วชังเงิน, 2566)

2. การบริหารงบประมาณ (Budget Administration) การวางแผนและใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา การตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายอย่างโปร่งใส ช่วยสร้างความโปร่งใส ความเป็นธรรม และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

3. การบริหารบุคคล (Personnel Administration) การวางแผนอัตรากำลังและการสรรหา การพัฒนาและส่งเสริมบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ครูและบุคลากรมีขวัญกำลังใจและคุณภาพชีวิตที่ดี (สุรภพ นาคนชม และ ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์, 2565)

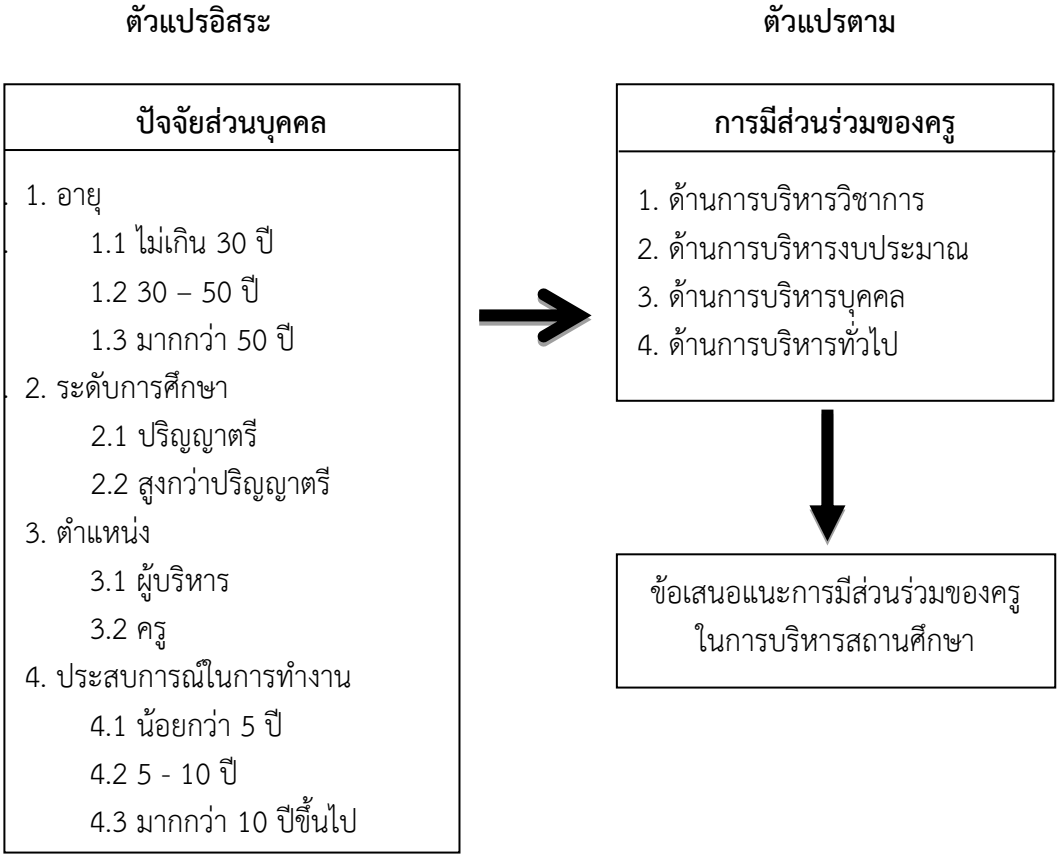
4. การบริหารทั่วไป (General Administration) งานธุรการ การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก การดูแลอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย การจัดทำสารสนเทศ เครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เป็นกลไกสนับสนุนให้การบริหารด้านอื่นดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (พีรวุฒิ สุ่มมาตย์ และคณะ, 2566)

แนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการ “เข้าร่วมกิจกรรม” แต่คือ การ “มีบทบาทร่วมในทุกกระบวนการของการบริหาร” อย่างแท้จริง โดยกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้วางแนวทางให้ครูเข้ามามีบทบาทในทุกมิติ ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ซึ่งเมื่อเชื่อมโยงกับทฤษฎีการกระจายอำนาจ ภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วมแล้ว จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโรงเรียน เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและทำให้ครูเป็นผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างแท้จริง

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Likert (1961) (Likert’s System Theory) แนวคิดหลัก Rensis Likert ได้แบ่งรูปแบบการบริหารออกเป็น 4 ระบบหลัก ได้แก่ ระบบที่ 1 ระบบแบบเผด็จการโดยสิ้นเชิง (Exploitative - Authoritative System) ระบบที่ 2 ระบบแบบเผด็จการอย่างเมตตา (Benevolent - Authoritative System) ระบบที่ 3 ระบบที่ปรึกษา (Consultative System) ระบบที่ 4 ระบบแบบมีส่วนร่วม (Participative System) ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงสุด

สาระสำคัญของ “ระบบการมีส่วนร่วม” คือผู้บริหารเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากรและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการสื่อสารเป็นแบบสองทาง (Two - Way Communication) ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและรับฟังสร้างความ ไว้วางใจ (Trust) และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในองค์กรมีการทำงานแบบทีม (Teamwork) และมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันขององค์กร

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามองค์ประกอบของการบริหารงาน 4 ด้าน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน จำนวน 2,535 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 32 คน และครู 303 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) แล้วจึงสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูต่อแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งแบบสอบถามเป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายเปิด (Open–ended) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ในภารกิจงานของสถานศึกษา 4 งาน ได้แก่

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษามากที่สุด
4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษามาก
3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาปานกลาง
2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาน้อย
1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.2 ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เข้าไปเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ผ่าน QR Code ในโปรแกรม Google Form โดยจะทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถาม ให้ทราบวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือเพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามและเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตามขั้นตอนการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ร้อยล่ะ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การให้คะแนนคำตอบในแบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษามากที่สุด
4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษามาก
3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาปานกลาง
2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาน้อย
1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปรความหมายคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งมีค่าคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษามากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษามาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ต่างกันด้วยการทดสอบค่า t-test และอายุ ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันด้วยการทดสอบค่า F-test (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' Method)

ส่วนคำถามปลายเปิดผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบคำถามปลายเปิดแต่ละคนตอบ เพื่อแยกประเด็นคำตอบดังกล่าวให้เป็นหมวดหมู่แล้วอธิบายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ในการวิจัยเรื่องนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 335 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ 30 - 50 ปี จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 77.91 มีระดับปริญญาตรี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 ครูจำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 90.45 ประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 43.59

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

ตาราง 1 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.98	0.80	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.02	0.81	มาก
3. ด้านการบริหารบุคคล	4.07	0.82	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.09	0.73	มาก
รวม	**4.04**	**0.79**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.04, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.09, S.D. = 0.73) ด้านการบริหารบุคคล ($\bar{x}$ = 4.07, S.D. = 0.82) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 4.02, S.D. = 0.81) และด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{x}$ = 3.98, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	ตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.96	0.73	4.42	0.56	-2.749	.000*
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.07	0.69	4.44	0.55	-2.829	.000*
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.09	0.69	4.40	0.81	-2.773	.000*
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.13	0.79	4.56	0.56	-2.907	.000*
รวม	**4.06**	**0.73**	**4.46**	**0.62**	**-2.815**	**.000***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	Sig
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.25	0.37	4.13	0.68	-2.238	.000*
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.15	0.35	4.23	0.63	-2.319	.000*
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.15	0.54	4.16	0.73	-2.262	.000*
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.34	0.44	4.29	0.71	-2.397	.000*
รวม	**4.22**	**0.43**	**4.20**	**0.69**	**-2.304**	**.000***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตาราง 4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	อายุ								
	ไม่เกิน 30 ปี			30 – 50 ปี			มากกว่า 50 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.11	0.21	มาก	4.25	0.59	มาก	3.65	0.75	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.11	0.32	มาก	4.33	0.56	มาก	3.37	0.66	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.03	0.55	มาก	4.23	0.70	มาก	3.94	0.73	มาก

ตาราง 4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามอายุ (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	อายุ								
	ไม่เกิน 30 ปี			30 – 50 ปี			มากกว่า 50 ปี		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.30	0.41	มาก	4.40	0.63	มาก	3.86	0.78	มาก
รวม	**4.14**	**0.37**	**มาก**	**4.30**	**0.62**	**มาก**	**3.71**	**0.73**	**มาก**

จากตาราง 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามอายุ ปรากฏดังนี้

1. ไม่เกิน 30 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.14, S.D. = 0.37) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.30, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{x}$ = 4.11, S.D. = 0.21) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 4.11, S.D. = 0.32) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ = 4.03, S.D. = 0.55)

2. 30 – 50 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.30, S.D. = 0.62) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ = 4.23, S.D. = 0.70)

3. มากกว่า 50 ปีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.71, S.D. = 0.73) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ = 3.94, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 3.86, S.D. = 0.78) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 3.37, S.D. = 0.66)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	น้อยกว่า 5 ปี			5 - 10 ปี			มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.23	0.40	มาก	4.38	0.60	มาก	3.87	0.66	มาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	น้อยกว่า 5 ปี			5 - 10 ปี			มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.21	0.39	มาก	4.37	0.57	มาก	4.07	0.65	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.25	0.58	มาก	4.37	0.59	มาก	3.93	0.75	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.40	0.49	มาก	4.43	0.55	มาก	4.13	0.80	มาก
รวม	**4.27**	**0.47**	**มาก**	**4.39**	**0.58**	**มาก**	**4.00**	**0.72**	**มาก**

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏดังนี้

1. น้อยกว่า 5 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.27, S.D. = 0.47) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.58) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 4.21, S.D. = 0.39)

2. 5 - 10 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.39, S.D.=0.58) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.60) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 4.37, S.D. = 0.57) และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}$ = 4.37, S.D. = 0.59)

3. มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.00, S.D. = 0.72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ = 4.13, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x}$ = 4.07, S.D. = 0.65) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{x}$ = 3.87, S.D. = 0.66)

5. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ตาราง 6 ข้อเสนอแนะการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการบริหารวิชาการ			
1.1	มีส่วนร่วมในการจัดทำทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	26	7.76
1.2	มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรและปฏิทินวิชาการให้สอดคล้องบริบทโรงเรียน พร้อมนิเทศและสนับสนุนครูต่อเนื่อง	20	5.97
2. ด้านการบริหารงบประมาณ			
2.1	มีส่วนร่วมในการใช้จ่ายงบประมาณ/มีภาคีเครือข่ายในการจัดซื้อจัดจ้าง	22	6.57
2.2	สถานศึกษาบริหารงบประมาณอย่างมีระบบตามแผนที่ชัดเจนโปร่งใส มีการติดตามและใช้ข้อมูลจาก PLC เพื่อพัฒนาต่อเนื่อง	25	7.46
3. ด้านการบริหารงานบุคคล			
3.1	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง	24	7.16
3.2	ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณา เลื่อนเงินเดือน/และการประเมินเพื่อขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ	22	6.57
3.3	สถานศึกษาบริหารงานบุคคลโดยสนับสนุนการพัฒนาครูเต็มตามศักยภาพ จัดสวัสดิการและอำนวยความสะดวกด้านวิทยฐานะพร้อมจัดครูให้เหมาะสมกับระดับชั้น	27	8.06
4. ด้านการบริหารทั่วไป			
4.1	มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม ปรับปรุงภูมิทัศน์ จัดแหล่งเรียนรู้	24	7.16
4.2	มีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปอย่างชัดเจน ผ่านการวางแผนปฏิบัติงาน และติดตามผล พัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อเสริมศักยภาพผู้เรียน	26	7.76

จากตาราง 6 สรุปข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ มี 2 แนวทาง ด้านการบริหารงบประมาณ มี 2 แนวทาง ด้านการบริหารงานบุคคล มี 3 แนวทาง ด้านการบริหารทั่วไป มี 2 แนวทาง รวม 9 แนวทาง

อภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตระหนักและมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2007) ที่ระบุว่า ครูที่มีบทบาทในกระบวนการเปลี่ยนแปลงถึงคุณค่าในตนเอง และพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน สถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทเชิงบริหารที่ไม่เน้นการรวมอำนาจไว้กับผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว แต่เปิดโอกาสให้ครูแสดงศักยภาพตามบทบาทและความเชี่ยวชาญของตนเอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภพ นาคนชม และ ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ (2565) ที่พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูซึ่งครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ช่วยส่งเสริมให้เกิดการวางแผน การแบ่งบทบาทและการตรวจสอบประเมินผลร่วมกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อความร่วมมือในองค์กรและการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำ และยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยรวม จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความสอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นและพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ดังนี้ การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดหานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพันธ์ แก้วพันธ์ และพิภพ วชังเงิน (2566) ที่พบว่า ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ สื่อและเทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภณัฐ สุขกมล และคณะ (2566) ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของครู แสดงให้เห็นว่าครูไม่ได้มีบทบาทแค่เพียง “ผู้ถ่ายทอดความรู้” แต่ได้ก้าวเข้าสู่การเป็น “ผู้ออกแบบการเรียนรู้” ซึ่งมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคการศึกษาศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในประเด็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Black & Wiliam (1998) ที่เน้นว่าการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะเกิดประสิทธิผลสูงสุดเมื่อครูมีบทบาทร่วมในการออกแบบและวิเคราะห์ข้อมูลประเมินด้วยตนเอง ดังนั้น สถานศึกษาควรมีแนวทางส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างแท้จริง แต่ยังเป็นการสร้างความมั่นใจ ความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และทำให้ครูเป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา” ได้ในระยะยาว

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ดังนี้ การดำเนินการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้าง เมื่อโรงเรียนได้รับงบประมาณ การระดมทรัพยากรจากบุคคลองค์กรต่าง ๆ เพื่อการจัดการศึกษาและการกำหนดนโยบายการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการ เสนอแนะ

ความจำเป็นในการใช้งบประมาณ และติดตามการใช้จ่ายงบประมาณอย่างโปร่งใส โดยมีบทบาทครูเป็น “ผู้ร่วมวางแผนและตรวจสอบ” มากกว่าผู้ปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว การที่ครูมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน เสนอความจำเป็น ตลอดจนการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณนั้น สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเน้นเรื่อง “ความโปร่งใส” (Transparency) และ “ความรับผิดชอบ” (Accountability) โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรควรได้รับโอกาสในการแสดงความเห็นและตัดสินใจร่วมกันในการใช้งบประมาณ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ณัฐพร นาคสุวรรณ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564) ได้ศึกษาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน การควบคุม และการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณอย่างโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภพ นาคนชม และ ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ (2565) ที่พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรร่วมกับผู้บริหาร อีกทั้งยังสะท้อนว่าครูไม่ได้เป็นเพียงผู้ใช้งบประมาณ แต่เป็น “ผู้ร่วมคิด” และ “ผู้กำกับดูแล” ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับเป้าหมาย สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

1.3 ด้านบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคลในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ดังนี้ การส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่รู้และหมั่นพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ การจัดสวัสดิการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภพ นาคนชม และ ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ (2565) ที่ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู พบว่า โรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ครูร่วมวางแผน แบ่งบทบาทหน้าที่ และร่วมตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง มีแนวโน้มพัฒนาครูได้ตรงตามบริบทของสถานศึกษามากขึ้น ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลไม่ได้เป็นเพียงการเสนอความคิดเห็น แต่คือการร่วมสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรในสถานศึกษา เมื่อครูรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม จะเกิดแรงจูงใจและความภาคภูมิใจที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีทั้งต่อผู้เรียน โรงเรียน และระบบการศึกษาโดยรวม

1.4 ด้านบริหารทั่วไป การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ ดังนี้ การประสานงานกับบุคคลองค์กรอื่นในการจัดการศึกษา การส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน และการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน โดยเฉพาะในการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน และการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรวุฒิ สุ่มมาตย์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมด้านความไว้วางใจ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ความยึดมั่นผูกพัน และความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีการมอบหมายภาระงานอย่างชัดเจน ครูสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์โรงเรียน กลุ่มไลน์ชุมชน หรือเพจเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นแนวทางที่สถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ผลการวิจัยด้านการบริหารงานทั่วไป ชี้ให้เห็นว่าครูมีศักยภาพและความตั้งใจในการมีส่วนร่วมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอายุและประสบการณ์ในการทำงาน ครูที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า มักมีแนวโน้มที่จะมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และได้รับมอบหมายให้มีบทบาทมากกว่าครูที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติงานใหม่ ซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการด้านวุฒิภาวะวิชาชีพ และทักษะการสื่อสารในองค์กร จะเริ่มแสวงหาการมีส่วนร่วมและการมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจเพื่อเติมเต็มความต้องการด้านการยอมรับและการพัฒนาตนเอง ด้านตำแหน่ง ครูที่ดำรงตำแหน่งวิชาชีพสูง เช่น ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือผู้ช่วยผู้บริหาร จะมีบทบาทเชิงระบบมากขึ้น ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำทางวิชาการ และมักได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ท๊อป ยอดสิงห์ และ ฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล (2567) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความแตกต่างดังกล่าวอาจสะท้อนแนวโน้มที่ครูซึ่งมีอายุและประสบการณ์มากกว่าจะได้รับความไว้วางใจให้มีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดด้านภาวะผู้นำตามวัยวุฒิ ความเชื่อมั่นในตนเองและบทบาทของโรงเรียน อีกหนึ่งมิติที่ควรกล่าวถึง คือ ปัจจัยด้านทัศนคติและแรงจูงใจของครูในการมีส่วนร่วม หากโรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม เช่น ส่งเสริมเวทีแสดงความคิดเห็น จัดวง PLC อย่างต่อเนื่อง หรือเปิดโอกาสให้ครูเป็นผู้นำโครงการย่อย จะช่วยให้ครูทุกระดับสามารถพัฒนาความมั่นใจและเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งสนับสนุนแนวคิด Distributed Leadership (Spillane, 2006) ที่ชี้ว่าการกระจายอำนาจให้ครูมีบทบาทในระดับนโยบายของโรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทักษพร สายพญาศรี และคณะ (2567) ที่พบว่า การมอบหมายงานและโครงการให้ครูรับผิดชอบ การหมุนเวียนบทบาทหน้าที่และการให้คำปรึกษาระหว่างเพื่อนร่วมงาน เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการ มี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการจัดทำ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรและปฏิทินวิชาการให้สอดคล้องบริบทโรงเรียน พร้อมนิเทศและสนับสนุนครูต่อเนื่อง ด้านการบริหารงบประมาณ มี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการใช้จ่ายงบประมาณมีภาคีเครือข่ายในการจัดซื้อจัดจ้าง

2) สถานศึกษาบริหารงบประมาณอย่างมีระบบตามแผนที่ชัดเจน โปร่งใส มีการติดตามและใช้ข้อมูลจาก PLC เพื่อพัฒนาต่อเนื่อง ด้านการบริหารงานบุคคล มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง 2) ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนและการประเมินเพื่อขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ 3) สถานศึกษาบริหารงานบุคคลโดยสนับสนุนการพัฒนาครูเต็มตามศักยภาพ จัดสวัสดิการและอำนวยความสะดวกด้านวิทยฐานะ พร้อมจัดครูให้เหมาะสมกับระดับชั้น ด้านการบริหารทั่วไป มี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ปรับปรุงภูมิทัศน์ จัดแหล่งเรียนรู้ 2) มีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปอย่างชัดเจน ผ่านการวางแผนปฏิบัติงาน และติดตามผล พัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อเสริมศักยภาพผู้เรียน รวม 9 ข้อเสนอแนะเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชา กั้วพรหม และ บรรจบ บุญจันทร์ (2565) และ ณัฐพร นาคสุวรรณ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564) ที่แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของครูในด้านหลักสูตรและงบประมาณช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหาร ส่วนงานของ จิรพันธ์ ประดิษฐขวัญ และ วีรภัทร ภัทรกุล (2568) และ พีรวุฒิ สุ่มมาตย์ และคณะ (2566) สนับสนุนว่าการมีส่วนร่วมด้านบุคลากรและงานทั่วไปช่วยพัฒนาศักยภาพครูและส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ครูในยุคใหม่จึงไม่ได้จำกัดบทบาทเพียงในห้องเรียน แต่พร้อมเป็น “ผู้ขับเคลื่อน” และ “ผู้ออกแบบระบบ” การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเชิงระบบจึงควรเป็นนโยบายหลักของสถานศึกษา นอกจากนี้ การที่ครูเสนอแนะแนวทางอย่างหลากหลายอาจสะท้อนถึงความคาดหวังในเชิงระบบของครูต่อการกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูไม่จำกัดแค่บทบาททางวิชาการ แต่ขยายสู่มิติการบริหารในทุกด้านอย่างชัดเจน งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้มีบทบาทเพียงผู้สอนอีกต่อไป แต่มีบทบาทใน 4 ด้านของการบริหาร ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไป โดยเฉพาะในด้านการประสานงานกับชุมชน การจัดกิจกรรม และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการของบทบาทครูในฐานะ “ผู้นำร่วม” ในการขับเคลื่อนนโยบายสถานศึกษา

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหนุนเสริมภาวะผู้นำของครูและความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร การเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในทุกระดับของการบริหาร ส่งผลให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพและแรงจูงใจในการพัฒนาองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Distributed Leadership และหลักธรรมาภิบาล ส่งผลให้ครูกลายเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา

3. ประสบการณ์และอายุงานเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของครู ครูที่มีอายุและประสบการณ์สูงมีแนวโน้มได้รับบทบาทเชิงบริหารมากกว่า แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “วุฒิภาวะทางวิชาชีพ” กับการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในองค์กร นับเป็นแนวทางหนึ่งในการออกแบบระบบการเติบโตในสายอาชีพครู

4. ข้อเสนอแนะของครูสะท้อนความต้องการระบบการบริหารแบบเปิดและยืดหยุ่นในระดับสถานศึกษา ข้อเสนอแนะที่ครูให้มา เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร, การใช้จ่ายงบประมาณแบบโปร่งใส, การพิจารณาความก้าวหน้าในวิชาชีพ ฯลฯ แสดงถึงความต้องการ “โครงสร้างการบริหารที่กระจายอำนาจ” และตอบสนองต่อความหลากหลายของบริบทโรงเรียน

5. การมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยเชื่อมโยงภายในและภายนอกสถานศึกษา ครูมีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอก และการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี แสดงให้เห็นว่า “การมีส่วนร่วม” ไม่ใช่เพียงเรื่องภายในองค์กร แต่เป็นการขยายขอบเขตสู่การสร้าง “เครือข่ายทางการศึกษา” ที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก รองลงมาคือด้านการบริหารบุคคล ดังนั้น การประสานงาน การจัดกิจกรรม และการมีส่วนร่วมกับชุมชน จึงควรสนับสนุนและพัฒนาบทบาทนี้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดตั้งคณะทำงานร่วมกับชุมชน การระดมทรัพยากร และการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรกำหนดนโยบายเร่งด่วนเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของครูในด้านวิชาการ โดยจัดให้มีวง PLC เชิงลึกที่เน้นการร่วมกันออกแบบหลักสูตร พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และออกแบบการประเมิน พัฒนาเนื้อหาเทคโนโลยีและเครื่องมือการเรียนการสอนร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมและยกระดับศักยภาพ

ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการออกแบบหลักสูตร การวัดผล และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ จัดตั้งคณะกรรมการวิชาการที่มีครูแต่ละกลุ่มสาระร่วมเป็นกรรมการ รวมถึงหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการ PLC หรือการวิจัยในชั้นเรียน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมเสนอความต้องการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการ จัดทำระบบตรวจสอบงบประมาณอย่างโปร่งใส เปิดเผยต่อครูและชุมชน ระดมความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาก่อนการอนุมัติโครงการ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานและการเลื่อนวิทยฐานะ การประเมินงาน และจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับบริบท ตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างครู – ผู้บริหาร เพื่อเสนอความเห็นต่อการโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ให้ครูพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน

4. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน เปิดพื้นที่ให้ครูมีบทบาทในการพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ และระบบสารสนเทศโรงเรียน ใช้สื่อออนไลน์ เช่น เพจเฟซบุ๊ก, เว็บไซต์โรงเรียนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประเภทอื่น ๆ เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารวิชาการ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

3. ควรศึกษาบทบาทของครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองบริบทผู้เรียนและชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.* https://www.moe.go.th/กฎกระทรวง/

จริญญาภรณ์ ศรีจันดารี และ จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Modern Learning Development, 5*(5), 321–332. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/243945/166466

จักรพันธ์ แก้วพันธ์ และ พิภพ วชังเงิน. (2566). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 7*(1), 19–35. https://doi.org/10.14456/jeir.2023.2

จิรพันธ์ ประดิษฐขวัญ และ วีรภัทร ภัทรกุล. (2568). แนวทางการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารมหาจุฬาวิชาการ, 12*(2), 40–58. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/view/279632/188773

ณัฐพร นาคสุวรรณ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 6*(2), 167–179. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/247093/167522

ทักษพร สายพญาศรี, ศุภธนกฤษ ยอดสละ, และวสันต์ชัย กากแก้ว. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 18*(1), 15–28. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sskrujournal/article/view/264634/181992

ทิพย์วรรณ จำเนียร. (2567). *แนวทางการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ท๊อป ยอดสิงห์ และ ฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 9*(2), 2107–2122. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/276246/185374

ธวัช แสงสุวรรณ, สุรินทร์ สำลี, และสมกิต บุญยะโพธิ์. (2568). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3*(4), 558–573. https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/article/view/3147/2827

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น

ปาริฉัตร โชติขันธ์ และ สุชาติ บางวิเศษ. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 5*(18), 78–87. https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=503

พิชา กั้วพรหม และ บรรจบ บุญจันทร์. (2565). การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. *สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์, 9*(1), 100–110. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/249421/174552

พีรวุฒิ สุ่มมาตย์, พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, และเอนก ศิลปนิลมาลย์. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดยโสธร. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 7*(2), 1–11. https://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/2283/1444

ศุภณัฐ สุขกมล, ภมร ขันธะหัตถ์, และธนิศร ยืนยง. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมและความผูกพันต่อองค์การที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 17*(1), 159–174. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsjournalnmc/article/view/266134/177324

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2567). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570*.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2555). *การบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรภพ นาคนชม และ ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 6*(2), 83–96. https://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/1905/1241

Black, P. & Wiliam, D. (1998). Inside The Black Box: Raising Standards Through Classroom Assessment. *Phi Delta Kappan, 80*(2), 139–148. https://kappanonline.org/inside-the-black-box-raising-standards-through-classroom-assessment

Fullan, M. (2007). *The New Meaning of Educational Change* (4th ed.). Teachers College Press.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Likert, R. (1961). *New Patterns of Management*. McGraw - Hill.

Spillane, J. P. (2006). *Distributed Leadership.* Jossey - Bass.

Cultural Intelligence, Self-Efficacy, and Cross-Cultural Adaptation (Learning Adaptability): A Case Study of Thai Undergraduate Students in Chinese-related Programs in Bangkok

Li Lin
Master of Arts Program in Teaching Chinese to Speakers of Other Languages
Chinese International College Dhurakij Pundit University
First Author: 66230107@dpu.ac.th
Jin Ying
Lecturer Master of Arts Program in Teaching Chinese to Speakers of Other Languages Chinese International College Dhurakij Pundit University
Corresponding Author: jin.yin@dpu.ac.th

Received: September 26, 2025 **Revised:** October 24, 2025 **Accepted:** November 20, 2025

Abstract

This study investigates the relationship among cultural intelligence, self-efficacy, and cross-cultural adaptation (learning adaptability) among Thai undergraduate students majoring in Chinese-related disciplines at universities in Bangkok, Thailand. Using purposive sampling, Thai students from Chinese-related programs at three universities in Bangkok were selected as research subjects. Questionnaires were distributed, yielding 392 valid responses. Data analysis was conducted using SPSS 30.

The findings confirm: 1. Cultural intelligence exerts a significant positive influence on both self-efficacy and cross-cultural adaptation (learning adaptability). 2. Self-efficacy significantly positively influences cross-cultural adaptation (learning adaptability) and partially mediates the relationship between cultural intelligence and cross-cultural adaptation (learning adaptability). Supported by these findings, this study proposes practical recommendations: adopting up-to-date textbooks, increasing multi-model teaching approaches, implementing pre-course assessments, and prioritizing the professional development of local Chinese language instructors. These suggestions provide theoretical foundations for Chinese language education in Thai universities and relevant educators.

Keywords: Cultural Intelligence, Self - Efficacy, Cross - Cultural Adaptation, Learning Adaptability, Chinese Language Learning

文化智力、自我效能感与跨文化适应（学习适应）——以曼谷地区大学中文相关专业泰籍本科生为例

李霖
博仁大学中文国际教育 国际中文教育硕士
邮箱: 66230107@dpu.ac.th
金莹
博仁大学中文国际教育 国际中文教育教师
邮箱: jin.yin@dpu.ac.th

文章收到日期：2025 年 9 月 26 日 **修订日期：**2025 年 10 月 24 日 **接受日期：**2025 年 11 月 20 日

摘要

本研究旨在探讨泰国曼谷地区大学中文相关专业泰籍本科生的文化智力、自我效能感与跨文化适应（学习适应）之间的关系。采用立意抽样的方式选取了曼谷地区三所大学的中文相关专业泰籍学生作为研究对象发放问卷, 共收得有效问卷 392 份,并使用 SPSS.30 对数据进行分析。

研究结果证实: 1. 文化智力对自我效能感、跨文化适应 (学习适应) 存在显著正向影响。2. 自我效能感对跨文化适应 (学习适应) 存在显著正向影响,且在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 之间发挥部分中介效应作用。在上述研究结果的支持下本研究提出了使用与时俱进的文本教材、增加多模型授课方式的使用、进行新课前测和重视本土中文教师能力培养的现实建议, 可为泰国高校中文教育及相关教育工作者提供理论依据参考。

关键词: 文化智力, 自我效能感, 跨文化适应, 学习适应, 中文学习

引言

自中泰正式建交以来, 两国在教育、文化等领域的交流不断深化, 如今泰国作为“一带一路”政策的重要参与国家, 学习中文的学生也在显著增多。据中国教育部发布的《中国语言生活状况报告 2023》中显示, 全球 180 多个国家和地区在开展中文教学, 81 个国家或地区将中文纳入国民教育体系 (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2023), 其中泰国是全球范围内最重视中文教育办学的国家之一, 自 21 世纪初起便在政府学校逐步设立中文课程。2005 年泰国教育部制定了推进中文教学以提升国家竞争力的发展战略, 强调加强中文人才的培养与师资力量建设，完善中文教育体系 (Ministry of Education of Thailand, 2005)。至 2025 年中文学习者已超百万, 涵盖了基础教育到高等教育阶段 (He, 2025)。随着泰国中文教学规模的不断普及, 学习者在学习语言知识的同时也要有着应对跨文化知识交流的能力, 因此文化智力、自我效能感、跨文化适应 (学习适应) 成为影响其学习成效的重要因素。学界对文化智力、自我效能感与跨文化适应能力 (学习适应) 的相关学术研究近年来也在不断进展, Wang (2019) 的研究表明, 文化智力是衡量跨文化适应能力的主要因素, 文化智力对跨文化适应的维度学习适应有显著正向作用, 自我效能感是学习适应过程中自我调节的关键因素 (Li et al., 2022)。Feng et al. (2006) 的研究指出, 学习适应能力的高低能够决定学生在面对学习挑战时, 是否能够保持积极的学习态度、采取行之有效的学习策略, 从而获得更好的学业成绩。学习适应不仅是对新知识的吸收与理解, 更是对全新教学方法及教学语言情境的全面适应。本研究发现, 在泰国语境下, 过往文献中鲜少有将泰国籍中文学生作为研究对象进行相关的探讨, 泰国语境下泰国籍中文学生的文化智力、自我效能感和跨文化适应 (学习适应) 可能会有不同的表现, 而这些表现也在影响着学生的外语学涯前途。因此, 本研究聚焦于泰国高校中文相关专业泰籍学生在学习中文过程中面临的学习挑战, 选取跨文化适应的其中之一维度学习适应, 以自我效能感作为中介变量, 分析文化智力、自我效能感、跨文化适应 (学习适应) 此研究路径之间的关系, 为泰国高校中文相关专业的发展提供理论和实践参考依据。

本研究通过分析知晓文化智力、自我效能感、跨文化适应 (学习适应) 之间的关系机制, 能够丰富其在教育领域的应用, 帮助相关教育工作者在不同语境学习环境中更好地理解学习者个体的行为模式, 从而优化课程设计以提升学习者的学习适应水平与学业表现, 对于促进学习者的学业发展具有重要意义。

研究目的

1. 探究文化智力与自我效能感以及跨文化适应能力 (学习适应) 之间的关系。

2. 检验自我效能感在文化智力与跨文化适应能力 (学习适应) 之间是否会产生中介作用。

研究综述

1. 理论基础

文化适应理论来源于社会学等学科的研究，是研究个体或群体在接触不同文化情景时，如何调整身心行为以适应新文化情景的理论框架。由 Redfield et al., (1936) 首度提出，该理论不仅关注文化变化和冲突，也着重适应策略与效果。后续的研究者提出了文化适应周期论 Gullahorn & Gullahorn (1963) 跨文化调整论 (Berry, 1976)。Berry (1992) 发展完善了他于 1976 年提出的文化适应理论，提出整合、分离、同化、边缘化四维模型，即个体对新旧文化的态度决定其适应策略，从而影响其整体的适应效果。而在外语学业生涯中，学生也要在新旧文化之间调整认知、情绪等来适应课堂节奏，因此文化适应理论也可用作分析学生在不同语境的文化学术环境中学习适应的理论基础。

2. 文化智力与跨文化适应 (学习适应)

文化智力 (Culture Intelligence) 常出现于跨文化适应等领域的相关研究中。最早见于世纪初 Earley & Ang (2003) 的研究，是反映人们对多元文化的感知、理解、适应能力的能力，其亦有明确指出文化智力四维结构概念，分别为认知、行为、动机及元认知维度。而跨文化适应的研究起步更早，Redfield et al. (1936) 首次在《文化适应研究备忘录》对跨文化适应进行了整体性的系统定义：不同文化群体之间持续的接触所导致的文化模式变化。Yamazaki & Kayes (2004) 基于 Kolb (1984) 的学习循环适应理论将跨文化适应分为 7 项基本能力和 2 项发展能力，其中最核心的就是学习适应。该研究认为，跨文化适应中学习适应是一种学习驱动的过程，个体通过不断调整自身行为和认知来适应融入新的文化知识和学习情景。基于本研究的选题及欲聚焦研究的方向，本研究将以跨文化适应中的学习适应维度作为切入点对选定的泰籍中文学生的学习适应进行研究。

有关于文化智力的研究文章多集中于探讨文化智力在多元文化情景下对教育和培训的影响。Chu & Zhu (2023) 在不同语境下的多元文化课堂中，学生个体的文化智力对其跨文化适应有显著正向影响，高文化智力的学生面临学习困难时，更可能采用积极方式面对，能对其学习适应等方面产生积极作用 (Wang, 2019)。He et al. (2023) 回顾近年相关研究证明文化智力各维度对其学业学习适应水平都有着显著影响，但元认知和动机维度影响更明显。因此，本研究认为学生的跨文化适应(学习适应取决于其对教学学习环境的理解能力，与其文化智力水平也尤为相关，适应能力的高低需建立在对多元文化知识认知理解和自我调适的基础上。综上所述，本研究假设 H 如下：

H1：泰国曼谷地区大学中文相关科系泰籍本科生的文化智力对其跨文化适应(学习适应) 存在正向影响。

3. 自我效能感

自我效能感最初是由 Bandura (1977) 提出, 指个体在面对具有挑战性环境与任务时所表现出的坚持性与达成目标的信念。这种信心深刻影响着个体对行为的选择以及任务完成时的自我评估 (Bandura, 1986)。 Huang (2013) 则认为, 自我效能感是学生个体对自身能否完成教学学习活动的一种主观上的评估, 是激励学生投入学习活动的内部驱动力, 驱动学生进入心流体验。

自我效能感影响着个体特定情境下的行为及其对事物的投入程度, 这与文化智力的行为和动机维度密切相关 (Wang, 2019), 而文化智力水平也在影响着个体多元文化情景下的学习适应, 这可能预示着自我效能感作为一种心理动因积极影响着学习适应的同时, 也在两者之间产生中介作用。Vural & Peker (2019) 的研究就指出文化智力动机维度对自我效能感存在强正相关关系, 且文化智力能够增强自我效能感 (Hu et al., 2018), Lawrence (2011) 在对 384 名国际学生的问卷调查中发现文化智力在外语文化情境下的课程学习中对自我效能感产生正向影响, 即文化智力越高, 个体学习多元文化知识的自我效能感也越强。此外, Jiang et al., (2012) 在对在华日籍留学生的研究中发现, 多元文化及跨语言学习的背景下, 学生的自我效能感对其跨文化适应能力有显著的正向影响, 尤其是在学习适应等方面。因此, 高自我效能感的学生个体更能从容应学习适应中的文化冲击 (Almukdad & Karadag, 2024)。Wang (2019) 通过研究短期来华留学生发现自我效能感在文化智力与跨文化适应之间发挥部分中介作用, 行为文化智力能通过提升汉语习得时的学术自我效能感对学业适应产生部分中介作用 (He et al., 2024)。

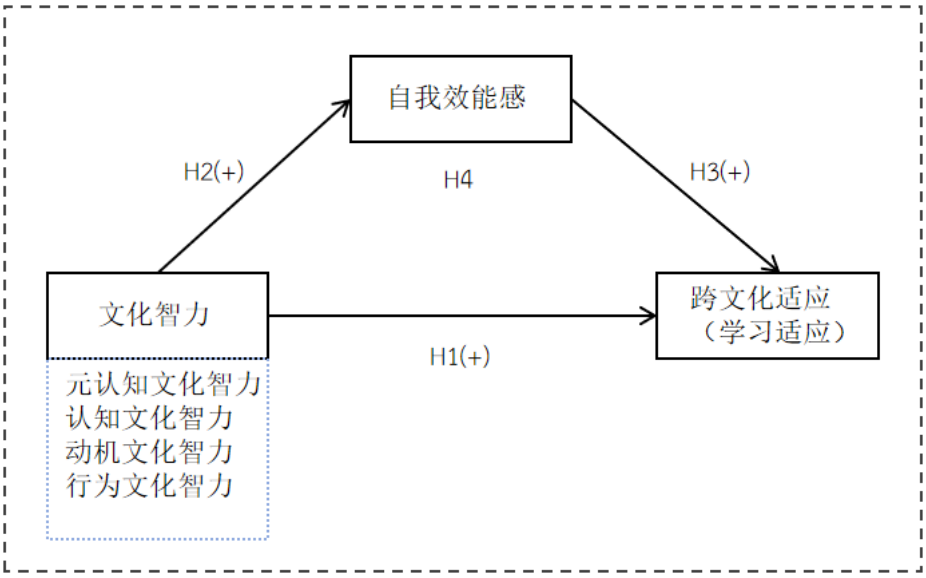
综上所述, 可以清晰地看到文化智力和自我效能感在跨文化适应 (学习适应) 过程中均发挥着不可或缺的作用。文化智力帮助个体理解适应新文化知识与情景, 自我效能感增强了面对跨语言文化知识时进行学习适应的自信心, 且在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 之间产生中介作用。因此, 本研究假设 H2, H3, H4 如下:

H2: 泰国曼谷地区大学中文相关专业泰籍本科生的文化智力对自我效能感存在显著正向影响。

H3: 泰国曼谷地区大学中文相关科系泰籍本科生的自我效能感对跨文化适应 (学习适应) 存在显著正向影响。

H4: 泰国曼谷地区大学中文相关专业泰籍本科生的自我效能感在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 之间产生中介作用。

基于上述假设, 本研究框架图如下 (图一):

图一: 研究框架图
注: (+) 表示正相关关系

研究方法

1. 研究设计和研究对象

本研究采用 Berry (1992) 提出的文化适应理论, 选用立意抽样法, 挑选最具代表研究问题特征的样本 (Tongco, 2007)。选取三间曼谷地区大学的中文相关专业泰籍本科生发放问卷, 三间大学均为泰国高校中较早开办立中文系且在华文教育中有一定影响力的高校。问卷收回后使用 SPSS.30 进行数据分析。

2. 测量工具

本研究文化智力量表采用 Xie (2019) 参考 Ang et al. (2007) 编制的文化智力量表, 包含了文化智力元认知、认知、动机、行为四个维度的 20 个题项; 自我效能感量表采用 Xie (2019) 参考 Chen et al. (2001) 编制的自我效能感量表, 共 8 个题项; 跨文化适应 (学习适应) 量表参考并采用 Yang (2005) 编制的跨文化适应量表, 共 6 题。三个量表均采用李斯克五点计分法, 非常不同意填 1 分、非常同意填 5 分。

研究结果

1. 样本统计描述

本研究在获取 BSH 研究伦理道德证书之后进行问卷的发放, 共回收问卷 457 份, 其中有效问卷 392 份, 有效回收率为 85%。在有效问卷样本的描述性统

计分析要点中, 性别层面主要是以女性 (78.9%) 为主, 男性占比为 16.8%, 其他或不愿透露性别者为 4.3%; 多数受访者 (60.4%) 表示能够每天学习中文。学习动机主要集中于将来想要从事中文相关工作 (35.3%) 与中国文化的影响 (38.6%); 学习困难方面, 受访者普遍对汉字书写 (35.5%)、听力理解 (32.0%) 感到压力; 近半数受试者 (41.1%) 正在准备中文能力测试 (如 HSK), 整体自身中文水平满意度比较满意 (34.8%) 占比最大。

2. 信效度检验

本研究通过信效度分析来检验量表测量结果的稳定性和内部一致性, 是后续数据分析的必要前提。Nunnally & Bernstein (1994) 提出的信效度评比标准显示, 量表 Cronbach's Alpha 和 KMO 值系数大于 0.7 时该量表具有较好的信度。表一中, 本研究各量表 Cronbach's Alpha 系数均在 0.7 的标准值以上, 表明具有良好的信效度, 因子有效, 能够为之后的数据分析提供支撑。

表一: 信度分析表

量表	题项	Cronbach's Alpha
文化智力	20	0.907
自我效能感	8	0.892
跨文化适应 (学习适应)	6	0.875

表二中, 本研究文化智力、自我效能感、跨文化适应 (学习适应) 量表 KMO 值均在 0.7 的标准值以上, 表明量表具有良好的效度, 因子有效。

表二: 效度分析表

量表	题项	KMO 值
文化智力	20	0.842
自我效能感	8	0.781
跨文化适应 (学习适应)	6	0.851

3. 拟合指数分析

为检测被试样本与模型的整体适配度, 本研究使用 Mplus 对结构方程模型 (SEA) 进行验证性因子分析 (CFA), 对 x^2, x^2/df, CFI, TLI, RMSEA 指数进行检验。在验证性因子分析 (CFA) 时, 此多种适配指数能很好地反应模型的拟合度 (Hair et al., 2010)。其中 x^2/df 小于 3 表明整体模型拟合度良好; CFI 与 TLI 的理想标准值为大于 0.9, 略低于 0.9 在可接受范围内; RMSEA 小于 0.08 为可接受的。本研究中的 x^2/df 值为 2.919 < 3, RMSEA 值为 0.07 < 0.08, 符合 Hair et al., (2010) 提出的主流标准数值;

CFI 和 TLI 的值分别为 0.862 与 0.849, 仍在可接受数值范围。因此, 模型有较良好的拟合度。

表三: 拟合效度指数表

参考指标	x^2	df	x^2/df	CFI	TLI	RMSEA
标准值	1494.349	512	2.919	0.862	0.849	0.07

4. 聚合效度检验

本研究通过对各量表模型的因子载荷系数、CR、AVE 进行聚合效度分析检验。各题项维度因子载荷系数均在 0.500 以上, 介于 0.602 至 0.826 之间; CR 均在 0.700 以上, 介于 0.845 至 0.892 之间; AVE 均在 0.500 以上, 介于 0.510 至 0.547 之间, 本研究所有量表模型均达到指数标准, 表现出良好的聚合效度(Fornell & Larcker, 1981)。

5. 区分效度检验

本研究对角线上的数值 (0.74, 0.731, 0.727, 0.728, 0.714, 0.737) 各变量 AVE 的平方根, 均在 0.700 以上。Fornell & Larcker (1981) 指出, 区分效度的成立必需每个变量的 AVE 平方根大于该变量和其他所有变量之间的相关系数。所有潜变量的 AVE 平方根都在 0.700 以上, 均显著高于其所在行与列中的潜变量的相关系数, 因此得出本研究所有量表潜变量之间具有良好的区分效度。

6. 回归分析检验

表四: 文化智力对跨文化适应 (学习适应) 的回归分析

变量	Beta	跨文化适应（学习适应）	
		t	VIF
文化智力	0.598	14.789	1.000
R^2	0.358		
调整后 R^2	0.356		
F 值	218.711***		

注: ***p < 0.001

文化智力对跨文化适应 (学习适应) 的回归分析中 (见表四), Beta 值为 0.598, P < 0.001, VIF 值 1.000 < 5, 没有多重共线性, 模型整体解释力显著。文化智力对其跨文化适应(学习适应) 存在显著正向影响, 所以假设 H1 成立。

表五: 文化智力对自我效能感的回归分析

变量	Beta	自我效能感	
		t	VIF
文化智力	0.471	10.571	1.001
R^2	0.222		
调整后 R^2	0.220		
F 值	111.743***		

注: ***p < 0.001

表五中, 文化智力 Beta 值为 0.471, p < 0.001, 显示出文化智力对自我效能感的影响是正向且显著的。模型整体解释力表现显著。文化智力 VIF 值 1.001 < 5, 显示无多重共线性问题, 文化智力对自我效能感的影响是正向且显著的, 所以假设 H2 成立。

表六: 自我效能感对跨文化适应（学习适应）的回归分析

变量	Beta	跨文化适应 (学习适应)	
		t	VIF
自我效能感	0.490	11.140	1.000
R^2	0.240		
调整后 R^2	0.239		
F 值	124.098***		

注: ***p < 0.001

在表六中, 自我效能感 Beta 值为 0.490, p < 0.001, VIF 值 1.000 < 5, 未出现多重共线性问题, 回归模型整体解释力表现显著。自我效能感对跨文化适应 (学习适应) 的影响是正向且存在显著相关的, 所以假设 H3 成立。

7. 中介效应检验

表七: 自我效能感的中介分析表

跨文化适应（学习适应）			自我效能感 跨文化适应（学习适应）			
变量	M1		M2		M3	
	Beta	t	Beta	t	Beta	t
文化智力	0.598***	14.789	0.471***	10.571	0.472	10.761***
自我效能感			0.268		6.106***	
R^2	0.358		0.222		0.414	

表七: 自我效能感的中介分析表 (续)

跨文化适应 (学习适应)			自我效能感 跨文化适应 (学习适应)			
变量	M1		M2		M3	
	Beta	t	Beta	t	Beta	t
调整后 R^2	0.356		0.220		0.411	
F 值	218.711***		111.743***		138.114***	
VIF	1.000		1.000		1.285	

注: *p < 0.5, ***p < 0.1, ***p < .001

本研究通过模型分析检验了自我效能感在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 之间的中介调节作用, 回归分析结果显示 (表七), M1, M2, M3 模型的 VIF 都在标准值 5 以下, 回归分析未出现多重共线性。

模型 M1 中 Beta 值为 0.598, P 值 < 0.1, 说明文化智力对跨文化适应(学习适应) 的总体影响正向且存在显著相关; 模型 M2 中 Beta 值为 0.471, P 值 < 0.01 证明文化智力对自我效能感有正向影响且存在显著相关; 模型 M3 中, 文化智力 Beta 值为 0.472, 对跨文化适应 (学习适应) 影响仍显著, 其中自我效能感 Beta 值为 0.268, 对跨文化适应 (学习适应) 也显现出正向影响, 相较于模型 M1, 加入自我效能感模型 M2 后模型 M3 Beta 值由 0.598 下降到 0.472, 表明自我效能感在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 产生部分中介作用 (Baron & Kenny, 1986)。由此, 假设 H4 成立。

结论与讨论

通过实证研究和分析, 本研究探讨并验证了泰国曼谷地区大学中文相关专业泰籍本科生的文化智力与跨文化适应能力 (学习适应) 之间的关系,以及自我效能感在其中的中介作用, 而在现有相关研究中, 选取泰国高校中文相关专业学生作为研究对象的相对较少, 本研究结果在拓展了相关领域研究的基础上, 亦丰富了泰国高校中文教学的研究。

本研究结果证实文化智力对其自我效能感、跨文化适应 (学习适应) 存在正向影响, 其中动机与行为文化智力影响最为显著, 该研究结论与 Wang (2019) 的结果基本一致。高行为文化智力者更能在跨文化情景外语课堂学习时主动地调整自身行为, 显示出灵活有效的互动与学习策略, 保持文化敏感度, 令自我效能感和学习动机增加 (Wawrosz & Jurásek, 2021)。自我效能感对其跨文化适应能力 (学习适应) 存在正向影响, 该研究结论与 Jiang et al. (2012) 的研究结果大致相同, 表明在跨文化情景下的中文课堂学习中高自我效能感者处理不同文化知识时, 会更倾向于 采取积极主动的应对策略, 从而能够有更强地跨文化意识和学习适应能力 (Ma et al., 2024)。自我效能感在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 之间发挥部分中介作用, 高水平的文化智力使学习者在学习外语文化知识时保持信心即自我效能感,

从而进一步调整外语文化学习策略 (Wang, 2019)。综上所述, 依据 Bandura (1986) 社会认知理论的视角, 自我效能感是学习者个体达到特定目标时的信念与重要驱动力, 而学习者个体文化智力的提升不仅能够更好地帮助其理解课程知识内容, 也通过积极的学习体验加强了其自我效能感, 自我效能感的增强又会进一步促进学习者在外语学习情境中的主动性和实际适应行为的能力, 形成良性循环。

另外, Roux et al. (2018) 在日本一所大学为期十五周的研究中认为, 在持续完善课程设置的背景下, 优化教学设计对提升文化智力有显著的作用, Teixeira et al. (2024) 在对国际本科生的教学模型研究中指出, 动机文化智力能更好地反应学习者的学习适应情况, 情境互动教学能提升学生个体的动机文化智力, 使其能够在课程实践中对多元外语文化保有充足的兴趣, 对教授内容展现出更高的积极性。由此, 本研究认为善于使用不同类型的教学模型及其不断根据实际情况对教学方法和课程设置进行优化对学生的文化智力提升有至关重要的作用, 当学生在课程中获得正向体验时, 其自信心大幅增加, 进而影响到文化智力水平。Skidmore et al. (2013) 的研究则认为教材能够通过影响学生的学习策略与课堂参与间接影响到其自我效能感和学业表现。因此, 本研究认为优化教材对提升学生自我效能有积极作用。

独创性

尽管已有广泛的研究实论, 但以泰国高校中文系专业本科学生为研究样本, 探讨文化智力, 自我效能感与跨文化适应 (学习适应) 之间关系的实证研究仍较为稀缺, 鉴于其语言接触强度、跨文化情景的差异性, 其在跨文化适应 (学习适应) 过程中的行为和心理特征会与一般留学生有不同的表现。本研究通过实证分析证实泰国高校中文专业学生的文化智力正向影响其自我效能感、跨文化适应 (学习适应), 行为和动机维度影响跨文化适应 (学习适应) 最为显著, 自我效能感对跨文化适应 (学习适应) 产生正向影响, 且在文化智力与跨文化适应 (学习适应) 之间部分中介调节作用, 拓宽了该研究路径的研究范畴, 为泰国高校中文教学提供参考依据。

研究建议

教师无疑是课堂教学的核心, 在二语教学时, 教师应站在学生的角度, 结合其熟悉的文化元素, 顺着学生的思路将他们的原有文化思维暂时转变, 使学生更容易在学术环境中保留自身文化的同时进入学习适应, 这是符合 Berry (1992) 文化适应理论的教授过程。但在泰国中文教育中, 教学语言和环境的差异, 授课和学习方面可能呈现不同的特点。因此, 课堂多样智趣显得尤为重要。

首先, 借助各种教学模型从多维度激发学生的文化智力, 尽可能多地使用多媒体混合、任务教学法、内容语言整合等模型。例如通过采用任务教学法 + 泰国本土化情节的任务载体形式, 进行基于模拟任务的外语语言教学, 有助于学生的外语 词

汇习得及其成绩提升 (Tachom, 2021)。像商务汉语此类实践操作性较强的专业可组织中泰外贸企业之间的模拟采购活动, 由教师引导, 必要时提供语言语音咨询参考, 在学生对专业名词使用无误时加以赞赏。学生分别扮演买方卖方进行角色扮演议价、确定订单等, 提升学生的专业词汇实际操作能力, 增强其外语自信心。亦或是结合在线学习游戏比如 Quizizz 设计志趣课堂任务, 例如在文化课之间穿插有关中华文化的词句填空或造句, 并设置奖励积分和称号图腾等, 促进学生主动学习, 激发学生自我效能感参与课堂使其进入外语学习心流体验般的学习适应。

第二, 优化课程和教学设计, 增加新课前测, 灵活运用课程评价体系。保持课堂趣味之外, 有研究表明, 每门课程新课开课前进行学前前测也是能优化语言教学过程的方法 (Chen, 2020)。如在较难的专业中文口语课中, 先对学生的口语水平与词汇量有基本的了解, 据此再决定课堂内容的深入程度、课程评价的难易与形式, 避免教授内容超纲导致学生的学习焦虑, 从而持续学生的自我效能感进而维持其学习适应性。

第三, 学校选择购入与时俱进的文本教材, 避免选择有词汇偏误、课文信息内容滞后等的教材。错误滞后的课本信息不能反馈中国社会文化的真实变化, 影响教学的实用性与学生的文化认知水平, 特别是对于旅游管理此类实践性强的专业。一项 169 名泰国高校中文学生参加的有关于中文教材满意度的调查显示, 教材的内容主题与现实生活应用度未能达到学生的预期 (Wei & Weerasawainon, 2019)。因此学校在选购中文教材时应注重实际功能和相关配套资源, 应有语言基础知识、专业技能训练、文化理解这三位一体的设计, 优先选择口碑良好的出版社近年修订出版的教材文本。

第四, 重视泰国本土中文教师培训体系建设。根据实际需求, 坚持持续发展型的培训模式, 搭建教师岗前培训、教师成长课程、教学研究支持等完善的中文教师培训体系。相关教育部门常态化开展中文教育相关主题研讨会议与活动, 联合当地孔子学院, 将教学模型实践模拟、跨文化理解等主题融入培训内容当中, 加强各个学段不同院校之间教师的经验交流, 提升教师的教学能力, 也可增加线上形式, 采用邀请制惠及偏远地区的学校单位。紧密与中国院校的合作, 依托学校平台共同开设中文教师培训课程, 增强教师跨文化意识的同时, 也提高其自身的专业素养。

References

Almukdad, M. & Karadag, E. (2024). Culture Shock Among International Students in Turkey: An Analysis of The Effects of Self - Efficacy, Life Satisfaction, and Socio - Cultural Adaptation on Culture Shock. *BMC Psychology, 12*, Article 154. https://doi.org/10.1186/s40359-024-01641-9

Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Ng, K.-Y., Templer, K. J., Tay, C., & Chandrasekar, N. A. (2007). Cultural Intelligence: Its Measurement and Effects on Cultural Judgment and Decision Making, Cultural Adaptation, and Task Performance. *Management and Organization Review, 3*(3), 335–371. https://doi.org/10.1111/j.1740-8784.2007.00082.x

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward A Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review, 84*(2), 191–215. https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191

Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Prentice - Hall.

Baron, R. M. & Kenny, D. A. (1986). The Moderator – Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology, 51*(6), 1173–1182. https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173

Berry, J. W. (1976). *Human Ecology and Cognitive Style: Comparative studies in Cultural and Psychological Adaptation*. Sage.

Berry, J. W. (1992). Acculturation and Adaptation in A New Society. *International Migration, 30*(s1), 69–85. https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.1992.tb00776.x

Chen, G., Gully, S. M., & Eden, D. (2001). Validation of A New General Self - Efficacy Scale. *Organizational Research Methods, 4*(1), 62–83. https://doi.org/10.1177/109442810141004

Chen, J. C. C. (2020). The Effects of Pre - Task Planning on EFL Learners' Oral Performance in A 3D Multi - User Virtual Environment. *ReCALL, 32*(3), 232–249. https://doi.org/10.1017/S0958344020000026

Chu, K. & Zhu, F. (2023). Impact of Cultural Intelligence on The Cross - Cultural Adaptation of International Students in China: The Mediating Effect of Psychological Resilience. *Frontiers in Psychology, 14*, Article 1077424. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1077424

Earley, P. C. & Ang, S. (2003). *Cultural Intelligence: Individual Interactions Across Cultures*. Stanford University Press.

Feng, T. Y., Su, T., Hu, X. W., & Li, H. (2006). The Development of A Test About Learning Adjustment of Undergraduate. *Acta Psychologica Sinica, 38*(5), 762–769. https://journal.psych.ac.cn/acps/EN/Y2006/V38/I05/762

Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981). Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error: Algebra and Statistics. *Journal of Marketing Research, 18*(3), 382–388. https://doi.org/10.2307/3150980

Gullahorn, J. T. & Gullahorn, J. E. (1963). An Extension of The U - Curve Hypothesis. *Journal of Social Issues, 19*(3), 33–47. https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1963.tb00447.x

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Pearson.

He, X., Baharom, S., & Liao, S. J. (2023). A Systematic Literature Review of The Relationship Between Cultural Intelligence and Academic Adaptation of International Students. *Social Sciences & Humanities Open, 8*(1), Article 100622. https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100622

He, X., Baharom, S., & Razak, N. A. (2024). Behavioral Cultural Intelligence's Role in Academic Adaptation: Mediation by Academic Self - Efficacy Using PLS - SEM. *Thinking Skills and Creativity, 53*, Article 101623. https://doi.org/10.1016/j.tsc.2024.101623

He, R. R. (2025, April 24). *The Chinese Language Boom in Thailand: Current Teaching Practices and Development Trends* [Special Lecture]. School of International Cultural Communication, Beijing Language and Culture University. https://sice.cufe.edu.cn/info/1329/7728.htm

Hu, S. G., Liu, F. G., & Gu, J. B. (2018). What Role Does Self - Efficacy Play in Developing Cultural Intelligence from Social Media Usage? *Electronic Commerce Research and Applications, 28*, 172–180. https://doi.org/10.1016/j.elerap.2018.01.009

Huang, L. (2013). Cultivating Self - Efficacy in College Students' Learning of Advanced Mathematics. *Journal of Changchun Education Institute, 29*(2), 10–11. https://doi.org/10.3969/j.issn.1671-6531.2013.02.006

Jiang, N., Gao, J., & Zhao, M. (2012). A Study on Cross - Cultural Adaptation of Japanese Students in China. In *Proceedings of the 9th Annual Conference of the International Chinese Applied Psychology Association* (pp. 197–205). Tianjin University of Chinese Medicine.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and Development*. Prentice - Hall.

Lawrence, N. E. (2011). *The Effects of Cultural Intelligence, Self - Efficacy, and Cross - Cultural Communication on The Cross - Cultural Adaptation of International Students in Taiwan* [Master's thesis, National Taiwan Normal University].

Li, W., Zhang, C. K., Jiang, X. D., & Etienne, B. (2022). The Impact of Academic Adaptation on Study Engagement Among International Graduate Students in China: A Multiple Mediating Effects Analysis Based on School Belongingness and Academic Self - Efficacy. *Jiangsu Higher Education, 38*(4), 67–74. https://doi.org/10.13236/j.cnki.jshe.2022.04.010

Ma, R., Abdullah, M. S. H. B., & Shuhaily, M. M. J. (2024). Recapitulation on The Effect of Cross - Cultural Awareness and Self - Efficacy in education. *Journal of Infrastructure, Policy and Development, 8*(6), Article 7196. https://doi.org/10.24294/jipd.v8i6.7196

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2023, August 16). *语言生活系列皮书编写组: 2022 年中国语言生活状况* [Language Life Series Editorial Group: The State of Language Life in China in 2022]. https://www.moe.gov.cn/fbh/live/2023/55470/sfcl/202308/t20230816_1074383.html

Ministry of Education of Thailand. (2005). *Strategic Plan for Promoting Chinese Language Teaching to Improve National Competitiveness (2006 – 2010).*

Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric Theory* (3rd ed.). McGraw - Hill.

Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. J. (1936). Memorandum for The Study of Acculturation. *American Anthropologist, 38*(1), 149–152. https://doi.org/10.1525/aa.1936.38.1.02a00330

Roux, P. W., Suzuki, K., Matsuba, R., & Goda, Y. (2018). Developing Cultural Intelligence (CQ): Designs for Blended Learning. *International Journal for Educational Media and Technology, 12*(1), 18–28. https://ijemt.org/index.php/journal/article/view/202

Skidmore, R. L., Conner, T. W., II, & Aagaard, L. (2013, February 6–8). *Are College Students' Textbook Reading and Instructional Preferences Related to Their Self - Efficacy and Disposition?* [Paper Presentation]. Conference on Higher Education Pedagogy, Blacksburg, VA, United States. https://eric.ed.gov/?id=ED548583

Tachom, K. (2021). Enhancing Thai EFL Students' EFL Vocabulary Knowledge Through The Use of Task - Based Language Teaching and Storytelling Technique Adopting Thai Folktales. *Asian Journal of Education and Training, 7*(4), 235–243. https://doi.org/10.20448/journal.522.2021.74.235.243

Tongco, M. D. C. (2007). Purposive Sampling as A Tool for Informant Selection. *Ethnobotany Research and Applications, 5*, 147–158. https://doi.org/10.17348/ERA.5.0.147-158

Vural, M. & Peker, A. T. (2019). Study on Relationship Between Cultural Intelligence Level and Academic Self - Efficacy of Undergrads. *Asian Journal of Education and Training, 5*(2), 335–342. https://doi.org/10.20448/journal.522.2019.52.335.342

Wang, Y. M. (2019). Cultural Intelligence, Self - Efficacy, and Cross - Cultural Adaptation: A Study of Short - Term International Students in China. *International Chinese Language Education, 4*, 81–89.

Wawrosz, P. & Jurásek, M. (2021). Developing Intercultural Efficiency: The Relationship Between Cultural Intelligence and Self - Efficacy. *Social Sciences, 10*(8), Article 312. https://doi.org/10.3390/socsci10080312

Wei, X. & Weerasawainon, A. (2019). Developing Chinese Textbooks to Match Thai Learners' Identity in Higher Education, Thailand. *Scholar: Human Sciences, 11*(1), 142–153. https://assumptionjournal.au.edu/index.php/Scholar/article/view/3264

Xie, Y. F. (2019). *An Examination of Career Commitment, Self - Efficacy, and Cultural Intelligence on The Willingness to Volunteer for Overseas Assignments* [Master's Thesis, National Central University].

Yamazaki, Y. & Kayes, D. C. (2004). An Experiential Approach to Cross - Cultural Learning: A Review and Integration of Competencies for Successful Expatriate Adaptation. *Academy of Management Learning & Education, 3*(4), 362–379. https://doi.org/10.5465/AMLE.2004.15112543

Yang, J. H. (2005). *A Study on Cross - Cultural Adaptation Issues of International Students in China* [Doctoral dissertation, East China Normal University].

Guidelines for Developing School Administrators' Desirable Characteristics in the Pasak Jolasid Secondary School Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Lopburi

Paramed Mahimueang
Patcharapa Tantichuwet
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University
Kamphaeng Saen Campus
Corresponding Author: aofpm1996@gmail.com

Received: March 15, 2026 **Revised:** April 9, 2026 **Accepted:** April 20, 2026

Abstract

The objectives of this study were 1. to investigate the needs for developing school administrators to possess desirable characteristics in the Pasak Jolasid Secondary School Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Lopburi; and 2. to examine guidelines for the development of desirable characteristics among school administrators in the same cluster. The participants were 186 teachers from schools in the cluster, with the sample size determined using the table of Krejcie & Morgan and selected through multi-stage sampling. The research instruments were a questionnaire, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.989, and an interview form used to obtain development guidelines. The statistics used for data analysis included mean, percentage, standard deviation, the Modified Priority Needs Index and content analysis.

The results indicated that the need for developing desirable characteristics of school administrators was at a high level in the current situation, whereas the desired situation was at the highest level. Analysis by aspect revealed that visionary leadership had the highest needs index, followed by human relations, management, and appropriate personality, respectively, while morality had the lowest needs index. In addition, the guidelines for developing desirable characteristics of school administrators in six aspects consisted of 12 development guidelines such as proactive vision communication and establishing friendly relationships.

Keywords: Guidelines for Developing School Administrators, Need, School Administrators' Desirable Characteristics

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ปารเมศ มหิเมือง
พัชราภา ตันติชูเวช
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Corresponding Author: aofpm1996@gmail.com

ได้รับบทความ: 15 มีนาคม 2569 **ปรับปรุงแก้ไข:** 9 เมษายน 2569 **ตอบรับตีพิมพ์:** 20 เมษายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ จำนวน 186 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 และแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีเพื่อระบุความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบริหารจัดการ ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และด้านที่มีค่าดัชนีลำดับ ความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านคุณธรรม ส่วนแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีทั้ง 6 ด้าน มีทั้งหมด 12 แนวทาง เช่น สื่อสารวิสัยทัศน์เชิงรุกและการสร้างความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตร

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา, ความต้องการจำเป็น, ลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ในระดับสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นผู้กำหนดทิศทาง นโยบาย และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ผู้บริหารที่ดีต้องสามารถบริหารจัดการทรัพยากร พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและการทำงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารกับคนในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียกศรัทธา ความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจในการนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ และสามารถนำความสุขในการทำงานมาสู่สมาชิกในองค์กรได้ ต้องมีรูปแบบการสื่อสารแบบสนทนาพูดคุยใกล้ชิดกันอย่างสม่ำเสมอ สร้างบรรยากาศให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและจริงใจในการประชุมร่วมกันในครั้งแรกให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความสบายใจและสมัครใจที่จะร่วมประชุมแก้ปัญหาต่าง ๆ (รุ้ง ศรีอัษฎาพร, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องเป็นคนที่มีความเป็นผู้นำ มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ เรื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธา ความภูมิใจ ให้กับผู้ที่ร่วมงานได้ (สุมิตร สุวรรณ, 2565) และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะที่ดีควรมีอย่างน้อย 6 ด้าน 1) ด้านคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในจริยธรรมและประโยชน์ส่วนรวม 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกลและกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 3) ด้านบริหารจัดการ มีความรู้ความสามารถในการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถสื่อสารและสร้างความร่วมมือที่ดีกับครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน 5) ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความมั่นใจ สุภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน และ 6) ด้านการใช้นวัตกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เปิดรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะดังที่กล่าวมามีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การมีผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะช่วยกระตุ้นให้ครูมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ ในขณะเดียวกัน หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ หรือไม่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้โรงเรียนขาดทิศทางในการพัฒนา ขวัญกำลังใจของครูลดลง และอาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดทักษะ

หรือคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่น การบริหารงานบุคคล หากขาดการวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังที่ดี ส่งผลให้ได้อัตรากำลังครูที่ไม่ตรงวิชาเอกตามความต้องการของโรงเรียน (โกสินทร์ พูลสวัสดิ์ และ ชนมณี ศิลานุกิจ, 2564) การบริหารงานวิชาการ หากผู้บริหารให้ความสำคัญงานวิชาการน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ ทั้งที่การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการขาดประสิทธิภาพ (อัยรัชดา แก้วโสภา, 2566)

การจัดการศึกษาในจังหวัดลพบุรีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนและการยกระดับศักยภาพของพื้นที่ เนื่องจากจังหวัดลพบุรีได้รับการกำหนดให้เป็นหนึ่งในศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค และเป็นที่ตั้งของศึกษาธิการภาค 1 มีสถานศึกษาหลากหลายระดับและทำหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของจังหวัดลพบุรี เพื่อเพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดจึงเป็นกลไกหลักในการนำนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในโรงเรียน โดยเฉพาะกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งมีความหลากหลายด้านบริบทชุมชนและโอกาสทางการศึกษา ยิ่งต้องการผู้บริหารที่มีลักษณะที่ดี เช่น ภาวะผู้นำ ทักษะการทำงาน และคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

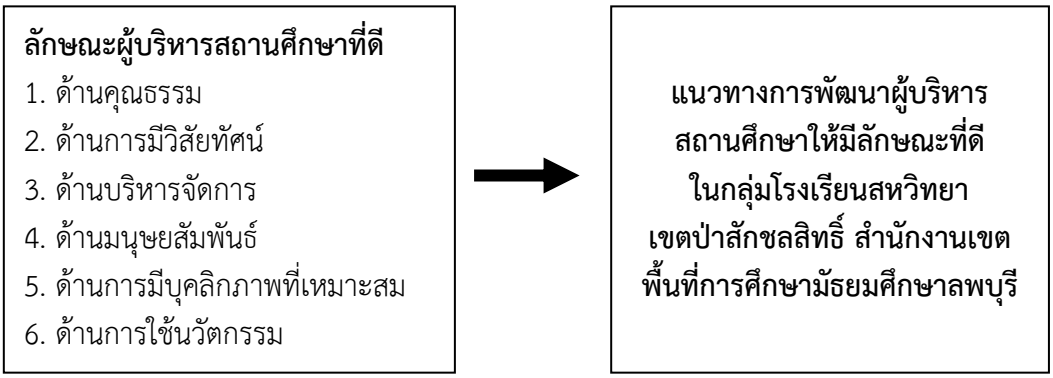
ลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา

ลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมสามารถมองได้ว่าเป็นลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกจากตัวผู้บริหาร ทั้งในมิติคุณลักษณะภายใน บุคลิกภาพภายนอก พฤติกรรมการทำงาน และแนวทางการบริหารที่เหมาะสม ซึ่งเอื้อต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 6 ด้านสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 3) ด้านบริหารจัดการ 4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 5) ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และ 6) ด้านการใช้นวัตกรรม ซึ่งแสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ / องค์ประกอบ	คมสันต์ วงษ์ชาลี (2561)	กุลจิรา รักษนคร (2563)	เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562)	ชุติมา สุทธิวารี (2560)	กาญจนา ภูวประภาชาติ (2565)	เบญจพร ท่อประเสริฐ (2563)	สุภาวดี พรหมทะสาร (2561)	ชลธิชา บัวทอง (2566)	สร้อยทิพย์ แก้วตา (2565)	อรอนงค์ เทียบอุดม (2565)	ความถี่	ร้อยละ
ด้านคุณธรรม	✓		✓	✓	✓	✓	✓				6	60
ด้านการมีวิสัยทัศน์		✓	✓				✓	✓	✓	✓	6	60
ด้านบริหารจัดการ	✓		✓		✓		✓			✓	5	50
ด้านมนุษยสัมพันธ์		✓	✓	✓				✓			4	40
ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม			✓	✓			✓			✓	4	40
ด้านการใช้นวัตกรรม			✓					✓	✓	✓	4	40

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 349 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ คือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และมีประสบการทำงานด้านการบริหารมากกว่า 5 ปี เป็นผู้อำนวยการเขตพื้นที่ 1 คน รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ 1 คน และผู้อำนวยการกลุ่มระดับเขตพื้นที่และที่ปรึกษา 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ซึ่งสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ ก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา และความครอบคลุมของประเด็นคำถาม โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนพระนารายณ์ จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้มาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี จึงร่างคำถามโดยใช้ข้อมูลจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในการออกแบบข้อคำถามก่อนเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ถึงผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ จำนวน 8 ฉบับ พร้อมแบบสอบถามจำนวน 186 ฉบับ แจกไปตามโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 8 โรงเรียน ในรูปแบบออนไลน์ โดยจำนวนแบบสอบถามเป็นไปตามการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับมาได้ จำนวน 151 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.183

3.2 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อแปลผลรายข้อ รายด้าน และภาพรวมตามเกณฑ์การประเมิน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้วิธี Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

4.3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดทำข้อมูลและสรุปข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ตาราง 2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			$PNI_{Modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านคุณธรรม	4.060	0.745	มาก	4.919	0.338	มากที่สุด	0.212	6
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.801	0.774	มาก	4.918	0.340	มากที่สุด	0.294	1
3. ด้านบริหารจัดการ	3.881	0.731	มาก	4.925	0.334	มากที่สุด	0.269	3
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	3.856	0.782	มาก	4.928	0.327	มากที่สุด	0.278	2

ตาราง 2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี (ต่อ)

ลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			$PNI_{Modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
5. ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม	3.909	0.756	มาก	4.918	0.340	มากที่สุด	0.258	4
6. ด้านการใช้นวัตกรรม	3.947	0.734	มาก	4.923	0.333	มากที่สุด	0.247	5
เฉลี่ยรวม	**3.909**	**0.754**	**มาก**	**4.922**	**0.335**	**มากที่สุด**	**0.260**	

จากตาราง 2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีทั้ง 6 ด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.909, S.D. = 0.754) และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.922, S.D. = 0.335) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ($PNI_{Modified}$) = 0.294 รองลงมาคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) = 0.278 และด้านบริหารจัดการ มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) = 0.269 และด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านคุณธรรม มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) = 0.212 ตามลำดับ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน จากนั้นจึงนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ทั้ง 6 ด้าน จำนวน 12 แนวทาง ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ มี 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับนโยบายและบริบท และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารวิสัยทัศน์เชิงรุกและการสร้างความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตร

ด้านมนุษยสัมพันธ์ มี 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจและการบริหารแบบร่วมมือ และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าถึงบุคลากรเชิงรุกและการบริหารด้วยหลักรัฐศาสตร์

ด้านบริหารจัดการ มี 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและคุณธรรมเพื่อความยุติธรรม และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและพัฒนาบุคลากรเชิงรุกผ่านแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล

ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มี 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาพลักษณ์ภายนอกและการเป็นแบบอย่างที่ดี และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และจิตวิญญาณผู้นำ

ด้านการใช้นวัตกรรม มี 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลและการวางระบบนวัตกรรมองค์กร และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะดิจิทัลเชิงลึกและการเรียนรู้ร่วมกับบุคลากร

ด้านคุณธรรม มี 2 แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและเป็นแบบอย่างตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาลและยึดประโยชน์ส่วนรวม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ด้านวิสัยทัศน์ เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าสถานการณ์ทางการศึกษาปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและผันผวนสูง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มองอนาคตและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพราะวิสัยทัศน์เป็นเข็มทิศสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานและการจัดการในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมทินี มาลานนท์ และคณะ (2567) พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เป็นความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาตนเอง การสื่อสารและการจูงใจ การคิดเชิงกลยุทธ์ และการทำงานเป็นทีม

ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีรายการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาปัจจุบันมีภาระงานซับซ้อนและเร่งด่วน ครูและบุคลากรจึงหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ครูจึงมีความต้องการการบริหารสถานศึกษาที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าการสั่งการตามสายงานเพียงอย่างเดียว เมื่อผู้บริหารแสดงบทบาทเป็นผู้สนับสนุนจะช่วยลดความตึงเครียดจากภาระงานที่มีจำนวนมาก และสร้างความรู้สึกปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณนิศา นนทศักดิ์ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2567) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา

ด้านบริหารจัดการมีรายการที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีบุคลากรจำนวนมากและเชี่ยวชาญหลากหลาย จึงต้องคำนึงถึงระบบคุณธรรม ความโปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ สอนศรี และคณะ (2567) พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาและการธำรงรักษาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดีน้อยที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ด้านคุณธรรมจะมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมต่ำสุด สะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์มีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมใกล้เคียงกับสภาพที่พึงประสงค์แล้วในภาพรวม อันเป็นผลจากกรอบการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณวิชาชีพและระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวรรณ แก้วมั่น (2560) พบว่า คุณธรรมผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ด้านการมีวิสัยทัศน์

แนวทางที่ 1 กำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับนโยบายและบริบท ผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ไม่ควรเป็นเพียงถ้อยคำเชิงอุดมคติในเอกสาร แต่ต้องเป็นกระบวนการเชิงระบบที่เริ่มจากการศึกษานโยบาย วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพของโรงเรียนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับนวัตกรรมทางการบริหาร เพื่อขับเคลื่อนวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรันทร์รัตน์ เสือจอย (2564) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการประเมินผลกลยุทธ์ การให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกลยุทธ์ และการระบุกลยุทธ์ที่มีอนาคต ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางที่ 2 สื่อสารวิสัยทัศน์เชิงรุกและสร้างความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตร ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารใช้การสื่อสารเชิงรุกควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์เชิงกัลยาณมิตร ช่วยให้บุคลากรเกิดความไว้วางใจ ยอมรับวิสัยทัศน์ และพร้อมร่วมมือในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงศ์ ทาปง และ สงวน อินทร์รักษ์ (2566) พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศขององค์การ การรับรู้ผลตอบแทนจากการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยังพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการรับรู้ผลตอบแทนส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ด้านมนุษยสัมพันธ์

แนวทางที่ 1 สร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจและบริหารแบบร่วมมือ ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจควบคู่กับการบริหารแบบร่วมมือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้ครูรู้สึกปลอดภัย พร้อมรับผิดชอบร่วมกับผู้บริหาร ส่งผลให้การดำเนินงานตามนโยบายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

เป็นไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐพล พันโน (2566) ซึ่งเสนอแนวทางว่า ผู้บริหารควรไว้วางใจมอบหมายงานสำคัญแก่ครู เปิดโอกาสให้ครูแสดงความสามารถเต็มศักยภาพ และรับฟังข้อเสนอแนะจากครูด้วยความเต็มใจ

แนวทางที่ 2 เข้าถึงบุคลากรเชิงรุกและบริหารด้วยหลักรัฐศาสตร์ ผู้วิจัยเห็นว่าการเข้าหาบุคลากรเชิงรุกควบคู่กับการบริหารบนหลักประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจ ช่วยสร้างความไว้วางใจ เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น ทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่าและเกิดความผูกพันต่อองค์กรในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี ขจัดโจร และ ชนมณี ศิลานุกิจ (2566) พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงจูงใจ การให้คำแนะนำ การรับฟังความคิดเห็น และการกระจายอำนาจ

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะที่ดี ด้านบริหารจัดการ

แนวทางที่ 1 บริหารตามหลักธรรมาภิบาลและคุณธรรมเพื่อความยุติธรรม ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางนี้ไม่ใช่เพียงกรอบเชิงอุดมคติแต่เป็นกลไกเชิงปฏิบัติที่ทำให้การบริหารงานบุคคลโปร่งใสและมีมนุษยธรรม โดยการยึดหลักธรรมาภิบาลและนิติธรรมช่วยลดอคติและความไม่เป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเกรียงไกร ธมฺมวโร และคณะ (2566) ที่เสนอแนวทางว่า ผู้บริหารควรวางตัวบุคคลตามความถนัดและความสามารถ ให้ความใส่ใจและไว้วางใจ สนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ และตักเตือนบนพื้นฐานของความโปร่งใส

แนวทางที่ 2 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการพัฒนาบุคลากรเชิงรุกผ่านแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางนี้สะท้อนการบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงรุกในบริบทการศึกษา ทำให้การพัฒนาบุคลากรอยู่บนแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล ที่ช่วยแก้ปัญหาของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันย์ภศุตม์ อ่อนเพชร์ (2566) ที่เสนอแนวทางสำคัญ ได้แก่ การนำผลการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ และการกำหนดกรอบแนวทางหรือหลักสูตรองค์ความรู้เฉพาะ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ เนื่องจากเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดจากความคิดเห็นของครู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ด้วยแนวทางจากการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกการกำหนดวิสัยทัศน์โดยรับฟังความคิดเห็นของครู บริบทของสถานศึกษา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาในด้านอื่น ๆ ด้วยเช่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมา ทั้งนี้หากผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีลักษณะที่ดีแล้วจะส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของโรงเรียน และถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดังกล่าวให้ครูและบุคลากรเข้าใจร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. สภาพปัจจุบันลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตป่าสักชลสิทธิ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาไปปรับใช้โดยเฉพาะด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ต้องพัฒนาเป็นอันดับแรก

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีควรมีบทบาทเชิงรุกในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารให้ก้าวสู่ระดับมากที่สุดอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมและพัฒนาครอบคลุมลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ควบคู่กับการนิเทศ ติดตาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนการบริหารงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพิจารณาขยายขอบเขตไปยังโรงเรียนทั้งหมดในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีนำผลการวิจัยไปปรับใช้

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่ดีของผู้บริหารทั้ง 6 ด้านกับผลลัพธ์ทางการศึกษา เช่น คุณภาพงานวิชาการ ความพึงพอใจและความผูกพันของครู เพื่อระบุว่าด้านใดมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด และใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้บริหารในอนาคต

3. ควรศึกษาการสร้างรูปแบบที่ช่วยให้ผู้บริหารนำ 6 ด้านไปใช้สร้างวัฒนธรรมโรงเรียน เช่น โรงเรียนดิจิทัล หรือโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้คือ โรงเรียนจะไม่พัฒนาผู้บริหารเฉพาะตัวบุคคล แต่เปลี่ยนไปสู่การสร้างบรรยากาศและค่านิยมร่วมที่ยั่งยืน ส่งผลต่อครูและนักเรียนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ภูวประภาชาติ, มิตภาณี พุ่มกล่อม, และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, *5*(4), 1392-1405. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/259271/176842

กิตติพงค์ ทาปง และ สงวน อินทร์รักษ์. (2566). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารบัณฑิตศาส์น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, *21*(1), 18-35. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mgsj/article/view/268574/181292

กุลจิรา รักษนคร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, *5*(3), 328-344. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/241162/165120

โกสินทร์ พูลสวัสดิ์ และ ชนมณี ศิลานุกิจ. (2564). สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่ม 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, *6*(5), 29-41. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/247551/168209

คมสันต์ วงษ์ชาลี. (2561). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. Burapha University Research Information. https://buuir.buu.ac.th/xmlui/bitstream/handle/1234567890/7377/Fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y

เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน. (2562). *การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. วิทยานิพนธ์ (คณะศึกษาศาสตร์) – มหาวิทยาลัยนเรศวร. http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2020_02_07_10_22_20.pdf

ชลธิชา บัวทอง. (2566). *แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี].

ชุติมา สุทธิวารี. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ธันย์ภศุตม์ อ่อนเพชร์. (2566). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการนำแผนพัฒนารายบุคคลมาใช้เพื่อพัฒนาข้าราชการสังกัดกรมการจัดหางาน* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. https://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/index.php/abstractData/viewIndex/854

นพวรรณ แก้วมั่น. (2560). *คุณธรรมผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลจังหวัดสระบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี].

นัฐพล พันโน. (2566). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2023102864421229213_fulltext.pdf

เบญจพร ห่อประเสริฐ. (2563). *คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนจีนเอกชนในกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3916/1/RMUTT-170600.pdf

พัชรินทร์ สอนศรี, ศรีเพ็ญ พลเดช, และวินิรณี ทัศนะเทพ. (2567). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์*, *1*(4), 1-17. https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jssi/article/view/1222/932

พระเกรียงไกร ธมฺมวโร (มณีกัลย์), พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, และกฤตยากร ลดาวัลย์. (2566). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, *7*(1), 135-150. https://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/2109/1340

เมทินี มาลานนท์, สายัณห์ ผาน้อย, กฤษฎาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์, และสุรชัย วัฒนาอุดมชัย. (2567). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, *8*(2), 88-102. https://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/2639/1693

รุ้ง ศรีอัษฎาพร. (2565). *การสื่อสารองค์กร (Organizational Communication)*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณนิศา นนทศักดิ์ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี. *วารสารนิสิตวัง*, *26*(2), 98-108. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jonw/article/view/272733/186227

วิรันทร์รัตน์ เสือจอย. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3544/1/61252339.pdf

สมฤดี ขจัดโจร และ ชนมณี ศิลานุกิจ. (2566). ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, *5*(2), 30-43. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/husolru/article/view/265884/174239

สร้อยทิพย์ แก้วตา. (2565). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. NU Intellectual Repository. https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5679/3/SoytipKaewta.pdf

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

สุภาวดี พรหมทะสาร. (2561). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].

สุมิตร สุวรรณ. (2565). *กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อรอนงค์ เทียบอุดม. (2565). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/20230224634 21229143_fulltext.pdf

อัยรัชดา แก้วโสภา. (2566). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, *5*(2), 1-14. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/husolru/article/view/263675/174230

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Factors Affecting the Decision to Enroll in the Higher Vocational Certificate Program, A.D. 2024 (Thai - Chinese Dual Diploma), Major in Modern Logistics Management

Kamkoon Rojanawan
Master's degree student, Master of Teaching Chinese to Speakers of Other Languanges Program, International College of Chinese Language and Culture, Krirk Unversity
First Author: kamkoon.sptc@gmail.com
Li Xuezhi
Krirk Unversity
Corresponding Author: lixuezhi2004@hotmail.com

Received: September 30, 2025 **Revised:** October 22, 2025 **Accepted:** December 4, 2025

Abstract

This research study examines the factors affecting the decision to enroll in the Higher Vocational Certificate Program, A.D. 2024 (Thai-Chinese Dual Diploma), Major in Modern Logistics Management. The study aims to propose marketing promotional strategies and provide recommendations for curriculum improvement to address to students' needs and expectations. The research population were 150 students from Samut Prakan Technical College. One hundred twenty-eight samples who expressed interest in enrolling in the program was selected using simple random sampling via a lottery method. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire, and data were analyzed using descriptive statistics, and hypothesis testing were analyzed using t-test and One - Way ANOVA.

The research findings indicated that the key factors influencing students' enrollment decisions were institutional factors, particularly the institution's reputation, opportunities for future advancement, and educational facilities. These factors contributed significantly to students' trust and confidence in selecting the institution. In addition, curriculum-related factors, especially programs that align with labor market demands and enjoy high popularity, were found to be important motivations for enrollment decisions. Although financial and family factors received moderate to high mean scores, statistical analysis did not reveal any clear or significant relationship between these factors and students' enrollment decisions. This suggests that students may have access to effective coping strategies or support

systems that mitigate the impact of such factors. Furthermore, other supporting factors may also help reduce the influence of financial and family constraints. The study also found that additional factors, including Chinese language proficiency and concerns regarding the lack of parental support in caring for children while pursuing studies abroad, influenced decisions to enroll in this program. The findings of this study can serve as guidelines for marketing planning and curriculum development. By enhancing institutional strengths and aligning academic programs with students' needs and labor market demands, educational institutions can improve their effectiveness in attracting prospective students and responding more efficiently to learners' expectations.

Keywords: Modern Logistics, Thai - Chinese Dual Diploma, Higher Vocational Certificate, Decision - Making Factors

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่

ค้ำคูณ โรจนาวรรณ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาจีนสำหรับผู้พูดภาษาอื่น
วิทยาลัยนานาชาติภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยเกริก
First Author: kamkoon.sptc@gmail.com
Li Xuezhi
มหาวิทยาลัยเกริก
Corresponding Author: lixuezhi2004@hotmail.com

ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2568 **ปรับปรุงแก้ไข:** 26 พฤษภาคม 2568 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

ผลงานวิจัยครั้งนี้จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่และเพื่อเสนอแนะยุทธศาสตร์ส่งเสริมทางการตลาด รวมถึงคำแนะนำในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาได้มากขึ้น การดำเนินงานวิจัยได้กำหนดประชากรเป็นนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 150 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก (Simple Random Sampling) มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 128 คน จากผู้ที่มีแนวโน้มตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรทวิวุฒิไทย – จีน สาขาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบสมมุติฐานด้วย t-test และ One - Way ANOVA

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียน คือ ปัจจัยจากสถานศึกษาที่นักเรียนให้ความสำคัญกับชื่อเสียง ความก้าวหน้า รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความมั่นใจในการเลือกเรียน นอกจากนี้ ปัจจัยด้านหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและได้รับความนิยมก็เป็นแรงจูงใจสำคัญในการสมัครเรียน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางการเงินและครอบครัว แม้ว่าจะมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แต่การวิเคราะห์ทางสถิติไม่พบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนหรือมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนอาจมีวิธีการจัดการหรือได้รับการสนับสนุนที่ลดผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้ รวมถึงอาจมีปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่ช่วยบรรเทาผลกระทบดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านระดับความสามารถทางภาษาจีนและปัจจัยด้านการขาดการดูแลบุตรหลานขณะศึกษาต่อต่างประเทศของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ จากผลการศึกษานี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมทางการตลาดและการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผลต่อไป

คำสำคัญ: โลจิสติกส์สมัยใหม่, ทวิวุฒิไทย - จีน, ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง, ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

บทนำ

การพัฒนาภาคการขนส่งและโลจิสติกส์ถือเป็นหัวใจหลักในการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล ระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มปริมาณการค้าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังสามารถลดต้นทุนและยกระดับผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการ แผนแม่บทในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์และดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ เช่น ความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ทักษะแรงงานและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า การพัฒนาภาคการขนส่งและโลจิสติกส์ถือเป็นหัวใจหลักในการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล ระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มปริมาณการค้าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังสามารถลดต้นทุนและยกระดับผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ในบริบทของการพัฒนาประเทศและการเชื่อมโยงกับภูมิภาค การพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะในด้านโลจิสติกส์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบุคลากรที่สามารถทำงานในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เป็นคู่ค้าและพันธมิตรที่สำคัญของไทย ความร่วมมือด้านอาชีวศึกษาไทย - จีนได้รับการส่งเสริมเพื่อนำไปสู่การผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

จังหวัดสมุทรปราการถือเป็นเขตเศรษฐกิจและแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทย เนื่องจากมีโรงงานจากกลุ่มนักลงทุนจีนตั้งอยู่มากมายในนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น นิคมบางปูและนิคมบางพลี โรงงานเหล่านี้มีความต้องการแรงงานที่มีความรู้ภาษาจีนและทักษะทางโลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นอย่างมาก เพื่อให้กระบวนการผลิต การจัดเก็บ และการขนส่งสินค้ามีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ, 2563) ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) ในสาขาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่จึงได้พัฒนาขึ้นเพื่อตอบโจทย์ความต้องการบุคลากรในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ซึ่งหลักสูตรนี้เป็นการร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความต้องการทักษะที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567)

ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย-จีน) ในสาขาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยให้เข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของผู้เรียน การเข้าใจปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ในการปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนและส่งเสริมการผลิตบุคลากรคุณภาพเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของจังหวัดสมุทรปราการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่

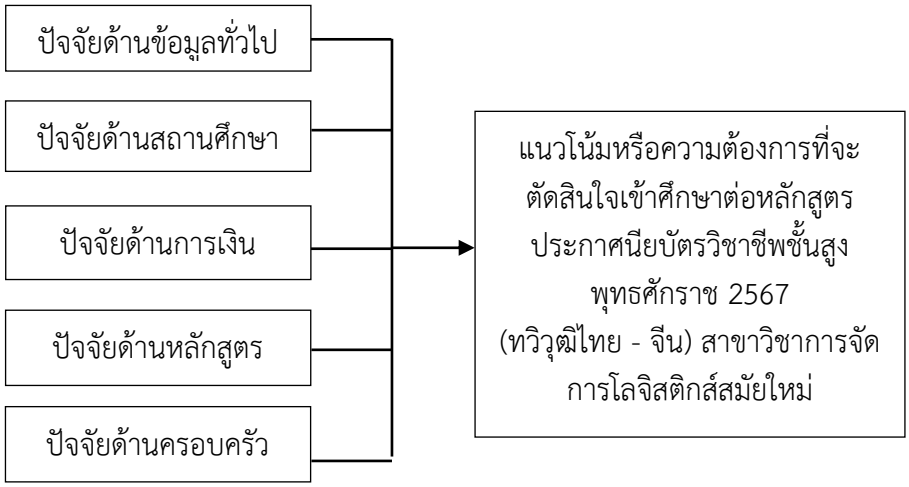
2. เพื่อเสนอแนะยุทธศาสตร์ส่งเสริมทางการตลาดสำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ และคำแนะนำการปรับปรุงหลักสูตร

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป ด้านสถานศึกษา ด้านการเงิน ด้านหลักสูตร และด้านครอบครัวต่างมีผลต่อแนวโน้มหรือความต้องการการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี

การวิจัยในครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) ตัวแปรที่ศึกษา คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ ประกอบด้วย ตัวแปรต้น 6 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านครอบครัวและตัวแปรตาม 1 ตัว คือ แนวโน้มหรือความต้องการที่จะตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ ดังแผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูล China National Knowledge Infrastructure (CNKI) ของจีน, Thai Journals Online (ThaiJO) ของไทย และ Google Scholar พบว่ายังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างขององค์ความรู้ที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

ปัจจุบันในประเทศไทยมีการวิจัยและค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อที่ใกล้เคียงกันหลักอยู่ 4 ด้าน

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ (Decision Making)

Parsons (1972) ได้ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีโครงสร้างการกระทำทางสังคม ซึ่งมองว่าการตัดสินใจของผู้กระทำทางสังคมเป็นการตัดสินใจที่ทำอย่างเสรีภายใต้กฎระเบียบและสถานการณ์ที่เป็นข้อจำกัด ทฤษฎีนี้เน้นว่าการกระทำโดยเสรีประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ผู้กระทำ เป้าหมาย วิธีการที่เลือกใช้ สถานการณ์ที่เป็นฉาก ตัวกำหนดเชิงบรรทัดฐาน และการตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ สรุปได้ว่าการตัดสินใจเกิดจากความตั้งใจภายในที่กำหนดเป็นเป้าหมาย โดยมีปัจจัยภายในและภายนอกเป็นตัวจำกัดในการเลือกวิธีการไปสู่เป้าหมาย

Reeder (1971) ได้ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีทางสังคมเพื่ออธิบายพฤติกรรมมนุษย์โดยเชื่อว่าการตัดสินใจประกอบด้วยความเชื่อและความไม่เชื่อหลายอย่างรวมกัน บุคคลอาจแสดงพฤติกรรมเหมือนกันแต่มีเหตุผลที่แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้แบ่งปัจจัยออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ ปัจจัยดึง ประกอบด้วย เป้าหมาย ความเชื่อ มาตรฐานค่านิยม และนิสัยขนบธรรมเนียม ปัจจัยผลัก ประกอบด้วยความคาดหวัง ข้อผูกพัน และการบังคับ และปัจจัยความสามารถ ประกอบด้วยโอกาส ความสามารถ การสนับสนุน พร้อมทั้งอธิบายว่าในแต่ละสถานการณ์ บุคคลจะตัดสินใจบนพื้นฐานของกลุ่มเหตุผลที่สอดคล้องกับความต้องการของตนในสถานการณ์นั้นและผู้ตัดสินใจจะให้น้ำหนักกับปัจจัยแต่ละอย่างแตกต่างกัน

2. การศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมืออาชีวศึกษาไทย - จีน

แอนนี คำสร้อย (2568) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมความร่วมมืออาชีวศึกษาไทย - จีนในการผลิตและพัฒนากำลังคนระบบขงส่งทางรางไทย ผลการวิจัยพบว่าความร่วมมืออาชีวศึกษาไทย - จีนในการผลิตและพัฒนากำลังคนระบบขนส่งทางราง ซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ระดับความสามารถทางภาษาจีนของผู้เรียนที่ไม่เพียงพอ หลักสูตรการเรียนการสอนยังขาดการวางแผนและประสานงานอย่างเป็นระบบ ส่วนแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือนั้น ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาชีวศึกษาไทย - จีนให้เกิดความยั่งยืน โดยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ผลิตพัฒนากำลังคนระบบขนส่งทางรางที่ตอบสนองตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ พร้อมทั้งจูงใจให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการพัฒนาทักษะด้านภาษาจีน เพื่อสร้างโอกาสการได้งานทำและการเพิ่มรายได้

3. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา

จีรายุ ขอเชิญกลาง และ จรูญศรี มาดิลกโกวิท (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 3 ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ ผลจากการสำรวจพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เลือกศึกษาต่อในระดับมัธยมปลายหรือสายสามัญร้อยละ 70 และเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาร้อยละ 29 และร้อยละ 1 ที่ยังไม่ศึกษาต่อ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ได้แก่ เพศ ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (GPA) รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การรับรู้ความต้องการแรงงาน ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย โอกาสในการทำงานหลังจบการศึกษาและโครงการอาชีวะพันธุ์ใหม่/โครงการทวิภาคี ซึ่งมีค่าความถูกต้องร้อยละ 93.60 โดยผลการวิจัยที่ได้สามารถทำเป็นแนวทางการส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญของเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

4. การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อทวิวุฒิ (สองปริญญา)

ธิราภรณ์ กลิ่นสุคนธ์ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาตรีสองปริญญา ปริญญาตรีต่อโท และปริญญาโทของนักศึกษาวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในปีที่ 4 และให้ความสำคัญกับการเรียนสาขาภาพยนตร์ดิจิทัลมากที่สุด สำหรับความปรารถนาที่จะศึกษาต่อนักเรียนในวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่สนใจศึกษาต่อในลำดับแรก รองลงมาคือ ความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาโทและหลักสูตรปริญญาตรีต่อโท ตามลำดับ เมื่อพิจารณาหลักสูตรปริญญาตรีสองปริญญา พบว่า นักเรียนมีความสนใจในสาขาภาพยนตร์ดิจิทัลเป็นหลัก ส่วนหลักสูตรปริญญาตรีต่อโทมีความสนใจในหลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยรวม และหลักสูตรปริญญาโทมีความนิยมในสาขาการบริหารธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนหลายคนมีความตั้งใจที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยรังสิตในภาคพิเศษคือเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์ ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจศึกษาต่อหลักส่วนใหญ่ได้รับมาจากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย และกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพล เช่น บิดา มารดา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยความคาดหวังในเรื่องการศึกษาต่อเป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านสถาบันและหลักสูตรการสื่อสารและค่าใช้จ่ายตามลำดับ นักเรียนต้องการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในสายงานเพื่อเตรียมตัวสำหรับการทำงานในอนาคต นอกจากนี้นักเรียนยังเห็นว่าหลักสูตรและอาจารย์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและบุคลิกที่น่าเชื่อถือส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสื่อสารกับอาจารย์ทำได้ง่ายและมหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมรองรับอย่างดี ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้อย่างมั่นใจ

โดยสรุปแล้ว ปัจจุบันมีนักวิจัยและนักวิชาการมีความสนใจและศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือด้านอาชีวศึกษาไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาและความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อทวิวุฒิ (สองปริญญา) โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ (Modern Logistics Management) ดังนั้น งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ฉบับนี้จะช่วยเติมเต็มช่องว่างในการวิจัยและเป็นพื้นฐานสำหรับการส่งเสริมความร่วมมืออาชีวศึกษาไทยจีนและเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับงานวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับความร่วมมืออาชีวศึกษาไทยจีนและหลักสูตรทวิวุฒิต่อไป

วิธีดำเนินวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดประชากรเป็นนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยมีนักเรียนและนักศึกษาเข้าร่วมการเก็บข้อมูลนี้ จำนวน 150 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก (Simple Random Sampling) มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 128 คน ประกอบ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 - 3 จำนวน 90 คน และนักศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 จำนวน 38 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีโอกาสจะสำเร็จการศึกษาในอนาคตและมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรทวิวุฒิไทย - จีน สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ได้อย่างตรงความเป็นจริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในรูปแบบสอบถามออนไลน์ Google Form ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย-จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (วิทวัส เหล่ามะลอ, 2562) โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ แบบสอบถามนี้มีการศึกษาปัจจัยทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไปที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ 2) ปัจจัยด้านสถานศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ 3) ปัจจัยด้านการเงินที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ 4) ปัจจัยด้านหลักสูตรที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ 5) ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ และ 6) ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ

2.2.2 กำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดของการวิจัย

2.2.4 ตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2.2.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องทางด้านภาษา โครงสร้าง และความเที่ยงตรงของคำถามแต่ละข้อ และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างตัวแปรกับคำถาม (Item - Objective Congruence Index: IOC) ผลการประเมินพบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไปทุกข้อซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน จากนั้นนำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ คัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ Cronbach (1951) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8264 มีความเชื่อมั่นในระดับสูงมาก

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบทดสองใช้แล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ส่วนสถิติเชิงอนุมานได้ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) สถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวโน้มการตัดสินใจระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหลายกลุ่ม ทั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05 และตรวจสอบสมมุติฐานเบื้องต้นของข้อมูลเรื่องความเป็นปกติและความเท่ากันของความแปรปรวนก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อให้ผลที่ได้มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง รวมเป็น 128 คน โดยทำแบบสอบถามผ่าน Google Form รายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	64	50
	หญิง	64	50
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	ปวช.1	24	18.8
	ปวช.2	35	27.3
	ปวช.3	31	24.2
	ปวส.1	38	29.7
อายุ	14 ปี	3	2.3
	15 ปี	20	15.6
	16 ปี	20	15.6
	17 ปี	31	24.2

ตาราง 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ	18 ปี	32	25
	มากกว่า 18 ปี	22	17.2
รวม		**128**	**100**

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนเท่ากัน โดยศึกษาอยู่ระหว่างระดับชั้น ปวช.1 - ปวส.1 และอายุอยู่ระหว่าง 14 - 18 ปี ด้านระดับชั้นที่กำลังศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาอยู่ในระดับชั้น ปวส.1 มากที่สุด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมาคือ ระดับชั้น ปวช.2 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับชั้น ปวช.3 จำนวน 24.2 ระดับชั้น ปวช.1 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ตามลำดับ และด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 18 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมาคือ อายุ 17 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 อายุมากกว่า 18.8 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 อายุ 15 ปี และ 16 ปี มีจำนวน 20 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15.6 และ อายุ 14 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านครอบครัว โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ปัจจัยด้านสถานศึกษา			
1. สถานศึกษามีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม	2.61	1.157	ปานกลาง
2. สถานศึกษาที่มีความทันสมัยและมีความพร้อมในทุกด้าน	2.69	1.297	ปานกลาง
3. สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก (หอพักภายในสถานศึกษา)	2.93	1.240	ปานกลาง
ภาพรวมปัจจัยด้านสถานศึกษา	**2.74**	**1.237**	**ปานกลาง**
ปัจจัยด้านการเงิน			
4. ค่าธรรมเนียมการศึกษา เช่น ค่าหน่วยกิตและค่าลงทะเบียน	2.28	1.334	น้อย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
5. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างประเทศไทย - ประเทศจีน (ค่าตั๋วเครื่องบินไป - กลับ ค่าวีซ่า ค่าตรวจสุขภาพ)	3.96	1.444	มาก
6. ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน	2.63	1.189	ปานกลาง
7. ค่าครองชีพระหว่างอยู่ที่ประเทศจีน	3.53	1.071	มาก
ภาพรวมปัจจัยด้านการเงิน	**3.10**	**1.436**	**ปานกลาง**
ปัจจัยด้านหลักสูตร			
8. หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่นิยมในปัจจุบัน	3.10	1.192	ปานกลาง
9. หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	2.88	1.197	ปานกลาง
10. หลักสูตรที่เปิดสอนเน้นทางด้านสาขาวิชาชีพ	2.59	1.313	ปานกลาง
11. หลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของผู้เรียน	2.71	1.343	ปานกลาง
ภาพรวมปัจจัยด้านการหลักสูตร	**2.82**	**1.275**	**ปานกลาง**
ปัจจัยด้านครอบครัว			
12. รายได้ของครอบครัว	3.80	1.227	มาก
13. สภาพคล่องด้านการเงิน เช่น มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	3.74	1.153	มาก
14. ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวและภาระหนี้สิน	3.60	1.232	มาก
15. ครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อ	2.95	1.209	ปานกลาง
ภาพรวมปัจจัยด้านครอบครัว	**3.52**	**1.249**	**มาก**
ภาพรวมปัจจัยทั้งหมด	**3.05**	**1.340**	**ปานกลาง**

จากตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์เฉลี่ยของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยแต่ละด้านแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยที่ 1 สถานศึกษามีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 ปัจจัยที่ 2 สถานศึกษาที่มีความทันสมัยและมีความพร้อมในทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 และปัจจัยที่ 3 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก (หอพักภายในสถานศึกษา) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ภาพรวมความสำคัญของปัจจัยด้านสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยที่ 4 ค่าธรรมเนียมการศึกษา เช่น ค่าหน่วยกิตและค่าลงทะเบียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 ปัจจัยที่ 5 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างประเทศไทย - ประเทศจีน (ค่าตั๋วเครื่องบินไป - กลับ ค่าวีซ่า ค่าตรวจสุขภาพ) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ปัจจัยที่ 6

ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ปัจจัยที่ 7 ค่าครองชีพระหว่างอยู่ที่ประเทศจีน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.1 ภาพรวมความสำคัญของปัจจัยด้านการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยที่ 8 หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่นิยมในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ปัจจัยที่ 9 หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ปัจจัยที่ 10 หลักสูตรที่เปิดสอนเน้นทางด้านสาขาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ปัจจัยที่ 11 หลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ภาพรวมความสำคัญของปัจจัยด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า ปัจจัยที่ 12 รายได้ของครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ปัจจัยที่ 13 สภาพคล่องด้านการเงิน เช่น มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ปัจจัยที่ 14 ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวและภาระหนี้สิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ปัจจัยที่ 15 ครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ภาพรวมความสำคัญของปัจจัยด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์ภาพรวมปัจจัยในแต่ละด้าน จะพบว่าปัจจัยทางด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 3.52) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเงิน ($\bar{x}$ = 3.10) และปัจจัยด้านหลักสูตร ($\bar{x}$ = 2.82) ตามลำดับ และปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 2.74) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุด

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ คือ ปัจจัยด้านครอบครัวและด้านการเงินเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจหลัก

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมุติฐาน

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตัวแปรต้นคือ ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และอายุ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านครอบครัว ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตาราง 3 สถิติของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

	แนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ							
	SS (between group)	**SS (with in group)**	**MS (between group)**	**MS (with in group)**	**F**	**P - value**	**df (between group)**	**df (with in group)**
เพศ	31.008	152.172	31.008	1.208	25.675*	.000	1	126
ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	31.317	151.862	10.439	1.225	8.524*	.000	3	124
อายุ	13.450	169.729	2.690	1.391	1.934*	.094	5	122
สถานศึกษา	38.117	145.062	3.176	1.261	2.518*	.006	12	115

ตาราง 3 สถิติของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ (ต่อ)

	แนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ							
	SS (between group)	SS (with in group)	MS (between group)	MS (with in group)	F	P - value	df (between group)	df (with in group)
การเงิน	30.828	152.352	2.371	1.336	1.774*	.055	13	114
หลักสูตร	37.799	145.381	2.362	1.310	1.804*	.039	16	111
ครอบครัว	26.404	156.776	1.760	1.400	1.258*	.241	15	.241

จากตาราง 3 พบว่า เพศของนักเรียนมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 25.675, p - value = .000) ระดับชั้นที่กำลังศึกษามีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 8.524, p - value = .000) ปัจจัยด้านสถานศึกษามีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 2.518, p - value = .006) และปัจจัยด้านหลักสูตรมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 2.518, p - value = .006) จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 1 คือ ปัจจัยด้านเพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา สถานศึกษา และหลักสูตรมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่า อายุของนักเรียนมีแนวโน้มในการตัดสินใจ เข้าศึกษาต่อฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 1.934, p - value = .094) ปัจจัยด้านการเงินมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 1.774, p - value = .055) และปัจจัยด้านครอบครัวมีแนวโน้มในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = 1.258, p - value = .241) จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 1 คือ ปัจจัยด้านอายุ การเงิน และครอบครัวมีผลต่อแนวโน้มหรือความต้องการการตัดสินใจเข้าศึกษา

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ

จากผลการสำรวจในด้านปัจจัยด้านอื่น ๆ พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ แบ่งเป็น 3 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยแรก คือ ปัจจัยด้านความสามารถทางภาษาจีน คิดเป็นร้อยละ 65.71 ปัจจัยที่ 2 คือ ปัจจัยด้านการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 25.71 และปัจจัยที่ 3 คือ ปัจจัยด้านความเป็นห่วงของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 0.09

สรุปได้ว่า นอกจากปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านครอบครัวแล้วนั้น ยังพบว่า ปัจจัยด้านความสามารถทางภาษาจีน ปัจจัยด้านการปรับตัวให้กับสภาพแวดล้อมในต่างประเทศ และปัจจัยด้านความเป็นห่วงของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ ด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านสถานศึกษา เช่น ชื่อเสียงของสถานศึกษา ความทันสมัย และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง มีค่าเฉลี่ยประมาณ 2.61 - 2.93

2. ปัจจัยด้านการเงิน พบว่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป - กลับระหว่างประเทศไทยและจีน และค่าครองชีพระหว่างอยู่ที่ประเทศจีน มีผลสูงสุดในกลุ่มนี้ (ค่าเฉลี่ย 3.53 - 3.96) แต่ภาพรวมทั้งปัจจัยด้านการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.1)

3. ปัจจัยด้านหลักสูตร เช่น ความนิยม ความต้องการของตลาดแรงงาน และความตรงตามความต้องการของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.59 - 3.10)

4. ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น รายได้ของครอบครัว สภาพคล่องทางการเงินและการสนับสนุนจากครอบครัว อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.52)

การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า P - value พบว่า

1. ปัจจัยด้านสถานศึกษา (P - value = 0.006) และปัจจัยด้านหลักสูตร (P - value = 0.039) มีผลต่อการตัดสินใจทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

2. ปัจจัยด้านการเงิน (P - value = 0.055) และปัจจัยด้านครอบครัว (P - value = 0.241) ไม่มีผลทางสถิติที่มีนัยสำคัญต่อแนวโน้มการตัดสินใจ

3. ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษามีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจ (P - value < 0.05)

4. ปัจจัยด้านอื่น ๆ พบความเห็นว่า ปัจจัยด้านความสามารถทางภาษาจีนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ปัจจัยที่สำคัญรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมในต่างประเทศ และปัจจัยด้านความเป็นห่วงของผู้ปกครองตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อฯ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนในหลักสูตรนี้คือ ปัจจัยจากสถานศึกษา นักเรียนให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของสถานศึกษาความก้าวหน้าและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นและความมั่นใจในการเลือกเรียนปัจจัยด้านหลักสูตรการที่หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และได้รับความนิยม เป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจศึกษาในสาขานี้

อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจัยทางการเงินและครอบครัวจะมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แต่ผลการวิเคราะห์ทางสถิติกลับไม่พบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนหรือมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจบ่งบอกว่านักเรียนอาจมีวิธีการสนับสนุนหรือจัดการกับปัจจัยด้านการเงินและครอบครัวได้ในระดับหนึ่งหรืออาจมีปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่ช่วยในการลดผลกระทบของปัจจัยเหล่านี้ด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านอื่น ๆ คือ ปัจจัยด้านความสามารถทางภาษาจีน นักเรียนกังวลเกี่ยวกับความสามารถทางภาษาจีนไม่เพียงพอ สะท้อนถึงความต้องการการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและการสนับสนุนภาษาจีนเพิ่มเติมจากสถานศึกษา เพื่อช่วยลดอุปสรรคและเพิ่มความมั่นใจให้กับนักเรียนในด้านภาษาจีนมากยิ่งขึ้น รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในต่างประเทศ นักเรียนมีความกังวลเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตความเป็นอยู่เมื่อต้องไปศึกษาต่อที่ประเทศจีน

ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมภาษาและวัฒนธรรมจีนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่จะไปศึกษาต่อฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แอนนี คำสร้อย (2564) ที่ได้กล่าวว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการอบรมพิเศษทางด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่จะไปศึกษาต่อฯ ในหลักสูตรนี้และปัจจัยด้านความเป็นห่วงของผู้ปกครอง สถานศึกษาต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครองถึงความปลอดภัยและประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับเมื่อสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าปัจจัยทางด้านสถานศึกษาและหลักสูตรมีความสำคัญในการตัดสินใจศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Supanonth (2023) ที่พบว่า การมีชื่อเสียงของสถานศึกษา ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนมีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกสถานศึกษา รวมถึงความต้องการในตลาดแรงงานและความนิยมหรือความสำคัญของหลักสูตรที่นักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับโอกาสในการทำงานในอนาคต (เอกชัย เทียนเงิน, และคณะ, 2565)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ มีองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. องค์ความรู้เชิงบริบท พบว่า ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ปัจจัยด้านครอบครัว และการสนับสนุนจากผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในหลักสูตรทวิวุฒิไทย – จีน สาขาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่มากกว่าปัจจัยด้านสถานศึกษาและหลักสูตร ซึ่งต่างจากงานวิจัยเดิมในบริบทภาคเหนือที่เน้นปัจจัยด้านสถาบัน

2. องค์ความรู้เชิงแนวคิด การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลประชากรศาสตร์ และปัจจัยทางสังคม – เศรษฐกิจ ชี้ให้เห็นแบบจำลองการตัดสินใจรูปแบบใหม่ที่ผสานมิติ “เศรษฐกิจ ครอบครัว และภาพลักษณ์สังคม” เข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานแนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมการเลือกเรียนต่อของนักศึกษาอาชีวศึกษาในอนาคต

3. องค์ความรู้เชิงการประยุกต์ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางกลยุทธ์แนะแนวการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการสื่อสารกับผู้ปกครอง การพัฒนาหลักสูตรทวิวุฒิให้สอดคล้องกับความคาดหวังของตลาดแรงงานจีน – ไทย และการกำหนดกิจกรรมแนะแนวในเชิงรุกเพื่อเพิ่มอัตราการสมัครเรียนต่อในสาขาโลจิสติกส์

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ทวิวุฒิไทย - จีน) สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาภาพลักษณ์และศักยภาพให้มีความน่าเชื่อถือและทันสมัย พร้อมทั้งปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและหลักสูตรอาชีวศึกษาของจีน โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะภาษาจีนและการสร้างประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบสนับสนุนทางการเงินและการให้คำปรึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและมีความพร้อมในการทำงานในบริบทความร่วมมือไทย - จีน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาติดตามผลกระทบระยะยาวของหลักสูตรทวิวุฒิไทย - จีน ต่อเส้นทางอาชีพและโอกาสในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเปรียบเทียบกับหลักสูตรอาชีวศึกษาอื่น ๆ และหลักสูตรต่างประเทศ พร้อมทั้งสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ประกอบการที่ใช้แรงงานจากหลักสูตรนี้ เพื่อประเมินประสิทธิผลที่แท้จริง ค้นหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา และนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะและแนวคิดเหล่านี้จะส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานประกอบการยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนความร่วมมือระหว่างไทย - จีน ในด้านอาชีวศึกษาและโลจิสติกส์อย่างยั่งยืนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

จีรายุ ขอเชิญกลาง และ จรูญศรี มาดิลกโกวิท. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 3 ในเขตพื้นเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 35*(126), 69-77. https://doi.org/10.14416/j.ted.2023.06.009

ธิราภรณ์ กลิ่นสุคนธ์. (2563). ความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาตรีสองปริญญา ปริญญาตรีต่อโท และปริญญาโทของนักศึกษาวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. *วารสารนิเทศศาสตรปริทัศน์, 24*(1), 36-49. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jca/article/view/245335/166273

วิทวัส เหล่ามะลอ. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS*. สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์สมัยใหม่ (ทวิวุฒิไทย – จีน)*. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. https://bsq.vec.go.th/Portals/9/Course/70/2567/71401v5.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580): ประเด็น (07) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล*. https://pub.nstda.or.th/gov-dx/20190418-master-plan/

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ. (2563). *รายงานการตรวจราชการ รอบที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*.

เอกชัย เทียนเงิน, นพดล อำนวยพรเลิศ, และกนกวรรธน์ เชี่ยงเจ็น. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ, 4*(3), 524–533. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/262321/175981

แอนนี คำสร้อย. (2564). “ความร่วมมืออาชีวศึกษาไทย – จีน” ในยุคไทยแลนด์ 4.0: กรณีศึกษาความร่วมมือพัฒนากำลังคนสาขาระบบขนส่งทางรางไทย – จีนระหว่างวิทยาลัยการอาชีพบ้านไผ่ ประเทศไทย กับ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาการรถไฟอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน. *วารสารจีนวิทยา, 15*(1), 57–86. https://journals.mfu.ac.th/jsino/article/download/10/4/39

แอนนี คำสร้อย. (2568). ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมความร่วมมืออาชีวศึกษาไทย – จีนในการผลิตและพัฒนากำลังคนระบบขนส่งทางรางไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 44*(2), 370–389. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humsujournal/article/view/278043/188894

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika, 16*(3), 297–334. https://doi.org/10.1007/BF02310555

Parsons, T. (1972). *The Social System*. Amerind Publishing.

Reeder, W. W. (1971). *Partial Theories from The 25 - Year Research Program on Directive Factors in Believer and Social Action*. McGraw - Hill.

Supanonth, P. (2023). Factors Influencing Students' Decisions to Study in Higher Education Institutions. In *Proceedings of The 2023 International Academic Multidiscipline Research Conference in Munich* (pp. 13–18). https://icbtsproceeding.ssru.ac.th/index.php/ICBTSMUNICH2023/article/view/1038

Enhancing Learning Ecosystems Based on The Concept of career Education in Schools within The Lawothani Educational Network Under The Lopburi Secondary Educational Service Area Office

Waratthamon Plabthiang
Patcharapa Tantichuwet
Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University
Kamphaeng Saen Campus
Corresponding Author: Waratthamon12@gmail.com

Received: March 27, 2026 **Revised:** April 27, 2026 **Accepted:** May 7, 2026

Abstract

The objectives of this study were 1. to investigate the current and desirable states of the school learning ecosystem based on the concept of career education in schools within the Lawothani Educational Network under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office and 2. to examine guidelines for promoting the school learning ecosystem based on the same concept. The participants consisted of 201 school administrators and teachers, with the sample size determined using the table of Krejcie and Morgan and selected through a simple random sampling. The research instruments included a questionnaire with a reliability coefficient of 0.976 and an interview form used to obtain promotion guidelines through content analysis. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$).

The results indicated that the overall current state of the learning ecosystem was at a high level, while the desirable state was at the highest level. The biotic component exhibited the highest priority needs index, specifically in the administrator aspect during the career preparation stage, followed by the abiotic component, specifically in external organizational collaboration, also during the career preparation stage followed by the abiotic component in external organizational collaboration. Overall, 11 promotion guidelines were identified across 9 aspects, such as budget management under the "One Classroom, One Career" project.

Keywords: Learning Ecosystems, Career Education, The Lawothani Educational Network

การส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

วรัทมนต์ พลับเที่ยง
พัชราภา ตันติชูเวช
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
Corresponding Author: Waratthamon12@gmail.com

ได้รับบทความ: 27 มีนาคม 2569 **ปรับปรุงแก้ไข:** 27 เมษายน 2569 **ตอบรับตีพิมพ์:** 7 พฤษภาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ 2. แนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 201 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan และสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.976 และแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า ระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษา สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านสิ่งมีชีวิต รองลงมาคือ ด้านสิ่งไม่มีชีวิต เมื่อพิจารณาดัชนีความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิตที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านผู้บริหาร ในขั้นเตรียมตัวสู่อาชีพ และองค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต คือ ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก ในขั้นเตรียมตัวสู่อาชีพ โดยแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ ทั้ง 2 องค์ประกอบหลัก 9 ด้าน มีทั้งหมด 11 แนวทาง เช่น การบริหารจัดการงบประมาณภายใต้โครงการ หนึ่งห้องเรียน หนึ่งโครงงานอาชีพ

คำสำคัญ: ระบบนิเวศการเรียนรู้, แนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ, สหวิทยาเขตละโว้ธานี

บทนำ

สังคมในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีการนำระบบคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การกระจายสินค้า การบริการ แทนที่แรงงานแบบดั้งเดิม ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานที่มีความรู้ ทักษะการคิดและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยียังถูกคาดหมายให้เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญในการเสริมความเข้มแข็งของการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทย ท่ามกลางการรวมกลุ่มทางการค้าการลงทุนที่หลากหลาย และการแข่งขันในการสร้างสินค้า (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทดังกล่าว ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะพื้นฐานของประชาชนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการสร้างพื้นฐานด้านการมีงานทำและการมีอาชีพให้แก่นักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 และตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะการมีงานทำสอดคล้องกับตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ปัจจุบันประเทศไทยยังเผชิญปัญหาการว่างงานทั้งในกลุ่มแรงงานที่เพิ่งตกงานและนักศึกษาจบใหม่โดยในแต่ละปีมีจำนวนแรงงานว่างงานมากขึ้น ขณะที่ตำแหน่งงานรองรับมีจำกัด (พงษ์เมธี ไชยศรีหา, 2565) จากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2564 พบว่ามีผู้ว่างงาน 0.63 ล้านคน การจ้างงานโดยรวมเพิ่มขึ้นในภาคนอกเกษตรกรรม แต่ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยภาคเอกชนยังต่ำกว่าปกติ สะท้อนว่าบางส่วนมีงานทำแต่ไม่เต็มเวลา ซึ่งส่งกระทบต่อรายได้และปริมาณการผลิต (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564)

จากข้อมูลสถิติการทำงานของประชากร จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญ รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมการมีงานทำให้กับผู้เรียน เพื่อลดปัญหาการว่างงานในสังคมอนาคตเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านคุณภาพผู้เรียน การบริหารการศึกษาจึงต้องดำเนินการให้แตกต่างจากอดีตเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นริศรา ใจคง และ สิริกานต์ แก้วคงทอง (2564) ที่กล่าวว่า แผนการศึกษาและนโยบายพัฒนาชาติเน้นให้สร้างระบบวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้บุคคลได้เรียนรู้ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ บนวิธีการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ “Learning Ecosystem” อันเป็นแนวทางสำคัญที่เป็นทางเลือกต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของคนไทยยุคใหม่ เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในทางเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) กล่าวไว้ว่า ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน ที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาควรมีจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ด้วยบริบทของจังหวัดลพบุรีที่มีความพร้อมและโอกาสทางอาชีพที่หลากหลาย ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ท่ามกลางความผันผวนทางสังคม การเตรียมความพร้อมเยาวชนให้มีทักษะพร้อมต่อการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงเป็นภารกิจที่หน่วยงานทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ ในมิติด้านมีงานทำ มีอาชีพ ซึ่งผลสำรวจข้อมูลการศึกษาต่อและการมีงานทำ เมื่อเปรียบเทียบสถิตินักเรียนที่ไม่ประกอบอาชีพและไม่ศึกษาต่อของปีการศึกษา 2565 และ 2566 พบว่า สถิติลดลง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) จากการขับเคลื่อนนโยบาย ปรากฏผลเชิงประจักษ์ในรูปแบบสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาในสหวิทยาเขตละโว้ธานี ซึ่งตั้งอยู่อำเภอเมือง อันเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและแหล่งรวมสถานประกอบการที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นว่า บริบททางกายภาพและความพร้อมของระบบนิเวศการเรียนรู้ในเขตเมือง มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพมากกว่าพื้นที่รอบนอก

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพในสถานศึกษาในสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถสร้างผู้เรียนที่มีทักษะอาชีพและมีงานทำ อันจะส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดลพบุรี และสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) สรุปไว้ว่า ประกอบด้วยสมาชิกที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง โดยมีสถานศึกษาและชุมชน เป็นหน่วยสนับสนุนสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ตามบริบทของพื้นที่ มีปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 6 ด้าน

อาทิตยา ไสยพร (2565) สรุปไว้ว่า การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างนักเรียนให้พร้อมรับมือโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง จะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจาก 3 ขั้นตอนหลักที่จะทำให้เรามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ การเรียนรู้สิ่งใหม่ การไม่ยึดติดกับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน และการเรียนรู้ในสิ่งที่เคยเรียนรู้มาแล้วด้วยมุมมองใหม่

กล่าวโดยสรุป แนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา หมายถึง แนวทางที่มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วนอย่างเป็นองค์รวม โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ของการพัฒนา และมีผู้ปกครอง ครู สถานศึกษา และชุมชนร่วมเกื้อหนุนในบทบาทที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านการให้ทรัพยากร การออกแบบการเรียนรู้ และการเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ระบบนิเวศการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการจัดการความรู้ แต่เป็นการออกแบบวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและองค์กรอย่างแท้จริง

องค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้

องค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ส่วนประกอบที่มีบทบาทและปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565), รัชฎาภรณ์ ซ่ามยอง (2567), วิวัฒนา ศรีวิไล และ ณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์ (2567), สุรวิทย์ อัสสพันธุ์ (2566), ปาณิศา สัทธศรี, และคณะ (2567), พรรัตน์ จันทร์คำ (2566), วุฒิชัย ไกรวิเศษ (2566), โสภนา สุดสมบูรณ์ (2566), นริศรา ใจคง และสิริกานต์ แก้วคงทอง (2564), Theodotou (2020) สามารถสรุปองค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบหลัก 9 ด้าน ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านผู้บริหาร 1.2) ด้านครู 1.3) ด้านผู้เรียน 2) องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้านหลักสูตร 2.2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2.3) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ 2.4) ด้านเป้าหมายองค์กร 2.5) ด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 2.6) ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก

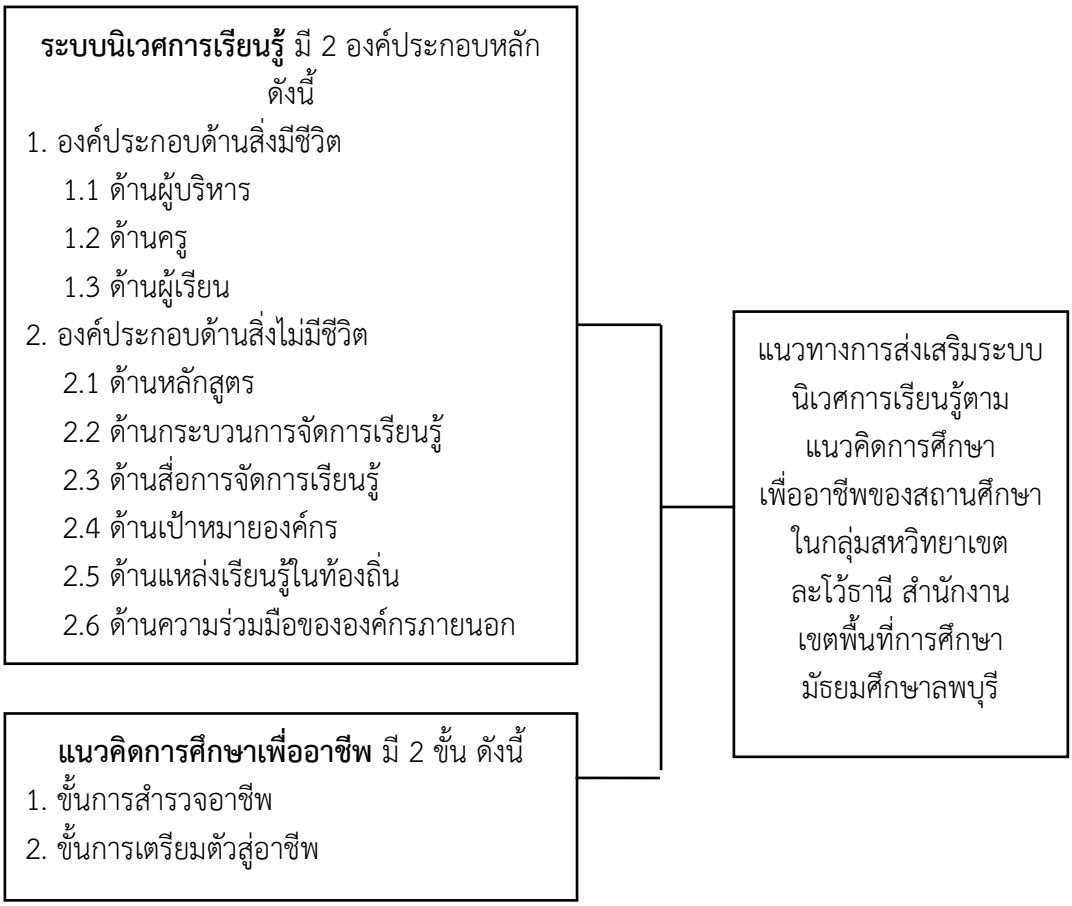
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่ออาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพในสถานศึกษา โดยการเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนมุ่งเน้นให้องค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพ การสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ มุ่งให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ในอาชีพ ได้สำรวจอาชีพ และการเตรียมตัวสู่อาชีพ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติสู่การการพัฒนาประเทศไปสู่ Thailand 4.0

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Super (1980) อธิบายไว้ว่า การพัฒนาทางด้านความเข้าใจตนเองหรือเข้าใจโลกของงานอาชีพนั้น ๆ จะต้องเกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปทุกระดับขั้นอายุ พัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจในตนเองและอาชีพก็จะเกิดขึ้นตลอดชีวิต

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างประสบการณ์ทางด้านอาชีพระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถานศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วย 2 ขั้น ดังนี้ 1) ขั้นการสำรวจอาชีพ หมายถึง สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้เรียน คือ 1.1) วางแผนเส้นทางอาชีพที่สอดคล้องกับผู้เรียน 1.2) รู้จักอาชีพในชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด 2) ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ หมายถึง สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมสู่อาชีพ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียน คือ 2.1) สร้างเสริมประสบการณ์อาชีพที่สนใจ 2.2) พัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และข้าราชการครู จำนวน 397 คน ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 418 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และข้าราชการครู จำนวน 191 คน ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี ได้จากการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

1.3 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 คน ที่มีรวมทั้งสิ้น 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ สร้างเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert (1977) ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด แล้วจึงสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขเป็นแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง การใช้ภาษา และความครอบคลุมด้านเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try - Out) กับผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนพัฒนานิคม จำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากเอกสาร แนวคิด บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ แล้วจึงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ประเด็นคำถามที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดในแต่ละด้าน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความเหมาะสม และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ โดยได้ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 9 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี จำนวน 8 ฉบับ พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 201 คน นำส่งไปที่โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในรูปแบบ Google Form ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับมาได้ทั้งสิ้น จำนวน 167 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.085

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และหนังสือเพื่อขอนัดหมายสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ และวิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อแปลผลรายองค์ประกอบ รายด้าน รายขั้น และภาพรวมตามเกณฑ์การประเมิน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาวิเคราะห์ด้วยการใช้เทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เพื่อลำดับความต้องการจำเป็นของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มาสรุปและสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาทั้ง 2 องค์ประกอบหลักของระบบนิเวศการเรียนรู้ คือ 1) องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านผู้บริหาร 1.2) ด้านครู 1.3) ด้านผู้เรียน และ 2) องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้านหลักสูตร 2.2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2.3) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ 2.4) ด้านเป้าหมายองค์กร 2.5) ด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 2.6) ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก ภายใต้แนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ ประกอบด้วย 2 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นการสำรวจอาชีพ และ 2) ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ ในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมของระบบนิเวศการเรียนรู้

ระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
1. องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต	**3.763**	**0.663**	**มาก**	**4.656**	**0.540**	**มากที่สุด**	**0.237**	**1**
1.1 ด้านผู้บริหาร	3.681	0.700	มาก	4.609	0.568	มากที่สุด	0.252	1
1.1.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.731	0.701	มาก	4.635	0.552	มากที่สุด	0.242	2
1.1.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.632	0.699	มาก	4.584	0.583	มากที่สุด	0.262	1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมของระบบนิเวศการเรียนรู้ (ต่อ)

ระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
1.2 ด้านครู	3.889	0.633	มาก	4.710	0.484	มากที่สุด	0.211	3
1.2.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.910	0.618	มาก	4.728	0.479	มากที่สุด	0.209	2
1.2.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.868	0.648	มาก	4.692	0.488	มากที่สุด	0.213	1
1.3 ด้านผู้เรียน	3.719	0.656	มาก	4.648	0.568	มากที่สุด	0.250	2
1.3.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.695	0.654	มาก	4.647	0.571	มากที่สุด	0.258	1
1.3.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.743	0.658	มาก	4.650	0.565	มากที่สุด	0.242	2
2. องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต	**3.769**	**0.691**	**มาก**	**4.658**	**0.538**	**มากที่สุด**	**0.236**	**2**
2.1 ด้านหลักสูตร	3.692	0.704	มาก	4.593	0.559	มากที่สุด	0.244	2
2.1.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.749	0.674	มาก	4.623	0.543	มากที่สุด	0.233	2
2.1.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.635	0.735	มาก	4.563	0.579	มากที่สุด	0.255	1
2.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.793	0.672	มาก	4.678	0.556	มากที่สุด	0.233	4
2.2.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.826	0.676	มาก	4.686	0.554	มากที่สุด	0.225	2
2.2.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.760	0.669	มาก	4.671	0.558	มากที่สุด	0.242	1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมของระบบนิเวศการเรียนรู้ (ต่อ)

ระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$ (I-D)/D	ลำดับ
2.3 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้	3.925	0.702	มาก	4.765	0.462	มากที่สุด	0.214	6
2.3.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.955	0.704	มาก	4.775	0.453	มากที่สุด	0.207	2
2.3.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.895	0.700	มาก	4.754	0.472	มากที่สุด	0.221	1
2.4 ด้านเป้าหมายองค์กร	3.672	0.731	มาก	4.519	0.586	มากที่สุด	0.231	5
2.4.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.680	0.729	มาก	4.539	0.593	มากที่สุด	0.234	1
2.4.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.665	0.733	มาก	4.500	0.579	มาก	0.228	2
2.5 ด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	3.808	0.649	มาก	4.713	0.522	มากที่สุด	0.237	3
2.5.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.841	0.626	มาก	4.716	0.526	มากที่สุด	0.228	2
2.5.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.775	0.672	มาก	4.710	0.517	มากที่สุด	0.247	1
2.6 ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก	3.723	0.689	มาก	4.680	0.544	มากที่สุด	0.257	1
2.6.1 ขั้นการสำรวจอาชีพ	3.769	0.670	มาก	4.698	0.533	มากที่สุด	0.246	2
2.6.2 ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.677	0.709	มาก	4.662	0.555	มากที่สุด	0.268	1
รวมเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ	**3.766**	**0.677**	**มาก**	**4.657**	**0.539**	**มากที่สุด**	**0.237**	

จากตาราง 1 จากศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า สภาพปัจจุบันภาพรวมขององค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.766, S.D. = 0.677) และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.657, S.D. = 0.539) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดอันดับแรก ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) = 0.237 และองค์ประกอบที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) = 0.236 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต พบว่า สภาพปัจจุบันภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านผู้บริหาร มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน และด้านครู ที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านผู้บริหาร ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจ

1.2 ด้านผู้เรียน ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการสำรวจอาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการสำรวจอาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนได้วางแผนเส้นทางอาชีพที่หลากหลายผ่านการประสานความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและการเรียนรู้จากครูผู้สอน

1.3 ด้านครู ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ครูจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจผ่านการใช้กิจกรรม

2. องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต พบว่า สภาพปัจจุบันภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร ด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านเป้าหมายองค์กร และ

ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาได้รับความร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานภายนอกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจได้

2.2 ด้านหลักสูตร ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา มีรายวิชาหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพที่ผู้เรียนสนใจ

2.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นที่หลากหลายทางด้านอาชีพที่สามารถพัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจ

2.4 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามีกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ในการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพที่ผู้เรียนสนใจ

2.5 ด้านเป้าหมายองค์กร ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการสำรวจอาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการสำรวจอาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด

ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษามีเป้าหมายให้ผู้เรียนเรียนรู้เพื่อวางแผนเส้นทางอาชีพที่หลากหลายผ่านการประสานความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2.6 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ สรุปได้ดังนี้

ขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ ในภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Youtube และอื่น ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจ

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

แนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาทั้ง 2 องค์ประกอบหลัก 9 ด้าน ภายใต้แนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ จำนวน 11 แนวทาง ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต

1.1 ด้านผู้บริหาร ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 1 แนวทาง คือ การบริหารจัดการงบประมาณภายใต้โครงการ หนึ่งห้องเรียน หนึ่งโครงงานอาชีพ

1.2 ด้านผู้เรียน ในขั้นการสำรวจอาชีพ มี 2 แนวทาง ดังนี้ 1) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และ 2) การสร้างพื้นที่ค้นพบตนเองและการแนะแนวอาชีพผ่านผู้มีประสบการณ์

1.3 ด้านครู ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การปรับบทบาทของครูให้เป็นโค้ช และ 2) การพัฒนาสมรรถนะครูผ่านประสบการณ์ตรง

2. องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต

2.1 ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 1 แนวทาง คือ สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันภายนอก

2.2 ด้านหลักสูตร ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 1 แนวทาง คือ การเปิดหลักสูตรห้องเรียนอาชีพผ่านความร่วมมือภาคีเครือข่าย

2.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 1 แนวทาง คือ เชื่อมโยงกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.4 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 1 แนวทาง คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ส่งเสริมพหุปัญญา

2.5 ด้านเป้าหมายองค์กร ในขั้นการสำรวจอาชีพ มี 1 แนวทาง คือ การมีกำหนดและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์อย่างมีส่วนร่วม

2.6 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ มี 1 แนวทาง คือ ใช้คลังสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ในการสร้างความพร้อม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต ด้านผู้บริหาร มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนได้พัฒนาทักษะเพื่อพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจ ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้งบประมาณเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงการเรียนสอนเข้ากับบริบทอาชีพในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ซึ่งพบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในส่วนของงานงบประมาณ ทั้งด้านการจัดสรรและการระดมทรัพยากรในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ สถานศึกษาได้รับความร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภายนอกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะพร้อมเข้าสู่อาชีพที่สนใจได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสถานศึกษาควรเร่งพัฒนากลยุทธ์การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้ชัดเจน จะช่วยให้ระบบนิเวศการเรียนรู้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารุณี เดชยศดี (2562) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่าด้านการส่งเสริมความร่วมมือโดยรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นการประสานความร่วมมือกับวิทยากรเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่ชัดเจน

แนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต ด้านผู้บริหาร ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ

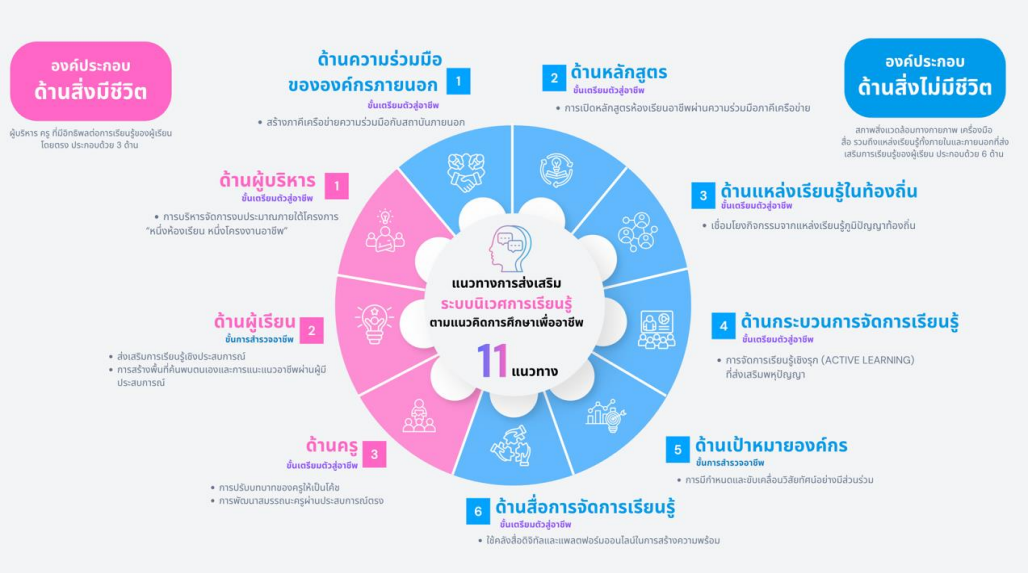
แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการงบประมาณภายใต้โครงการ หนึ่งห้องเรียน หนึ่งโครงงานอาชีพ ความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณสู่รูปแบบเงินทุนหมุนเวียนระดับห้องเรียน ผ่านโครงการ "หนึ่งห้องเรียน หนึ่งโครงงานอาชีพ" ซึ่งเป็นการจัดสรรทุนประเดิมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานและนำรายได้กลับมาหมุนเวียนต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวช่วยบ่มเพาะทักษะการทำงานเป็นทีมและความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรเดช เลิศวัฒนาวณิช (2560) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ช่วยกระตุ้นความสนใจและทักษะการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอก ในขั้นการเตรียมตัวสู่อาชีพ

แนวทางที่ 1 สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันภายนอก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หน่วยงาน เป็นปัจจัยหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงประสบการณ์จริงในโลกอาชีพ โดยมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นกลไกสำคัญที่สร้างความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธธิดา จันทร์อำ และคณะ (2567) เรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งพบว่ากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นรับรู้จุดประสงค์ ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการโรงเรียนในการระบุปัญหาการขาดทักษะอาชีพ 2) ขั้นประสานเครือข่าย โดยการเชิญครู เครือข่ายและปราชญ์ชาวบ้านมาร่วมระดมความคิดเห็น และ 3) ขั้นสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและภาคส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตละโว้ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี พบว่า องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดและน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต เมื่อพิจารณารายด้านขององค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต พบว่า ด้านผู้บริหารมีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด และน้อยที่สุด คือ ด้านครูในองค์ประกอบของด้านสิ่งไม่มีชีวิต พบว่า ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอกมีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดและน้อยที่สุด คือ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งจากการวิจัยครั้งนี้ยังพบแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพทั้ง 2 องค์ประกอบหลัก 9 ด้าน ภายใต้แนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ 2 ขั้น จำนวน 11 แนวทาง สามารถสรุปได้ดังภาพ 2

ภาพ 2 แนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพของสถานศึกษา (ที่มา: ผู้วิจัย, 2568)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านสิ่งมีชีวิต ด้านผู้บริหารเป็นด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ควรมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณในรูปแบบเงินทุนหมุนเวียนระดับห้องเรียน เพื่อขับเคลื่อนโครงการหนึ่งห้องเรียนหนึ่งโครงงานอาชีพให้ผู้เรียนได้เตรียมพร้อมสู่อาชีพอย่างยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านสิ่งไม่มีชีวิต ด้านความร่วมมือขององค์กรภายนอกเป็นด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ควรมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบกับหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ ขั้นเตรียมตัวสู่อาชีพ เป็นขั้นที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ผู้บริหารควรนำแนวทางไปปรับใช้ โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมและประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เตรียมความพร้อมสู่อาชีพอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมโรงเรียนทั้งหมดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาไปปรับใช้ในสถานศึกษาได้

2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพให้ครอบคลุมทั้งขั้นสำรวจอาชีพ และขั้นเตรียมตัวสู่อาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในบริบทต่าง ๆ ได้

3. ควรขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพในเชิงลึกและรอบด้าน

4. ควรศึกษาการสร้างนวัตกรรมการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยเน้นการออกแบบโมเดลการดำเนินงานที่นำไปใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ดารุณี เดชยศดี. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].

ธธิดา จันทร์อ่ำ, ณัฐกานต์ ภาคพรต, และไพรัช มณีโชติ. (2567). การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด,* 4(2), 327-340. https://ojs.mbu.ac.th/index.php/RJGE/article/view/2428/1620

นริศรา ใจคง และ สิริกานต์ แก้วคงทอง. (2564). นิเวศการเรียนรู้: เรื่องเก่าบนวิถีใหม่. *วารสารการศึกษาไทย*, *18*(3), 64-69. https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1884-file.pdf

ปาณิศา สัทธศรี, วีรภัทร ภัทรกุล, และอัจฉรา นิยมาภา. (2567). แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาจุฬาวิชาการ*, *11*(2), 63-77. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/view/267476/184926

พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2565). แนวทางป้องกันปัญหาการว่างงานในสังคมไทย. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 9 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 7 (NIC2022)* (หน้า 708–722). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. https://idcneu.com/neunic22/file_article/hss/neunic2002-hss-09.pdf

พรรัตน์ จันทร์คำ. (2566). การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 5*(4), 885–896. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/262108

รัชฎาภรณ์ ซ่ามยอง. (2567). *แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้สู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. CMU Digital Collections https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:179990

วิวัฒนา ศรีวิไล และณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์. (2567). การบริหารนิเวศการเรียนรู้จากพื้นที่ทางวัฒนธรรมด้วยแนวคิดโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER, 10*(2), 333-346. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/view/275997/184223

วุฒิชัย ไกรวิเศษ. (2566). *นวัตกรรมการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดนวัตกรพลิกผัน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digital Collections. https://digital.car.chula.ac.th/cgi/view content.cgi?article=11172&context=chulaetd

สรเดช เลิศวัฒนาวณิช. (2560). *การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1526/1/59253410.pdf

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. SRU Intellectual Repository. http://www.ir.sru.ac.th/bitstream/123456789/823/1/fulltext.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน*. กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *ข้อมูลสถิติทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. http://www.bopp.go.th/?page_id=3544

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *สภาพการจัดนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *รายงานการศึกษารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *รายงานการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจความต้องการของประชาชน พ.ศ. 2564 (ของขวัญปีใหม่ที่ต้องการจากรัฐบาล)*. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานประจำปี 2561: Modern NESDC for Sustainable Thailand*. http://www.nesdb.go.th

สุรวิทย์ อัสสพันธุ์. (2566). นิเวศการเรียนรู้: พื้นที่และกระบวนการที่การเรียนรู้ดำรงอยู่. *วารสารวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์*, *2*(1), 156-192. https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JLSEd/article/view/2810/1918

โสภนา สุดสมบูรณ์. (2566). การจัดการเรียนรู้กับความสมดุลของการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้และวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน. *วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม, 10*(3), 311-326. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/article/view/268562/180583

อาทิตยา ไสยพร. (2565). *สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ สู่การพัฒนาผู้เรียนเป็น Lifelong Learner*. EDUCA Thai. https://www.educathai.com/knowledge/articles/586

Krejcie. R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Likert, R. (1977). *Management Styles and The Human Component*. AMACOM.

Super, D. E. (1980). A Life - Span, Life - Space Approach to Career Development. *Journal of Vocational Behavior, 16*(3), 282–298. https://doi.org/10.1016/0001-8791(80)90056-1

Theodotou, M. (2020, December 14). *Learning Ecosystem: Why You Need One, How to Build It*. Association for Talent Development. https://www.td.org/content/atd-blog/learning-ecosystem-why-you-need-one-now-and-how-to-build-it

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

Liu Kaili
หน่วยงานสังกัด Ph.D., Candidate, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University
ความสนใจทางวิชาการ Chinese Language
E-mail liu.k@ku.th

ศศิลักษณ์ รอดโพธิ์ทอง
หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน, การสอนภาษาอังกฤษ
E-mail sasilak.r@lawasri.tru.ac.th

Liang Bingbing
หน่วยงานสังกัด Master's degree, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University
ความสนใจทางวิชาการ Chinese Language
E-mail bingbing.l@ku.th

นฤเดช เผือกพงษ์
หน่วยงานสังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail narudet.209@gmail.com

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฺฒโน (เพ็ชสังคาด)
หน่วยงานสังกัด นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ความสนใจทางวิชาการ การสอนภาษาอังกฤษ
E-mail kriangkrai.ph@mbu.ac.th

พรรณ์ทิพย์ เพ็ชรวิจิตร
หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำวิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ การสอนสังคมศึกษา, หลักสุตรและการสอน
E-mail Phanthip.p@lawasri.tru.ac.th

กาญจนาพร ศรีประทุม
หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail aoae6783@gmail.com

วีรวิชญ์ บุญส่ง
หน่วยงานสังกัด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน, การสอนสังคมศึกษา
E-mail Veeravit.b@lawasri.tru.ac.th

ณัฐกานต์ พละชัย
หน่วยงานสังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail natganph246@gmail.com

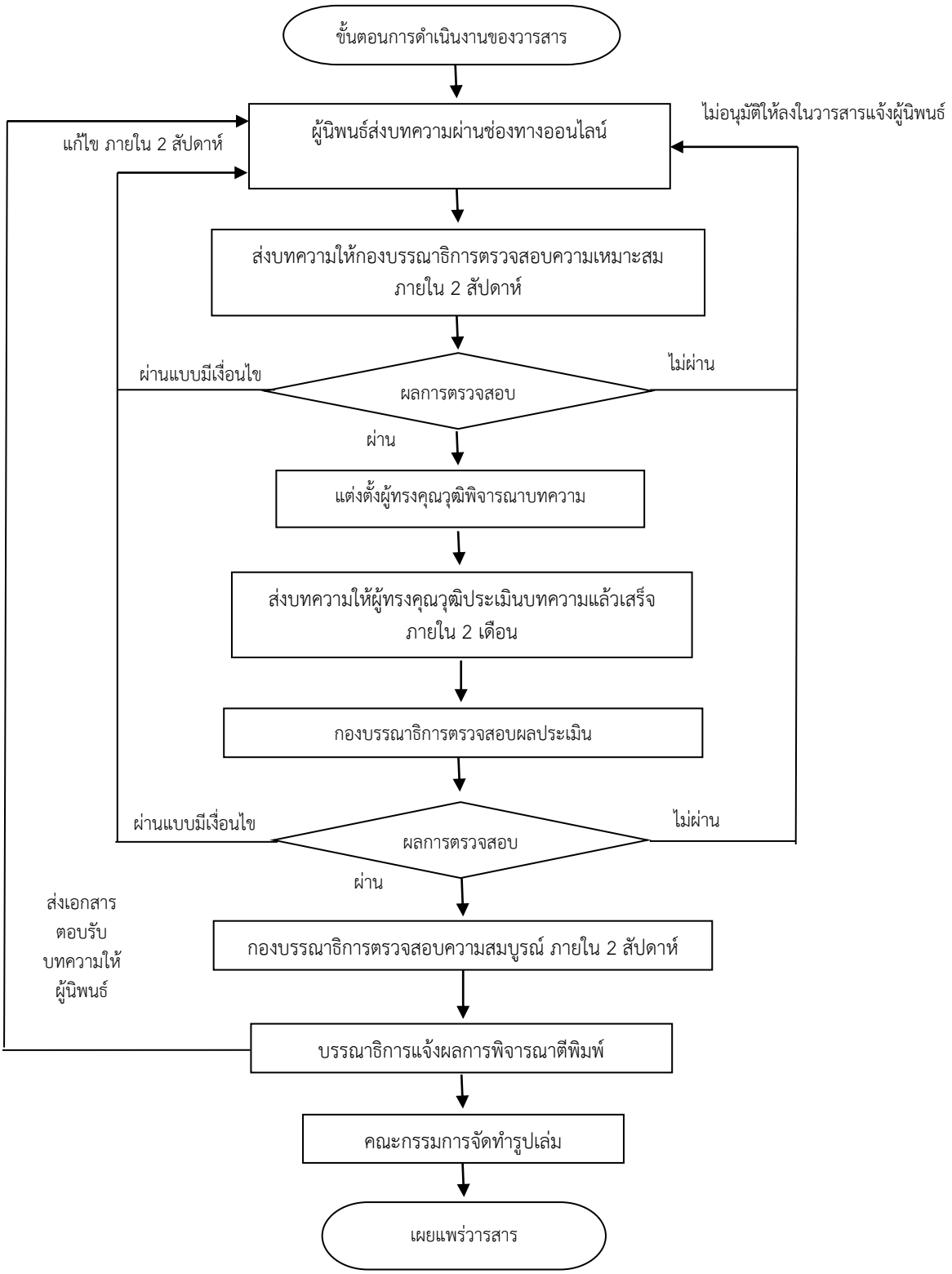
Li Lin
หน่วยงานสังกัด Master of Arts Program in Teaching Chinese to Speakers of Other Languages Chinese International College Dhurakij Pundit University
ความสนใจทางวิชาการ Chinese Language
E-mail 66230107@dpu.ac.th

ปารเมศ มหิเมือง
หน่วยงานสังกัด หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail aofpm1996@gmail.com

ค้ำคูณ โรจนาวรรณ
หน่วยงานสังกัด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาจีนสำหรับผู้พูดภาษาอื่น วิทยาลัยนานาชาติภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยเกริก
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน
E-mail kamkoon.sptc@gmail.com

วรัทมนต์ พลับเที่ยง
หน่วยงานสังกัด หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail Waratthamon12@gmail.com

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร Lawarath Social E-Journal ของภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

Lawarath Social E – Journal
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
โทร. 036-411150 โทรศัพท์มือถือ. 064-332-7383
E-mail: lawarath.sej@yahoo.com

1.ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทวิจารณ์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์

วารสาร Lawarath Social E-Journal ยินดีรับบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ ที่วารสาร Lawarath Social E-Journal สามารถจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาคุณภาพบทความได้ โดยมีขอบเขตเนื้อหาของบทความ 5 ด้าน ดังนี้

1. General Social Sciences สังคมศาสตร์ (คติชนวิทยา ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นศึกษา นิติศาสตร์)

2. Education การศึกษา

3. Linguistics and Language ภาษาศาสตร์ (ภาษา วรรณคดีและการแปล)

4. Political Science and International Relations รัฐศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5. Public Administration รัฐประศาสนศาสตร์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสาร Lawarath Social E-Journal ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจะต้องส่งการตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) กำหนดขนาดดังนี้ ชื่อเรื่องขนาดอักษร 18 ตัวหนา หัวข้อขนาดอักษร 16 ตัวหนา เนื้อเรื่องขนาดอักษร 16 ตัวบาง จัดกั้นหน้าหลังตรง และมีระยะห่างบระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สั้นขนาดเอสี่ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านขวากับด้านซ้าย 1.25 นิ้ว และด้านล่าง 1 นิ้วพร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวาบนทุกหน้าบทความ ไม่ควรยาวเกิน 15-20 หน้ากระดาษพิมพ์สั้น โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาว 250–300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียบเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

- **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- **วิธีการศึกษา** ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- **ผลการศึกษา** ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- **สรุป** ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา
- **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จาการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 อภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (Originality and body of Knowledge) ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน

3.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.7 กิตติกรรมประกาศ (acknowledgements) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงานหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัยในบทความจะมีส่วนนี้หรือไม่ก็ได้

3.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงแตกต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสาร Lawarath Social E-Journal
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1.5”

*****ตั้งค่าหน้ากระดาษ ขนาด A4 (21x29.7 cm)*****

ภายนอก 1.25” **ภายใน 1.25”**

ล่าง 1”

บทความวิจัย

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ
อีเมล์:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป **ปรับปรุงแก้ไข:** ว/ด/ป **ตอบรับตีพิมพ์:** ว/ด/ป **(ภาษาอังกฤษ)**
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย
อีเมล์:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป **ปรับปรุงแก้ไข:** ว/ด/ป **ตอบรับตีพิมพ์:** ว/ด/ป **(ภาษาไทย)**
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กะทัดรัด และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อๆ) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

1. (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)
2.

กรอบแนวคิด/ทฤษฎี (ถ้ามี) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อความ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

วิธีดำเนินวิธีวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไวหรือไมอย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

(n=จำนวน)

หัวข้อ	
	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)
(ที่มา:✓.....)

อภิปรายผล (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ข้อเสนอแนะ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทความวิชาการ

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาอังกฤษ
อีเมล์:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป **ปรับปรุงแก้ไข:** ว/ด/ป **ตอบรับตีพิมพ์:** ว/ด/ป **(ภาษาอังกฤษ)**
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

ABSTRACT (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 - 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นคำภาษาอังกฤษและต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ชื่อบทความภาษาไทย
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 20)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย
ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัดภาษาไทย
อีเมล์:
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ได้รับบทความ: ว/ด/ป **ปรับปรุงแก้ไข:** ว/ด/ป **ตอบรับตีพิมพ์:** ว/ด/ป **(ภาษาไทย)**
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาหัวข้อ ขนาดอักษร 14 ส่วนวัน/เดือน/ปี ขนาดอักษร 14)

หมายเหตุ: กรณีบทความเป็นบทความภาษาต่างประเทศภาษาอื่นให้ผู้นิพนธ์ใช้ขนาดและรูปแบบตัวอักษรที่นิยมใช้อย่างเป็นทางการของภาษานั้น ทั้งนี้ต้องให้กองบรรณาธิการเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสม ถูกต้องในขั้นตอนแรกก่อนส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต่อไป

บทคัดย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

เนื้อหาของบทความ ควรมีความยาวของบทคัดย่อภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

บทนำ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องและคำจำกัดความหรือนิยามต่างๆ และสรุปของบทคำ (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เนื้อเรื่อง (Body) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่เนื้อของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของเนื้อหา (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

ส่วนสรุป (Conclusions) (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

อธิบายถึงที่ส่วนสรุปของบทความวิชาการที่จัดทำและสรุปของส่วนสรุป (ประมาณ 5-8 บรรทัด) ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

ควรอธิบายถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัยให้เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายและเผยแพร่สู่สาธารณชน (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

เอกสารอ้างอิง

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 16)

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 16)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ
กองบรรณาธิการวารสาร Lawarath Social e-Journal
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 036-411150 โทรศัพท์มือถือ. 064-3327383
E-mail: lawarath.scj@yahoo.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA 7th (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเว้นวรรคโดยการเคาะ Spacebar 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการอ้างอิงในเนื้อหา

2.1 การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation)

(ชุติมา√สัจจานันท์,√2566) (Watson,√2024)

2.2 การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative citation) ใช้ในกรณีเริ่มต้องประโยค โดยการกล่าวถึงชื่อผู้แต่ง

ชุติมา√สัจจานันท์√ (2566) Watson√(2024)

3. ผู้แต่ง 1-2 คน

(ชุติมา√สัจจานันท์√และ√มารศรี√ศิวรักษ์,√2539) Wegener√and√Petty (1994)

4. ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

(สรญา√แสงเย็นพันธ์√และคณะ,√2565) Harris√et√al.,√(2018)

5. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์√ปราโมช,√2528) (คุณหญิงแม้นมาส√ชวลิต,√2521) (พระธรรมปิฎก√(ป.อ. ปยุตโต),√2540)

6. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย,√2548) (Organization Management,√2011)

7. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์√รัตนากร,√2539;√มารศรี√ศิวรักษ์,√2552;√เยาวภา√โตทรัพย์, 2554)
(Heggs,√1999;√Kates,√&√Devies,√2004)

8. การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา
ให้ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา (2549)...ตามที่พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505 (2505) กำหนดไว้นั้น
...เนื้อหา...(พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

9. การอ้างอิงเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ
ใช้คำว่า อ้างถึงใน หรือ as cited in

การอ้างอิงหน้าข้อความ

ชุติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562 อ้างถึงใน กิตติ อะพรรัมย์, 2558) ระบบสารสนเทศที่ดีควรมีความสามารถที่ครอบคลุมการทำงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ

Arnett (2000, as cited in Claiborne & Drewery, 2010) suggests there is an emerging adult stage in the lifespan of humans, covering young people between the ages of 18 and 25 years.

การอ้างอิงท้ายข้อความ

สารสนเทศเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning information systems) หมายถึงระบบที่จัดให้มีกระบวนการในการพัฒนาแผนระยะยาวสำหรับระบบสารสนเทศบนพื้นฐานของแผนกลยุทธ์โดยภาพรวมขององค์กร (Indstuds, n.d as cited in Faculty of Engineering, University of Porto, 2015)

10. การอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์
การเขียนอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ กรณีไม่มีการเผยแพร่เป็นสาธารณะ ให้เขียนอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้นโดยไม่ต้องใส่เป็นรายการอ้างอิงท้ายเล่ม

ระวิวรรณ นาคโชติ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)
(ระวิวรรณ นาคโชติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2567)
M. Dormnings (personal communication, February 11, 2018)
(A. Wolf, personal communication, October27, 2014)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020)
(Xiao, 2021)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ชิดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "√ " แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเว้นวรรคเคาะ Spacebar 1 ครั้ง)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- **บุคคลสามัญชน** >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- **ชาวต่างประเทศ** >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, J. W.

Pane, J.

- **ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์** >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับนามสกุล คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

คึกฤทธิ์√ปราโมช,√หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺจิตโต).

- **สถาบัน** >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย คั่นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

สามารถใช้อักษรย่อของชื่อหน่วยงานได้ในกรณีกล่าวชื่อเต็มและวงเล็บอักษรย่อไปแล้ว เช่น

ครั้งแรก กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ, 2556)

ครั้งถัดไป (ศธ, 2556)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น**บรรณาธิการ** ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บ อักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์√สุวณิชย์.√(บก.).

เอื้อมพร√สกุลแก้ว, √และวสุนธรา√ทับทิมแท้.√(บก.).

Ford,√G.√S.√(Ed.).

Jordan,√R.√J,√&√Peter,√T.r,√A.√(Eds.).

5. ผู้แต่ง 1 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล

ชวรินทร์ พาณิชย์.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ เช่น

Kim, P.

6. ผู้แต่ง 2 คน

เอกสารภาษาไทยใส่ชื่อตามด้วยนามสกุล คั่นระหว่างคนแรก และคนที่ 2 ด้วยคำว่า และ

ชวรินทร์ พานิชย์ และ ปริญญากรณ์ ล่ำน้อย.

เอกสารภาษาต่างประเทศนำนามสกุลขึ้นก่อน จุลภาค แล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อ คั่นระหว่างคนแรก และคนที่ 2 ด้วย &

Dewey, M. & Kim, P. K.

7. ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

พชร สันทัด, สุรชาติ ณ หนองคาย, สมาน งามสนิท, ฐนันดร์ศักดิ์ บวรนันทกุล,

เชษฐรัชดา พรรณาธิกุล, กฤษฎิ์ สถิตย์วัฒนานนท์, และประยงค์ เต็มชวาลา.

Ary, D., Jacobs, L.C., Irvine, A. K. S., & Walker, D. A.

8. ผู้แต่ง 21 คน ขึ้นไปให้ใส่ชื่อและสกุลของผู้แต่งคนที่ 1–19 ตามด้วยเครื่องหมาย,... ก่อนชื่อคนสุดท้าย

Gilbert, J. R., Smith, J. D., Johnson, R. S., Anderson, A., Plath, S., Martin, G.,

Sorenson, K., Jones, R., Adams, T., Rothbaum, Z., Esty, K., Gibbs, M.,

Taultson, B., Christner, G., Paulson, L., Tolo, K., Jacobson, W. L.,

Robinson, R. A., Maurer, O., . . .White, N.

9. การลงรายการชื่อหนังสือ

- <u>ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวเอียงและไม่ขีดเส้นใต้</u>
- <u>ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกด้วยตัวพิมพ์ใหญ่</u> และกรณีมีชื่อเรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) โดยพิมพ์ชิดอักษรตัวท้าย เช่น

The psychology of prejudice: From attitudes to social action

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

10. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. ดอกหญ้า.

11. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ใช้อักษรย่อในกรณีต่อไปนี้

	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	(ม.ป.ป.)	(n.d.)
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์	(ม.ป.ท.)	(n.p.)

นำอักษรย่อมาใส่ในตามตำแหน่ง

ชื่อผู้แต่ง.√(ม.ป.ป.).√*ชื่อหนังสือ*√(ครั้งที่พิมพ์).√(ม.ป.ท.).

12. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

Estevez, E., Fillottrani, P., & Janowski, T. (2007). *From E-Government to Seamless* √√√√√√*Government* . Proceedings of CollECTeR Iberoamérica 2007, Chile.

13. การจัดเรียง ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงตามอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

13.1 การเรียงตามลำดับอักษร

ภาษาไทยใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยเรียงตามรูปพยัญชนะ ก-ฮ ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเดียวกันให้เรียงตามรูปสระ ดังนี้

อะ อัว อัวะ อา อ า อิ อี อึ อื อุ อู เอะ เอ เอาะ เอา เอิน เอีย เอียะ เอือ เอือะ แอ แอะ โอ โอะ ใอ ไอ

ภาษาอังกฤษใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำใน Dictionary โดยเรียง A-Z ดังนี้

Singh, Y., มาก่อน Singh Siddhu, N.

Villafuerte, S. A., มาก่อน Villa-Lobos, J.

13.2 การเรียงลำดับดับงานทหลายงานที่ชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นชื่อคนเดียวกัน

- ถ้าชื่อผู้แต่งทุกคนเหมือนกัน ให้จัดเรียงตามปีที่พิมพ์

ตัวอย่าง

เพ็ญพรรณ เจริญพร. (2548).

เพ็ญพรรณ เจริญพร. (2550).

Cabading, J. R., & Wright, K. (2000).

Cabading, J. R., & Wright, K. (2001).

- ถ้าชื่อผู้แต่งที่แตกต่างกัน จัดเรียงตามงานที่มีชื่อผู้แต่งคนเดียวมาก่อน งานที่มีชื่อผู้แต่งอื่นร่วม

ตัวอย่าง

ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์. (2550).

ถิรนันท์อนวัชศิริวงศ์ และ พิรุณ อนวัชศิริวงศ์. (2552).

Alleyne, R. L. (2001).

Alleyne, R. L., & Evans, A. J. (1999).

- ถ้าชื่อผู้แต่งคนแรกเป็นคนเดียวกันและชื่อผู้แต่งคนที่สอง หรือคนที่สามต่างกัน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรตัวแรกของชื่อสกุลของผู้แต่งคนที่สอง และคนที่สามตามลำดับ

ตัวอย่าง

จักร ติงศภัทย์, จุฑา เทียนไทย, และคำนวณ บัญชา. (2549).

จักร ติงศภัทย์, จุฑา เทียนไทย, และพิบูล ทีรขันธ์. (2551).

Boockvar, K. S., & Burack, O. R. (2007).

Boockvar, K. S., LaCorte, H.C., Giambanco, V., Friedman, B., &

√√√√√√Siu, A. (2006).

- ถ้าชื่อผู้แต่ง คนแรกมีชื่อ สกุล เหมือนกัน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรย่อชื่อต้นและชื่อกลางของชื่อผู้แต่งคนแรก

ตัวอย่าง

Mathur, A. L., & Wallston, J. (1999).

Mathur, S. E., & Ahlers, R. J. (1998).

14. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ และแปลข้อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

15. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้ชื่อหน่วยงานใส่ในตำแหน่งของสำนักพิมพ์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2564). *มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการ√√√√√√เปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ* (มติ ครม. 15 กันยายน 2564). √√√√√√สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล .

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือที่เป็นรูปเล่ม E-book ที่ไม่มี DOI*

ไทย
ชื่อ√สกุล.√(ปีพิมพ์).√ชื่อเรื่อง√(พิมพ์ครั้งที่).√สำนักพิมพ์.√URL (ถ้ามี)
อังกฤษ
สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีพิมพ์).√ชื่อเรื่อง√(พิมพ์ครั้งที่).√สำนักพิมพ์.√URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนาว์ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ธีรวณิชย์กุล, 2541)

Jones (2002)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนาว์ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม ธีรวณิชย์กุล. (2541). *การพัฒนารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice***.** Prentice Hall.

Doe, R. L., & Johnson, M. K. (2020). *Advanced research methods in psychology* (2nd ed.). Academic Press. https://www.academicpress.com/armip

---

***DOI [Digital Object Identifier]** คือ “ตัวระบุวัตถุดิจิทัลแบบไม่ซ้ำ” เปรียบเสมือนเลขประจำตัวประชาชนของบทความวิชาการหรือเอกสารดิจิทัลพิเศษ ๆ เช่น งานวิจัย หนังสือ รายงาน ฯลฯ ใช้ในการอ้างอิงในงานวิชาการ ช่วยให้ผู้อ่านไปตามดูต้นฉบับได้ เช่น DOI เลข 10.1234√abcd.5678 ให้เอาไปวางต่อท้าย https://doi.org จะกลายเป็น https:√√doi.org√10.1234√abcd.5678 จะเป็นช่องทางที่เข้าไปสู่เนื้อหาได้

---

2. E-book ที่มี DOI

ไทย
ชื่อ√สกุล.√(ปีพิมพ์).√*ชื่อเรื่อง*√(พิมพ์ครั้งที่).√สำนักพิมพ์.√https:√√doi.org√เลข DOI
อังกฤษ
สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีพิมพ์).√*ชื่อเรื่อง*√(พิมพ์ครั้งที่).√สำนักพิมพ์.√https://doi.org/เลข DOI
** กรณีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีการเผยแพร่ทั้งแบบรูปเล่มและแบบดิจิทัล ให้ระบุชื่อสำนักพิมพ์ตามแบบรูปเล่ม*

ตัวอย่าง

สมชาย ใจดี. (2565). *การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). https://doi.org/10.1234/abcd.5678

Smith, J. A. (2022). *Modern organizational management* (2nd ed.). https://doi.org/10.1234/abcd.5678

3. หนังสือแปล

ไทย

สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีพิมพ์).√*ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ*√[ชื่อหนังสือภาษาไทย]√(พิมพ์ครั้งที่).√สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีพิมพ์).√*ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ*√[ชื่อหนังสือภาษาอังกฤษ]√(พิมพ์ครั้งที่).√สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ฮอว์คิง, เอส. (2552). *The illustrated: A brief history of time* [ประวัติย่อของกาลเวลา ฉบับภาพประกอบ] (พิมพ์ครั้งที่ 17). มติชน.

Piaget, J. (1950). *La construction du réel chez l'enfant* [The child's construction of reality]. Neuchâtel, Delachaux, & Niestlé.

4. บทความจากในหนังสือ

ไทย

ชื่อ√สกุล.√(ปีพิมพ์).√ชื่อบทหรือชื่อบทความ.√ใน√ชื่อบรรณาธิการ√(บ.ก.),√*ชื่อหนังสือ*√(น.√เลขหน้า).√สำนักพิมพ์.

อังกฤษ

สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีพิมพ์).√*ชื่อบทหรือชื่อบทความ.*√In√ชื่อบรรณาธิการ√(Ed. หรือ Eds.),√√√√√√√ชื่อหนังสือ√(pp.√เลขหน้า).√สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน ทิศนา แขมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1–18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bornstein, M. H., Hahn, C. S., Suwalsky, J. T. D., & Haynes, O. M. (2003). Socioeconomic status, parenting, and child development: The hollingshead four- factor index of social status and the socioeconomic index of occupations. In M. H. Bornstein & H. B. Robert (Eds.), *Monographs in parenting series. socioeconomic status, parenting, and child development* (pp. 29–82). Lawrence Erlbaum Associates.

5. บทความจากวารสารแบบรูปเล่ม/ e-journal ไม่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อบทความ.√*ชื่อวารสาร,√ปีที่*(ฉบับที่),√หน้า-หน้า.√https:// ใส่URL

ตัวอย่าง

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคอาหารสุขภาพของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลศาสตร์, 37*(2), 45–56.

ธนพล ศรีจันทร์. (2565). แนวทางการจัดการความรู้ในองค์กรราชการไทย. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 20*(3), 12–25. https://www.rjpajournal.org/article/view/2565-management

Brown, T. L., & Chen, R. M. (2018). Community engagement strategies in rural education. *Journal of Educational Leadership, 34*(1), 22–35.

Kumar, A., & Singh, D. (2020). Sustainable development practices in urban planning: A case study. *International Journal of Urban Studies, 15*(4), 101–115. https://ijus.org/article/2020/sustainable-urban

6. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเลข DOI

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อบทความ.√*ชื่อวารสาร,√ปีที่*(ฉบับที่),√หน้า-หน้า.√URL(ถ้ามี)

ตัวอย่าง

สุภาวี ศิรินคราภรณ์. (2567). ทฤษฎีฐานรากเพื่อเอกลักษณ์การออกแบบเครื่องประดับไทยร่วมสมัย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, *44*(1), 15–30. https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134

Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, *16*(2), 134–143. https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134

7. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหมายเลขบทความหรือ eLocator*

ผู้เขียนบทความ.√(ปีที่พิมพ์).√ชื่อบทความ.√*ชื่อวารสาร,*√*ปีที่*(ฉบับที่),√บทความ√เลขที่บทความ.√URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

นววรรณ นิชโรจน์ และ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2563). บทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตในโรงเรียนประไพพิศ (นามสมมติ). *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, *15*(2), บทความ OJED1502032. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/243480

Burin, D., Kilteni, K., Rabuffetti, M., & Pia, L. (2019). Body ownership increases the interference between observed and executed movements. *PLOS ONE*, *14*(1), Article e0209899. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209899

***eLocator**: เป็นหมายเลขบทความที่ใช้แทนเลขหน้าสำหรับบทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์บางฉบับ

---

8. บทความจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ√สกุล.√(ปี,√วัน√เดือน).√ชื่อคอลัมน์.√*ชื่อหนังสือพิมพ์*,√เลขหน้า.√URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เดลินิวส์วาไรตี้: ‘สื่อพิพิธภัณฑ์’ เชื่อมยุคสมัยเข้าถึงด้วย ‘มิติใหม่’ อินเทรนด์. *เดลินิวส์*, 4.

Brody, J. E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*. https://www.nytimes.com

9. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (Doctoral dissertation / Master’s thesis)

9.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

<u>ไทย</u> ชื่อ√สกุล.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อวิทยานิพนธ์*√[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ √√√√√√หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].√ชื่อมหาวิทยาลัย. <u>อังกฤษ</u> สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อวิทยานิพนธ์*√[Unpublished doctoral √√√√√√dissertation หรือ Unpublished master’s thesis].√ชื่อมหาวิทยาลัย.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโท ใช้คำว่า **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต** หรือ **Master’s thesis**

ปริญญาเอก ใช้คำว่า **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต** หรือ **Doctoral Dissertation**

ตัวอย่าง

ศิริพร มงคล. (2564). *การจัดการความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนพล วงศ์สถิตย์. (2565). *การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในองค์กรภาครัฐ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Smith, J. A. (2020). *Leadership strategies in nonprofit organizations* [Unpublished master's thesis]. University of California, Berkeley.

Lopez, R. M. (2021). *Developing a digital governance framework for public services* [Unpublished doctoral dissertation]. Harvard University.

9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์ (ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย
ชื่อ√สกุล.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อวิทยานิพนธ์*√[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต √√√√√√หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].√ชื่อเว็บไซต์.√URL
อังกฤษ
สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อวิทยานิพนธ์*√[Doctoral dissertation √√√√√√หรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].√ชื่อเว็บไซต์.√URL

ตัวอย่าง

วราภรณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร* [วิทยานิพนธปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/302

9.3 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์

ไทย
ชื่อ√สกุล.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อวิทยานิพนธ์*√(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)√[วิทยานิพนธ์ √√√√√√ปริญญาดุษฎีบัณฑิตหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย].√ชื่อฐานข้อมูล.
อังกฤษ
สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อวิทยานิพนธ์*√(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ) √√√√√√√[Doctoral dissertation หรือ master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย].√ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

McNiel, D. S. (2006). *Meaning through narrative: A personal narrative discussing growing up with an alcoholic mother* (UMI No. 1434728) [Master's thesis, California State University–Long Beach]. ProQuest Dissertations and Theses database.

10. รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ชื่อหน่วยงาน.√(ปีที่เผยแพร่).√*ชื่อเรื่อง.*√สำนักพิมพ์หรือชื่อหน่วยงานที่ผลิตเอกสาร.√URL(ถ้ามี)

11. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ

<u>ไทย</u> ชื่อ√สกุล.√(วันที่,√เดือน,√ปี).√ชื่อเรื่องที่นำเสนอ.√ใน√ชื่อ√(ประธาน),√ชื่อหัวข้อการประชุม√ √√√√√√√ [Symposium].√*ชื่อการประชุม*,√สถานที่ประชุม. <u>อังกฤษ</u> สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√ (ปี,√เดือน,√วันที่).√ชื่อเรื่องที่นำเสนอ.√In√อักษรชื่อย่อ.√สกุล√(Chair), √√√√√√ชื่อหัวข้อการประชุม√[Symposium].√*ชื่อการประชุม,*√สถานที่ประชุม.

ตัวอย่าง

De Boer, D., & LaFavor, T. (2018, April 26–29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt & A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on resilience: Conceptualization, measurement, and enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

12. รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี proceeding

12.1 Proceeding แบบหนังสือ

<u>ไทย</u> ชื่อ√สกุล.√(ปี).√ชื่อบทความ.√ใน√ชื่อบรรณาธิการ√(บ.ก.),√*ชื่อหัวข้อการประชุม.*√*ชื่อการประชุม*√ √√√√√√ (น.√เลขหน้า).√ฐานข้อมูล. <u>อังกฤษ</u> สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปี).√ชื่อเรื่อง.√In√ชื่อบรรณาธิการ√(Ed. หรือ Eds.),√*ชื่อหัวข้อการประชุม.* √√√√√√*ชื่อการประชุม*√(pp./เลขหน้า).√ฐานข้อมูล.

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./ https://doi.org/xxxx

ตัวอย่าง

พัชราภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97–102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97–108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

12.2 Proceeding แบบวารสาร

ไทย
ชื่อ√สกุล.√(ปี).√ชื่อเรื่อง:√ชื่อเรื่องย่อย.√*ชื่อวารสาร*,√*เลขของปีที่*(เลขของฉบับที่),√เลขหน้า.√URL
อังกฤษ
สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปี)√ชื่อเรื่อง:√ชื่อเรื่องย่อย.√ชื่อวารสาร,√เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),√เลขหน้า.√√√√√√√URL

* กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่าง ชื่อฐานข้อมูล./ https://doi.org/xxxx

ตัวอย่าง

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External terms-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education, 20*(1) , 11–16. https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285

13. เอกสารประกอบการเรียน (ไม่ได้ตีพิมพ์)

ไทย
ชื่อ√สกุล.√(ปี).√*ชื่อเอกสาร*√[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์].√คณะ,√มหาวิทยาลัย.
อังกฤษ
สกุล,√อักษรย่อชื่อ.√(ปี).√*ชื่อเอกสาร*√[Unpublished manuscript].√คณะ,√มหาวิทยาลัย.

14. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย.√(ปี,√วัน√เดือน).√ราชกิจจานุเบกษา.√เล่ม√เลขเล่ม√ตอนที่√เลขตอน.√หน้า√เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548. (2548, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง. หน้า 14–23.

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1–18.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24–31.

15. เว็บไซต์

ไทย

ชื่อ√สกุลผู้เขียน.√(ปี,√วัน√เดือนที่เผยแพร่).√*ชื่อบทความ.*√ชื่อเว็บไซต์.√URL

อังกฤษ

สกุล,√อักษรย่อชื่อผู้เขียน.√(ปี,√เดือน√วันที่เผยแพร่).√*ชื่อบทความ./*ชื่อเว็บไซต์./URL

* กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)
* กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น
* กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

ตัวอย่าง

วรารัชต์ มหามนตรี. (2565). *เทคนิคการสรุปความ.*สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การสรุปความ

Sparks, D. (2019). *Women's wellness: Lifestyle strategies ease some bladder control problems*. Mayo Clinic. https://newsnetwork.mayoclinic.org/discussion/womens-wellness-lifestyle-strategies-ease-some-bladder-control-problems/

16. Social media

16.1 Twitter ตัวอักษร

Author, A. A.√[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√*เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.* √[Tweet]. Twitter.√URL

ตัวอย่าง

Ardern, J. [@jacindaardern]. (2018, October 15). *I salute you, @Kereru4PM #BirdOfTheYear*

[Tweet]. Twitter.

https://twitter.com/jacindaardern/status/1051569120066469889

16.2 Twitter รูปภาพและวิดีโอ

Author, A. A.√[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√*เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.* √[Image or Video attached] [Tweet]. Twitter.√URL

ตัวอย่าง

Figure, N. Z. [@figurenz]. (2019, October 15). *Looking forward to resting up over the holidays?*

[sleeping face emoji] [beach with umbrella emoji] *NZ #Health Survey figures show about*

70% of adults meet sleep duration… [Image attached] [Tweet]. Twitter.

https://twitter.com/FigureNZ/status/1207422765986279424

16.3 Facebook post

Author, A. A.√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√*เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.*√[Video or Image attached]. Facebook.√URL

ตัวอย่าง

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2565). *[Book Overview] ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการลงทุน เน้นคุณค่าโดย*

ผศ. ดร.สัมพันธ์ เนตยานันท์... [Video]. Facebook. https://www.facebook.com/NU.publishing.house/videos/500261141462779

16.4 Instagram

Author, A. A. √[@username].√(Year,√Month√date หรือ n.d.).√*เนื้อหาของโพสต์ 20 คำแรก.*√ [Photograph].√Instagram.√URL

ตัวอย่าง

New Zealand Police [newzealandpolice]. (2019, November 15). *Class of 2019 // Wellington dog section* [paw prints emoji] #fridayfloof [Photograph]. Instagram. https://www.instagram.com/p/B43Cl_-J9pN/

16.5 YouTube หรือ Streaming video

Uploader, U. U.√(Year, Month Day).√*Title of work.*√[Video].√YouTube.URL

ตัวอย่าง

MSNBC. (2020, January 7). *Julián Castro endorses Elizabeth Warren*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Uk2Tzc8H5po

17. Generative AI

ชื่อบริษัทผู้พัฒนา√ผู้เขียนโมเดลนี้.√(ปีที่ใช้).√*ชื่อของโมเดล*√(versionที่ใช้) [Large language model].√ URL√for AI

ตัวอย่าง

OpenAI. (2024). *ChatGPT* (September 16 version) [Large language model]. https://chat.openai.com/chat

Anthropic. (2024). *Claude* (September 20 version) [Large language model]. https://claude.ai/new

การอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

การอ้างอิงแบบท้ายประโยค หรือวงเล็บ (parenthetical citation) : (OpenAI, 2023)

การอ้างอิงแบบบรรยาย (narrative *citation*) : OpenAI (2023)

ตัวอย่าง

เมื่อถามต่อว่าอะไรคือคำอธิบายที่ถูกต้องกว่า ChatGPT ตอบว่าส่วนต่างๆ ของสมองทำงานร่วมกัน และความเชี่ยวชาญของแต่ละส่วนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ (OpenAI, 2023 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก หรือ OpenAI, 2023; see Appendix A for the full transcript)

Tips : *การใช้ Generative AI ในงานเขียนนั้นมีข้อควรระวัง เพราะคนอื่นไม่สามารถเข้าถึงบทสนทนาของเราได้ เพราะเป็นการสนทนาระหว่างเรากับ AI แม้แต่เราจะระบุ Prompt สำหรับการสนทนาผลลัพธ์ก็อาจจะแตกต่างกันออกไป เราอาจจะใส่ข้อความเต็ม (full text) ของคำตอบที่ยาวจาก Generative AI ไว้ในภาคผนวกหรือในเอกสารเสริมรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อความที่ถูกสร้างขึ้นจริงได้ และสร้างความน่าเชื่อถือ*

---

18. CC BY-NC-ND

ผู้แต่ง. (ปี). *ชื่อผลงาน.* แหล่งเผยแพร่. URL + [CC license type]

“สามารถแชร์ผลงานนี้ได้ แต่ต้องให้เครดิต ห้ามใช้ในเชิงพาณิชย์ และห้ามดัดแปลง”

“CC” ย่อมาจาก **Creative Commons** เป็น **เงื่อนไขอนุญาต** (license) ที่เจ้าของผลงานใช้เพื่อกำหนด “ขอบเขต” ในการให้คนอื่นนำผลงานไปใช้ได้ และ “CC BY-NC-ND” ถือว่าเป็น **หนึ่งในเงื่อนไขที่เข้มงวดที่สุด**

Creative Commons license ควร **เขียนให้ครบ** เช่น [CC BY], [CC BY-SA], [CC BY-NC-ND] ฯลฯ

ตัวย่อ	ความหมาย	อนุญาตให้ทำอะไร
BY *(Attribution)*	ต้องให้เครดิตเจ้าของผลงาน	✔ ใช้ได้ถ้าใส่ชื่อผู้สร้าง
NC *(Non-Commercial)*	ห้ามใช้เพื่อการค้า	✘ ห้ามใช้ในงานที่มีรายได้
ND *(No Derivatives)*	ห้ามดัดแปลงผลงาน	✘ ห้ามแก้ไข/ตัดต่อ/แปลงเนื้อหา

ตัวอย่างการใช้งานที่ ทำได้	ตัวอย่างที่ ทำไม่ได้
• นำบทความไปแชร์ในเว็บเรียนของมหาวิทยาลัย โดยระบุชื่อเจ้าของผลงาน • พิมพ์แปะไว้บนบอร์ดให้นักศึกษาอ่านโดยไม่ตัดต่อ/ดัดแปลงใด ๆ	• ตัดต่อวิดีโอ/บทความให้สั้นลงแล้วโพสต์ใหม่ • นำไปประกอบเนื้อหาในคอร์สออนไลน์แบบเก็บเงิน • พิมพ์แจกเป็นหนังสือเรียนเพื่อจำหน่าย แม้จะให้เครดิต

ตัวอย่าง

(1) บทความออนไลน์ที่มีใบอนุญาต CC BY-NC-ND

Smith, J. (2022). *Digital literacy in the age of misinformation*. Open Knowledge Foundation.

https://openknow.org/digital-literacy [CC BY-NC-ND]

(2) บทความวิชาการออนไลน์ที่มีลิขสิทธิ์แบบ CC

พิชญา ชนก. (2566). *การใช้สื่อสร้างสรรค์ในห้องเรียนดิจิทัล*. ศูนย์วิจัยเพื่อการเรียนรู้สร้างสรรค์.

https://creativeedu.or.th/digital-media [CC BY-NC-ND]

19. ภาพและตาราง

19.1 การอ้างอิง ภาพ (Image, Figure)

ตัวอย่าง

การเขียนใต้ภาพ

ภาพ 1 Infographic การรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัล, 2566)

บรรณานุกรม

เจ้าของผลงาน. (ปี). *ชื่อภาพหรือคำอธิบายภาพ [ประเภทไฟล์]*. แหล่งที่มา. URL

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). *อินโฟกราฟิกเรื่องการรู้เท่าทันลิขสิทธิ์ [ไฟล์ภาพ]*.

https://www.onlinedesafe.go.th/copyright

World Health Organization. (2023). *Global vaccination progress [Infographic]*.

https://www.who.int/vaccine-progress.png

19.2 การอ้างอิง “ตาราง” (Table)

ตัวอย่างด้านล่างตาราง

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

บรรณานุกรม

ผู้จัดทำ. (ปี). *ชื่อเอกสารหรือรายงาน*. แหล่งเผยแพร่. URL

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). *รายงานผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน*

พ.ศ. 2565. https://www.nso.go.th

Pew Research Center. (2022). *Internet use in emerging economies*.

https://www.pewresearch.org/internet2022

แหล่งที่มา

ศูนย์นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). *การอ้างอิงสารสนเทศตาม“Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition).* คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2022, กุมภาพันธ์, 22). *การเขียนบรรณานุกรม รูปแบบ APA 7th.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร. https://www.nupress.grad.nu.ac.th/การเขียนบรรณานุกรม/

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). https://doi.org/10.1037/0000165-000

จริยธรรมการวิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน

1. ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ในวารสาร Lawarath Social E-Journal ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) ที่มีลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์ แสดงถึงการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบด้าน หรือเสนอแง่มุมความรู้ แนวคิด และประเด็นปัญหาต่างๆ ทั้งนี้ ควรมีการอ้างอิงทฤษฎีหรือข้อมูลจากแหล่งเอกสารที่เชื่อถือได้

2. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกำลังเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งอื่นใดมาก่อน บทความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสาร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสาร Lawarath Social E-Journal หากต้องการตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตก่อน ข้อความรู้ใดๆ ตลอดจนข้อคิดเห็นใดๆ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการ วารสาร Lawarath Social E-Journal ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการวารสาร Lawarath Social E-Journal ต้องกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (Peer Review) และพร้อมให้การชี้แจงความเบี่ยงเบนต่างๆ จากกระบวนการตรวจสอบที่ได้ระบุไว้

2. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด

3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิแบบปกปิดรายชื่อ (Double blinded)

4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Catch ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที ขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้นๆ

5. หากปรากฏการประพฤติทุจริตภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่จะสามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้ผู้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่นๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า บทความที่ส่งเข้ามายังวารสาร Lawarath Social E-Journal ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น

2. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสารและหลักเกณฑ์การอ้างอิง โดยสามารถศึกษาได้ที่ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง”

3. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อความเพื่อประสงค์ให้สอดคล้องกับผลสรุป

4. ผู้นิพนธ์ต้องมีชื่อของตนเอง และผู้นิพนธ์ร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ของวารสาร

5. ผู้นิพนธ์ต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่างๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสาร ทั้งนี้ผู้นิพนธ์ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบส่งบทความออนไลน์ Thaijo 2.0 หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบ และให้เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว

6. เมื่อผู้นิพนธ์ได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด

7. บทความที่ส่งเข้ามาเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร Lawarath Social E-Journal ขอให้ผู้นิพนธ์ระบุรายละเอียดการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ลงในบทความหรือแนบไฟล์เกียรติบัตรที่ผ่านการเข้าอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการพิจารณาตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพบทความสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ของคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมและประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ โดยไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมิน ที่อยู่ในระบบตอบรับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว

5. กรณีผู้ประเมินพบว่า บทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที ด้วยการเลือกข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนการวิจารณ์ว่า “ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ” และระบุเหตุผลมาในช่อง “คำแนะนำอื่นๆ”

พิสูจน์อักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

1. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนานุกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์เบญจพร นวลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาศิริ แจ้งแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์วรรณวิษา ปั้นคุ้ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์พิจิตรา เอี่ยมสมัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. อาจารย์ชญานุตม์ บุญพระเกศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
9. อาจารย์สุภาสิณี คุ้มไพรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
10. อาจารย์ปริญญา เงินพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
11. อาจารย์สนธยา สุขอิ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร Lawarath Social E-Journal บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่นๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้องครบถ้วน